

Incipit liber quartus de sacris i di p m

Hic incipit **liber quartus de sacris i di p m**
Incipit
 Xpeditis pdei gratia
 pmodulo tenuitatis
 mee tribus pibus huius
 sume. s. pma de x. pre-
 ceptis. et scda. de vir-
 tutibus et vias et tercia
 de tractibus. **R**estat
 ulterius psequi qta prem-
 ius de q est de sacramentis. et pmo dicend est de
 sacramentis in coi. 2. de tribus sacramentis in speali
 s. de baptis. s. firmacoe et eucharistia. **C**irca
 pmo pmo dicend quid sit sacramentum et mqb
 existat. 2. dato q sacramenta existant non tñ
 in rebus s. e. in verbis de variacoe vborum sac-
 mentalium. 3. de nio et ordie sacramentorum noue
 legis. 4. de effectu iporum. 4. de mltis. 6. de
 iteracoe. **C**irca pmo scend q de rone sacramenti
 noue legis de quo h est mco. s. tñ tria s. nalis
 filitudo ex qua habz aptitudiez repñentadi.
 actualis istitucio occulta ul' expssa ex qua hz
 ordinacoe deiat. respectu hz significati. et spi-
 ritual' scificacoe ex qua habz vtutē efficiendi
 illud signatū hec autem tria plectit expsse
 diffido sacramenti quā pñt hugo. de scō vic.
 li. 1. de sacramentis p te. 9. c. 2. dicēs q sacra. ē
 mīle elementū extēsic oculis suppositū ex in-
 stitucōne significis exsilitudīe repñentis et ex
 sanctificacoe aliqz grāz inuisibilē sferēs. **S**uē
 autē impōta diffidē elīm pzoqūqz re sēbili
 oculū uo sūtur ibi dñr p qūqz sēsu silitu.
 aut sūtur ibi nō p silitudīe pñapacōis. s.
 eū sē qñtatis qā talis silitudo nō posset esse
 visibilis ad inuisibilia. s. p silitudīe repñēta-
 cōis sū qñdā ppozōbilitatē. **V**t sicut se hz
 aqua ad lauandū sordes corpales sic grā ad
 spūales. **E**st autē cōe omīb' sacramentis tā
 legis scpturē qz legis noue qd existāt in reb'
 visibilib' inuisibilē grāz significati. spēdale tñ
 est sacramētis noue legis q existāt eē i verbis
 cū sint ordinata pñapalr ad sanctificacōez.
 sanctifica. uo create fit p verbū dei et ordōne
 2. tñ. 3. **V**nde mgr sen. li. 2. dīcē. 1. dīcē
 q sacramēta existūt i duob' s. in verbis et reb'
 q eē duo tāgūne in pñdicta diffidē. **N**ā res
 tangūne ibi pñd q dī mīle elīm. **V**erba uo
 intelligūt pñd qd dī exscificacoe. qā h fit per
 vbum dei ut dictū ē. **R**eqñit ead i sacris
 facta sūm hug. que sūm mgrm sphēdi pñt sū
 rebus. **I**ntēdo eē pferētis reqñit qm vbi sū
 telligit. **C**irca sūm. s. de variacōib' vborum
 sacraliū qñtē plā s. vñ liceat variare ūba
 determinata in alia verba significanda idem
 s. quod nō vñde sūm theologos sūbili. s. sūde-
 rantes baptis. nō esset si quis i noīe gen-
 toris et geniti baptizaret. qā nō est data uis
 nisi nōib' psoās pñd significati. dicta uo
 nōia licz pzoñonis supponāt non tñ significāt
 modo pñapali s. pñd nocōes siue eē acc. pso

nales sūm pñ. et scoti. **Q**uidā uo canoniste
 ut gōf. 7. 10. dixerunt q si qd mō pñdicto s.
 in noīe genitoris et geniti baptizaret bapti-
 zatus esset tñq. tam esset q rebaptizaret sub
 vōidone. **V**ñ addicō vl' diminucō ipediat
 baptis. **R**ē q circa omīs istas mutacōes
 que pñt in forma sacroz ptingere duo pñt
 sūderari vñū qdēm expte ei. qui pfert ūba
 cui. intēdo reqñit ad sacm ut ifra dicet et
 ideo si intēdat p hōi addicōz vl' diminucōz
 aliū ritū inducē q nō sit ab ecclia recept. nō
 vidē pñd sacm qā non vidē q intēdat facē
 qd facit ecclia. **A**liud ē ex pte significatiōis vborum
 cum enī uerba opent mfacis qñtū ad sensū
 quē faciūt opōt sūderare vñ p talē mutacōz
 tollat sensū vborum debet qā si sic manifestū est
 q tollit vñs sacm. **C**irca diminucōz q scend
 q si diminuat aliqd eoz q sūnt de substantia foīe
 sacral' tollit debet sensū vborum et iō nō pñd
 sacramentū. **V**nde dīc dionisi. li. 1. de spūs scto
 si qd ita baptizari pñret ut de pñdictis nōi-
 bus vñū ptermittat s. pñz ā filiū ā spūs sctm
 sū pñcōe baptizabit. **S**i autē sberabat aliqd
 q non est de suba forme talis. dimucō talis
 non tollit debetū sensū vborum et p sūis nec
 sacm pñcōz sic mfo ē eucharistie q est. hoc ē
 enī corp' meū. licz enī sblatū nō tollat debet
 sensū vborum et iō nō ipedit pñcōz qñis po-
 sit contingē q ille qui ptermittit ex neglia
 vl' pñemptu peccet. **C**irca addicōz uo sūde-
 rand est q ptingit aliqñ apponi qd est corru-
 ptū debetū sensū. puta si aliquis dicat in
 noīe patris maioris et filij minoris sic ar-
 riani baptizabant et ideo talis addicō tollit
 virtutē sacri. **S**i uo sit talis addicō q non
 auferat debetū sensū nō tollit virtutē sacri.
Sed nūquid refert vñ talis addicō fiat in pñ
 apio. medio et fine. **R**ē q nō. vñde si aliquis
 dicat. ego te baptizo in noīe pñs omī potent.
 et filij ei. vñgenitū et spūs sanctū pacitū erit
 vñ baptis. **E**t sūl' si qd dicat ego te bap-
 tizo in noīe patris et filij et spūs sancti et bēa
 virgo te adiuet erit vñ baptis. **E**t sūl' si
 quis dicat ego iohēs baptizo te tē hec tho.
Quid si dicat ego te baptizo in noīe pa. et f.
 et sp. s. et beate uirginis. **R**ē q nō ē baptizat
 quia dīcē. 1. cor. 10. nūquid paul' pñob cru-
 cifixus est aut in noīe pauli baptizati est. s. h
 vñ est si i noīe beate uirginis itelligat bap-
 tizari sic in noīe trinitatis quo baptis. s. sēc-
 tur talis enī sensū pñrari ē vere fidei et p sūis
 tolleretur virtutē sacramenti si uo itelligat q
 addit in noīe beate uirginis non q nomē bēe
 uirginis aliqd opetur in baptismo s. ut ei mē
 cessio pñt baptizato ad sferendū grāā bap-
 tismalē nō tollit pñcō sacri h tho. **Q**uid si
 oracō aliq distinguat pñra formā baptis. **R**
 scoti. q nō ē baptis. qā distincō nō pñ
 deēminare alterā pñm. et idē dīc si apponat
 addicō aliq q non extat. **V**ñ corrupcō ipē

diat effectum sacri. **R**e. a est tanta corruptio
q non manet idē sens^u aliquo^o tunc nō ē
sacm a nō ē tanta quin maneat sens^u fm
vltus accommodatō; licet non fm institucōis
prime recti fōrēz sic patet in puro balbu:
dente q tū itelligit t est exēplū fm pscā si di
cere olli p illi. t tunc ē sacm si fiat exim:
pietate nō ex dione sū a pteā sū a ptepost
vnde dicit de ose. di. g. retulerunt. Quod si
stingat aliq; ifringēdo linguā pte ignozāā
dicere in noie patas tē non ē rebaptizand^o
quia san^o est sens^u. h bon. **I**terruptio
ipedit **R**e. q si sit tanta iterruptio ūboz q
iterapiaē itencō pnunciatis tollit sensus
debit^o et p sūis virt^u sacri. non tamē tollit
qū est ita parua iterruptio q pferentis non
aufert itencōz t itellēm. h tho. **T**rans
posicō impedit **R**e. si mutet sensu locucōis
quē habet ex vi ordīs verboz ipedit v^o sa
crāmēti. ut si dicat ego pīs et filij baptizo te
in noie spūs sancti. quia ex vi ordīs talis est
sens^u ego qui sū pīs t filij baptizo te tē quia
ex vi uer^u non est sens^u q ego baptizem te
s; aliqd inte p nomē pīs tē Si aut sēfū locu
cōnis non variēt nō tollit v^ous sacri fm q
phūs dicit qd noia t verba transpōita idē
figificant h rich. **A**tendēda est etiā itencō
si enī fiat tnsposicō ex simplicitate sine erro
ris dogmatizacōe non nocet. ut si dicerē. in
noie pa. et fi. tē **R**acō h^o ē qd ordo itelligit
in ipis ūbis eo q fili^o pcedit a pte. et ideo
ita nō optet expmē ordinē sicut noia perso
naz Si aut fiat ex malicia nocet. qd mutare
formā ecclie non est bonū. **C**irca 3°. s. mūm
et ordinē sacroꝝ noue legis sciendū q sacra
noue legis sūt septem. s. baptism^o sfirmacō
eucharistia pnia extrema vinctio ordo t mī:
monū. sūt enī ordiata ad medicandō ifirmi
tates spūales que sūt septē est enī ifirmitas
pene et culpe **I**nfirmitas culpe est triplex. s.
originalis ostra quā ē baptism^o actual^o mor
talis conē quā est pnia et actual^o uenial^o oē
quā ē extrema vinctio **I**nfirmitas aut pene
est qd duplex. s. ignozāā q quā ē ordo in quo
tradit pteas discernēdi **I**nfirmitas ostra qz
est sfirmacō malicia ostra quā est eucharistia.
et ex his conflata occupacō ostra quā est
mīo^o **H**ec enī qtuor ut dicit beda ex peccato
nobis iflicta sūt **S**ciendū enī fm rich. q sēper
digne reapiēti sacm ordinis conferē aliq
illuīnacō ostra ignozāā que est in homine
rōne pcti original^o tū. licet nō semp appeat
in effectū hoīez illuīnacōz reapiisse talē. illa
tamē illuīnacō totā illā ignozāā nō tol
lit. s; minuit **D**icit aut qdlibet pōictōz sac
mentōz vnū sacm ab vna pfectōe finis sic
dicit vna dom^o. quia licet in ipa gerantē pla
totū tū q ibi gerit ad vnū figficandū t effi
ciendū ordinat **P**rimo aut ordinat illa sa
crāmēta q respiciūt cōr oēs puta baptism^o

sfirmacō eucharistia penitēda extrema vinctio
Postea que respiciūt specialit aliqz ut vltia
duo ordo t mīo^o **I**ntē pma uero qnqz pmo
ordinat illud qd est sacm intrancū. s. bap.
Vltimo illud qd est exēuā. s. extrema vinctio
media autē sūt pgregiendū inter que pmo
ordinat illud qd pntz ad grē collate sfirmacōz
s. sfirmacō. scōo illud qd ē ad eius augmētū
et roboracōz. s. eucharistia. tercio illud qd est
ad ei^o si sit amissa repacōz. s. pnia **I**ntē vlti
ma uero duo. pmo ordinat illud qd respiciat
pfectos. s. ordo. 2° illud qd respiciat ipfectos
s. mīo^o **D**ubitarēt aut aliqz de asperfiōe
aque benedictē an sit sacm pro eo qd est ostra
pōicta uenialia remediū **I**st^o q nō est sacm
quia p aspfionē aque benedictē remittūt ue
nialia p modū meriti mīn^o. s. excitat motū
uoluntatis sine feruorē caritatis per quē fit
remissio pctōz uenialiu non tamqz per vim
sacri. sacra uero significant rem sacram ut
sacramētu actu p v^outē sacri non p modū mīti
h rich. **S**cōm autē tho. in 2°. aqua bndicta
ordinat directe ad tollendō ipedimētū vnde
dat ostra nequidā demonū et uenialia et oē
quod potest ipedire sacroꝝ effectum. **V**nde
non est sacm. s; qdā sacrale qsi dispositō
quedā ad sacra. **E**t nota q cū aq nō bndicta
addit aque bndictē. fit fm bo. m. g. sen. di.
12. q. 4. tota bndicta. et idē est de oleo non
ossecrato. ex de ose. eccl. q in dubijs. et idē
dicūt tho. et pe. **D**ubitarēt et aliqz de iuramē
to vtz sit sacm cū nocet cōr sacm iuramē
ti. **I**st^o q habz qndā hēitudinē ad res sacras
inqntū. s. est orestacō qdam p aliqd sacmētū
et ex hoc dicit iuramētū esse sacmētū nō ead
rōne qua nūc loquim^o de sacmētis s; equoce
sumpto noie sacmētū v^o analogice. s. fm di
uersā habitudinē ad aliqd vnū qd est res sac
h. tho. **C**irca 2°. s. effectum sacmētōz sciendū
q effect^o sacmētōz noue legis est duplex. vn^o
pnapalis. s. grācia grātū faciens ad quā pū
aplr ordinat **A**li^o fm pambul^o t disposit^o
et ordinat ad vltiorē pfectōz. s. grāz grātū
facientē et iste dicit character ul aliqz ornat^o
aīe in sacmētis in qbus nō impmīt caract^o
Dicunt aut sacra cāre duo predicta fm bo.
non quasi faciāt eam in aīa s; quia v^ous dei
suscipientibz sacramēta assit ad ifundendū
illa ex ordinacōe sua. ma. vltē. qui crediderit
et baptizat^o fuerit sal. erit **V**nde dicit au^o.
9. de d. dei. c. 1. q spūs sanct^o opat^o mīficus
ut valeat mediana q exhibet extmē **A**ssi
sit aut ad hoc tūc ut dīna merito passiois
xpī. **V**nde super illud. **R**o. 4. in filitudinē
pūaricacōis ade. dicit glo. ex latē xpī pflux
erūt sacra. s. aqua ablucōis et sanguis re
demptōis. p que saluata est ecclā. et speāliter
de baptismo habet de ose. di. g. pprie. et ex de
baptismo maiores. **S**c. caute. **S**i qrat^o quid sit
character p ut hic accipit^o dicendū q fm q

etiam per ex scriptis magis caractere quodam spirituale
signum aie diuinitus impressum grade significatum
inquantum est de se ad gradum dei dispositum
cuius gradus et similitudo figuratum et populi dei
in fidei statu distinctum reddens homines huius tunc
ipsum spirituale actum communicatum et modo sunt
ministratio vel receptio sacrorum et indelebile perma-
nentia. unde autem caractere vel imposito nunquam alius
eo carebit. huius autem uerum non esset nisi per sacramentum
illud aliquod perpetuum anima recipere. quia uero ut deum
est coracere signum distinctum populi dei in statu
fidei ideo imprimere tamen in sacris recipiendis de-
terminatum fidei statu. triplex est autem status fidei
in ecclesia militante. et huius est triplex distinctio
sicut in exercitu. prima conditio totius exercitus ab
alio exercitu. secunda specialis militum a populo. ter-
tia specialissima distinguens ab utrisque. prima
respicit statu fidei se ipso distinguende. et huius fit
per caractere baptismi. secunda statu fidei defendende
ab aduersariis et huius fit per caractere confirmationis
tercia statu fidei multiplicande in alijs et docende
et huius fit per caractere ordinis. prima est bonorum a
malis seu fidelium ab infidelibus. secunda fortium ab
infirmis. tercia clericorum a laycis huius bonum. Circa
quarta. s. ministros sacrorum quoniam per a. s. ut per
testas ministerij ueniat et malum in sacris. huius
quod sic. quedam enim sunt de suba sacramenti et hec
obmissa sacramenta euacuatur. bonitas uero mi-
nistri de congruentia est non de suba. Nam ea que
sunt de suba oportet esse certa. bonitas uero mi-
nistri incerta est ideo si desit non est minus sacramentum
unde autem. super id. 10. primo super quem uideris tunc
dicit quid inquit tibi facit minister malus ubi
bonus est dominus. et habet de se. di. 2. baptismum
et huius est ap. e. di. c. romanum. ex. e. quatuor. c. se-
quentibus et pluribus alijs. Ut sanctitas mi-
nistri operatur aliquod ad effectum sacramenti hoc est
querere ut sanctior minister meliorem effectum sacra-
menti faciat. huius quod non. unde autem. super 10. huius
tractatu. 4. et habet de se. di. 2. cum baptizatur
non datur inquit impar baptismus per ipares mi-
nistros. huius idem est probatur in pluribus alijs. c. eiusdem
distinctio. Sciendum tamen quod in sacramento quodam
sunt subalia et in hijs non plus ualeat operatio boni
ministri quam mali quia deus ibi operatur ut actor
homo ut minister. quedam uero non sunt subalia ut
sacramentalia et ordines et huius per ualeat
sanctitas et bonitas ministri et hoc per accidens non
per se inquam ad aliquod effectum accidentales sacra-
mentum non essentiales sunt per. et nichil. vel dicendum quod
illud quod est effectus sacri non impletur ordinatione
ecclesie vel ministri sed solus passione et merito
christi. cuius uirtus operatur in sacramentis ut deum
est. unde effectus sacramenti non datur melior per
ministrum meliorem aliquid tamen annexum impletur
potest recipi sacramentum per deuotionem ministri. s. tamen
minister non operatur s. impletur operandum a deo.
sancti enim aliqui inueniuntur baptizando obtin-
uisse hijs quos baptizabant sancta tamen corporis ut
sanctus siluester constantino mundacione lepore

Ut mali peccent dispensando sacra. huius quod
sic nam alius in agendo peccat ex hoc quod operatur
non sunt quod oportet ut patet per philosophum. 4. ethi.
est autem conueniens ut ministri sacramentorum
sint iusti quia ministri debent domino conformari
sunt illud leuit. 19. sancti eritis tunc et ideo non est
dubium quod mali exhibentes se ministros dei et
ecclesie in dispensacione sacrorum peccent et quia
hoc peccatum patet ad irreuerentiam dei et contumeliam
nacione sacrorum quoniam tamen est ex parte ipsius hominis peccatoris
licet sancta sunt se. ista inabilia sunt conueniens
est quod tale peccatum est mortale ex genere suo hec
etho. Ut malus minister cui offertur puer bap-
tizandus in periculo mortis existens sit perplexus
huius ut infra ubi agitur de hijs qui requirunt ex parte
baptizandorum. Ut suscipiens sacramentum a malo
ministro peccet. huius ille qui ad sacramenta accedit
suscipit quid sacramentum a ministro ecclesie non inquit
tamen est talis persona s. in quoniam tamen est minister ecclesie et
ideo quoad minister ab ecclesia tolleratur ille qui
ab eo suscipit sacramentum non cōdicat ei peccatum s.
cōdicat ecclesie que tamquam minister exhibet eum. unde
non peccat in hoc nisi forte per accidens cōdicando
eius peccatum vel ostendendo si huius ipso faueat ei vel
foueat eum in peccato. unde dato est quod malus presbiter
peccet sacramentum offerendo non tamen oportet quod
sumens vel petens ab eo est peccatum in necessitate
peccet propter duo. primo quia non potest esse certum quod
ille sit in peccato mortali cui spiritus sanctus coop-
etur ministranti iustificacione impio. secundo quia
petit quod iustum est quia sacramenta a suo presbitero capere
debet. nec per hoc cogit nec ideo dicit eum ad peccatum
quia ille reddere potest non peccatum quod debet
Si uero ab ecclesia non tolleratur puta cum de-
dat suspensionem uel excommunicationem peccat qui ab eo
recipit sacramentum quia cōdicat peccato ipsius nisi cum
in necessitate suscipit ab eo baptismum hec de
etho. et per. Ut angeli possint esse ministri sacra-
mentorum. huius ut supradictum est tota uirtus sacra-
mentorum a passione christi dinatur que est huius quod homo
cui in natura conformatur homines non angeli s.
sunt passionem dicitur modicum ab angelis mi-
noratur ut patet ad hebreos. 12. et ideo ad homines potius
dispensare sacramenta non ad angelos. Sciendum
tamen quod sic potestas sua non alligatur deus sacramentis
quoniam possit sine sacramentis effectus sacrorum offerre
ita etiam potentia sua non alligantur ministris
ecclesie quoniam etiam angeli possint uita tamen ministrandi
offerre in sacris. et quia boni angeli sunt nunquam
uiuitatis. ideo si aliquod sacramentale ministerium
a bonis angelis perficeretur ratum esset habendum.
quia ostendere debet fieri auctore divina. sic quodam templum
domini ministerio angelorum consecrata. Si uero demones
qui sunt spiritus mendaces aliquod sacramentale ministerium
exhiberent non esset ratum habendum. huius etho. De
intencione autem et fide ut requirantur in ministris
sacrorum uide infra ubi agitur de hijs qui requirunt
ex parte baptizandorum. Circa 6. s. ita conditio sacrorum
queruntur plura. s. ut possint iterari. huius tria
sacramenta penitus iterari non possunt nec debent

f. baptismus et ordo. i. q. i. quidā in principio.
f. l. r. affirmacō de o. se. di. x. d. c. m. ē et. c. de hoie.
quia ergo nō possūt iterari ideo nichil facit
qui iterat. quia uero nō debet. ideo q. scienter
iterat grauissime peccat. **R**eliq. uero q. tuoz
iterari possūt. f. matrimonio. 31. q. 1. apiant.
et. c. se. Item eucharistia de o. se. di. 2. cotidie
Item penitencia ex de pe. et re. omis. Item
extrema unctio 34. di. illud. **R**acō aut. hōz
est quia nullū sacrale nec sacm q. habet ef-
fectū petuū debet iterari q. ostēdere sacm
non fuisse efficax ad faciendū illū effectū et
sic fieret iniuria illi sacramento. i. q. i. quidam
sacramtū aut. q. habet effectū nō petuū pē
iterari sine iniuria ut effect. perdit. merito
recupet. q. ergo pma tria effectū habent pe-
tuū. impmūt enī caracterem idēdibile in aīa
qui ex quo semel iprimie ampli. non potest
impmi. ideo nō pnt nec debent iterari. et q.
etiā sic statuit domin. vnde si aliq. refusa-
ret non esset rebaptizand. uel reordinand.
vl. affirmand. Secus aut. est de alijs quatuor
sacramtis. probat. h. diuersitas ab au. 22. q.
A. lictē. et. i. q. i. q. quidā. **Q**uidā aut. dicūt
q. nullū sacm est iterandū. pro quib. facit
au. dicens nullū sacro est iniuria faciēda.
ergo nullū sacm est iterandū. q. de tali iu-
ria loquit. de o. se. di. 2. ostendit. **C**oncordando
vero potest dici sine pūdiā q. sacm iterari
potest intelligit. dupl. r. vno. respectu eiusdē
sumentis et sic vez. ē q. supdicta q. tuoz sacra
possunt iterari. quia ab eodē pnt plures sumi.
Aliomō respectu eiusdē effect. et sic vez. ē
q. etiā illa q. tuoz iterari nō debent. si enī ite-
rarent ad eundē effectū in numero ad q. pri.
fuerent sup. et collata fieret ipis iniuria ac
si fuissent pri. ab effectu suo vacua cū tamē
semper habeāt suū effectū nisi assit impedimē-
tū ex pte sumētis. **I**terari tñ possūt ab eodem
ad effectū nouū sine iniuria sacri rōne pre-
dicta. **Q**ue est pena iterato o. ferentis baptis-
mū. **R**e. qui sciēt aliq. rebaptizauit fm hos-
ti. de apostasia. talis si sit cleric. est fm cano-
nes deponendus. ar. de o. se. di. 2. eos quos. et
c. qui bis. si sit layc. est excoicand. et pena
grauiori plectendus ut dicit. ibid. nec potest
ordinari. vnde etiā acolit. q. mīsteriū pbiuit
sciētiter p. b. rebaptizanti si publicū sit non
debet ad ordies pmoueri nisi religioz. itret
vbi fauore religionis pē secū dispensari. **S**i
uero sit occultū cū de pena penitendā egerit
pmoueri pē ex de apostatis. ex l. r. **S**i uero
rebaptizant ignorat. ignorancia facti ex-
hibita debita diligendā oimode excusat. **S**i
aut. ignorancia iuris nō excusat quia talis
ignorancia in talib. nō excusat. **S**cōm leges
uero q. rebaptizat et si sit layc. decapitand.
Si uo sit p. b. iterat. tamq. idign. sacerdotio
opponend. C. ne sanctū baptisma iteret. l. i.
Que est pena suscipientis iterato baptismū

Re. fm leges videt. esse decapitand. ut in p.
dicta lege. fm uero canones qui sponte uel
coacte o. cōnaliter fuerit rebaptizati nō pnt
pmoueri. **E**t idē itellige si ignorat. et p. ea
cū scuerint ratū habuerit di. 40. affirmand.
et p. m. i. q. A. i. quilibz. h. aut. fuit statutū. p.
reuerenciā sacramti et in detestacōz. mūan-
cū sacramento. in habitu tamē clericali debet
isti viuere. et sic retinebūt habitū clericalē.
di. si. dictū. et de o. se. di. 4. dictū. qui autem
ignorant. fuerint rebaptizati sic interdū fit
de pueris l. coacti absolute pnt pmoueri de
iure fm aliquos ex q. bus ē host. fm uero ali-
os de dispensacōe episcopi et hoc est tua. fm
gof. t. i. q. 2. placuit. de utrisq. habet di. 2.
eos quos. **O**biare tamē predictis videt. de
o. se. di. 2. qui bis. vbi dicit. si quis est igno-
rant. rebaptizat. non idiget. p. eo penitē. si tñ
irregularis est et nō pē pmoueri nisi neces-
sitas magna cogat. **R**e. fm bar. h. intelligit.
de ignorancia iuris q. nō excusat et cū dicit.
q. talis non idiget. pro eo penitē. suplet. vez.
est tantū q. ntū al. **S**cōm hu. uero intelligit.
non tantū de ignorancia iuris s. et facti. et
factū fuit hoc olim in odiū rebaptizandū. s.
hodie bene possūt tales pmoueri quia tales
oimō excusat ignorancia facti et hec respon-
siones habent i. glo. p. dicti. c. qui bis. ponit.
et a gof. p. m. i. summa sua t. de sacris non
iterand. **Q**uō uero dicit. ibi nisi necessitas
cogat. et addit. quia imminente necessitate ē
cū talibus p. epm dispē. adū. **S**cōm aut. scotū
illud. c. qui bis. cū exap. i. ex p. n. ali. theodo-
ri episcopi cantuar. infligē non pē irregu-
laritātē nisi forte dicatur q. oia. c. a g. d. ano
in corpe decretor. in corpa sūt a papa o. fir-
mata. h. tñ non est manifestū sic est manifestū
q. omia que sūt in corpe decretaliū sūt p.
papam o. firmata. h. enī patz. p. p. hēmiū boni-
facij. 8. **E**t si dicatur licet ille episcop. nō
potuerit ius illd. condere. inuit tamē papa
illud ius condidisse cū dicit. fm canones.
I. glo. ator deberet ostendere vbi sit sup. hoc
editus canon et h. non facit. potest ergo dici
q. ignorancia oimō sit p. b. alis sicut excu-
sat totaliter o. ferentē a pena irregularitatis
ita et suscipientē vl. enī pena canonica nō
imēritur nisi a latore canonis inferat. vbi
ergo non inuenitur ex vi uerboz. inflicta.
dicendū est q. nulla est. vba enī o. stitucōem
penaliū non sūt amplianda s. potius restrin-
genda fm regulā iuris. h. scot. **Q**uod autē
dictum est de rebaptizato. itelligendū est et de
reordinato vl. reconfirmato. ar. di. 65. c. i.
et de o. se. di. 11. dictum. et di. 40. p. b. r. ita
dicunt canoniste. **S**i scotus dicit. o. rariū cū
non inueniat. expresse in iure irregularitas
inflicta p. iteracōe o. firmacōis. et h. o. firmat.
per illud capl. m. dictū. vbi infligitur pena
p. iteracōe o. firmacōis et nō pena i. r. itatis.

Sed magis inuicē oppositū. s. exercitiū officij clericis de pena eadē talibz imponenda dicē infra cū de mēsurā satisfactōis ageē. **Q**uid de illo q̄ dubitat p̄babiliter utz sit baptizatus uel cōfirmat⁹ uel ordinat⁹. **R**es q̄ sine p̄iculo p̄pter tale dubiū p̄ baptizari ordinari et cōfirmari quia nō intelligit iteratū qd̄ nescit esse factū de cōse. di. i. solēpnitatē et di. g. si nullā. et eē de p̄sōzo non baptizato. uel ens. unde si habita diligēciā rēquēdo. s. a familiaribz eius et notis de eo p̄ aliquē sciri non possit q̄ baptizat⁹ fuerit intrepide re-baptizari poterit de cōse. di. g. cū itaqz. quinimmo eadē tenet et debet in dicto. c. si nullā. unde in tali casu q̄a illud est signū p̄babile q̄ non sit baptizat⁹. eū qui baptismū iterat ignorāciā totaliter excusat. debet autē tunc cōferens baptismū hijs uerbis uti si es baptizatus non rebaptizo te. s. si nō es baptizat⁹ ego te baptizo in nōie. p. et fi. et spūs sc̄ti. eē de baptismo. c. 2. et eandem formā seruet in alijs. **Q**uomōdo aliquo stabit p̄babiliter q̄ baptizatus sit. **R**es vni⁹ hōis testimonio. Nam de baptismo et cōfirmaciōe crediē testimonio vni⁹ hōis. secus est de ordine. di. 89. affros. et est racō. s. m. g. g. i. q. 1. s. ecce cū honoris. quia circa talia. s. que eadē ad alios ordinant ut est ordo mai⁹ p̄culū vti di. 82. quiescam⁹. hoc notat di. g. placuit. in glo. **E**st q̄ inueniā infans exposi⁹ et a quo sit exposi⁹ nesciā penitus nec cū eo signū uel uestigiū inueniē q̄ baptizat⁹ sit. nūquid est talis baptizand⁹ absolute uel s̄b cōdicōe. **R**es talis est baptizand⁹ quia in dubio quisqz baptizari debet de cōse. di. g. puulos. et. c. si nullā quia tamē non est certū eū nō esse baptizatū ideo ad uitandū omne p̄culū baptizand⁹ est sub cōdicōe ut p̄dictū est. **Q**uid si aliqz probet se esse ordinatū quo ad speciem facti tamē ali⁹ exapit extra eū dicens eū nō fuisse baptizatū. Nūquid cōdere tūc vni⁹ testimonio baptismū. **R**es dixit hu. q̄ nō est in p̄iudici⁹ crediē. alias autē non unde non posset q̄s de baptismo suo testimoniu facē p̄ vni⁹ si qd̄ sibi legatū esset sibi relicti sub hac cōdicōe. s. si baptizatus esset quia. s. fieret p̄iudiciū heredi de cōse. di. e. placuit in glo. **Q**uid si dubitet de mortuo utz fuerit baptizat⁹. **R**es q̄ secus est de uiuo et de mortuo. ubi enī dubitat de uiuo habet p̄ non baptizato et baptizat⁹ de cōse. di. g. cū istā. ubi uo dubitat de mortuo p̄sumēdū est eū esse baptizatū. eē de p̄sōzo non baptizato. c. 2. et. 3. ubi dicit de eo qui nat⁹ est ex xp̄ianis penibz et inter xp̄ianos est fideliter ouersat⁹ tam uolentē p̄sumē q̄ fuerit baptizat⁹ ut hec p̄sumptō p̄ cōtinuē sit habenda donec euidentibz forsitā argumētis cōtrā p̄bare de hēcā est ar. de cōse. di. g. si eos. ubi eadē hec notat in glo.

De cathexismo et exorismo II

Consequēter considerand⁹ est de singlis sacramētis i sp̄iali s̄m ordinē p̄missū unde p̄mo cōsiderand⁹ est de cathexismo et exorismo que duo p̄parant ad baptismū. 2° de ipso baptis⁹. 3° de efficacia baptismi. 4° de mīstris baptismi. 5° de baptizandis. **C**irca cathexismū autē q̄runt plura. s. utz cathexismus p̄cedat exorismū uel eūso. **R**es si baptizand⁹ sit adult⁹ et capax doctrīe tūc sec⁹ est q̄z si sit puul⁹. unde in adultis p̄cedit cathexism⁹ in puulis uo exorism⁹. et ideo mutat⁹ est ordo s̄m aliquas eccl̄as nec obseruat ille qui cōsueuit esse in eccl̄a p̄mitta quia tūc baptizabant⁹ adult⁹ nūc autē puuli. **U**tz debeat cathexism⁹ p̄cedere baptismū. **R**es q̄ sic. de cōse. di. g. ante baptismū et. c. persona cū cōfirmaciōis salus per dei ueritatē sit. merito requirunt⁹ a baptizand⁹ ea que sūt de necessitate fidei. hec autē sūt tria. s. fidei suscepō. p̄fessio et obseruacō. et ideo p̄pter h̄ tria cathexism⁹ est inuent⁹ in q̄ sit instructō de articul⁹ cōibz distincta ad fidei suscepōz. sit eadē responsio ad fidei p̄fessionē. sit eē responsio sū obligacō ad fidei obseruacōz. quia uo adult⁹ p̄c̄m p̄p̄iū habet et per se credē potest. requirunt⁹ hec de necessitate ab eo. et per se ipm quia uero puulus nec p̄c̄m actuale habz nec p̄ se actu credere potest. ideo requirunt⁹ ab eo de cōgruitate et per vicariū. s. patrī suū. **U**tz uerz dicat patrī⁹ respondēs p̄ puulo credo. **R**es q̄ sic. quia respondet pro eo de fidei sacro s̄m au⁹. in p̄nti. ut sit sens⁹ credo. i. fidei sacm suscipio uel suscipere p̄esto sū et non est s̄mo falsus uel isolit⁹. q̄a ut dicit au⁹ ad bonifaciū sepe signū sumit⁹ pro re sicut dicit⁹ cras erit resurrectō dñi et uidens furnū dicit se uidere ignē. uel respondz de obseruacōe fidei i futuro s̄m dyonisiū. ut sit sens⁹ credo. i. qñ ad p̄fectam etatem uenerit creditur⁹. et h̄ quidē cōfiteri p̄t ex p̄posito sollicitudis circa eū adhibē de aut alio modo posset esse sens⁹. credo. i. operam dabo ad hoc q̄ credat. **U**tz puuli sint cathexizandi. **R**es q̄ sic licz enī cathexism⁹ p̄p̄t aduolūto fu erit institutus. sūt tñ cathexizandi eadē puuli licet nullā possint apphendere instructionē circa expmēdā unitatē baptismi tñ eadē p̄pter maiore solēpnitatē. tñ eē ut patrī meli⁹ sciant sup quibz debeant parauolos mformare. tñ eadē ut puul⁹ fidem et religionē xp̄ianā diligēciā custodiat p̄ hoc q̄ sciet se eā per aliū i baptismo p̄fessū fuisse. **S**ed queriē in cui⁹ p̄sona respondeat patrini. **R**es p̄t dici q̄ i p̄sona sui uel i persona puuli ut p̄ter exsupdictis. **U**tz autē ex illa r̄sione patrini obligent⁹. de hoc habet ifra ubi agiē de ritu baptismi. **U**tz puul⁹ per eos obliget⁹. **R**es quedā sunt necessitates. et ad h̄ potest hōmo per aliū obligari. quedā uolūtas et ad hoc requiriē p̄p̄i⁹ cōsens⁹. obligat⁹ ergo p̄ patrinos uoto generali non sp̄iali ad ea que

sunt necessitatis non ad ea que sunt super
erogacōis de ose. di. g. puuli. h. bon. **V**trū
huiū obligacō sit votū. **R**espon. q. non ppe qā
votū ppe est de eo qd est super erogacōis. exte
so tamē noie est votū. quia est volūtariā ob
ligacō. vnde sup illō ps vouete et reddite tē
diat glo. q. votū emitte in baptismo. non
facit autē duplex ptem veniendo oīra. quia
non obligat postea magis qz prius de ne
cessitate. s. de bono et equo. h. bon. **C**irca ex
orasmū sciend. q. baptismū puenire debet nō
tantū cathedism. s. etiā exorasmū de ose. di.
g. sū puuli vsqz ad. c. illud venit sacerdos.
quia p exorasmū assistente sibi vīte diuīa
potestas dyaboli expellit a baptizando. sic in
telligendo fm rich. q. artat pēas dyaboli re
spectu illius ne cetis pibz tñ possit de cetero
oīra illū qntū velit. sed per exorasmū sit ne
maxime impediat baptizandū a suscepōe
baptismi et effectū eius. vnde nō debet exor
asmū aliq. modo ptermitti n. in necessitate
et tūc cessante piculo debet suppleri ut solē
nitas et vniuersitas sue in baptismo. et eē
quia fm rich. habet efficacā eē post baptis
mū repmendo dyaboli pēatē quā dyabolus accept
sup hoīez per peccatū. licet enī in puulo post
baptismū non sit peccatū tñ in eo remanet
actualit fomes pēti. **C**ū pōictis ouēūt tho.
et aliq. doctores. **D**ebet etiā baptizand. cathē
dizari et exorazari. p psbriū de ose. di. g. sacer
dotes. **A**d hoc nota q. adulti baptizandi. de
bent tribz septimanis ante baptismū cathē
dizari et exorazari in quibz doceant symbolū.
s. credo in deū. et in cena dñi debent epō et ps
bitero respondē et postea baptizari i sabbato
pasche. de ose. di. g. baptizandos et. c. se. **I**n
dei aut quia frequē ad vomitū redeūt debēt
ante baptismū. xl. diebus cathēdizari et in
abstinēcia probari di. g. ne qd absit. **Q**uid
aut significet ea que sūt in cathedismo et ex
orasmū poniē de ose. di. g. ab illo. c. postea.
vsqz ad. c. venit. et. c. persona. habet etiā h
infra de ritu solenni baptismi quasi in fi.

De baptismo

Postea considerand. est de ipso baptismo
et pmo de quo baptismus est h. mētio.
2º quid est baptismus de quo h. itendit
3º a quo fuit institut. 4º de eius materia siue
liquore in quo habet fieri. 5º de forma vboz
eius que debent ibi dici. 6º de locō. 7º de
ritu baptismi et quare baptismus non possit
iterari. **C**irca pmo sciend. q. triplex est bap
tismus ut dicit au. li. 2º de vnicō baptismō
et habet de ose. di. g. baptismi vicē. s. fluis
sanguinis et flamis siue spūs sancti. de p.
10. 3. et p. h. venit ihus in tēram iudeā et bap
tizabat d. 2º 10. 12. baptismus hoc habeo bap
tizari de. 3º actuū. 2º. vos aut baptizabimini
spū sancto. **P**rimo dicit ppe baptismus ali
quo metaphorice quia utqz instar baptismi

aque habet purificare et p. osequēs vicē ei
supplere. **E**st aut potissim. baptismus sang
nis vnde au. ad fortunatū et habet de ose.
di. g. cathecumini. baptizat. oītes fidē suā
coram sacerdote. martir corā psecutore. ille
post pfectionē suā aspergit aq. hic sanguine.
presens autē intentio est de baptismō aque.
Circa scdm. q. baptismus dicit ab eo q. est bap
tizare q. grece idem est q. lauare latine. vnde
baptismus pē dicit lauacry qd est aq. deputata
ad lauandū. vel locō qd est effectus vel vsus
lauacri. **S**cdm. aut. q. baptismus est nomē sac
menti diffinit. sic a mēro sen. li. 2º. di. 3.
baptismus est ablucō corpis facta sub forma
vboz scripta. i. dēmiata et stat ibi ablucō
anthonomatice p. ablucōe aque. stat eē pro
locōe corpis passiuē et li. corp. stat anthon.
p. corpe hūano. **S**ciendū tamē q. in baptis
mo est aliquid qd est sacm. tantū ut locō extior
et aliquid qd est sacm. et res ut caract. et ali
quid qd est res tantū. s. mūdaco interior. **E**t
idem itellige de alijs sacris. pmo est cā scōi
et cā. scdm. est signū pmi et cā. dā aut de
scriptio predicta de eo qd est tantū sacm. in
baptismo. **C**irca etiā. s. a quo baptismus fu
it institut. **S**ciendū q. dñs sacm. baptismi
instituit et confirmat. **I**nstituuit
quidē de facto ut baptizat. fuit a iohanne.
et verbo cū pōixit nicodemō. 10. 3. nisi quis
renat. fuerit ex. tē. **I**nstituuit aut facto et
verbo cū baptizaret discipulos fecit 10. 3. post h.
venit ihus itēz in iudeā et baptizabat et tūc
instituit verbo et facto. quia dicit ibi q. bap
tizabat. et si nō i. psona ppe tamē discipuli
in sua ptesenda fm q. ipse volebat. et itēz
misit discipulos suos ad pōicand. et baptis
mū luc. 10. **C**onfirmat aut baptismū etiā
facto cū. s. de latē. ei. non tantū fluxit san
guis s. etiā aqua in ipa passionis osumpōe
et verbo. quādo p. resurrectōis omēs discipulos
et singulos ad pōicand. misit. mathei. vlē.
et sic patet ex scēptura quādo institut. est bap
tismus et quō scēptura diuīsimode loquit. patet
etiā q. baptismus institut. fuit ante passionē et
post. s. ante institucōe puata. post iō insti
tucōe publica. cū oībz publicatū et i. positū
est euāgelium. pma institucō erat quasi in
oīlio. scdm. in pcepto. cui. vniūsqz ex eo tpe
debitor esse cepit. ex quo ad eū institucō per
uenit. fm bon. rich. et gual. **C**irca qntum
sciendū q. baptismus fieri debet in aqua. **R**acō
cui. est institucō diuīna. **I**nstituōis uero
huiū patet oīgruēcia quia in baptismō aīa
mūdā p. grām et sine eo fm cōem legē nll.
saluat. ppter que duo optime sibi conuenit
aqua. s. quātū ad pmo quia est naturaliter
ablutua et qntū ad scdm. qā est inter omēs
liqzēs oīssima. **V**nde debet fieri nō in aqua
artificiali sed in naturalī quia illa ab omībz
cōiter et facilliter potest haberi non sic autem

aqua artificialis. **P**otest autē fieri in omni
aqua naturali non tantū simpliciter sed etiam
mixta. et in aqua quālibet quāvis immutata dū
modo sit ibi species aque salua. alias secus
esset. **V**nde potest fieri in aqua maris in lixiuio et
in aquis sulphureis. **N**on sciendū autē discer-
nere species aque oportet attendere tria. scilicet qual-
iter. si. liquidis originē rōne cuius potest fieri in aqua rosacea vel de ruta et huiusmodi
facta nec in urina nec in salina ex de baptis-
mo. nō ut apponēs. quia lex nō habet aque
elementaris originē. et ideo nec spēm et for-
mā rōne cuius potest fieri in porreta puluere
et huiusmodi liquidis mixtis quia nec materiā
nec spēm aque habent et efficaciam rōne cuius
patet quod nō potest fieri in clareto luto et ceruisia
et huiusmodi. multū autē speciem aqua tenet. ideo
eo potest fieri baptismus licet melius fiat in aqua.
Cum praedictis conueniunt richardus et alii doctores.
Si autē aliquis esset baptizatus in aliquo liquore
de quo dubium esset an haberet spēm aque re-
baptizandus esset ut dicit scotus sub ordinatione
sed nūquid in aqua paludosa potest fieri baptis-
mus. **R**espondeo quod sic. quia licet conueniat corpore ac-
cidentaliter propter eius confusionem cum immundicijs
grossis saluatur tamen in ea species aque cui ex natura
sua per se conuenit habilitas abluendi et est aliquid
modo remanet in ea proprietates ablutivae quod ideo
dico quia si nullo remaneat in aqua actu
proprietates ablutivae. ut in glacie grandine niue
et huiusmodi. quādiu sic est disposita baptizari nō
potest. **S**i est aqua paludosa esset ita
incrassata quod recederet a vera raritate aqua nō
esset in ea baptizandus sicut si esset luto alias
esset quia adhuc species aqua remanet in eo. **S**ed
nūquid est in brodio carniū potest fieri baptismus.
Respondeo quod sic. **N**am admixtio elementaris nō soluit
spēm aqua. nisi forte facta sit tanta resolutio
carnium coctarum in aqua quod liquor plus
habeat de aliena substantia quam de aqua quod res spiritus
tudine perspicitur potest si tamen ex liquore sic inspissato
exprimat aliquid subtilis potest in ea fieri baptismus sic
etiam in aqua que exprimit de luto licet in luto
fieri nō possit baptismus. **N**ūquid ad bap-
tismum requiritur aqua sanctificata. **R**espondeo duplex fit
sanctificatio in baptismo. una est quae fit in baptis-
mo per verbum adueniens ei. **A**lia est que fit ante
baptismum per orationem a presbitero. prima pertinet ad
necessitatem baptismi sic et ipsum verbum. secunda ad
solemnitatem. **D**icens ergo quod ad baptismum re-
quiritur sanctificatio aque. prima de necessitate. secunda
vero de agruo. ita tamen quod si necessitas habet respectum
in aqua nō sanctificata quis baptizari nō debet
qui aliter faceret mortaliter peccaret secundum bonum. **S**i
quis autē velit in sabbato pasche et pentecostae
aqua consecrata reape ad sue domus aspersioem recu-
piat eam ante crismatis infusionem de ose. di. 3.
in sabbato. **C**irca quantum. scilicet formam verborum que
dicuntur in baptismo quoniam plura. scilicet quae sit illa
forma. et si est illa que ponitur ex de baptis.

si quis. et de ose. di. 3. a quodā. et. c. multi. scilicet
ego te baptizo in nomine patris et filii et spiritus sancti. **R**espondeo quod sic. **I**n
hac enim forma baptismi due particulae continentur
una pertinet ad sanctificationem. scilicet inuocatio
trinitatis. **A**lia pertinet ad determinationem interdictis
ministri. scilicet expressio actus baptizandi. prima habetur
ex institutione domini et est eadem apud omnes ec-
clesias et secundum omne tempus. **N**am circa illam duo
scribitur. scilicet expressio ipsius actus. et persone in quantum
transit actus. et habet iterum eadem est apud omnes. unde
videtur descendere a prima consuetudine et traditione
baptizandi applica. et modo exprimitur et hic
est diuisus apud latinos et grecos. **C**um ergo
baptisma unum sit illorum qui baptizantur in ecclesia
latinorum et qui in forma grecorum quae est baptizetur
per in nomine patris et filii et spiritus sancti. ideo oportet quod de sub-
stantia sit una pars forme illa que pertinet ad
sanctificationem. **A**lia vero quantum ad expressio-
nem actus et persone baptizate est de substantia. quantum ad
modum vero expressionis qui varius est nō est de sub-
stantia sed addit ex statuto ecclesie que potest obli-
gare ministri sed nō potest mutare substantiam sacramenti. ideo
etiam ille modus est de necessitate factus et nō
factus licet quodā dicat quod sit de necessitate ventusque
ita quod aliter baptizatum necesse sit rebaptizari. sed
opinio prima est verior et color. habet de per. **P**er
expressio trium personarum sit de necessitate forme
baptismi. **R**espondeo quod sic cuius ratio est quia baptismus
per formam suam consecratur secundum apostolum ephes. 4.
mundans eam lauacro in verbo vite. et est augustinus. li.
de unico baptismo dicit quod baptismus verbis ewange-
lij consecratur. et ideo oportet quod in forma baptismi
exprimat eam sanctificationis. scilicet trinitas personarum.
Sciendū tamen quod professio fidei potest fieri quodupl-
iter in baptismo. **A**ut ita quod sit plena in corde et
ore sed non in fide ecclesie et tunc est vacuum. **A**ut in
ore plena sed non in corde et tunc est plenum quia
sit in fide ecclesie et nō persone. **A**ut plena in corde
sed non in ore et hoc autem fit ex voluntate et tunc est
vacuum. **A** ex necessitate. scilicet mortis supradictis
vel infirmitatis. et tunc nō est simpliciter plenum sed ex
diuina pietate supplente pietate putari potest esse
plenum ut. scilicet summus sacerdos nō dimittat imper-
fectum quod erat inchoatum. et in hoc casu intelligitur
verbum ambrosii. li. de spiritu sancto c. 3. si fide mis-
terium trinitatis teneatur. et una persona tantum
noīet plenum est sacramentum. vel exponere plenum est
sacramentum. id est plena est fides sacramenti sed nō effectus
eius. unde si talis moriatur debet sepeliri in ami-
terio. **S**i autē antequam omnia verba complerentur impedi-
retur baptizatus ita quod impleri nō possit puer item
baptizandus esset sub hac ordinatione rōne dubium. si
tu non es baptizatus tunc secundum richardum. et cum eo con-
ueniunt alii doctores. **S**ed obicitur quod praedicta. quia
bonum dicit in quadam epistola quondam esse baptizatum
in nomine dei et sancte crucis. asserens quod is verus
sit baptizatus. ego vere hunc baptizatum puto.
Respondeo quod si ly in nomine dei distincta intelligit trini-
tatis expressio verum dicit quia adiectio facta
ex deuotione nō videtur sacramentum si vero nō falsum

dicitur secundum per. Quid si dicatur in nomine trinitatis persona
 rui. **R**espondeo non est baptizatus ut habetur de offe. di. g.
 multi sunt in glo. ut in nomine christi posset quis
 baptizari. **R**espondeo quod non. Nam nunquam licet forma
 eodem a xpo traditam de invocatione trinitatis
 mutare in speciale sine speciali consilio spiritus sancti
 de cuius consilio tunc primitus ecclesie apostoli in nomine
 christi baptizabant duplici ratione. scilicet propter modum
 significandi. Nam quodammodo nomine christi tota tri-
 nitas intelligitur ut ambrosius exponit. Christus
 enim vincit dicitur et ideo vincti vincuntur et vin-
 ctione insinuat et propter reuerentiam significati. scilicet
 ut nomen christi virtuosum et celebre ostenderet. cel-
 sante vero hac causa iam non licet sic baptizare
 nec potest ut theologi omniter dicunt sic traditum bap-
 tismum secundum bonum et per. **S**ed obicitur quia nicolaus
 papa de offe. di. g. a quodam dicit quod si in nomine
 trinitatis vel in nomine christi baptizantur baptizati
 sunt. **R**espondeo enim idemque est ut sanctus exponit
 ambrosius. **R**espondeo quod non intelligit quod verba orationis
 idem sonant. sed quod modus baptizandi in ecclesia
 primitiva conformis fuit modo quem nunc tenet ec-
 clesia quia in christo intellectus claudens trinitatis
 ut dictum est super tunc implicitus et remote. vel idem
 est quia eiusdem virtutis est et efficacie in casu in quo
 esset eadem causa baptizandi. unde et eadem
 dispensatio esset spiritus sancti secundum bonum et per. vel
 potest dici quod quia in nomine christi intelligitur tota tri-
 nitas ut dictum est. ideo propter dubium verum esset
 baptizatus qui in christi nomine baptizaretur. dicit pa-
 pa nicolaus quod non esset baptizandus quod est intelli-
 gendum absolute quia modo si aliquis habet modum bap-
 tizaret debet rebaptizari sub conditione secundum rich.
Secundum vero scotum quia non legitur ubi predicta dispen-
 satio fuerit relaxata dubium est an talis sit bap-
 tizatus. et ideo sub conditione esset baptizandus.
Secundum vero 10. de offe. di. g. a quodam et bonum. ex.
 e. si quis. si quis in nomine christi baptizaretur bap-
 tizatus esset licet non sic debeat baptizari. Secundum
 vero bonum. e. di. mlti. non esset baptizatus. et hoc quod
 dicit nicolaus papa refert ad tempus ecclesie primi-
 tive. hoc notatur ex de baptismo. c. i. in glo. c.
 huius scilicet operis est host. **Q**uod autem dicit nico-
 laus papa in nomine trinitatis intelligitur expli-
 cite propter nomina personarum expressis ut dicit glo.
 predicta. **U**t expressio actus baptizandi sit
 de necessitate baptismi. **R**espondeo quod sic. dicit enim
 alex. 4. ex de bap. c. i. **A**ctus baptizandi est
 de necessitate forme. **R**atio huius est divina insti-
 tutio. **R**atio autem institutionis est quia intentio ne-
 cessaria est sacro. et hoc est sacramentum necessitatis
 et est ad alterum. immersio autem potest fieri propter plura
 et ideo proptericulum defectus intentionis proprio.
 verbo debet exprimi intentio informis. **Q**uid si
 dicatur ego mergo te in nomine patris. **R**espondeo ut ha-
 betur de offe. di. g. multi sunt in glo. non est bap-
 tizatus quia mergo non est synonymum cum habet
 baptizo. **Q**uare dicitur in nomine et non in nominibus
Respondeo quia licet sint tria nomina personalia trinitatis per-
 sonarum. tamen est unum nomen cernale. virtus autem diuina

na que operatur in baptismo ad essentiam pertinet.
 et ideo dicitur in nomine et non in nominibus secundum the-
 o. **V**el dicendum quod nomen ibi non tamen sumitur pro vo-
 ce signante sed pro notitia. quod quodammodo una est trinitas
 personarum inquantum est una veritas trinitas et inquantum
 unum correlatum intelligitur in alio secundum per. **D**icendum
 est secundum per. quod ibi sumitur singulare pro plurali. et
 secundum istam sententiam videtur quod si diceretur in nominibus
 patris tunc esset baptismus. secundum vero alios non esset
 baptizatus quia sic mutatio nominis impedit bap-
 tismum ita et mutatio nominis quia alia est sententia. et hoc
 est potest bonum. **U**t si hoc posset in scientia obmit-
 tatur sit baptismus. **R**espondeo quod non. quia nomine patris
 nichil est dictum vel non est eadem significatio quod prius
 sed si ex defectu lingue vel ex defectu ydeomatis modo
 et proprietate dimitteretur eo quod in illo ydome idem
 significetur per ly in nomine. et per ly nomine et everso pie
 potest credi. quod est baptismus habet gual. **U**t ego sit
 de necessitate sui de suba forme baptismi. **R**espondeo
 quod non. quia hoc vox. scilicet baptizo gual. plenam sensum
 ar. de offe. di. g. retulerunt. ubi dicitur si quis ita
 dicat baptizo te in nomine patris tunc baptismus est
 licet non ponatur hoc pronomen ego. hoc notatur ex de
 baptismo. c. i. in glo. b. **E**st tamen ly ego deinten-
 tionis expressione. **E**t idem dicendum est de hac
 dictione Amen. **U**t peccent greci non fuerunt
 forma nostra. **R**espondeo licuit eis formam nostram ad-
 tempus dimittere propter remouendum errorem quidam
 qui virtutem baptismi baptisum attribuunt. dicen-
 tes ego sum pauli ego autem appollo tunc tamen illo er-
 rore sublato debuerunt ad ipsum redire. unde cre-
 ditur quod sic baptizando mortali peccet si forma
 ecclesie romane streperet. illi vero qui ipsam non
 streperunt sed suam ex antiqua consuetudine suam
 mortalem ut puto non peccant. quia ecclesia romana
 de illis grecis que ei obediunt hoc dissilatur et in aliis
 honestis eos rapit. habet gual. **D**e hac autem ma-
 teria. scilicet de variatione forme baptismi. **Q**ue amplius
 super titulo de sacris in c. i. ar. 2. **C**irca sextum
 scilicet locutionem faciendam in baptismo tenendum est bre-
 uiter secundum doc. quod ablucio est de necessitate sacri
 baptismi. **M**odus autem dicitur abluciois puta
 per aque aspersionem infusionem vel immersionem et
 numerus abluciois non sunt de necessitate sacri
 baptismi. **U**nde in his consuetudo tribus ecclesie
 est seruanda quam non fuerit gualiter peccat si ca-
 sus occurrerit specialis vel necessitas que impedit
 de offe. di. g. postquam vos. et. g. c. se. et. c. propter.
Auctoritates autem que dicuntur ter immergendum in-
 telliguntur ubi consuetudo talis erat. **I**lle vero qui
 dicitur semel immergendum intelliguntur ubi consue-
 tudo erat contraria. **S**ed si una immersio sufficit
 ad baptismum tunc secunda et tertia addit. **N**umquam secundo
 et tertio baptizatur. **R**espondeo sic infra dicitur iterum re-
 quiritur ad baptismum et ideo ex intentione ministri ecclesie
 qui intendit unum baptismum dare tamen immersio-
 ne efficitur unum baptismum. **S**i autem ad singulas
 immersiones repeteret verba forme peccaret
 inquantum est de se pluries baptizans. unde qui sit in
 immersio terna in prima debet nominari pater. in secunda

filii. in eadē spūs sanct⁹. et tūc nll'a supfluit
quia nō est opletū sacm̄ donec emiatū sit v̄
bum. inapit enī imersio cū illo et emiatū cū
illo. Debet autē baptizans q̄nto magis p̄ bo
no modo fil' abluē et ūba. p̄ferre nō est tamē
necesse s̄m rich. et scotū. qd̄ simul punctaliē
vtrq; iapiat et emiat s̄ suffiat q̄. platio ver
borū an̄ inapit quaz abluco emineet ul' eo.
Ponit q̄ aliq̄s existat sup pontē nō potēs
aqua; h̄re ad baptizandū puez q̄ cū timeat
creo mori. si intendēs puidē saluti pui p̄fe
rens ūba i quib; consistat forma. p̄dat eum
i aquā intencōe baptizandi. et postea puer ali
quo cau euadat nūq̄ d̄ reputari baptizat.
Ite credo q̄ nō quia p̄xima m̄a est abluco i
aqua. qui autē aq̄ abluē. p̄mo aqua coopit
in toto ul' in pte. et p̄ea discoopit. **¶** Unde
p̄pter p̄mū rēp̄sentat xpi sepulch̄. p̄pter 2°
eius resurrectō; q̄nis autē puer in cau p̄cto
per actū illi' qui ipm̄ p̄dat i aquā immigat
non tūc est act⁹ ordinat⁹ ex sui nā ad h̄c ut
puer abluat. s̄ ut s̄m̄ergat. et iō si aliquo
cau p̄ illos ul' per eūde; p̄cientē se i aquā
puer extrahat de aqua nō p̄pter h̄c puer eēt
baptizat. quia illa imersio que fuit fēa ex
sui nā nō ordiābatur ad eleuacōez pueri de
aqua. s̄ ad s̄m̄ersioz. h̄c rich. **¶** Esto q̄ aliquis
existat sup puteū ad cui' aquā nō p̄ p̄ngē
manu nec vas h̄c cū quo possit haurire. s̄ h̄c
calatū et cordaz. mō quero si per cordā di
mittat puez in calato i aquā et ex h̄c bap
tizare intendēs. et verba i quib; consistit forma
p̄ferens. **¶** Vtr puer sit baptizat. **¶** R̄ q̄ sic
dū tūc calat⁹ sit tūc q̄ aqua s̄m̄uerit ad ab
luendū corp⁹ pueri quia q̄ baptizans t̄gat
illū imēdiate quē baptizat ul' aliqd̄ aliud nō
est de eēcia baptismi. et in p̄dicto casu est im
mersio et eleuacō de aqua. et est immisio tūc
que ex sui nā nō ordiā ad pueri s̄m̄ersioz
s̄ ad eius de aqua eleuacōz qd̄ patet per h̄c q̄
ille qui eū mittit semp̄ tenet eū cū corda ad
eleuandū. **¶** Si tūc occurrerit p̄dicta nēcitas
debent m̄itri p̄m̄i i aquā et p̄ea ill' extrac
tis deberet aqua exp̄m̄i sup corp⁹ pueri sub
debita forma verborū et cū intencōe baptizandi
h̄c rich. **¶** Circa 1°. s̄. ritū baptismi sciendū
q̄ in sacram̄to baptismi de nēcitate ei' sunt
abluco in aqua et ūba debita et alia que in
ritu baptizandi suā p̄ment ad solemnita
tem. **¶** Adhibent autē huiōi. tūc ad exatandaz
denocōz et reuerēciā sacram̄ti. tūc ad istructōz
fidelitū. tūc ad cohibicōez demonū ne sacram̄
talem ipeiat effectū. debet autē in baptismo
aliq̄s ad esse q̄ baptizatū leuet de sacro fonte
reapiēs eum quasi nouiciū in suaz istructōz
et tutela; quia puuli et nouici p̄ter curā cō
munē indigēt cura sp̄ali. et ille tūc qui le
uat de fonte dicit patrem. quia ut dicit hu
de scō vic. i oblacōe baptizandi et responsiōe
quodāmo facit ad regeneracōz eo. **¶** Obliga

aut suscipiens de sacro fonte ad ei' istructōz
de ose. di. g. nos. si ipse sciret q̄ nēcitas imi
neret. s̄. nēcitatez admittit nō deberet nisi de
dinis doct⁹ eēt ut dicit dyo. **¶** Non baptizat
aut non p̄ recte baptizandū de ose. di. g. in
baptismo. licet non baptizat possit baptizā
quia p̄sona baptizās ē de nēcitate sacram̄ti
nō aut p̄sona suscipiēs. p̄hibet autē a bati
bus et mōchis de baptismo om̄a tres h̄re et h̄
p̄pter familiaritatē que solet ex h̄c oriri inter
patnos et matres carnales puoz. ar. de ose
di. g. mōchī. et c. non licet et c. se. **¶** Et idem
intellige de canonicis reglarib; et alijs reli
giosis ar. extra. depōsi. ex pte. et hoc est verū
lauādo et tenendo h̄c tūc licet baptizādo. debet
autē ad leuādū tūc vn⁹ admittit. tūc ut ofu
sio discipline vitet. tūc ne p̄pter cognacōz spi
ritualez m̄rio ipeiat. s̄ quedaz ecclīe h̄c
ofuetudiez nō suant p̄les ad suscepōz puu
loz admittētes de cose. di. g. in cathedismo.
et c. nō p̄les. et iō orit̄ agnatio sp̄ual' ad oēs
tenētes ipeiens m̄rio strahendū et dirim
ens p̄ea stractū. **¶** Et idem iudiciū e de ofir
macōe 6. de agna. spū. quazuis. et dicit ibi
io. an. q̄ si nēcitas vrget vn⁹ p̄ esse patn⁹
in cathedismo baptismi et cōfirmacōe. nō est
aut decens licet nō sit p̄hibitū d̄nges fil' le
uare puez alteri de baptismo. 30. q. 2. q̄ aut
Non debet aut aliq̄s baptizare aliquē alibi
quaz i ecclīis vbi sūt fontes ad h̄c sp̄aliter
deputati n̄ eēt fili' regis ul' p̄ncipis aut tal'
nēcitas emiserit p̄pter quā sine piculo ad ec
clesiaz accedi nō possit. **¶** 1° de baptismo p̄nti
Sciendū etiā q̄ ordo p̄nti ad solemnitatē
est iste. p̄mo enī insufflat ut virt⁹ dyaboli
exterior expellat et exterior expellēda sigficē
2° signū cruas fit in pectore et in fronte ut
demon se agnoscat expellēdū tūc i oculo cordis
quā in publico ofessiois. 3° sal in ore ponit
ut sigficet q̄ p baptismū sapor sapiencie pre
paratur. 4° fit auritū et nariū cū sputo liniao
ut sigficet grāda ad discernēdū et obediēdū
5° fit liniao olei sc̄ti qd̄ dicit oleū cathedū
minoz in pectore et scaplis ut sigficet vnctō
ad deū amādū et ei' onera portandū. 6° fit
post baptismum iunctio crismatis in vertice
ut sigficet ap̄tio mentis i putribilis ad cōtē
plādū. crisma enī ofectū est ex oleo lucente
et balsamo cōsuante. et debz h̄c iunctio fieri
crismate nouo nō veteri de ose. di. g. si quis
Epo tūc p̄nti nō debet p̄sbr crismare infā
tes baptizstos in v̄tice n̄ epo iubēte sic etiā
non debet b̄ndicē n̄ de iussu epi. epo p̄nte de
cose. di. g. oī tpe. 1° vestit velle mūda et al
ba ut sigficet candor inocēcie et stola resur
rectiois. **¶** Vltimo cere ponit i manib; ut sit
lucerna pedib; eius. verbū dñi et lumen se
mitis eius. **¶** Dyō aut aliū ordine; ponit sa
crām̄taliū baptismi qui in p̄mitia ecclīa ser
uabat in solenni celebracōe baptismi qū

adulterii uidebāt ad baptis^m. hu. ec. de scō vic.
aliaz ponit formaz. mod^o tñ pōict^r magis
ē uisitat^r fm bon^o. Ad h^c nota q^d eoz q^d agūt
post baptis^m aliqd est qd nō solū significat
s; edāz effiat puta unctio q^d fit in vertice que
operat^r s; seruacōz gracie baptismalis. aliqd ē
qd nichil effiat s; solū significat sic q^d dat eis
uestis candida ad significandū nouitatē uite
fm tho. **P**des aut baptizatoz nō sūt lauā
di aqua bñdicta sū cōsecrata. 1. q. 1. emun
dari. populo tñ mediolanensi pmittitur h^c
facere quia h^c faciūt ambrosij aucte vt dicit
glo. ibidē. **C**irca 8° sciendū q^d baptis^m nō
p^t iterari cui⁹ cā est duplex vna est cōis sibi
et alijs. s. impressio characteris qui indebiliter
manet in aīa. et alia ppria sibi et h^c est ēplex
vna quia originale cui opponit^r nō iteratur
Secunda quia mortu xpi que tñ semel facta
est assilatur. **T**ercia est quia per ipm vana
liu in purgacō effiat et quia si posset iterari
hoībus semp incenauū peccādi dare. Scdm
autē scotum rō quare baptismus nō ē itera
bilis est institucō dina cui⁹ nō est alia cā prior
nisi voluntas ei⁹. s; patet oueniēda ei⁹ ex p
dicās. reliqua ad hanc māz pñēda. quere
sup vbi agitur de iteracōe sacramtoz in cōi

De effectu baptismi **III**
Dēinde cōsiderandū ē de efficacia. et p^o de
efficacia baptismi i adult^o. 2° de impedi
mento efficacie baptismi i adult^o. 3° de
efficacia baptismi i puul^o. 4° de efficacia bap
tismi an passiōz xpi. **C**irca p^o mū q^d rñt^r pla
scz. **V**tz p baptismū auferant^r oīa pēta. **R**e
q^d sic de pē. di. 8. regēt e. et c. pñia. rō hui⁹ ē
dina liberalitas que tñt i hui⁹ sacramto cō
tulit efficaciā. qd quidē oueniēs fuit qā bap
tismus est ad regenerandū institut^r. **V**nde
ibi trāsīt homo de pēate tenebray i adopcōz
filioz dei. et maxie apitur largitas dñe ma
nus in pmo aduētū. et h^c est q^d dicit^r thi. 2. p
lauac^o regeneracōis et reuocacōis spūitus
sancti. quē effudit in nos habundē. **V**tz
per baptismū homo libere^r ab omī pena. **R**e
q^d sic pterq^d a pena stracta. vnde amb^o. sup
illud ro. 2. sine pñia sime donadei et uocacō
et habet de cōse. di. 8. sine pñia gracia inquit
dei in baptismo gratis oīa cōdonat. cum enī
ut ait dñs. baptism⁹ sit pñcipiū uite spūal
tam gracie q^d glorie tollit illud qd retardat
vl^o excludit a vita. pena uo quedā est eterna
que oīo excludit a vita. quedā tñalis assūp
ta quā homo meruit h^c retardat morientes
nec excludit. ideo baptism⁹ illam tollit. s;
faz et tēdā nō. qā non opponit^r effectui ei⁹
Vtz per baptismū auferat^r s; cupiscēda. **R**e
per baptismū s; cupiscēda extinguit^r non ut
nō sit n forte h^c fiat miraclo ul^o dono dei spe
cialiē. s; ut nō obsit quia ibi gracia ifundit^r
qua supari possit h^c au⁹. et habet de cōse. di.
8. c. 2. **V**nde cōcupiscēda inquantū habet

rōz culpe extinguit^r per baptismū inquantū
manet. **V**tz per baptismū tollat^r iūritas
l^o fm 10. si iūritas pueniat ex defectu sac
mēa nō tollit^r p baptism⁹. vñ bigam⁹ an bap
tismū nō p^t p baptism⁹ pmoeri. **N**ec eadē
corrupta an baptismū p^t p baptismū vela
ri. quia vgo velata significat ecclīaz triūphā
tem in qua nō est macula neq^z ruga. de hīs
duob⁹ habet^r di. 26. c. 2. **S**i uo pueniat ex de
fectu tollit^r per baptismū. vnde si q^s ante bap
tismū hoīes occidisset volūtane p baptismū
pmoeri posset. **S**i at pueniat ex institucōe
ecclīe nō tollit^r per baptismū. vnde iudex exe
cutor testis. aduocat^r in cā sanguis nō pnt
post baptismū ordinar^r. h^c. 10. di. 26. deinde
Et eiusdē snie est bar. **S**ed gōf. et hōf. et hu
dicunt q^d baptism⁹ eadē tollit hāc iūritatem
quia nō debet melioris cōdōis esse peccās q^d
nō peccans. di. 4. **S**i quis viduā. et di. 3. **S**
ecce i glo. **S**cdm aut theologos aliquos nul
la iūritas tollit^r p baptismū. p baptismū enī
solū tollunt^r pēta et ea que secunt^r ex ipis
sub rōe qua pēta sūt. iūritas aut nō ē pēta
quia qñq^z n sequit^r ex pēto. s; ex pēto merito
rio ut cū quis occidit hoīez zelo iusticie ul^o in
iudicio iusto ex quo sequit^r q^d iūritas nō tollit^r
per baptismū. **N**on enī videtur rōnabile q^d
baptism⁹ tollat^r penā ex cā meritoria strac
tam. **S**i dicat^r q^d saltē tollit iūritatē ex cā
culpabili cōtractā. **R**e q^d nō est vñ quia et
si cōtrahat^r ex culpabili cā aliqui. nō cōtrahē
tñ sū illa cōdicōe qua ē culpa s; sub rōe alia
et ad h^c est auctas au⁹. li. de bono cōm. et ha
betur in glo sup illud ad tytū p^o vñius vx
oris vir. habet^r eadē in decretis di. 36. acutus
inquit intelligūt qui n^o enī qui cathecum⁹
aut pagan⁹ habuerit alterā ordinacōz cōsue
runt quia de sacramto agit^r nō de pēto. **S**ed
obidē quia jed⁹ sup epistolā ad tytū dicit^r q^d
si quis ante baptismū plēs uel vñā ante et
alterā post habuerit nō est bigam⁹. **R**e q^d in
hoc nō tene^r ei⁹ opio. s; opi. aug. hoc rich. et
cum eo ouenit pē. **S**cdm aut scotū per bap
tismū tollit^r iūritas hoīdōi cui⁹ cūq^z n aut bi
gamie sic dicit^r opio scda et h^c habet^r expresse i
glo. di. 11. si quis viduā. vbi sup illud ver
bum p baptism⁹ arguit glo. a dño sēsu. 8° si
an baptism⁹ fuit hoīada n nocet. **R**ō h^c dñi
uītat^r est institutio ecclīe hoc volētis et
h^c nō sine rōne. s. quia homiada nō est ad or
dines mhabilis n ppter horrozē sanguinis q^d
quidē tollit^r in baptismo quia supponit^r q^d sit
fact^r agnus de lupo. s; in bigamo nō tollit^r
defect^r significacōis ppter quē est ad ordines
mhabilis. **V**tz quelibet infamia per bap
tismū tollat^r ul^o dimittat^r. **R**e q^d sic de pē. di.
8. sine pñia in glo. dicit^r ē enī q^d p baptismū
tollunt^r pēta et ea que secunt^r ex peccatis sū
rōne qua pēta sūt. vnde cum infamia cōse
quatur ex pēto sub rōne pēti tollit^r p bap⁹.

Verū index ſecularis indulget illi penā qui
omittit maleficiū ſi baptizaret. **R**e in penis q̄
in iudicio humano inferunt. nō ſolū atēdiē
qua pena ſit homo dign⁹ quo ad deū ſ; etiā i
quo ſit obligat⁹ quo ad hoīes qui ſūt leſi et
ſcandalizati ppter pccm̄ alicui⁹. et ideo licet
homicida liberet⁹ per baptiſmū a reatu pene q̄
ad deum remanet tñ obligat⁹ quo ad hoīes.
quia iuſtū eſt hoīes edificari de pena ſic ſunt
ſcandalizati de culpa. pie tñ pñceps tñb⁹ poſ-
ſet indulgē penā h̄c tho. **V**erū per baptiſmū
oferant⁹ hoī grāa et v̄tutes. **R**e q̄ ſic. vnde
apostol⁹ ad eph. ſaluos nos fecit p lauac⁹
regeneracōis. i. p baptiſmū renouacōis spi-
ritus ſcī quē effudit in nos habundē et ad
remiſſiōē pccōz et copīā v̄tutū ſm glo. ibi.
Sed nōne per pñiam etiā aliquis adult⁹ aū
baptiſmū oſequit⁹ grāā et v̄tutes. **R**e q̄ ſic
ſm q̄ habet baptiſmū in voto ipliē ul⁹ expli-
cit⁹. p̄ea ūo in baptiſmo oſequit⁹ maiorē co-
piā grāe et v̄tutum. **C**irca 2⁹. ſ. i. p̄edi-
mentū efficacē baptiſmi in adultis querunt
plā. ſ. v̄tū effect⁹ baptiſmi ſit equalis in oīb⁹.
Re duplex ē effect⁹ baptiſmi. vnus per ſe. ſ.
illud ad qd̄ eſt iſtitut⁹. ſ. regeneracōis hoīs
in ſpūalem vitā. et h̄c facit eque in oīb⁹ qui
ſe habent equalit⁹ ad baptiſmū. vt in p̄uul. ad-
ulū ūo quia quidā cum maiori deuocōne ad
baptiſmū accedunt ideo quidā plus. quidā mī⁹
de grāa nominatis accipiūt. **A**lius ē effect⁹
baptiſmi p accōis. ſ. illud ad qd̄ baptiſmū
nō eſt ordinat⁹. ſ; dīna v̄tus hoc in baptiſmo
miraculoſe opat⁹. ſic ſup illud ro. 6. ut vltra
nō ſeruiam⁹ pccō dīcāt ḡo. nō hoc p̄ſtat⁹ in
baptiſmo n̄ forte hoc miraculo ieffabili crea-
toris ut ſcupiſcēa que eſt in mēbris tota
liter extinguat⁹. et t̄les effect⁹ nō ſuſcipiunt
equalit⁹ a baptizatis etiā ſi cū equali deuotōe
accedant ſ; diſpenſat⁹ hui⁹ effect⁹ ſm ordiē
dīne puidēcie. h̄c tho. **V**erū fictio ipe-
dit effectū baptiſmi in adultis. **R**e fictio dīcāt
duplicit⁹ ul⁹ quo ad ſuſceptōē ul⁹ quo ad coac-
tionē baptiſmi quia p̄tendit ſe velle ſuſcipe
baptiſmū ul⁹ cōſerre et non vult vere ſ; ſilare
tñ ut in iocoſa imerſione ul⁹ quo ad diſpo-
ſicōē quia p̄tendit ſe diſpoſitū eſſe cū ſit
indispoſit⁹ intra. p̄ma fictio ipe-
dit sacramētū licet enī an⁹ ſtra dēcū dōn. p̄pe finē nō
dēmiēt v̄tū t̄les eſſent baptizati ul⁹ nō ſ; dī-
cat dīnū iudiciū per alicui⁹ reuelacōis ſup h̄c
eſſe oraculū iplorandū. qd̄ etiā habet de cōſe-
di. 2. ſolet videt⁹ tñ dīcāt qd̄ nō recipiunt bap-
tiſmū ſacramētū qd̄ certū eſt. ſi baptizatis non
intēdebat illam ablucōē facere ut ſacramētū
ſ; cū ludī ut dīcāt ibi glo. qd̄ tñ dīcāt ibi glo.
ſ. qd̄ ſi baptizans intēdat baptizare qualem
cūq; intencōē habeat baptizat⁹ recipit ſacra-
mentū non eſt v̄m ut oſtenſū ē ſup ſm rich.
Scōda fictio ipe-
dit effectū baptiſmi qui eſt tñ
res. ſ. grāam et remiſſiōē pccōz. nō tñ ipe-

dit effectū qui eſt res et ſacramētū. i. caracte-
rem de oſe. di. 2. oſtēdit quia act⁹ actiōz ſūt
in p̄aiente p̄ diſpoſito. h̄c aut diſpoſicō ſeu
ſtraria diſpoſicō p̄ eſſe triplicit⁹. ſ. aut diſe-
dendo quo ad rōz aut indeuote accedēdo. ſ. cū
p̄poſito peccandi. aut malum appetēdo quā-
tam ad ſcupiſabile. aut ſacramētum ſtemp-
nendo. ſ. accipiendo irreuerent⁹. p̄exigit enī fi-
des et deuotio. ſ. volūtas abſtinenti a pccō et
reuerēcia ſacramētū ſm bonū et pe. **S**i g⁹ q̄rē
quō ſumit⁹ fictio que ipe-
dit ſacramētū. dīcāt
dum qd̄ fictio h̄c quodāmodō includit omē p̄c-
catū mortale qd̄ ſtriat⁹ grāe h̄c tho. **V**erū
recedēte fictione baptiſmū habet effectū. **R**e
q̄ ſic de oſe. di. 2. oſtēdit in ſi. **D**uplex eſt
enī effect⁹ baptiſmi interior. ſ. caracter qui ē
ſacramētū. et res et grāa que ē res. p̄mus
nō opponit⁹ culpe aut fictioni ſ; 2⁹. ideo caracte-
ter cū ea recipit⁹ ſ; nō grāa. caracte enī quā-
tum eſt de ſe eſt diſpoſicō imediata ad grāz
ſic organiſacō corpis ad aīe infuſiōē. ſ; ipe-
ditur ppter ſtrariā ſibi in eodē ſubiecto aīe
diſtinctionē ideo illa ſtante grāa nō infundit⁹
recedēte aut ſtatim infundit⁹ ſic dyaphaneitas
aeris ipe-
dit recte lumen ſolis ppter ob-
ſcuram nubē qua reſoluta ſtatim recipit lu-
men a ſole. vnde au⁹ li. de baptiſmo. et habet⁹
de oſe. di. 2. tunc valē mapit ad ſalutē bap-
tiſmū cum fictio illa vera d̄ oſſiōe reſeſſerit.
Et quia ſacramētū reſpicit culpā p̄cedētem
non ſequentē. h̄nc eſt qd̄ plenā facit grāa
ſup infuſa remiſſione tot⁹ culpe et pene p̄ce-
dentis et h̄c per ſe. tot⁹ ūo culpe ſequentis per
accōis quia nō p̄ vnā ſine alia tollē. vnde
culpam venialē ſequentē ſi quā muenit de q̄
hoīem non peniteat in generali et in ſpūali ſi
tollit nō tollit etiā totā penā quia culpa et
pena ſequentis magis tollit⁹ in eo v̄tute p̄nē
q̄ baptiſmi. vnde tñ de fictione q̄ de pccōis p̄
baptiſmū p̄tratis ei eſt p̄nā miūgenda ſm
bonū et pe. vnde ſi veniens ad baptiſmū ſtriat⁹
de oībus ſuis pccōis mortalib⁹ n̄ de vno ſolo
qd̄ ē cā fictionis ei⁹ in baptiſmo oportet qd̄ ve-
niteat de illo pccō et in ſe et in quā tñ fuit
cā fictionis ei⁹ quo ſcō deus oſert ei grāam
baptiſmalē in remediū ſtra alia p̄cā q̄ fuit
ſent in baptiſmo deleta n̄ fictio ipe-
diuiſſet. et ideo de illis alijs nō oportet habē v̄am p̄nā
nec forte attricōē nouā p̄ter illam quā ha-
buit ante baptiſmū. **N**ec ſm ſcōtū oportet di-
cere caractere in fictio aliquis opari. ſ; ſolū
ex eadem p̄actione qua aſſiſtit ei qui baptiſmū
ſine fictione ſuſcipit. **A**ſſiſtit etiā ei q̄ bap-
tiſmū ſuſcipit qñ fictio recedit. **S**ed eſto qd̄
aliq̄s accedat ad baptiſmū cum motu p̄cā v̄i-
alis. nūquid talis cōſequit⁹ effectū baptiſmi.
Re quidā dīcāt qd̄ ē duplex fictio. ſ. ſimplex
et ſm quid. fictio ſimplex aufert totū effectū
baptiſmi et h̄c eſt cum volūate morta-
liter peccandi. fictio aut ſm quid h̄c eſt veial

et nō impedit ingressū gracie s; cōplemētū. vñ
in elī nō habet pfectū effectū. quia non delet
veniale illud et eadē mī recipit de grāa q̄a
min⁹ est disposit⁹ ppter illud. **A**liē tñ pē dī:
cī. s. q. mor⁹ venialis nō facit fictū simpliat⁹
s; ad tpus quia grāa nō expellit s; retardat
dū homo nō eleuat se ad recipiendū dinam
grāam et qñ elīs mor⁹ cessat statim baptis-
mus habet plenū effectū. et hūc motū et alia
pēta delet eadē si nō supueniat de illo vtrico
noua. hē bon⁹. et pē. p̄m⁹ mod⁹ dītēdi magis
placet et cōuenit cū scoto. **C**irca 3. s. effi-
cadam baptisimi in puulis q̄runtē plā. s. vñ
puuli recipiant scīficacōz in baptismo. **R**e-
q. sic. **A**bsit enī quī puulis misericors de⁹
ad salutis remediū baptis⁹ pcurauerit eē de
baptismo maiores. s. caute. **V**nde puuli in
baptismo purgant a pēto originali et hē me-
rito pssidīs xpī et aliene fidei. s. ecclīe et v-
tutē sacramētū. **V**ñ puuli recipiāt in bap-
tismo plene rem. i. grāa cū habitib⁹ vtrū
lī. q. q. sic. recipiūt enī fm omīs grāaz per
quā iustificant. ouēit enī ut sic strabāt alio
pmēte culpam sic eadē alio pmerēte reapi-
ant iustificacōis grāaz ut sup̄ dētm ē. de v-
tutib⁹ uō sūt plēs opī. cōuenientior tñ et veri-
or est opī. m̄gri sen. li. 2. di. 28. q. puul⁹ dantē
vtrūtes i baptismo i numē sū ihabitu pfecto
s; nō in vsu. ad vsū enī nō tñ reapiūt pfecto
habit⁹ s; eadē potēte que deficiat in puul⁹ licet
enī habit⁹ inat⁹ et acquisit⁹ pfect⁹ eē nō pos-
sit ante pfectionē potēte infus⁹ tñ pē. q̄a ei⁹
pfectio nō dependet n̄ a creatore. **S**ciendū tñ
q. in puulo vtrūtes hūt aliquos acc⁹. **A**ctus
enī vtrū sūt q̄tuor. s. strariū expellē. sbieci-
tū perficiē. et ad ultimū finē ordiāre et isti
tres acc⁹ cū habitib⁹ offerunt. q. ē bonū op-
elicē et iste nō offerē puulo non ppter defectū v-
tutū. s; ppter defectū potētiā in eo. et ideo bene
dētm est q. puulis nō dantē vtrūtes in vsu. q̄a
g. eadē effectū habet baptisim⁹ in puul⁹ et ad
ultis ideo dicit au⁹ ad bonificacō. regeneracōis
spūs in maiorib⁹ offerentib⁹ et puulis obla-
tis cōis est. hē gwil. **V**ñ i puul⁹ baptisim⁹
habet equalē effectū. **R**e. q. sic. quantū est de
legē cōi. equalē enī est ex pte dātis illud mē-
diante quo dat⁹ grāa. s. sacramētū. equalis
eadē est ex pte recipiētis cōgruitas l. dispositio
hē enī nō attendit fm nālem capacitatē sed
fm volūtariā pparacōz que nulla in eis pce-
dit s; pro dispositioe est eis ecclīe fides q̄e līe
respiciat omīs puulos qui baptizantē. pē tñ de⁹
magis dare de grāa vñ q̄ alī de pūlegio
spāli. quia ei⁹ potētiā nō ē sacramēto alligata
hē ric. **V**ñ effect⁹ baptisimi sit equalis in
puul⁹ et in adultis. **R**e. q. nō characteris enī
ipressio ē equalis. s; restitutio innocēcie penes
ēminū a quo est inequal. infusio eadē gracie
est mequal. quia vnicuiq; magis pdest fides
et dispositio p̄pria q̄ aliena cētis parib⁹. **A**d:

ulī g. plus recipiūt de grāa in baptismo
q̄ puuli. hē ric. **C**irca 2. s. de efficacā bap-
tisimi ante passionē xpī sciendū q. baptisim⁹
xpī habuit eandē vtrūte ante passioē et p. q̄a
sic potētiā et ante passioē; caracterē ipressit.
omēs culpā delet. grāa otulit et per ose:
quēs de ipiscenciā minuit. p̄babile tñ est q.
post passioē; maior grāa offerat in baptismo
quia passio xpī a qua baptisim⁹ efficacā hē
maioris debet esse vtrūtis exhibita q̄ puila.
et completa q̄ inchoata.

De baptizantibus

Distat ostendendū est de mīstris baptis-
mi. et p̄mo q̄s pē baptizare. 2. de nō
baptizantū et baptizand⁹. 3. de intētiōe
quā debz habē baptizans. 4. de fide ei⁹. 5. de bo-
nitate ei⁹. **C**irca p. queruntē plā. s. ad quē
peranet ex officio baptizare. **R**e. q. ad solum
p̄s 2. de ose. di. 2. cōstat. vñ eadē dyacones
absq; epō vñ p̄sbro nō audeāt baptizare n̄ p-
dicas ordinib⁹ longi⁹ ostentis nēccitas extre-
ma opellat. di. 2. dyacones. **V**ñ layc⁹ pos-
sit sac. mītrā baptisimi offerre. **R**e. ut habet
de ose. di. 2. cōstat et c. in nēccitate et c. scētm
et baptizare nēccitate imminente layas xpī:
aris plerūq; cōcedit. **R**e. hui⁹ ē quia mē alia
sacramēta in xie nēccitatis est baptisim⁹ qui
est rege ieracō vite spūalis hoīs q̄a p̄ius aliē
s̄bueniri nō pē. et adult⁹ non p̄nt aliē q̄ per
baptisim⁹ remissioē; osequi. s. quātū ad culpam
et quātū ad pē. ideo ut cōa remediū tam
nēccitū homo defectū pati nō possit mīstratū
est ut mī baptisimi sit cōis. s. aqua q̄a quo-
libet de factū hibe i pē. et mīster baptisimi sit
quicūq; eadē nō ordinar. s. i nēccitate et hē
est vñ eadē in aqua nō scīficata si alia hē
nō possit alias nō. **S**i autē pter nēccitatē bap-
tizaret quis nō p̄sbr sū layc⁹ peccaret mor-
talitē baptisimi tñ sacramētū offert. hē tho. vñ
eē de clerī. nō ordi. c. 1. dicit q. si nō ordinar⁹
baptizaret ul' aliud dinū officiū nō operens
exercit suple nēccitatis articulo nō exigente
ab ecclīa abia debet et nūq; ordinari. **V**ñ
nō p̄sbr baptizans facē possit ul' debet sac-
ramētali baptisimi. **R**e. illa que p̄nēt ad so-
lemnitatē baptisimi nō ad nēccitatē. et ideo
fieri non debent nē p̄nt a layco ul' clerico s;
solū a sacdote cui⁹ ē solemnitē baptizare. hē
e. 20. **V**ñ mīster possit baptizare. **R**e. q. sic
nēccitate instantē. 30. q. 3. sup quib⁹ aliis bap-
tizare p̄hibet de ose. di. 2. mīster. quia tñ ca-
put mīsteris est vir. et caput viri xpī. ut di-
cit. 1. cor. 2. non debet baptizare mīster si assit
copia viri. **N**ec layc⁹ p̄nt cleric⁹ nec cleric⁹
p̄ntē p̄sbro. qui tñ pē baptizare p̄ntē epō eo q.
hē p̄nēt ad officiū suū. **S**i tñ mīster pter nēccit-
tatē baptizaret rebaptizand⁹ nō eēt sic eadē
dētm est de layco. peccaret tñ ipa baptizans
alī qui ad hē cooparent ul' baptisim⁹ ab ea su-
sapiedo ul' aliquē baptizandū offerēdo. hē tho

Vtrū nō baptizāt possit baptizare. **R** q̄ sic dūm forma ecclie fuerit de ose. di. g. c. baptizmate. et rō est quia sic ex pte materie quā tam ad nēcitātē salutis sufficit quelibz aqua ita etiā sufficit ex pte mīstrī quicūqz homo et ideo etiā nō baptizāt in nēcitātē baptizāe posset. si uō eē articlū nēcitātis h̄c fīet vēqz grauiē peccaret. s. baptizās et baptizat. et h̄c ipediret sacramētū effectū licet nō tollēt ipm sacramētū. h̄c tho. **V**trū excoīcat⁹ possit baptizare. **R** q̄ sic. p̄tas enī mīstrādi sacramētū p̄met ad spūalem caractē qui inde lebilis est sic patet ex sup̄ dictis et ideo p̄ h̄c q̄ q̄s ab ecclia suspendit̄ l' excoīcat⁹ ul' etiā degradat⁹ nō p̄t h̄c amittit p̄tātē offerēdi sacramētū. offerit quidē s; peccat offerēdo n̄ i nēcitātē baptizaret. sicut etiā ille q̄ ab eo papit sacnētū. et sic n̄ perapit rē sacramētū. n̄ forte per nēcitātē ul' ignoranciā excuset̄. **T**enendū est igit̄ breuī ecclā p̄dicta q̄ acc⁹ baptizmi sic et alicui⁹ alī⁹ p̄tātis ouenit alicui duplici. s. ul' ex officio aucte sic cōuenit solis p̄sbris ul' ex ecclie p̄missione. sic etiā ouenit alijs maxie in casu nēcitātis. **V**trū q̄s possit baptizare seipm. **R** q̄ nō quia cū in forma baptizmi expm̄ it duplex p̄sona. s. baptizans et baptizati. alī⁹ debet esse baptizans a baptizato. **E**t q̄ m̄noē. papa dicit in q̄dam decretali q̄ inde se ipm in aqua m̄sit. de ose. di. g. dicens me baptizo in noīe. p. tē. si decel. sisset tūc ad patriā euolasset. intelligēdū est p̄tē vim excoīcis ex cui⁹ magitūdie h̄c p̄cedē videbat̄ ut mē indeos oīstēs q̄ se offerit piculo mortis. **A**d ostendēdū aut̄ q̄ alī⁹ est baptizans a baptizato voluit dñs baptizari a iohāne. m̄. 3. et eē de baptizmo debitu. **C**ircū 3. s. nūm baptizando et baptizātū querunt̄ plā s. vtrū ples possint fil' baptizare. **R** sacramētū baptizmi papue habet v̄ritē ex forma quā ap̄ noīat v̄bū v̄ite ad eph. 2. et ideo oī deraē oportet q̄ cū ples fil' v̄nū baptizāt quā forma v̄tanē. si enī dicāt nos te baptizam⁹ i noīe p. tē. dicāt quidā q̄ nō offerūt sacramētū baptizmi. eo q̄ nō seruaret̄ forma ecclie que sic habet. ego te baptizo in noīe p. tē. sed h̄c excludit̄ p̄ formā baptizādi quā habēt gē possunt enī dicē baptizēt̄ su⁹ dei. b. i. noīe p. tē. sub qua forma greci baptizmi reapit̄ q̄ tū forma magis dissilis est forme quā nos v̄mur. q̄z si dicēt̄ nos te baptizam⁹. **A**d notandū q̄ sub t̄li forma nos te baptizam⁹ expm̄it talis intencō. s. q̄ ples oueniat ad v̄nū baptizmi offerēdū. q̄ quidē videt̄ esse oī rōz mīstrī. homo enī nō baptizat n̄ iniquitū est mīster xpī et vicem ei⁹ gerēs. s; sic xp̄us est v̄n⁹ sic oportet esse v̄nū mīstrū qui ipm rep̄ntet. p̄t q̄ signant̄ dicit ap̄ ad eph. 2. v̄nde dñs v̄na fides v̄nū baptizma et ideo cōtra intencō videt̄ excludē sacramētū baptizmi. hui⁹ etiā snie videt̄ esse scot⁹. Si uō vēqz

dicēt ego te baptizo in noīe pa. tē. vēqz exp̄meret suā intencōz q̄ ip̄e singlariē baptizmi cōferret q̄d p̄tē gē in eo casu quo contēdō se vēqz aliquo mō baptizare conaret̄. et tunc dicendū ē q̄ ille qui p̄tē v̄ba p̄ferret baptizmi sacramētū. alī⁹ uō quā tūcūqz ius baptizādi habēt̄ nichil facit. **S**i si v̄ba p̄nūciare p̄tē sumēt puniend⁹ esset tūqz rebaptizator. Si aut̄ fil' ambo v̄ba p̄ferret et hoīem imergeret vl' aspergeret esset puniend⁹ de inordiato mō baptizādi nō de iēcōe baptizmi. quia vēqz i tendēt nō baptizātū baptizare. et vēqz quā tū est in se baptizaret nec tradēt aliud sacramētū. s; xp̄us qui ē vnus inē⁹ baptizās v̄nū sacramētū per vtrūqz cōfert. h̄c tho. **V**trū esset baptizmi si v̄n⁹ solus baptizaret dicens nos baptizam⁹ te. tē. **R** sup̄ plālem nūm nō sit ius aliqua n̄ que sit fm cursū solitum s. fm q̄ papa de se vnico dicit nos diam⁹. t̄ in vulgari h̄c v̄mur linguagio. ideo nō dicitur tūc forma mutata s; corrupta. s; si verbum seriose dicēt̄ et cum pondē cui⁹ sens⁹ aliū ḡaret intellectū nō esset baptizmi. h̄c bon⁹. **V**trū v̄n⁹ possit fil' baptizare ples. **R** in casu nēcitātis v̄n⁹ p̄tē fil' baptizare ples s; hac forma. **E**go vos baptizo puta si iminet ruina aut gladi⁹ aut aliq̄ aliud hui⁹i q̄d n̄ pateret̄ mori. v̄t sigillatim oīs baptizantē nec p̄ h̄c diāficaret̄ forma ecclie. quia plāle nō est n̄ singlariē gēnīatū fm p̄sbanū cū plālie dicat̄ m̄. vlē. baptizātes eos tē. nec ē filē de baptizāte et baptizato. quia xp̄us qui p̄ncipaliē baptizat est v̄n⁹ s; m̄tā p̄ baptizmi efficiunt̄ v̄nū cum xp̄o. h̄c tho. **V**trū si duo baptizirēt v̄n⁹ manē qui v̄ba p̄ferat t̄ alī⁹ mut⁹ qui imergat sit baptizmi. **R** sic sup̄ dēt̄ m̄ est integritas baptizmi oīstis in v̄boz forma et in vsu matie. et ideo nec ille q̄ t̄ n̄ p̄fert v̄ba baptizat nec ille qui t̄ n̄ imgit. et ideo si v̄n⁹ p̄fert v̄ba et alī⁹ imergit nulla forma verboz potit esse oueniens. nō enī potit dīd ego te baptizo cū ip̄e nō imergat et p̄ ose quens nō baptizirēt. nec etiā potit dīd nos te baptizam⁹ cū neut⁹ baptizaret. **S**i enī duo sūt quoz v̄n⁹ v̄nā p̄tē libri scribat t̄ alī⁹ aliā nō est p̄pria locucō nos sc̄psim⁹ istum libz. s; synodoica iniquitū totū ponit̄ p̄ pte fm tho. bon⁹. et rich. licet enī dē. n̄iatas mod⁹ exp̄mendi actum baptizandi nō sit de nēcitātē efficacie sacramēti. exp̄mere t̄n actum esse ab eo a quo nō est derogat̄ efficacie sacramēti sic esset in h̄c casu. **S**i enī ille qui v̄ba p̄fert nō abluit exp̄mit actum baptizandi esse a quo nō est. sū exp̄mat in singlari sū in plāli v̄n in illo casu de cōi lege puer nō eēt baptizat⁹ fm rich. **C**onueit cum p̄ dictis hōsē. ti. de sacramētis. quia sacramēta ecclīastica sūt sacramēta v̄nitatis et nō ouenit ea diuidi. de cōse. di. 2. quia pass⁹. **E**t idem dicit si vnus dicit v̄nā p̄tē verboz et alī⁹ aliā licet aut̄ ut

dictū est sup̄ fm aliquos baptizās debeat esse
vn̄. aliqui tñ dicūt q̄ vnitas mīstri ul' bap
tizātis nō est de nēcitate dūmō qñ plēs bap
tizant. quilibet intēdat facē totū. et qñ vnus
plēs intēdat baptizare om̄s. ē tñ de agnitiōe
te. p̄tē m̄uorē distīcōz. ideo nō debz fieri sine
nēcitate. vnde sū vn̄ sū plēs dicāt baptiza
mus te in baptizādo vnū. sū eadē vn̄ dicat
in baptizādo plēs vl' vnū baptizo uos bapti
zātū est. quia mod⁹ exp̄mēdi actū baptizādi
et exp̄ssio p̄sone mīstri nō sūt de suba forme
sūt enī ex tradicōe ecclīe et per istā addicōez
forma nō mutat cam nō sit addicō corū
pens s; saluās. **V**nde de nēcitate vn̄ actus
baptizādi est vnitas mīstri solū ad vitandū
pctm baptizātis n̄ forte in casu plēs essēt ne
cessarij ad puez abluendū. nō aut est de nēci
tate ad efficacā sacramētū. vnde puerū sil' a
plīb; abluī n̄ videt efficacē baptismi repug
nare. et h̄ ē opi. rich. et p̄. **Q**uid si mōstz
natū sit cū duob; capitib; nūquid debet bap
tizari ut vn̄ homo ul' ut duo. **R**ndet tho.
in quadā questīōe de quolib; q̄ tñ mōstz aut
certū est habē duas aīas rōnales puta si sit
duo capita duo colla et duo pectora. quia p̄
sequēs erūt duo corda et in tñ casu baptizā
di sūt ibi duo. et licet p̄sumat q̄ plēs possit
sil' baptizari. dicēdū ego baptizo vos. tūc tñ
esset eos baptizare sigillatim. **S**i nō nō sit
certū puta si nō sūt duo capita bñ distīcte
ul' due ceruices fundate in eadē vitā tūc p̄
debet baptizari vn̄. et p̄ea debz alē sub dubio
baptizari. dicēdo si nō es baptizatus ego te bap
tizo tē. **C**irca 3°. s. intencōz baptizātis pla
querunt. s. vtz intencō mīstri sit de nēcitate
baptismi. **R**ndet q̄ sic dicat m̄gr sen. li. 2. di.
6. in hoc et in alijs sacramētis sic forma suā
da est ita et intencō illud s̄ferēdi. cui⁹ rō est
fm scotū quia ille act⁹ ad quē quis obligat
debet in eo esse humanus nō casual' vl' fortui
tus vbi n̄ cadit obligacō. human⁹ at effect⁹
est p̄prie qui p̄ intellectū et volūtātē causat
ab hoīe et ita est intent⁹ ab hoīe ipa eadē ob
ligacō est ut homo intēdat actū istū. s; homo
obligat ad actū cōferēdi baptis. p̄ loco et
tpe. g^o obligat ut intēdat cōferre baptismū
p̄ loco et tpe. **V**tz requat mētalis intencō
in mīstro. **R**ndet aliqui dicūt q̄ n̄. quia mīster
sacramētū in v̄bis que p̄ferunt exp̄mit intē
cōz ecclīe que sufficit ad p̄fēdēz sacramētū n̄
extrariū extē exp̄mat ex p̄te mīstri et ex p̄te
recipiētis sacramētū. et h̄ est opi. tho. **A**li
ūo dicūt q̄ nō est sacramētū. licz ibi sit v̄ba
n̄ sit ibi mētalis intencō in mīstro q̄a vt dicat
gg. in moz. nō debet intencō v̄bis dēfīre. sed
v̄ba intencōi et h̄ maxime locū habet in hoc
sacramēto. et ideo nō baptizat quātū est p̄ il
lud qd per hoīes gestū est n̄ assit intencō bap
tizantis. **V**tz aliē non saluet n̄ sit intencō
in mīstro. **R**ndet si adult⁹ baptizat ut debet si

des mēior suplet. si puul⁹ piū ē credē q̄ sūm⁹
sacerdos supleat. si tñ non faciat iuste facit
et nos incertos esse voluit de salute ad depo
nendā supbiā et exēctādā diligēdā vt attē
q^o et a p̄sonis digniorib; et seniorib; requi
rat. credendū tñ est ul' q̄ deus reuelet ul' q̄ i
tegre suplet in p̄cā n̄ra ipēdiant. h̄ bon. h̄
aut qd dēc. n̄ est. s. si adult⁹ baptizat fides m̄
terior suplet si puul⁹ piū est credē q̄ xpus su
pleat aliquib; ut thome nō placet. dicat enī
q̄ et si h̄ satis dīa possit quo ad vltimū effec
tum q̄ est iustificacō a p̄cīs. tñ quo ad carac
terem nō videt quia caracē nūq; ipmē n̄ per
sacramētum. **S**z m̄det ei q̄ vltim⁹ effect⁹ bñ
sufficit ad salutē. de eadē sine sacramēto bñ
posset ipmē caracē. **V**tz actual' intencō
requirat in mīstro. **R**ndet fm scotū q̄ p̄ter in
tencōz actualē et habitualē est ponē mediā
s. intencōz v̄tualē. p̄bacō. si quis in p̄ncipio
intēdens dicē missā. p̄ea aut ad alia distra
hat tūc nō habet intencōz actualē dumē dis
tract⁹ nec tñ habet intencōz habitualē quia
eadē dormiēs tēz habz. habet enī habitū iclī
nante enī ad tēz actū. habz g^o se medio mō
qui medi⁹ mod⁹ dīa p̄t intencō v̄tual'. quia
in v̄tute alicui⁹ intencōis p̄rī habite actualiē
facit oīa que facit tñq; ex radice. **D**icēdū
g^o. q̄ in baptizāte nō sufficit sola intencō ha
bitual'. quia p̄t illā solā nō dīcē actus hu
man⁹ nec requirit semp intencō actual'. quia
nō obligat deus hoīem ad ip̄sibile l' nimis
difficile cui⁹ mōi est nō distrabi. q̄a fm au.
3. li. de libero ar. nō est ip̄tate n̄ra quib; v̄sis
tangamur. s; sufficit intencō v̄tual'. s. q̄ ali
qñ habuit intencōz actualē ex qua descendit
nūc act⁹ ille baptizādi. sū i illo actu habeat
intencōz actualē sū nō. et intelligo q̄ descēd
ille act⁹ sine oī motu volūtatis extrario mē
uiente. fm scotū. **S**cōm rich. tñ si baptiz
nō sit diligēs in applicādo intencōz suā fm q̄
debet ad ip̄m actū nō excusat a p̄cō. **Q**uid
si q̄s putet baptizare puez cui ip̄onet nomē
petri cū sit puella. **N**ūquid baptism⁹ caret
effectū. **R**ndet fm hosē. aut intēdit baptizare p̄
sonā cui⁹cūq; sex⁹ esset et sic esset baptizata.
aut intēdit baptizare marē tñ et nō feiam.
et sic nō ē baptizata. **A**ut simpliat baptizat
et tūc est baptizata. **D**icet tñ hosē. q̄ in hīs
casib; et silib; si adh̄ viuāt baptizari p̄t sine
errore. s; in h̄ nō assēdo sibi. **V**tz ebri⁹
possit baptizare. **R**ndet ebri⁹ dīcē actu ebri⁹
sus et ex s̄uetudīe. et bñ p̄t aliq; s̄uet⁹ me
briari aliqñ eē sobri⁹ i actu et tūc baptizat.
ebri⁹ uo si habeat ligatā rōz ita q̄ tollat in
tencō. quia. s. nescit quid faciat nō baptizat.
Si aut rō libera est tñ saltē q̄ sciat quid fac
at tñ nō oīo est s̄pos sui tunc tenendū est q̄
sit baptizat⁹. eadē si lingua aliquo modo bal
budat quia illud nō est semp sufficēs sig⁹
ligamīs rōis. vñ si formet v̄ba itelligibilit

licet nō oīo pfecte baptizat. Si autē ita corrup-
te q̄ cōiter intelligi nō posset est rebaptizand⁹
p̄ea h̄c bon⁹. ¶ **V**tz si quis aliquē iocose bap-
tizat v̄e sit baptizat⁹. ¶ **R**e q̄ sic si baptizās et
ille qui baptizat iūctōz baptizādi actū ul' ha-
bitū i generali ul' spālī habeat qd̄ exp̄ssū est.
1. q. 1. spūs sc̄tus. s. ecce qñ. ¶ **Q**uid si sari n̄
possit certitudinē intencō abluētis ul' ablu-
endoz. ¶ **R**e s̄m au. li. de vnico baptismo im-
plozandū ē sup h̄c dīnū s̄siliū qd̄ si nō reue-
let de sub p̄icōe sic abluē est baptizand⁹. et
habet de ose. di. 2. solet. ¶ **V**tz requirā recta
intencō mīstrī ad sacramētū pfectōz. ¶ **R**e in
tencō mīstrī p̄ p̄tū duplicat. vno mō respec-
tu ip̄i sacramētū. puta cū quis nō intēd̄ sa-
cramētū s̄ferre s̄ delusorie aliqd̄ agē et t̄lis p̄-
uersitas tollit v̄tutē sacramētī p̄apue qñ suā
intencōz extē manifestat. Alio mō p̄ p̄tū in-
tencō mīstrī quātū ad illud qd̄ sequit̄ sacra-
mētū. puta si p̄sbr̄ intēdat aliquā fēiam bap-
tizare ut abutā ea. l. si intēdat cōficē corp⁹
xpi ut eo ad venerē v̄tutē et quia pri⁹ nō de-
pendet a postiori inde est qd̄ t̄lis p̄sitas sacra-
mētī vitatē nō tollit. s̄ ip̄e mīster ex t̄li intē-
cōe graui peccat. h̄c tho. ¶ **V**tz in offētib⁹
p̄uulū ad baptisimū requirā recta intencō. s.
q̄ regenerē. ¶ **R**e q̄ nō. vnde au. ad boīfaciū
et habet de cōse. di. 2. nō illud. si nō eadē fide
ad baptisimū puulos ferāt vt ad vitā rege-
nerent etā. s̄ eos putāt h̄c remedio tpalez
retinē ul' recipē sanitatē nō p̄p̄ea illi nō re-
generant quia nō ab istis h̄ac intencōe offerūt-
tur. ¶ **T**ūca 2. s. fidē baptizātis q̄runt p̄la.
s. v̄tz ad cōpletū esse baptisimi necessaria sit
fides alicui⁹ articlū. ¶ **R**e fides nēcia est oīb⁹ sa-
cramētis quia oīa sacramēta habēt v̄tutē a fi-
de ut dīat hu. de sc̄to vic. spālīcū uo est in bap-
tizato nēcia cū ambrosi⁹ dicat qd̄ baptisim⁹ ē
fidē sacramētū et fūdamētū et ianua sacra-
mētoz sic fides est ianua v̄tutū de ose. di. 2.
cū itaqz. et ex de p̄sbro nō bap. veniēs. ḡaa
enī sacramētū s̄parat ad xpi passiōz sic ad
meritū et ad sc̄tā t̄nitatē sic ad p̄ncipiū ef-
fecandū et ideo in sacramētis. ut in eis magis
q̄z i alijs passio xpi op̄et. et disponat et sc̄tā
t̄nitatis influat nēcia est fides v̄tutūqz. s. passi-
onis et sc̄tē t̄nitatis cū baptisim⁹ sit sacramē-
tam nō singl̄aris hoīs s̄ ecclīe. sic eadē effica-
dam habz a fide ecclīe. h̄c bon⁹. ¶ **V**tz recta fi-
des requirā in baptizate. s. q̄ infidel' nō possit
tradē sacramētū baptisimi. ¶ **R**e q̄ nō. de ose.
di. 2. roman⁹. et. c. a quodā. et. c. ecclīa. p̄
eadē p̄ngē qd̄ aliq̄s p̄aā defectū fidei arca
aliquid aliud et nō ecā veritatē sacramētī. qd̄
exhibet puta si aliq̄s credat iuramētū in oī
caū illud t̄n credat baptisimū efficacā habē
ad salutē et sic t̄lis infidelitas nō impedit intē-
cōz s̄ferēdi sacramētū. Si uo p̄aā fidei de-
fectū s̄tra ip̄m sacramētū qd̄ exhibz licz cre-
dat per illud qd̄ agit extē nullū intiorē seq̄

effectū nō t̄n ignorat qd̄ ecclīa catholica itē
dit p̄ hui⁹ que extē agunt sacramētū p̄bē.
vnde nō obstante infidelitate p̄t intēdē facē qd̄
facit ecclīa. licz estimet illud nichil esse. et ta-
lis intencō sufficit ad sacramētū. quia vt sup̄
dictū est mīster ecclīe agit in p̄sona tota ec-
clesie ex cui⁹ fide supplet qd̄ deest in fidei mīst⁹
¶ **N**otandū aut qd̄ hēticōz quidā in collacōne
sacramētoz nō suant formā ecclīe in h̄is q̄
sūt subalia forme et t̄les n̄ sacramētū s̄fe-
runt n̄ rem sacramētī. quidā uo suant for-
mā ecclīe et t̄les s̄ferūt sacramētū. ex de sū-
tri. firmiē. s. sacramētū. quia licz nō sit mē-
bra n̄ mīstri ecclīe simpliciē. t̄n in h̄c s̄ferūt
eadē rem sacramētū n̄ assit defect⁹ ex p̄te bap-
tizandī. b̄pasm⁹ enī dat⁹ in forma ecclīe a
quocūqz semp habz efficacāz n̄ obicē inēiat
ex p̄te suscipiētis. de ose. di. 2. roman⁹. et plī
bus alijs. c. eiusdē distinctōis. t̄n aut habet
obicē qñ ille q̄ baptizat hēsi s̄sentit. et h̄c p̄t
esse tripliē. ¶ **A**ut q̄a est hētic⁹ et fauet errori
¶ **A**ut si nō est hētic⁹ vadit t̄n ad hēticū p̄sū
in ecclīe s̄temptū. ¶ **A**ut si nō est hētic⁹ p̄sū
vadit t̄n ad occultū quē s̄at esse hēticū p̄pter
aliq̄s s̄modū l' fauorē et t̄n nichil grade re-
cipit. qui ab hētico vt est hētic⁹ acipit. vnde
au. li. de fide ad petrū. nullaten⁹ dubites extē
ecclīaz baptizatos si ad ip̄az nō redierit bap-
tismo criminali p̄nide. et. 1. q. 1. firmiē. et
de cōse. di. 2. q̄z quis. vnde t̄lis p̄ea penitēs re-
cōdian⁹ est p̄ ip̄osicōz man⁹. licet enī baptis-
mus nō possit itari ip̄osicō t̄n aliqua man⁹
s. recōdian⁹ p̄t repeti ut diceē ifra. ¶ **T**ūc
aut n̄ s̄sentit qñ habz ip̄osicōz discernēdi vt
puer ul' qñ iste hētic⁹ est occult⁹ et crediē eē
catholic⁹. ¶ **A**ut qñ homo est in nēcitāte s̄stī-
tut⁹ solū nēcitātis intuitu t̄lis enī reap̄t sa-
cramētū et rem sacramētī. q̄a dū in mortis
piculo catholic⁹ nō iueniē sanct⁹ est ab hēti-
co baptisimū reap̄t q̄z in eēnū p̄ire. di. 4. p̄pter
h̄c aut. s. porro. vnde t̄lis nō est recōdian⁹
p̄ ip̄osicōz man⁹. 1. q. 1. h̄i qui. et. c. manus.
vnde nota dīam mē reap̄iētes sacramēta ab
hēticis. et sc̄smaticis et reap̄iētes a symoia-
cis et fornicatorib⁹ notorijs. quia baptizati
sc̄nter et p̄ter nēcitātis piculū ab hēticis et
sc̄smaticis et eē ordiati sc̄nt ab eis cū veniūt
ad ecclīam nō reap̄iūt sine man⁹ ip̄osicōe
¶ **B**aptizati uo et ordiati p̄dicto mō a symo-
niacis et fornicatorib⁹ notorijs reap̄iūt in
man⁹ ip̄osicōne. di. 22. s. v̄m. in tex. et glo.
¶ **A**d h̄c eadē nota qd̄ illi qui baptizati sūt ab hē-
ticis in noīe t̄nitatis cū redeūt ad ecclīaz sc̄tā
tam recōdianē. qñqz crismatis v̄nctiōe sū s̄
firmacōe qñqz man⁹ ip̄osicōe. s. recōdian⁹
ria. qñqz sola fidei p̄fessioe. p̄mo mō recōdi-
lianē arriani in ecclīa oriētalī. 2. mō i ecclīa
ocadētalī. 3. mō monoselite. et alijs de conse-
di. 2. ab antiqua. monoselite aut sic dēti sūt
a monoso autore hēsis eoz. isti sūt ut puto

q̄ dicim̄ monofiaci de ofe di. g. hū qui. f. q̄
dam libri habet ibi bonofiaci per. b. isti non
credebāt xpm̄ eē dī naturalē f. ad opauū. vt
in dēto. c. v. monofiaci. **H**ec aut diuifitas re-
cōaliacōis hēacōz ut habet ibidē in glo. pro-
uēbat ex diuifis modis errorz ipoz hēacōz
vl' eadē ex diuifa ofuetudie ecclīaz. arriani
n̄ crīsmabāt in oriēte crīsmabāt autē in occi-
dente. vnde erat de diuifis fectis. ideo illi recō-
altabant carīsmate. isti uo man⁹ ipoficōe vt
ofcēderent eſſe de vnitatē ecclīe. de cōſe. di. g.
manus. **S**cīdendū aut fm̄ jo. q̄ ſic habet in
glo. ipoficō man⁹ q̄dam eſt offirmatoia et h̄c
nō repetit. q̄dam ofecratoria ſū ordiatoia.
et h̄c eadē nō repetit. q̄dam bñdictoria. et h̄c
ſiliē nō repetit f. ſi obmīſſa fuerit ſuplēt. eē
de ſacra vñctione. c. i. vbi dīcāt q̄ ſi man⁹ i-
poſicō obmīſſa fuerit in ordīacōe ſbōyacoī
debet ſuplērī. q̄dam curatoria. m̄. vl' ſuper-
egros man⁹ ipo. et bñ ha. et h̄c repetit. q̄daz
recōaliatoria. et h̄c iponit excoīcatū et hēa-
as penitētibz. h̄c nō eſt ſacramētū et repetit.
Circa q̄. f. bonitatē poſſet q̄ri. vtz bonitas
req̄rat in baptizate ad h̄c q̄ poſſit offerre ſac̄
mētū vl' baptīſmī effectū. et vtz melior mī-
ſter meliorē offerat effectū. et vtz mal⁹ mīſ-
ter peccet baptizādo. et vtz peccet recipiēs baptī-
mū a malo mīſtro. f. hōz reſpōſio habet ſup̄
in p̄mo tīclō h̄c libri. art. lo. q. **V**tz ſuppo-
ſitis illis q̄ dicim̄ ibi et ſpālit q̄ mali mīſtri
peccent baptizādo. querē ſufficiēt vtrū malus
mīſter cui offeret puer baptizādo in p̄clō mor-
tis exiſtēs ſit p̄lex. videt q̄ ſic. q̄a videt pec-
care ſū baptizādo ſū nō baptizādo ipm̄. cū ex
officio ſuo facit teneat de ofe. di. g. oīs p̄ſbr.
iſe aut mal⁹ mīſter baptizat cū ſolemnita-
te vt mīſter ecclīe cui ex officio ſuērit et tūc
peccat mortalit̄ ſi peccatū ſuū recolit et non
penitet vt habet in glo. ſup̄ illud leui. 2. qui ac-
ceſſerit mū dō ad mū da accedēdū. n̄ tū elis.
eſt ſimplīcīt p̄lex quia p̄ de p̄cto penitē et li-
cēt mīſtrare nō eſt aut īſueiens q̄ ſit p̄lex
ſuppoſito q̄ velit remanē in p̄cto. **A**ut talis
baptizat ſimplīcīt in caſū nēcītatis i quo eadē
layc⁹ baptizare poſſet. et tūc nō peccat. **S**ec⁹
aut eſt de alijs ſacramētis que non ſūt tante
nēcītatis ſic baptīſm⁹ vt īfra pateb̄. h̄c tho-
pe. et rich. **A**liē p̄ dīcāt q̄ mal⁹ mīſter aut eſt
occult⁹ aut notori⁹. et vtroqz mō eſt diſting-
uendū. quia aut ē nēcītās et tūc ſcandalū.
et tūc nō peccat baptizādo. f. i h̄c q̄ negligit
ſe p̄parare et cū timore et reuerēcia ad ſacra-
mentū accedē. **A**ut nō eſt nēcītās nec tūc
ſcandalū et ſic nō debet baptizare. n̄ pri⁹ ſe p̄-
paret ad iuſtificacōz q̄ ſi nō facit nō tūc pec-
cat negligēdo f. eadē quātū eſt in ſe ſcandalū
ſacramēto faciēdo et vſurpādo id ad q̄ n̄ eſt
p̄done. **S**i aut eſt notori⁹ peccat eadē ſcanda-
lizādo. ideo dīcāt au⁹ ſup̄ jo. c. 4. iuſtos opoz
ret eſſe per quos baptizatur. h̄c bon.

De baptizandis

VI

Deinde ofiderandū eſt de baptizandis. et
p̄mo de eoz obligacōe ad baptīſmū.
2º de tpe et ſtatu in quo debet baptiza-
ri. 3º de hijs que req̄runt in eis ante baptīſmū
ul' eadē dū baptizant. 4º de hijs q̄ req̄runt p̄
baptīſmū. **C**irca p̄mū. f. obligacōz ad bap-
tīſmū. querunt p̄la. f. vtz aliq̄s poſſit ſaluari
ſine baptīſmo. **R**e q̄ nō. jo. 3. n̄ quis rena-
tus fuerit ex aqua et ſpū ſc̄to nō intrabit in
regnū celoz. et de ofe. di. g. nēcīm. et. c. 3. et. g.
Cum aut vt habi tū ē ſup̄ ēplex ſit baptīſm⁹
f. flumīs. flamīs. et ſanguīs. ſcīdendū q̄ bap-
tīſmo flumīs ul' in re ul' in p̄poſito ſi haberi
nō poſſit in re ſit ſal⁹. īquātū eſt de v̄tute ei⁹
baptīſmo deo flumīs ſit ſal⁹. adulto. dum tū
baptīſm⁹ flumīs ſit i p̄poſito. de ofe. di. g. bap-
tīſm⁹. et eē de p̄ſbro nō bap. aplica. vbi eadē
habet q̄ credēs ſe baptizatū licet nō ſit bap-
tīſmus nichiloī ſi decedat ſaluat. puulo aut
nō ſit ſal⁹ per baptīſmū flamīs n̄ de p̄uilegio
ſpāli vt patet de ſc̄fīcatō in vtero quia non
habet vſū liberī arbitrii. **B**aptīſm⁹ aut ſanguī-
nis ſit ſalus. vtz. f. adulto et puulo et h̄c ſi
ſit p̄p̄tē dēi. **V**tz ſc̄fīcat⁹ in vtero teneat
ad baptīſmū. **R**e q̄ ſic. ſic patz p̄ jo. qui dīcāt
ſe a xpo debet baptizari. et h̄c quidē nō p̄p̄tē m̄
dīgencā remediū f. p̄p̄tē īmp̄ſſionē caracteris
et hūīdī acc̄ caritatis. f. p̄p̄tē bonū obediēcie.
q̄a de p̄cepto vt oīs qui naſcunt renāſcant
et p̄p̄tē hūīlītātē quia debz ſe reputare pecca-
torē et mōdgē xpi redēpcōe et p̄p̄tē cōfōrmī-
tatē vt ab alijs xpianis nō diſcorde. q̄a tū
baptizari ſibi p̄ceptū eſt affirmatū ideo non
obligat ipm̄ n̄ p̄ loco et tpe. vnde ſi ante a-
dultam etatē ſeu oportunitatē habitā moriē
ſaluat. q̄a nō habebat op⁹ baptizari n̄ p̄p̄tē re-
mediū f. p̄p̄tē p̄ceptū. **V**tz aplī fuerit bap-
tizat. **R**e q̄ ſic. vñ glo. ſup̄ illud jo. 13. qui
lot⁹ eſt. dīcāt hijs v̄bis intelligimus baptiza-
tos aplōs et ſi n̄ legat vbi et q̄n. de ofe. di.
g. q̄n ab iherosolis. et. c. ſi eos. et ſit capitu-
la aug. **S**iliē dīcāt p̄ de beata v̄gme et de jo.
baptīſta. la tro uo tūc baptīſmo ſanguis et
flamīs facit baptizat⁹ q̄n in cruce xpm̄ eſt cō-
feſſ⁹. de ofe. di. g. bap. q̄ muicem. **E**ſto q̄ p̄
uul⁹ dum ad baptīſmū deferet ab infideli mēſ-
ciat. nūquid ſaluabit. **R**e null⁹ puul⁹ ſal-
uat quātū eſt de lege cōi n̄ v̄tute ſacramēti
nō quia puul⁹ teneat ex p̄cepto f. quia ſū ſa-
cramēto ul' aliquo q̄d eq̄p̄lleat deus n̄ diſpo-
ſuit dare grāciā. **S**i uo puul⁹ p̄p̄tē ſolū oca-
ſus eſt a p̄ſecutore cū portaret ad baptizandū
ne baptizaret moriē p̄ baptīſmo iō i ſanguīe
ſuo pie crediē baptizat⁹. ſi aut alia de cā occi-
ditur q̄ntūcūqz deferat ad baptīſmū dāpnā-
biē. **S**ed nūquid ex quo teneat ad baptīſmū
aliq̄s peccat recipiēs baptīſmū a malo mīſ-
tro. **R**e hūī⁹ habet ſup̄ in p̄mo ti. de ſacramētis in
cōi. **S**i eſto q̄ ſac̄dos nolit ſū p̄cio baptizare

quid est tunc faciendum? **S**i baptizandus sit a-
dultus sufficiat sibi petere baptismum ad salutem
quia baptizatus baptismum flammis. nec debet propter
hoc symoniam omittere quia non sunt facienda ma-
la ut veniant bona. roma. 3. tunc si est ibi ali-
quis laicus debet se potius ab eo facere baptizari.
si tunc sit puer tunc ipsemet debet eum potius bap-
tizare quam patrum sacramenta symoniacae dare pro bap-
tismo si non sit presbiter alius presbiter qui velit baptizare
puerum debito modo. et licet ei aqua emere non tunc
sacramentum ubi potest habere aliam aquam. si alias aquas
habere non posset. quia aqua non est sacramentum. si
autem emit aquam sacramentum illa non operatur ad
baptismum de necessitate eius existens. si quia aqua.
et ideo non emit ut sacramentum si ut aquam. hoc
etho. Dicitur etiam aliqui ut richardus et probabiliter quod
in hoc casu dari potest pecunia pro aqua sacramentum
sine vicio symonie quia per hoc redimuntur vexatio
iuris pueri. cum in hoc casu iure nature et diuino
est aqua illa que est necessaria ad usum baptizandi.
Alius autem ut bonum simpliciter videtur quod in hoc casu
potest dari potest presbitero pro baptismum. non ad emendum
sacramentum vel aquam sed ad redimendum vexationem
iuris sui. et hoc ut dicitur videtur magis consonare
pietati et bonitati et iuri. **S**ecundum autem scotum
potest promitti debet mori sine baptismum puulus
quod emat baptismum. quia hoc fieri non posset sine
peccato mortali. posset tamen emere aqua etiam sacramen-
ta nullo modo habendo intentionem ad consecrationem et esse
labor baptizandi quem presbiter habet emere posset nullo
modo habendo intentionem ad actum illum in quantum est
sacramentum. **E**st quoque manens roget presbiterum ut
baptizet puerum imminente mortis articulo et nul-
lus alius assit qui eum baptizare possit et presbiter eum
baptizare nolit in pecunia ei dederit. quid il-
le faciat? **R**ichardus dicit quod ille manens debet po-
tius promittere puulo mori sine baptismum quam da-
re pecuniam pro sacramento baptismi. quia non sunt
facienda mala ut eue. bo. roma. 3. **A**liqui tamen
dicunt quod in hoc casu pecunia dari posset ita tamen quod
dams non intendat eam dare pro sacramento sed pro vi-
tando dampnatione pueri et remouenda infamia
presbiteri. **S**ecundum est de aliis sacramentis quod si periculo
dampnationis ex causa possit differri. hoc de richardus.
Quid de presbitero qui hoc facit? **R**ichardus in se corrigere
reus sponte honorem relinquendo debet subire periculum
propter hominis. 1. q. 1. baptizandis. in tex. et glo. de
etiam de off. di. 2. quicunque presbiter nolle pro inten-
tione muneris l. pro alia excusatione baptizare ali-
quem in mortis periculo si ille sine baptismum dec-
deret deponi debet. **Q**uid si presbiter cathecumini
nos a baptismum repellat et ipsi interiri ante tempus
constitutum sine baptismum decedant nunquid imputa-
bitur sacerdos? **R**ichardus quod non. absit enim ut ea quod propter
bonum et licitum faciamus aut iubemus si quod per hoc pre-
sentiam voluntatem cuiusque mali acciderit nobis imputa-
retur. 1. q. 4. de occidendis. hoc notatur de off. di.
2. de cathecuminis in glo. **N**otatur hoc nota quod quando
presbiter subditis sacramenta negat maliciose tunc
subditi sunt ipsa ab aliis recipere. ar. ex de rescriptis

veniens in tex. et glo. 6. que ponitur super il-
lud. c. pastoral. quod est verum de privilegiatis et i-
ca sibi excessis. scilicet in baptismum et penam que reci-
pi possunt ab aliis in necessitate. sed in aliis recurrere
dum est ad superiorem. ex de iure patris. nullus. hoc
richardus. **C**irca 2. scilicet statum et tempus in quo debet
quis baptizari querunt plures. scilicet. vtrum baptismum
sit differendum adultis. **S**i adultis subueniri
potest per desiderium baptismi. et ideo adultus cum su-
tunc non statim est sacramentum baptismi ostendendum.
sed oportet differre usque ad aliquod certum tempus. pro
quodem pro cautela ecclesie. ne deceptus sacramentum
fictis accedentibus confens. propter quod probatio sui-
tur de accedentibus ad baptismum quando per aliquod tempus
eorum fides et mores examinantur. 2. hoc est necessarium
ad utilitatem eorum qui baptizantur. quia aliquo tempore
spacio indigent ad hoc quod plene instruantur de fi-
de et exercitarent in hijs quod pertinet ad vitam christia-
nam. 3. hoc est necessarium propter reuerentiam sacramenti
dum in solemnitatibus papuis. scilicet. pasce et pen-
tes hoies ad baptismum admittuntur et ita deuotius sa-
cramentum suscipiunt. de off. di. 2. cathecumini.
et. c. venerabilis. **Q**uanto vero tempore adultus baptizari
debeat cathecizari et exorcizari ante bap-
tismum habet de exorcismo. sed discretio in huius est
promittenda duplici ratione. primo quidem quoniam illi qui
sunt baptizandi apparent perfecte instructi in fide
et ad baptismum idonei. sic philippus statim bap-
tizauit eunuchum ut habet act. 8. et per corneliu.
et eos qui cum ipso erant act. 18. 2. propter infirmita-
tem vel aliquod periculum mortis. de off. di. 2. ca-
thecumini. et. c. se. si tamen aliquis morte pueniat
articulo necessitatis excludente dum expectat tempus
ab ecclesia constitutum saluatur licet per ignem ut dic-
tum est. peccat autem si ultra tempus ab ecclesia or-
dinatum differt accipere baptismum in extrema necessitate
et licentia platonum ecclesie. licet hoc peccatum deleri
possit cum alijs per succedente periculo que supplet
vicem baptismi ut dictum est. **N**ec est contra precepta
illud quod dictum est de off. di. 2. cathecumini. ca-
thecumini licet in bonis operibus deficiat. vitam
habere non credimus excepto duntaxat in mari-
tis sacramentum ampleat. quia secundum regulam ibidem in-
telligitur de eo qui baptizari non querit vel alias
in aliquo peccato consistit. **V**trum puer sit baptizandus
dicitur in modum distincte quod sic. indistincte enim vox eu-
gelica intonat in quis renatus fuerit ex aqua
et spiritu sancto. non intra. in reg. dei. hac genera-
litate nec sexum nec etatem excludens. ex de bap-
tizandis. **N**otatur huius est. quia morbo est corpus pu-
lis et adultis. et mediana est conueniens illis et
illis. **E**st autem vtilis et s. curi statim puulo bap-
tismum conferri quam differre usque ad etatem a-
dultam. tamen propter periculum mortis et dampnationis
de off. di. 2. venerabilis. in glo. tamen propter infesta-
tiones demonum qui minus possunt in baptizatis ceteris pi-
bus. tamen quia dum homo est puulus certum est in eo hoc
esse quod impedit effectum baptismi. tamen propter bonum
assuetudinis et quod educationis in hijs qui sunt reli-
gionis christiane et hac ratio assignat dyonisi

vlē. c. celestis ierarchie. **S**ed obidē quia le-
gat^o nō debet excedē fines mādātū. s; dñs mā-
dat. m^o. vlē. credētes baptizari. g^o puuli nō
sūt baptizādi. **R**e licet illud mandatū fm
formā mādātū spālīe liget adultos. tñ ex a-
lio ei^o mandato. 10. 3. n̄ quis renat^o fuit tē. i.
uenit eadē ad puulos fm intencōz mandatū
extēdi. **V**tz pūi hēico. 2. ul' indeoz et alioz
infidelīū sine baptizandū iūitis pentib^o. **S**i
filij infidelīū aut habēt vsū rōis aut nō. si ha-
bent iam tñ ad ea que sūt iuris dñi ul' na-
turalis mapūt sue pēatū esse et ideo ppria
volūtate eadē iūitis pentib^o pnt baptizari. susci-
pere sic et mriō^o cōtrahē. et iō tles licet pnt
inducā ad suscipiēdū baptizari. **S**i iō n̄ habēt
adh^o vsū rōis l' liberī arbitriū. fm ius nātū-
le sūt sū cura pentū qđm sibi puidē nō pnt
vnde eadē de pūis antiquoz dicit q' saluaban-
tur in fide pentū. et ideo oīa iusticiam nātū-
lem esset si tles pūi iūitis pentib^o baptizare-
tur sic eadē si alijs habēs vsū rōis iūit^o bap-
tizare^o eēt piculosū. tñ filios infidelīū bap-
tizare quia de facili redirēt ad infidelitatē. ppē
naturalē affectū ad pentes et ideo nō habz h^o
ecclesie osuendo q' filij infidelīū baptizant^o iūitis
pentib^o licet sūt retroactis tporib^o mlti ca-
tholici pñapes potētissimi. vt ostāt n̄ et the-
odosi^o quib^o familiares fuerūt scēssimi epi.
vt siluester ostantino et ambrosi^o theodosio q'
nullo modo pēmississēt h^o ab eis impetrare
si h^o fuisset osonū rōi. h^o tho. **S**cđm aut scō-
rum si pñeps alijs puulos infidelīū pētib^o i-
uītis baptizari facit cū bona cautela. s. ne pē-
tes pri^o agnoscentes h^o futurū occidēt eos et
facit eos educari religiose laudabilē facit.
et idem dico eadē si cogant pentes minis et ē-
rozib^o ad baptizandū suscipiēdū et suandum
susceptū. et h^o videt posse pbari. quia filie cō-
mēdāt de ose. di. 2. pleriqz. **P**retea dato q'
non essēt oīs vē fideles in corde tñ mlt^o ma-
lum esset eis n̄ posse ipune legē illicitam ser-
uare qz posse. et eadē eoz filij in. 2. et. 3. gene-
racōe essēt forte vze fideles. **V**tz infidel^o pe-
tens baptizari debeat statim baptizari. **S**i fm
hosē aut est in piculo ne. s. alij infideles eum
intēdant si h^o ppendant et tñ ei statī fides de-
bet exponi et baptizari de ose. di. 2. ne q' absit
Aut nullū piculū iminet et tñ ul' p octo
mēses ul' arbitrarie debz intē cathecumēos re-
tineri sic intellige illud de cōse. di. 2. in dei. et
c. se. **V**tz in vtero existētes possint bapti-
zari. **R**e q' nō de ose. di. 2. si a matris. et pl^o
bus alijs cōpōit; enī q' c. iro ei^o qui baptiza-
tur fm totū l' fm ptem imēdiate lauet. vñ
si puer totalit^o inuolut^o in vno corio in aquā
immerget^o sub debita vboz forma ppē h^o nō
baptizaret^o. h^o rich. **V**tz vter^o matris debeat
apiri ut puer extrahat^o et baptizet^o. **R**e n̄ sūt
faciēda mala vt eueniant bona. vt dē ad ro.
3. et ideo nō debz homo occidē matrē ut bap-

zet puer. si tñ mortua sit vinēte prole i vto
debet apiri vt puer baptizet^o. h^o tho. **V**tz de
beat expectari oīda egressio pūi de vto ante-
qz baptizet^o. **R**e q' sic n̄ mors imineat. si tñ
pmo caput egrediat^o in quo oīs sens^o fun-
dit^o debet baptizari piculo iminēte et nō est
p^oea rebaptizand^o si oīgat eum nasci pfectē
vnde eadē reputat^o eē hoīs sepulcra vbi sepul-
tum est ei^o caput. ff. de religiosis. et sūpti. fu-
neris. l. cū in diuisis. et post caput pect^o quia
sedes cordis est q' in pectore. et cū ambo ista
n̄ pnt abluī magis debz abluī caput maxie
fades quia ibi magis patēt aīe opacōes. **I**dē
eadē videt faciendū quēcūqz alia ps egredi-
atur piculo iminēte qā tñ in nulla extēoz p-
tū integritas vite ita osistit sic in capite vi-
detur qbusdā q' ppē dubiū quacūqz alia pte
corporis abluta puer post pfectā natiuitatē
sit baptizand^o sub hac forma. si nō es baptiza-
tus. ego te baptizo. tē. **A**liquib^o tñ videt q'
puer eadē tñ esset baptizari quia aīa ē tota
in qualibz pte corpis. et hui^o snie est gual. in
2° sen. eo q' nō est pceptū magis q' caput me-
mergat^o qz aliud mēbrū. et ideo nō magis ē
necm licet sit rōnabile. **E**iusdē eadē snie est
glosator de ose. di. 2. pprie. ar. e. di. nec quā-
cūqz. p^o cōius tenetur ut dicit rich. **Q**uid
fiet de tñ eadē alia ps qz caput abluta est si de-
cedat ante pfectā natiuitatē. **R**e pie pē tñ
puer reputari baptizari si fuit mortu^o. vñ
est in cōmicio sepeliēd^o fm gual. **V**tz puer
existēs adh^o i vtero matris regenerari possit
baptismo sanguis. **R**e qđam dicūt q' nullo
mō nec p effusioz sanguis nec p aliam viam
de lege cōi pē puer in vto matris a pēto pur-
gari. **A**lijs aut videt pie dicēdū q' licz puer
in vtero matris baptismo aque baptizari nō
possit qā nō pē ipm sensibile sacramētū su-
sape et ecclesie ignot^o est quia tñ ad ipm effu-
sio sanguis puenire pē et deo not^o q' pñapalē
baptizat. ideo per effusioz sanguis illatā p fi-
dem pē ab originali pēto purgari. vnde illud
au^o. li. 2. de baptismo puuloz. qui nat^o n̄ fue-
rit nō pē renasci. intelligēdū est de regenera-
cōe baptisimi aque dicit rich. **C**enca 3° ar-
ticulum. s. circa ea que requirunt^o in bap-
tizandis ante baptismū. ul' eadē dū bapti-
zatur querant^o pla. s. vtz i adultis an bapti-
smū pñia requirant^o. **R**e in adultis baptismū
pcedit pñia necio quātū ad attricōz quia vo-
lūtatis semel fixa in pēto remanet semp in eo
fixa actu uel habitu n̄ per actualē dissensū
euellat^o ab eo in spālī. ul' saltē in generali. et
quantū ad h^o dicit au^o li. 1. de pñia. q' null^o
sue volūtatis arbit^o osistit^o nouā vitam pē
incluare n̄ eum peniteat vctis. quantū autē
ad attricōz pcedit pñia baptis^o de agruo rōe
bailliacois et instruccōis. s; quantū ad abso-
lucōz et satisfactōz neutro mō. i. n^o de necio
nec de agruo pcedit. et quia sacramētū pñie

opletū est in absolucōe et in pnia sūm qd ē ec-
clesie sacramentū. ideo sequit̃ qd non pcedit
baptisū cū baptisū sit ianua sacramētoꝝ
Sed obiat̃ oīa pōicta quia iudeis veniētibz
ad baptisū indicēda ē pnia ac abstineāda. eo-
dieꝝ quā opleta sūt baptizādi. ut habet̃ de o-
se. di. x. ne qd absit. **I**tem qd illa pnia nō indi-
citur iudeis ppe sacramēti efficacā. s; ppe eiꝝ
reuerentiā et iudeoꝝ reapiētiū baptisū pba-
cōꝝ unde eis nō indicēbat̃ post suscepcoꝝ bap-
tisū s; ante. q̃uis sic obfuaret̃ quodam tū
modo nō oportet h̃ obfuari sūm qd videt̃ dicē
glo. ibidē qd intelligo vbi nō est oīuetudo o-
traria. h̃c rich. **V**erū in adultis requiratur
vsꝝ rōis ad suscipiendū baptisū. **I**tem ad susci-
piendū sacramētū baptisū et rem eiꝝ nō est
necia per se aliqua actio ex pte suscipiētis s;
sufficiat qd in eo nō sit aliqd phibēs pōictorū
suscepcoꝝ phibēs aut nō est n̄ pētm mortale
de quo homo nō est attritꝝ nec oīritꝝ. et ideo
licet aliqui adulti fiant carētes vsu rōis ante
q̃ mortaliē peccauerit si baptizant̃ reapiunt
sacramētū et rem sacramētū eadē si tūc oīra
dicant quia iūla oīradicō nō pcedit a volū-
tate rōis sūm quā sūt capaces gracie bap-
tisū. **S**i autē ante q̃ fiant furiosi ul' obdor-
miant mortaliē peccauerint oīmittēdo ul' ob-
mittēdo et nō fuerint de illo pēto oīriti nec
attriti. eadē si baptizant̃ nō suscipiūt rem sac-
ramētū licet sacramētū suscipiant tpe quo fu-
riam intrauerūt ul' obdormierūt intencōe su-
sapiēdi sacramētū actu ul' habitu. tū qn-
tumcūq; ostaret qd talē intencōz habuisset n̄
debz aliq̃s baptizare dormiētē l' furiosū habē-
tem lucida mēualla dū actu est in furia. s; ex-
pectandū est furiosi lucidū mēuallū et dormi-
ētis vigilia. et qui facit oīrariū peccat n̄ sūm
sūū iudiciū. p̃babilit̃ imineat piculū si tētm
differat baptizare quantū aut ad furiosū nō
habentē lucida mēualla nulla est dilatio fa-
cienda. et h̃c habet̃ ex de bap. maiores. h̃c rich.
Nullꝝ gº debz baptizare aliquē dormiētē n̄
psūmā qd nō euigilet aī mortē et n̄ psūma-
tur de eiꝝ pnti volūtate p vba l' saltē signa
q̃ de xpianis sit natꝝ. et in h̃ casu hys oīar-
rentibz baptizari debz sic eadē auº narrat iº
libro oīr. de quodam amico suo. qui baptiza-
tus est nesciēs ppe piculū mortis et idem di-
cendū est de furioso. h̃c bon. **S**ed quare adul-
tis amētibz et dormiētibz qui nō oīsentiebāt
dum essēt i vsu rōis baptizari nō pdesset ad
tollendū pētm originale sic pdeset puul. **R**ō
q̃a ut habet̃ ex de baptismo maiores. s; vñ
dñs q̃ totū hoīem sanū feat in sabbato opº
ipfectionis nō vult. et ideo pēta nō ex pte
s; ex toto tollit qd facit si baptisū originale
delēt et nō actuale qd sine oīsensu deleri nō pē
Sed ponat̃ qd dormiētes exatati ratiū habe-
ant qd sūt baptizati licet nollēt priº baptizari
Item nō pdeset q̃a nichil reapiūt. et ideo nō est

utile qd ratū habeāt s; itteꝝ debent baptizari.
ex de baptismo maiores. s; itē querit̃ in glo.
h̃. **V**erū in adultis habētibz vsu rōis qn
baptizant̃ requirant̃ intencō actu ul' habitu
tam in illo qui oīsentire pē q̃ in illo qui oīsen-
tire nō pē ad suscipiendū sacramētū. per su-
scepcoꝝ enī caracteris baptisū iūrat hō ecclē-
am militante et ascribit̃ exercitui ecclēie mili-
tātis. **A**d h̃c autē obtinendū requirit̃ eiꝝ oīsen-
sus actu ul' habitu si est in statu in quo oīse-
tire posset. p̃babile enī est qd ab illo plus re-
quiratur qui cōsentire potest q̃ ab illo qui cō-
sentire non potest. sicut videmus in cathedra-
mo respondēt p puulo patrum. et si adulº ē
debz respondēt p seipso. de oīse. di. x. p puul. **A**d
h̃c autē n̄ ē semp necia dētinata intencō q̃a
qnq; sufficiat intencō in habitu si enī aliq̃s ca-
thecumini nō actu cogitātē de suscepcoē sac-
ramētū baptisū. s; de re alia abluēt sū forma
vboꝝ debita intendens sibi monstrare sac-
ramētū baptisū. iste cathecumini reaper bap-
tisū alē caractē q̃uis enī intencō in habi-
tu nō sufficiat ad causandū effectū. pē tñesse
sufficiēs disposicō ad suscipiendū. maior enī
actualitas requirit̃ in agēte q̃ in paciēte cū
res agat per suam actualitatē et padat̃ p su-
am passibilitatē qnq; tñ intencō in actu dē-
minatē requirit̃ p accidēs. s; ul' ad remouē-
dum phibēs ul' qn nō oīsentire in actu et nō
oīsentire in habitu se oīmittant̃. si enī in ac-
cedēte per baptisū est actu ul' habitu intencō
nō reapiēdi sacramētū baptisū huiºi m-
tencō phibet sacramēti suscepcoꝝ et tūc nec n̄
est illam intencōz expelli p oīrariā intencōz i
actu ad h̃c vt ille reapiat sacramētum bap-
tisū. si eadē accedēs ad baptisū admoneatur
diligentē vt actu oīsentiat requirit̃ qd oīsentiat i
actu ad h̃c vt tūc vere reapiat sacramētum
quia tūc ibi nō oīsentiret in actu. tūc eadē n̄
oīsentiret in habitu sic enī acapimꝝ oīsentire
in habitu in aliquā rem qn hō sic dispositus
est qd si actualit̃ et deliberate cogitaret de illa
re qd actu oīsentiret in illā. h̃c rich. **Q**uid
gº de adulto in quo tam in actu q̃ in habitu
nō est intencō suscipiēdi sacramētū. nūquid
est rebaptizandꝝ. **I**tem qd sic. s; vbi h̃c nō oīsta-
ret esset dicendū si nō es baptizatꝝ ego bapti-
zo tē. **N**ec debz teneri glo. de oīse. di. x. q̃ dicit
solet eadē dici qd si baptizans baptizare intē-
dat qualemūq; intencōz habeat baptizantꝝ su-
sapiat sacramētū. **V**erū ad reapiendū sac-
ramētum baptisū requirit̃ volūtas libera vel
sufficiat coacta. **I**tem cum quis cogit ad bap-
tisū aut cogit coactione absoluta sū suffi-
ciente quia. s; violentē eo remittēte manibz et
pedibz imergit̃ et tūc nō reapiat sacramētū
nec rem. aut coactione oīdicōnata sū indu-
cente vt mimis et flagell' ita qd potiº vult se
sūbicē sacramēto ecclēie q̃ morte pīre. et tūc
aut intendit alios illudē et mortē euadere et

tunc etiam neutrum suscipit. quia tunc ecclesia presumit
 offensusse talem mentem. propter offensus exterioris talis
 deberet cogi ad fidei christianae obsequium. **A**ut
 vult potius eam se fieri quod facit ecclesia quod puer et
 tunc recipit sacramentum. et hoc fere omnia patet ex
 de baptismo maiores. Item querit in textu.
 et glo. g. **N**ota igitur breuiter quod suscipientia
 baptis. quid. i. nunquam habuerit usum rationis ut
 puuli et perpetui furiosi et naturaliter stulti et in
 hijs voluntas non requiritur. quidam autem aliqui ha-
 buerunt licet tunc non habeant et in hijs voluntas
 antecedens requiritur. licet non committas. quam
 uero habet tunc cum baptizantur et in hijs cum
 dico eorum ibi meliores sufficit voluntas adico-
 nata. **V**trum fides requiritur ex parte baptizati.
Respondeo in puulo qui per se non potest credere sufficit fides
 aliena. scilicet ecclesie que est. uel si hoc deficit sufficit
 meritum fidei que fuit in ecclesia. dicit enim au-
 ad bonifacium. cum offeruntur puuli ad percipiendam
 gratiam ab omnibus offerri intelligunt quibus placet
 quod offeruntur. fides tamen ecclesie militantis nunquam
 deficit universaliter nec deficit secundum illud mat. ult.
 ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem seculi.
 et hoc divina prouidentia faciente nec unquam fuit nec
 erit quando semper esset aliquis qui deo placet. **I**n a-
 dultis uero requiritur fides propria non quidem ad suscep-
 tionem sacramenti. i. characteris quia sacramentum
 non perficitur per iusticiam hominis dantis uel suscipientis
 baptismum sed per uirtutem dei. sed requiritur ad suscep-
 tionem rei sacramenti. i. gratie. **S**ed extra hoc uel
 esse illud ieremias. fides in aquis baptismi gigni-
 tur et nutritur. non habet eam dante. et habet au-
 gente. **R**espondeo quod fides puuli in baptismo dante sed ad-
 tis augetur uel informatur si erat informis. uel
 fides informata perigitur sed formata ibi dante
 adultis. hoc per. **V**trum si recta fide possit habe-
 ri intentio suscipiendi baptismum. **R**espondeo quod non habet
 rectam fidem circa aliquos articulos potest habere
 rectam fidem circa sacramentum baptismi. si tamen eam
 circa hoc sacramentum non recte sentiat sufficit ad per-
 ceptionem sacramenti generalis intentio quod intendat su-
 scipere baptismum sic Christus instituit et sic ecclesia
 tradit. **C**irca 2. scilicet circa ea que requiruntur
 ad baptismum post baptismum. **R**espondeo per. scilicet per
 que opera nunc baptizati sunt exhortandi ad iusti-
 tiam. **R**espondeo non per opera penalia sed per opera facilia
 ut qui quodam lacte facili exercitum promoneat ad
 perfectionem ut dicitur glo. super illud psalmi. sic ab-
 lactat est super mense sua. unde eam dominus disci-
 pulos suos de nouo uisus a ieiunio excusa-
 uit. ut patet mat. 9. et hoc est quod dicitur prima pe-
 z. sic modo genitum infantes lac secum. ut in eo cresca-
 in salutem. **V**trum teneantur restituere illi quos
 leserunt. **R**espondeo restituere ablata et satisfacere de ini-
 iurijs illatis est cessare a peccato et hoc ipsum non
 facere est deinde aliena et proximum lesum non
 placare est peccatum. et ideo peccatoribus
 baptizatis est iniungendum quod satisfaciatur proxi-
 mis sicut etiam quod a peccato desistant. hec tho.

De baptizandis VI

Deinde considerandum est de sacramento con-
 firmationis. et primo de eius institutione. 2. de
 eius necessitate. 3. de eius materia. 4. de
 forma. 5. de efficacia. 6. de ministris eius. 7. de su-
 scipientibus ipsum. 8. de ritu et celebratione huius sa-
 cramenti. **C**irca primum. scilicet institutionem huius sacra-
 menti sciendum quod hoc sacramentum Christus instituit. secundum aliquos
 apostolis exhibendo. licet hoc non sit scriptum secundum alios
 promittendo. 10. 10. si autem abiero mittam eum ad
 uos. et hoc ideo quia in hoc sacramento datur ple-
 nitudo spiritus sancti que non erat danda ante re-
 surrectionem et ascensionem. secundum illud 10. 4. non-
 dum erat spiritus sanctus datus quia Christus nondum
 fuerat glorificatus. et hoc est opus per. secundum uero a-
 lios instituit hoc sacramentum prius manus imponendo
 et eos benedicendo. mat. 19. et hoc est opus. nichil.
Alii dicunt quod fuit institutum ab apostolis qui legi-
 tur confirmasse act. 8. **A**lii dicunt quod ab ecclesia quod
 primo legitur ipsum ritum solemni oratio instituit
 se et precepisse. hoc uidetur esse opus bonum. **A**lii di-
 cunt quod Christus instituit figuratiue. scilicet imponendo ma-
 nus prius mat. 19. et spiritus sancti inspiratione et
 auctore apostoli edico et approbatio. **E**st enim insti-
 tutio duplex. scilicet expressione facta uel preceptum. 9.
 Christus instituit inspirando. apostoli faciundo. et eccle-
 sia percipiendo. et secundum hoc omnes super dicte opiniones
 uel sunt in parte et hoc est dictum per. **C**irca 2. scilicet
 necessitate confirmationis sciendum quod gratia que da-
 tur in confirmatione est necessaria non quia sine ea sim-
 pliciter non sit salus. sed quia sine ea uel per sacramen-
 tum l. alias accepta pugnando non puenit ad
 salutem. ideo dicit melchisedes papa de se. di-
 4. spiritu sancto in baptismo regeneramur ad vitam
 in confirmatione confirmamur ad pugnam. et licet per
 nouo transitis sufficiat regnacionis beneficium vi-
 cturis tamen sunt necessaria confirmationis auxilia. **E**x
 institutione autem ecclesie est quod nullus ab hoc sacra-
 mento exapiat ut sit quilibet strenuus pugnatore. i.
 deo si quis cum habet loci et temporis oportunitatem
 negligendo contempnit periculo se exponit. et sic
 debet intelligi illud hu. li. 2. de sacra. pre. 1. c.
 3. timendum est de hijs qui per negligenciam a-
 mittunt episcopii principiam et non suscipiunt manus i-
 positionem ne forte propterea dampnentur. scilicet in penite-
 ant quia festinare debuerunt dum potuerunt.
Circa 3. scilicet materiam confirmationis sciendum quod
 materia huius sacramenti est quod opponit ex oleo et
 balsamo. et hoc bene conuenit significacioni effectus
 huius sacramenti qui est duplex. quorum primum est
 nitore fidei in uia credulitate cordis. 2. odor
 fame in confessione. primum significatur in oleo. 2. in bal-
 samo qui papue est odoriferus. **O**portet autem quod
 crisma quod est huius sacramenti materia prius fuit
 ab episcopo consecratum. sacramentorum autem quedam sunt
 necessitatis. et ideo licet in hijs requiratur sanctificacio
 materie ad sollempnitatem non tamen ad necessitatem ut
 in baptismo. quedam sunt peccatorum. et ideo in hijs
 requiritur sanctificacio materie ad sollempnitatem et
 necessitatem ut in hoc sacramento et extrema vn-
 ctione. hoc per. **S**icut autem habet de se. di. 2. o.

epi. i. oī. āno vt exponit glo. licebat crisma ꝑ
ficē. quia tūc solemnizāē baptismꝑ ad quē re
q̄ritur crismatis vsꝑ in vigilia pasce celebra
tur. ideo oꝑrue ordina tū est vt ꝑ bīdūū ante
ab ep̄o crisma bīdicat vt posset ꝑ dyocefim
destinari. dies eadē ille satis oꝑruit ad māi
as sacramētoꝝ bīdicēdas in quo fuit euka
ristie sacramētū mīstrutū ad qđ oīa alia sac
menta quodāmodō ordinaē. Debz autē ep̄s qñ
vult crisma ꝑficē missam celebrare et hoc in
ecclesia cathedrali n̄ ex iusta cā īpēdiaē. ex de
cele. mī. refēte. Sngul' autē ānis debz in ce
na dñi nouā crisma cōficē et vtꝑ in ecclesia
cremari. de ose. di. 3. lris. **N**ō debz eē crisma
acapi n̄ a ꝑꝑꝑis ep̄is. de ose. di. 9. ꝑsbr. et q̄
libet ꝑsbr debz illud acapē quolibz āno ul' ꝑ
se ul' ꝑ dyaconū di. 94. ꝑsbr. vnde abbates
peccant qui acapiūt illud ab alijs n̄ sint ꝑuī
legiati q̄ possint acapē a quibz velint vt dīc
glo. ibidē. **Q**uid si aliquis ꝑfirmandꝑ oleo
ꝑ crismate esset vnctꝑ. **R**es nō esset sacramē
tum ꝑfirmacōis itēndū s; esset caute supplē
dum qđ esset obmissū. ex de sacra. iteran. pa
storalis. Innoē. iio et hōsē ex de sacra. vnctio
ne. c. 1. dīcāt q̄ qui ꝑfirmatꝑ est oleo debz ite
rū crismate lūmī et debz illa oꝑo iterari sig
no te signo cruds. **A**lie autē oꝑoēs que prece
dūt et que secūnt nō iterant. **C**irca 2. s.
formā ꝑfirmacōis sciendū q̄ forma vboꝝ h̄
sacramēti est ꝑsigno te signo cruds. cōfirmo
te crismate salutis in noīe pa. tē. **A**liqui di
cunt signo te et aliqui dicunt crismate scī fi
cacōis s; ꝑ h̄c nō corūpūt subām forme ꝑoic
te cum eadē res vtrōbq; sigficē. **C**irca 4.
s. efficacā ꝑfirmacōis sciendū q̄ ī ꝑfirmacōe
impūitē caracter vt eadē habitū est sup. ti. de
sacramētis in cōi. articulo. 2. ꝑsupponit autē
caracter cōfirmacōis caractē baptismi. sic
augmentū ꝑsupponit gñacōz. ꝑfert eadē in cō
firmacōe gradū gratū faciēs vnde dīcāt ra
banꝑ q̄ ꝑ ꝑꝑꝑicōz manu ꝑꝑꝑicōz spūs sc̄us
dāt baptizato. **C**irca 6. s. mīstros ꝑfirma
cōis sciendū q̄ ex ordīaria ꝑtate soli ep̄i pñt
ꝑfirmare. ip̄i enī sūt successores aploꝝ de qui
bus solis legīe in acubꝑ q̄ ꝑ ꝑꝑꝑicōz manus
dabāt spm̄ sanctū. ex de sacra. vnc. 5. ꝑ frō
tis. **E**x omīssione tñ pape possz eadē simplex
ꝑsbr cōfirmare. qđ ꝑbat di. 94. ꝑuenit. vbi
ꝑsbr ex omīssione beati ḡg. ꝑfirmabant ad
ep̄us ꝑꝑꝑ scandalū eutādū. ꝑtas enī ꝑfirmā
di vt dīcāt quidā fundat sup. dīspōsicōe vi
carij xpi. h̄c de rīcl. sup. h̄c. eadē sunt ꝑles ali
modi dīcēdi quos obmitto grā breuitatis.
Vt ep̄i degradatī possint confirmare. **R**es
aliqui dixerūt q̄ cum ꝑtas confirmādi fūdeē
sup. dignitate que ep̄o confert in sua ꝑsecre
tione et illa dignitas ab eo auferri nō possit
ꝑ hōiem quia dignitatē apl'atꝑ omīs aplī q̄z
successores sūt ep̄i īmediate acceperūt a xpo
Ep̄i degradatī confirmare pñt licz h̄c facē n̄

debeat quia eis ꝑhibetꝑ est simpliciē illiꝑ ꝑta
tis vsꝑ. **A**lii dīcāt q̄ ep̄i degradatī ꝑfirmare
nō pñt nec de iure nec de facto quia vicario
xpi concessa fuit a xpo ꝑtatis plenitudo oꝝ
dinādi de corpore xpi mīstico qđ est ecclesia et
eiꝑ mēbris fm̄ qđ exigit rō rēta. sup. autē sūt
vñm corpꝑ nullā sibi ꝑcessit ꝑtate nec eadē sup
illos qui sacramētū baptismi n̄ receperūt qđ
est ianua qua intraē in eccliam militantē ꝑ
cessit aliquā ꝑtate directe. vnde apl'us ꝑma
coꝝ. 4. quid de hīs mīchi qui foris sūt iudi
care. et ideo quia ꝑtas episcopāl' directe re
spīat corpus xpi mīsticū et eiꝑ mēbra. ꝑtas
autē sacramētū eucharistie directe respīat vñm
corpus xpi et ꝑtas baptizandi. nō tñ respīat
illum solū qui est ecclie mēbz s; eadē illū q̄
nec est nec fuit ecclie militantis mēbz. iō vi
carꝑ ꝑtē ab illo auferre dignitatē episcopālē
nō tñ ab hōie ꝑtatem baptizandi nec a sacdo
te ꝑtatem ꝑficēdi. **S**ecꝑ autē est de suspēsis q̄a
ꝑ ꝑuacōz seu degradacōz tollit ꝑtas s; ꝑ suspē
sionē ꝑhibet ꝑtatis vsꝑ. et ideo si ep̄us suspē
sus confirmat vere ꝑfirmatū est. s; ꝑfirmādo
mortalitē peccat. quia vñe ꝑtate cuiꝑ vsus est
sibi ꝑhibetꝑ. h̄c rīcl. **V**t nō ꝑsbr ex cō
mīssione pape possit conferre sacramētū cō
firmacōis. **R**es fm̄ bñ. ex de cōsue. quāto in
glo. 1. quilibz eadē clericꝑ ex omīssione pape
posset ꝑfirmare dūmō ip̄e confirmatꝑ eēt. **S**;
videē aliquibz ꝑbabilitē q̄ nō n̄ solus ꝑsbr.
gradū enī descendit in corpꝑ xpi mīsticū cuiꝑ
caput est xpus ꝑ ꝑꝑꝑ xpi meritū. et ideo oꝝ
dināuit xpus vt ꝑtas confēdi sacramētū
confirmacōis eo q̄ ꝑ eiꝑ suscepōz digne ip̄m
suscipiēt confert habūdantē augmētū gracie
ad confitēdū stantē crucifixionē verī corpis
xpi depēdat ex ꝑtate confidēdi corpus xpi
vñm quā ꝑtatem nō habēt n̄ sacerdotes. vnde
eadē dīcāt iac. 4. inducant ꝑsbrs tē. **N**ec
te moueat ad dīscrdēdū qđ dīctū est qđ ī sa
cra sc̄pta nō inueniē exp̄ssū q̄a sic dīcēt dām.
2. li. c. 2. aplī mīta nō sc̄pta tradiderūt nob
h̄c rīcl. **Q**uid si papa post ꝑcessionē suā crī
mare ꝑsbr ꝑhibet. **R**es ꝑsbr ille nichil con
fert si ꝑtea crismaret. ex de ꝑsue. q̄nto ī glo.
1. **V**t alij ep̄i l' archiep̄i crismare possint
in dyocesi alij ep̄i. **R**es q̄ sic de licēcia alij
ep̄i. **E**p̄i enī ea que sūt iurisdīctōis vt iudi
care. exēdicare et sīlīa pñt alijs omīttē eadē
nō habēt iurisdīctōz. que ūo sūt ordmīs et
ep̄alis auctas nō pñt demandare ul' eadē dele
gare alijs qui sūt gradꝑ inferioris. ex de ꝑse.
eccle. aqua. h̄c nota in glo. sup. dīcta. **C**ir
ca 1. s. suscipiētes ꝑfirmacōz sciendū q̄ oībz
ꝑpetit h̄c sacramētū. quia caractē eiꝑ est signū
dīstīctū in mīlīcīa spūali que īminet oībz.
licet enī h̄c mīlīcīa nō ꝑueniat ꝑūis ꝑ statu
illo tñ ꝑ statu fūso. **V**t ꝑueniat moriē
tibus. **R**es q̄ sic. quia q̄z sūt abanē eis ꝑre
lia tñ ꝑgnunt ꝑ ꝑmū militancū ideo cōiter

a capiūt milicie xpiane signū l' opetit eis ppe
obediēcie meritū et gracie augmētū. ideo dicit
hu. q' oīo piculosū esset si ab hac vita sū cō:
firmacōe migrare otingēt nō q' dampnaret
aliq's n' forte ppe cōtempnū s' q' dētmētum p:
fcōis patētur. vnde et pūi s'firmatū deceden:
tes maiorē gloriā cōsecunē sūc' t' hic maiorē
obanēt graciā. **S**obiac' illud melchiodis
pape dicentis. licz oīnue transiēs sufficiant
regnācōis bñfida. vicēis tñ s'firmacōis bñ:
fida sūt nccā. **I**llud itelligit quantū ad
h' q' moriēis nō est nccm h' sacramētū ppar
pugne pūis piculū. **V**ty debeat dari pec:
ca toribz. **R**e q' nō. quia h' sacramētū dat
ad s'firmandū graciā quā pri' muenit. et iō
nō debz dari n' hijs qui habēt graciā. et ppe h'
nō dat nō baptizatis. sic nō debz dari adultis
pccōibz n' p pñiam pparatis. vñ dicit i aure
lian. oīlio vt ieiuni ad confirmacōez veniāt
et moneant s'fessionē facē. vt mūdi dō num
spūs sancti valeāt reape. et tūc p h' sacramē:
tū perfidē pñie effect' sūc' et baptizati quia per
graciā collatā in h' sacramēto s'sequit' penitēs
pleniorē remissionē pccōz. et si q's adult' in
peccato existēs cui' s'feciā nō habz. vl' si eē
nō perfecte s'rit' accedat ad sacramētum dū
modo nō fictus accedat p grām collatam in
h' sacramēto s'sequit' remissionē peccatoz. hec
tho. **C**irca s' s'ritum et celebracōz confir
macōis querunt pla. s. i qua pte debeat fieri
inunctio in h' sacramēto. **R**e q' in fronte. vñ
cū enī sit ad significandū illud q' s'ferē in sa
cramēto. vnde q' in confirmacōe conferē au
daciā s'fessionis cui' oppositū. s. timor ul' eru
bescenciā. pmo euident' in fronte manifestaē.
ideo sit unctio in fronte. qui tñ crismat' nō
fuit in baptismo debz in confirmacōe crisma:
ri ab epō pri' in vñce p'ea in fronte. de cōse.
di. g. null' debz aut' frons s'firmati ligari do
nec exsicce' ne frons muncta s'rabat aliq's
sordes. Et ead' s'm hu. li. g. de sacra. pte. A. c.
vlē. confirmati nō debent lauare caput vsqz
ad. A. dies ppe septem dona spūs sancti. eccle
sia enī septē diebz celebrat aduētū spūs scēi.
Sacēdū aut' q' pñus ille quo caput pūi cris
mati tangit' vl' quo vñtex crismati inuoluitur
pē alteri confirmādo ul' baptizando itez ecclē
angi. de s'f. di. g. si quis voluit. **N**otandū
g' q' inunctio crismatis ēplex fit in tribz sac:
mētis quoz diuinitas ex fine acapiē q' i bap
tismo fit in vñce ad significandū fidē suscepōz
quia vñtex est locus cellule rōnal'. **I**n confir
macōe in fronte ad significandū audaciā s'fel
sionis cui' ipedimētū. s. timor et verecundiā
magis manifestaē in pallore et rubore fron
tis ex pñitate cellule ymaginabil'. **I**n or
dine vñ in manibz ad significandū pēatem s'fe
crandi dñicum corpus. h' pē. et ita ponit q'
man' p'sbri iungunt' crismate. h' idem scēp
sit ead' gōf. in sū. **S**z h' nō est vñ s'm hōf. s'z

iungunt' oleo bñdicto. et h' pbanē in ordi
nario. di. 23. papa. vbi h' notat hu. **V**ty
ille qui confirmat' debeat ab alio teneri. **R**e
cum h' sacramētū deē ad robur eōipō q' hō:
mo ad suscepōz et accedit ostēdit q' sufficiēs
robur standi p se habē nō psumit. et ideo ad
h' significandū institutū est ut ab alio teneat'.
Si vñ aliq's s'firmat' absqz h' q' ab alio tene
atur. sacramētū suscipit licet h' fieri nō debeat
n' nccitas aliqua exigat h'. **Q**uo et a q:
bus debz teneri ille qui crismat'. **R**e q' insti
tutū fuit q' nō tenetur n' ab vno eo q' cognā
cōes spūales mñōia ipediūt. vñ de s'f. di. g.
nō ples ad suscipiēdū infantē in baptismo
qz vñ accedat sū vir sū mulier. **I**n s'firma
tione idipm fiat. tñ vbi est s'fuetudo vt ples
teneant n' est phibitū si h' pē cooperari ad ami
ciāe nuēmētū. **N**ō debet aut' teneri ab illo q'
nō est s'firmat'. sūc' nec in baptismo debet te
neri ab illo qui nō est baptizatus. de s'f. di. g.
in baptizante. si tñ s'trariū fiat licz fieri nō de
beat cā nccitatis excepto nichilo' ille qui
baptizat' ul' confirmat' vere suscipit sacramē
tum et nō debz teneri a monacho n' sit nccā:
tas. vnde de s'f. di. g. non licz abbat' ul' mo
nacho de baptismo suscipe filios nec s'matres
habē. **P**er sacramētū aut' s'firmacōis spūalis
agnatio s'rabit'. 30. q. 2. si quis vñ. tñ pōit
ta ad nccitātē sacramētū nō referunt'. **P**otest
aut' teneri vir a muliere et eūso licz magis
deceat virā a viro teneri. magis ead' cōgruit
q' tenētes t' ille qui tenet' sint eiūsde' sex'. ppe
piculū a s'mitatis. vt scribit boñ. **I**n cāu at
nccitatis pē teneri ab illo qui tenuit in bap
tismo. vñ de s'f. di. g. i cathedismo. **I**n cathe
dismo baptismo et s'firmacōe vñ patn' pē fi
eri si nccitas cogat. nō est tñ s'fuetudo roma
na s'z p singla singli sufficiūt. ad h' ead' vt in
plibus amicitia s'rabat'. **V**ty etum spūs
sit dētmintū in quo dat' h' sacramētū. **R**e
sūc' melchiodes papa dicit ita diuincta sūt h'
duo sacramēta. s. baptism' et cōfirmatio vt
n' morte pueniēte nullaten' possint ab mui
cen segregari et vñū sine alio recte p'fici nō
pē. et ideo eadē tpa sūt p'fixa baptism' so
lemnitē celebrādo et huic sacramēto. s' quia hoc
sacramētū a solis epis dat' qui nō sūt semp
pñtes vbi p'sbri baptizāt oportuit quātū ad
cōem vsū sacramētū s'firmacōis ead' in alia
tpa differri. **V**ty s'firmas et s'firmandus
debeat esse ieiuni. **R**e q' sic. vnde de s'f. di. g.
vt ieiuni. **I**eiuni ad s'firmacōz veniant p'fec
te etatis et moneant' facē confessionē pus.
h' aut' nō referē ad sacramētū nccitātē s'z ad
reuerēciā. et ad h' vt suscipiēs sacramētū me
lius sit disposit'. ad recipiēdū rē sacramēti. i.
graciā di. ead' g. dicit vt epī ieiuni p'ipo:
sicōz manū spūs sancti graciā tradāt. s'z h'
nō pmet ad sacramētū essenciā s'z reuerēciā
Ab illa vñ phibicōe exapiūt' infirmi et

more plicantes vt legie ibide. et ideo ppe
multitudine fidelium et ppe pcula immedea su
stinet ut h^c sacramentu qd no n ab epis dari
pe. et ead a no ieiunis det et accipiat qd vn
eps maxime i vna magna dyocesi no suffi
ceret ad tot hoies ofirmados si ei tpus artare
tur. vnde hoc mlti epi de facto n buant. vbi
tn cōgrue fuari p^e. oueniēda^o ē vt ibi a ieu
nis det et accipiat. h^c tho. scbit ead rich. qd si
eps no ieiun^o h^c sacramentu tradat pter neccita
tem peccat. Circa nomū qd est de vncione
sacra. scdū qd duplex est vncio. s. exior in
corpore. et mior i corde. et h^c. s. mior ē signū
extioris vnciois et signū gracie iuisibil^{is} quā
vncio visibil^{is} augz et agit si digne sumat.
vngit aut pontifex crismate cum ofecrat in
capite et i manib^{us} et vngit sol^o pōt^{er} i ca
pite quia psonā capitis xpi significat. vngit
ead crismate. s. pnceps oleo. vt ostēdat qn tū
differt pēas pōt^{er}is a pēate regali. Itē vn
git pnceps oleo vt dictū est. nam i veti testa
mēto reges vngēbant. di. 14. c. 1. s. tūc vn
gēbant i capite. nūc at vngi debēt i brachio
humero vl armo. Consuetudo tñ aliqua vt
diat hōf. fuaē. vnde rex frācie et rex anglie
vngunt in capite. Inūgit aut ipator a pa
pa ul alio de mādato ei^o. ex de electione vene
rabil^{is}. Alij dō reges a suis metropolitanis.
Si aut velit inūgi de nouo ofueuit a papa pe
tere sic rex aragonie feat. vt diē hōf. pē tñ
papa si vult sup h^c aliquā eccliam puilegia
re. Item inūgit pbr cū ordinaē in manibus
oleo bñdicto. sic patz i ordinaro. di. 23. papa.
vbi h^c notat hug. Item vngit quilibz xpia
nus bis ante baptis^o oleo bñdicto. pmo in
pectore. 2° mē scapulas. et bis post baptis^o
p pbrū. pmo statim p baptis^o crismate i v
nce. 2° i ofirmacōe crismate ead ab epō i frō
te. In lege enī veteri iungebant sacerdotes re
ges et pphete. in lege at noua quia xpianos
feat in sāguine suo reges et sacerdotes ideo cō
grue iungit quilibz xpian^o. Itē vngit ead
crismate cū dedicaē altare. p^o oleo. 2° crisma
te calix et patena crismate. vncio ead pñā
pis patarcharū pbrorū ecclie altaris calicis
et puuloz ofignacō p baptis^o i frōte ad epi
scopos pmet. puuloz nō vncio ante baptis
mū et p^o ad pbrōs. De oibus pñctis vnci
onibz. et quid significet habet ex de sac. vnc.

De sacramento eucharistie VIII

Consequentē ofiderandū est de sacramēto
eucharistie. et pmo de ipō sacramēto.
2° de ei^o materia. 3° de forma. 4° de cō
uersione que fit ad plationē forme. s. vboz.
4° de accidētibz manētibz ibi. 6° de mīstro h^c
sacmētū. 7° de ritu celebrādi hoc sacramētū sū
de celebracōe missarū. 8° de defectibz ofingenti
bus in celebracōe. 9° de missaz audicōe. 10° de
suspensione hui^o sacramēti. 11° de hīs que ha

bent retrahē. vl impedire ab h^c sacramēto. 12°
de efficacia ei^o. Circa pñū pmo dicendū est
de hui^o sacramēti ofitutōe. 2° de ei^o significacōe. 3°
de pfiguracōe. 4° de ei^o noīatione. 5° de ei^o ne
cessitate. Circa pñū scdū qd sic fm plm
duplex ē opacio vite corporal^{is}. s. gnare et ali
mento vt. ita pporcōnabilit^{er} oueniebat esse
duplex opus vite spūalis. ideo xpus pater
et mgr vite spūalis p se psonalit^{er} et expsse i
stituit baptis^o per quē filij dei generant^{ur} et
eucharistiā per quā reficiūt^{ur}. Fuit aut cōue
niens sacramētū eucharistie institui in cena dñi
ppe spūalē refectiōē que est i h^c sacramēto. et
i cena vltima ppe corporal^{is} pñāe subtractōz
et ppe maiorē recōmēdacōz vt. s. in recessu ē
ditū aplis diligēt^{er} retinerēt de cōse. di. 3. li.
quidō. Circa 2°. s. significacōz eucharistie scēz
dū qd in h^c sacramēto sūt tria. s. spēs visibilis.
corpus xpi vñ. et corp^o xpi misticū. s. ecclē
sia et fm h^c qd diat hug. pñū est signū scōi
et terci^o. 2° est res et signū et causa ead. et 3°
ē res scōi et vitas pñi. de h^c ex de cele. mis.
cum marthe. s. distinguēdū est. Ad cui^o eu
dendā sciendū qd spēs visibil^{is}. s. panis qui co
opatur ad matiam fit ex granis purissis ad
inuiēcē vnitis et sic habz similitudinē cū corpore
xpi vero qd est vere abus. Si obias qd spēs
nō ofmediē nec reficiē. R^o qd retinet ydeoma
ta. l. ppietates spēi que pri^o ibi fuit et rōne
illū est signū oueniēs. Si aut ofpēt spēs visi
bilis ad mediū. s. corp^o xpi vñ nō habz rōz
causādi illud nō adiūcto vbo vt patz ex aq
respectu caractis. sic ead est de spece respectu
corporis. licz nō efficiat illud simpliciē. tñ fac
esse illud sub illa spece. Si vō cōpetur ad 3°
habet rōz efficiēdi mediāte 2° sic ablutio extē
oz cum caractere. filit hē spēs extēiores sūt cā
corporis mistia rōe corporis veri intē oftent
qd vñit et coopit ipas. P autē verū sit re
spectu spēi panis patz ex pñctis. qd ead sig
num et cā sit respectu corporis mistia patz
quia sic corp^o xpi cōstat ex purissis mēbris.
sic corp^o xpi misticū oftat ex hoibus per fidē
et caritatē purificatis et ita est ei^o oueniēs
signū. ead est cā ei^o quātū ad formā. i. vnio
nē qua p fidē et caritatē adinuiēcē copulant^{ur}.
et rōe hui^o vnionis corpus misticū est res
et est res et effect^{us} hui^o sacramēti. Et qd dictū
est de sacramēto corporis intelligit filit de sac
mēto sanguis. Querit aut vtz h^c sacra
mentū. s. eucharistie sit vñū sacramētū. R^o qd
sic. ab vna pfectione finis vt habitū est sup
de vnitate sacramētoz i cōi. vnde licz sint plā
matialit^{er}. est tñ vñū simpliciē. ppe qd gē. i. q
dam collecta que diat post sumpcōz sacramēti.
pmo diē plalit^{er} purificēt nos sacramēta q sup
sim^o. et post singlariē subdit et psta. vt h^c tu
um sacramētū non sit nob reat^{us} ad penam.
Circa 3°. s. pfiguracōz hui^o sacramēti sciēdū
qd oueniēs fuit h^c sacramētū pfigurari et rōe

dignitatis ut famos⁹ ostendatur. et rōe diffi-
cultatis cū sit int⁹ oīa credibilia diffidil⁹ ad
credendū ut hoīes asuefiēt quādā figurarū
manu ductione. **F**uerūt aut⁹ hui⁹ sacramēti
q̄tuor figure fm ingim⁹ 2° li. sen. di. s. f. sa-
crificiū melchisedech. māna agnus pascalis
et sanguis q̄ pfluxit de latē xpi. **P**atet aut⁹
harū sufficiēda habito respectu ad p̄figura-
ta. ei⁹ enī qd est i h^c sacramēto sacramētū tñ
f. forme visibilis panis figura fuit sacrificiū
melchisedech. ei⁹ aut⁹ qd est res et sacramētum
sū rei cōtēte et significare. f. xpi passi. agnus
pascal. rei tñ figate. f. grade et eadē corporis
xpi mistici māna qd reficiebat. omnē saporē
suauitatis habēs. virtutis uō dantis efficac⁹
am sanguis q̄ magis tenet rōz cāe nichiloi⁹
tñ habz rōez figure pensatis tñ odicōibus. f.
q̄ de passo et semimortuo fluxit. **C**irca
2°. f. noīationē hui⁹ sacramēti scēdū q̄ h^c
sacramētū fm qd ē signū rememoratūū pas-
sionis xpi. que fuit sacramētū vñ dīcē sa-
crificiū. fm uō qd est signū demonstratūū eccle-
sie vnitatis cui aggregant⁹ hoīes p ipm dīcē
cōio. fm aut⁹ qd est p̄figuratiū dīne fructūs
que est i patria dīcē vīaticū quia p̄bet nob⁹
viam pueniēdi ad illā. ul⁹ eadē q̄a dāe tñse-
untibz de hac vīta ad ipm. fm uō qd tenet
realitē xpm qui est plen⁹ gratia. dīcē eukari-
stia. i. bona grā ab eu qd ē bonū et karis grā.
Circa 4°. f. nēcitatē eukaristie. nota q̄ sic
ad salutē vīte corporāl⁹ ita et vīte spūalis ē
aliquid nēcīū dupliciē. f. ul⁹ sine quo nō est sa-
lus. ul⁹ quo sal⁹ pcurat⁹ meli⁹. pmo mō eu-
karistia reglariē nō est de nēcitate salutis s; i
casu i quo ecclia statuit. 2° mō est de nēcitate
salutis sic et qdlibet aliud sacramētū. s; ma-
gis istud. q̄a licet omne sacramētū sit signū et
cā grade. n̄ sit ipedimētū ex pte suscipiētis il-
lud tñ cum sit maxime p̄fectionis int⁹ sacra-
mēta habz plēs valitates ut patebit in fra-
de ei⁹ effectu. **S**z obīcē illud 10. 6. caro nō p-
dest quicq; s; spūs ē qui vīuificat. g^o iūtilis est
manducatio carnis xpi. **R**e loquitur ibi de
carne xpi fm intellectū estimatū eā visibili-
ter nō sacramētalit⁹ manducandā. Obīcē eē
illud au⁹. ut quid paras dentē crede et man-
ducasti. fm enī h^c videt⁹ q̄ sufficiat māduca-
tio spūalis. **R**e quid paras dentē suple tñ ul⁹
loquē de māducatione spūali p modū meri-
ti. de hac eadē q̄stione vide ifra. ii. de vñ hui⁹
sacramēti. articulo 3°. q̄stione vtrū liceat oīo
cessare a cōione. **De materia eukaristie**

Deinde considerandū est de matia hui⁹ sa-
cramēti. et pmo in cōi de matia cor-
poris et sanguis fil. 2° in spūali de ma-
teria corporis. 3° de matia sanguis. **C**irca p-
mū scēdū q̄ panis et vñ sūt matia hui⁹
sacramēti. cui⁹ cā est institucō dīna. instituit
aut⁹ dñs in hys pot⁹ q̄ in alijs abis. tñ p̄pē

eodem vñsum refectionis q̄a panis et vñ ē re-
fectio hoīs nō brutoz. magis p̄sueta m⁹ fa-
stidiosa. tñ eadē p̄pē p̄prietatē significacōis et
a pte matie. q̄a panis p̄ficiē ex plibus gnis
et vñ ex plibus racemis. qd ouenit ad sig-
nificandū corpus xpi vñ et mysticum et a
pte p̄paracōis quia panis i fornace et vñ i
torculari p̄parat⁹ qd ouenit ad rēp̄sentandā pas-
sionē xpi a pte effect⁹ quia ut dīcē in glo. i.
corin. 12. panis p̄cetis abis sustētat corp⁹ et
vñ letificat. sic h^c sacramētū magis susten-
tat et letificat caritate iebriatos q̄ alia sa-
mēta. **D**ebuit aut⁹ h^c sacramētū eē de duplici
matia quia matia sacmēti ouenit significacōi
et vñ et fm vtrūq; modū duplex exigitur
matia in h^c sacramēto. vñ enī hui⁹ sacra-
mēti est refectio que ad sui integritatē abū r
potum requirē. **S**ignificatio vñ duplex ē. vna
est passio xpi in qua sanguis fuit sepat⁹ a
corpore. **A**lia est ordinacō ad salutē corporis
et aīe. p̄pē h^c oportet ibi sepatam vtrūq; signi-
ficacōē. **R**e g^o hui⁹ duplicis matie est significatio
n̄re p̄fecte refectionis spūal⁹ p meditacōz dñi
ce passionis que fuit i mltiplici afflictōe sui
bñdici corporis et effusione sui p̄ciosissimi
sanguis ad n̄ram redempcōz aīe et corporis.
reficē enī et delectat mirabilē viros sanctos
meditacō clis. **C**irca 2°. f. cā matiam cor-
poris in spūali querunt plā. f. vtrū requirat⁹ pa-
nis triticeo. **R**e q̄ sic. fm eodem doctoz snam
de cōse. di. 4. c. 1. et c. nō oportz. et c. se. et c.
in sacmēto. tum quia dñs cōpauit se grano
tritici. 10. 12. tum quia crediē celebrasse i pa-
ne triticeo et isti tūisse ut sic celebrare. ut pa-
tet quia panis de frumēto dīcē anthronoma-
tice panis. vñde cum dī q̄ ihesus accepit pa-
nem h^c de pane triticeo debz intelligi. tum q̄a
vñs ecclie ab aplis qui p̄ntes fuerūt tradi-
tus habz celebrare in h^c solo pane. **R**e uō h^c
est quia magis ouenit huic sacramēto panis
triticeo. tum quia in natura sū in specie dig-
nior. tñ quia i effectu refectionis vñior. tum
quia i cōi vñu hoīm vñtatioz. licet enī nō in
oībus trīs nascat⁹ tritici ul⁹ vñu tñ de facili
ad omīs trās pē deferri q̄ntum sufficit ad vñū
sacramēti. nec p̄pter defectū alci⁹ est vñū sū
alio p̄secrandū quia nō est sacramētum p̄fec-
tum. **V**trū possit p̄fici de pasta t̄acea. **R**e
spondet scot⁹ q̄ nō quia xpus instituit de pa-
ne triticeo vsuali. ut sit fm dam. li. 2. c. 6. il-
lud qd solet cōtē eē nutrimentum corporale ipm
ul⁹ silē eē nob⁹ sacramētalit⁹ nutrimentū spūa-
le. **S**i dīcā q̄ panis sit pasta et digitus op-
mat. g^o post hui⁹ op̄pressionē nō potit cōse-
crari. dīcēdū q̄ panis ex quo est semel coctus
n̄ manifeste recedat a rōe panis vsual⁹ nō re-
cedit a rōe panis p̄secrabil⁹. h^c sco. **V**trū
possit p̄fici in pane. et farre et hui⁹. **R**e qui-
dam dicūt in pane et farre et spelta p̄fici pos-
se quia est eiusdem sp̄ei cum pane triticeo licet

differat differētijs accidētalijs. Aliquibz uo videt magis strariū generans enī gñat sibi sile in specie. fit tñ aliqua dissilitudo gñantis ad generatū quātū ad accidēda ul' ppē materiā ul' ppē debilitatē virtutis generatiē. et id si qua frumēta sūt que ex semine tritici gñari pñt sic ex tritico seminato i malis trīs nascat filigo ex tali frumēto panis effect' pē eē materia hui' sacramēti. quia tñ nō videt habē locū in ordeo nec i spelta. nō in farre qd inter oīa ē grano triticeo fili' in figura. silitudo autē matie in aliquibz magis videt significare propinquitatē qz pōmpitatē spēi sic ex silitudine figure manifestat qz canis et lup' sūt ppinque spā nō autē eusdē. vnde ex tlibz frumētis que nullo mō pñt ex semine grani tritici gñari nō pē officia panis qd sit debita materia hui' sacramēti. et h' est opio tho. Quibusdā autē videt qz pōicta rō nō sit sufficiens. s. qz ideo far nō est eiusdē spā cū tritico qā nūquā vnū generat ex alio quia quedā sūt accidēda i sepa. bilita ocomitanda gñacōz vt nigredo coruū. h' pē. Scdm autē albertū in 8° sen. frumētū est gen' ad tritici et spelci. vnde h' duo sūt spēs frumēti valde vione et parū distāt in spicaz formacōe et qz nichil distāt in forma grano rū et colore et sapore panis. et id de spelta cōficta pē fm eum. **V**tz officia possit i pane permixto de tritico et alijs granis. **R**e autē ē tanta pmixtio qz trahit tritici ad spēm alienam vt quia vñs extremi est pōnans. ul' ad mediu vt qñ ē equal' et tñc i eo nō pē officia. **A**ut manet spēs panis tritici vt qñ vñs etiā pōderat et tñc pē. qñ autē ita fit ex accidētalijs. s. ex sapore papue pē cognoscā quia accidēda magnā pte offerūt ad cognoscēdū qd quid est. **V**tz possit officia in pane corrupto. **R**e aliqui est tāta corruptio panis qz soluit spēs panis sic qñ immutatio soluit et sapor et color et alia accidēda mutant. vñ ex tali mīa nō pē officia corp' xpi. aliqui uo nō est tāta corruptio qz spēm soluat. s. est aliqua disposicio ad corrupcōez quā declarat aliqua imutacō saporis et ex tali pane pē officia corp' xpi. s. peccat officia ens pte irreuētiā sacramēti. **E**t quia idē est ex etico corrupto nō videt qz panis ex eo confect' possit fieri corp' xpi. licet quidā strariū dicant. h' tho. Scdm autē scotū ē dubiū sic de muado an sit matia oueniēs ad faciēdū panē osecrabilē. et cum multo sit pbabili' qz nō. ideo nō exponat se aliqz sñ peccato tñ dubio et maxime ille qui pparat hostias osecrādas qā cōfict' est qz pparat de matia tñ. cōsecrās autē excusat ab illo pēto quia suppoit illam matiam eē bñ pparatā. **S**i autē illa nō sit materia debita nō osecrat nec tñ ydolatrāt nec ydolatrare facit. quia quātū est i se matiam eē ydoneā et ab alijs adorādā suppoit. h' sco. **V**tz officia debeat in pane azimo. **R**e qz sic. ex de cele. mis. lras. et de osec. di. 2. i sacramēti.

to. nō est tñ de necessitate sacramēti. sic enī dicit anselm' in eplā de azimo. fermentatū et azimū nō variant spēm panis cū sint accidēda. vnde in utroqz officia pē de facto. vñ h' mō dicit vt habet ibi. c. pōictio. lras in glo. bñ. dices. qz in ecclia occidēti si quis de fermentato cōficeret nichil facit. oueniēs autē ē vt vn' quisqz fm ritam ecclie sue se habeat in celebracōe sacramēti. **S**up h' aut sūt diuise eccliaz oñuetudines. vnde dicit greg. x. in registro romana ecclie fia offert azimos panes ptea quia dñs sñ nlla oñmixtione suscepit carnē. s. cete ecclie offerunt fermentū p eo qz ubi pñs idutū est carne sic fermentū cōmisceat farine. vñ sic peccat sacerdos i ecclia latinoz celebrans in pane fermentato ita peccaret sacerdos i ecclia grecoz celebrans i azimo qz pñtens ecclie sue ritū fm tho. Scdm uo scotū forte greci gñiter peccant quia se romane ecclie nō oformant. **N**ichilo min' tñ oñuetudo celebrandi in azimo pane rōnabilior est. pmo pte institucōz xpi qui h' sacramētū instituit pmo die azimoz. vt habetur 1° cor. 26. et 1° m. 22. quā die in domibz iudeoz nichil fermentatū esse debeat. exo. 12. **2°** quā panis est pte sacm corporis xpi qd sñ corruptioceptū est magis qz ipi' deitas vt infra patebit. **3°** quia magis oñpetit sinceritati fidelū que requirit ad usū hui' sacramēti. fm illud pma cor. 4. pasca. nō. ymola. ē xps. itaqz epu. in azimo sūt. et vñ. habz tñ oñuetudo grecoz aliquā rōz. et pte significacōez quā tangit greg. vt dictū est sup. et pte detestacōez hēsis nazareoz qui legalia et euangelica miscebant. **S**ciēdū ē qz a pñcipio tota ecclia cōfidebat i azimo. s. ptea tpe leonis pape ppter hereticos ebyonitas dicētes legalia obfuar debē cum i euangelio et in azimo officio pte pceptū leges ecclia instituit ad tñs officia in fermentato cessante uo cā occidēti rediit ad ritum antiquū. oriētiā uo illū reuocuit et vltim' addidit nō posse officia nō in fermentato. et ad h' pbandū asserēbat dñm in fermentato o fecisse. et quia tres euangeliste otradictat dicētes pma die azimoz xpm instituisse h' sacramētū quidā ex eis in tantā isamiam prorupērunt vt dicēnt euangelistas illos falsū dixisse tēpisse et a iohāne correptos fuisse qui ante diē pasce dicit dñm cenasse cū discipul' suis. **S** qz h' nō otradictat ostēdiē ex mltipli: cī accepce pasce. pasca enī dicit aliqui agnus pascal'. **1°** 26. qñ nō ērat occidī pasca. aliqui hora ymolacōis. s. vespa qñte lune quā agn' omedi debuit et festū iapiebat. **2°** 9. erat pasca et azima post biduū. aliqui dies i cui' vespa ymolat agnus. luc. 22. appropinqbat dies fest' iudeoz qui dicit pasca. **A**liqui pma dies azimozū post ymolacōz agni celebrima. 10. 13. ante diem festū pasce. **A**liqui panes aliqui panes azimi. 10. 18. et ipi nō introierūt in ptoziū ut non cōtaminarent s.

mañu. pasca. Et hos qñqz modos ponit in
noñ. libro de officio mis. Aliqñ dñ xpus signifi-
cat p agnū pascale. i. corin. 4. etenim. pasca.
no. ymola. est xpus. Aliqñ tota septimana
azimoy. que. s. incipiebat. 12. die aperilis in
vesperis et durabat a die octauo. ad 21. die
aperil. vt patz leuic. 23. et act. 23. volens poñ
pasca. pñce eum pñlo. Aliqñ festū epularū
parali. vlē. nō fuit phase silē huic. vñde vñ.
Ebdomoy. hora. dies. epule. pecus. azima.
xpus. Septē aut dies sup dicta azimoy omēs
erant dies festi. s. pñm erat p excellēdā dies
festi. s. 14. et de illo dicit 10. ante diem festū
pasce. post illū aut in maiori excellēda erat
dies festi sabbati qñ erat inter illos dies fes-
tos in quibz nichil debebat pari. tñ pñt suam
celebritatē. tñ pñt azima. et sic patz qñ 10. nō
stradicat alijs euangelistis quia aliē accipit
pasca qñ ipz sic enī legē exo. 13. solemnitas
pascale incipiebat a vesperis. 12. lune et tunc
xpus post ymolacōz agni pascale sacramētū
hē instituit. vñde hē dies dicit a iohāne pñe-
dere sequētē diem pasce. a tribz aut alijs euā-
gelistis dicit pñma dies azimoy qñ. s. fermen-
tum nō inueniebat in domibz iudeoy. Sed vi-
det esse oīa pñdicta qñ xpus pñuenit diem azi-
moy. figure enī debz veritas respōdere. cū gñ
agnus qui erat figura xpi ymolare. 12. lu-
na xpus fuit crucifixus. 14. luna. s. ante diem
crucifixionis sēcat. gñ in fermentato cōfecit.
Et qñ passio ei statim inchoata fuit post cenā
qñ fuit in agonia et fuit sñphē. vñ optime
est factū. quia agni sñmestio et ipi ymolacō
facta est. 12. luna. nō qñ sñsumata s. qñ incho-
ata. et sic patet qñ nō pñuenit. S. quare ma-
gis a tñdē in hē sacramēto discretio iter pa-
nem azimū et fermentatū qñ in baptismo cca
aquam vñ calida sit ul. frigida. Et qñ ferme-
tum habz aliquid corrupcōis et ex pane cor-
rupto nō pñt sñcia hē sacramētū vt dictū est
Posset enī tanta corrupcō esse fermenti qñ ex
eo nō posset sñcia sacramētū. hē tho. **¶** Vñ
posz sñcia de pane facto de aqua rosacea. Et
fm pñnoē. 3. i. quādā decretali. vere aque ad
mixtio est de nēcitate hui sacramēti ut pote
sñstituēs subam panis. Et ideo si farine ad-
miscēt aqua rosacea l. quicūqz ali. liquor qñ
aqua vñ nō posset ex eo vere sñcia sacramētū
quia vñ panis nō esset. panis etiā de quo xps
sēcat erat factus ex aqua naturali. et ideo nō
pñt sñcia corp⁹ xpi de alio pane fm tho. 7. ncl.
Scdm aliquos tñ pñt quia aqua ipa nō requi-
tur ut manet in specie pñria ymo in naturā
aliā etiam anteqz fiat panis tñsmutat. et
hui sñcie est pe. **¶** Circa 3. s. matiam sñguis
scēdū qñ de solo vino vitis pñt cōfici sanguis
xpi. et hē pñmo pñt institucōz xpi qui i vino vi-
tis hē sacramētū instituit. vt patz de eo qñ dicit
lu. 22. cca institucōz ei. amodo nō bibā de geni-
mine vitis donec tē. 2. quia sic dictū est sup

ad matiam sacramētoz assumit illud qñ pñt
et cōtē habz illam formā. pñrie aut vinū dñ
qñ de vite sumit. Alij aut liquores vinū di-
cunt fm quādā similitudinē ad vinū vitis.
¶ 3. quia vinū vitis magis sñpēt ad effectū
hui sacramēti qui est sñpūalis leticia. quia sēp
tam est qñ vinū letificat cor hoīs. in psalmo.
et quia oīa vna vitis sunt ei⁹ sñpē fm doc.
ideo sñcia pñt de quolibet vino vitis dñmō re-
maneat in specie vini. Acetū aut pñfectū nō
ē vinū cū differat a vino fm pñm. s. metha-
phifice. ideo de eo sñcia nō pñt. In vino tñ qñ
accedit ad acedimē manēte adhē forma suba-
li vini pñt sñcia. et pñt tali vino sumit acetū in-
noē de offi. mis. cū dicit qñ pñt de aceto cōfici.
aliē nō dicit vñ fm pe. et ncl. **¶** Quid gñ
fiat si vini sñpēs acēscat. Et nō manet ibi
sanguis xpi sicut nec corpus xpi qñ corru-
pitur sñpēs panis. Siliter fm albertū de mis-
sa. si vinū sit putridū pñfecta putrefactōe qñ
redire nō possit ad sñplecōz vini de eo nō pñt sñ-
cia si nō sit in via ad corrupcōz de eo pñt sñcia
S. nō debz pñt reuēndā sacramētū. si pñt aliud
haberi de facili. si aut sit in vino cū sapore vi-
noso sapor aromatic⁹ ul. pñticus ul. stipticus
ul. acerb⁹ ex min⁹ pñfecta digestione vini pñt
de eo sñcia quia remanet sñpēs vini. Nō pñt ec-
sñcia de agresta. qñ nō est i tñmino gñacōis qñ
ei⁹ imaturitas ostēdit. vñde nō est vinū quia
nichil respicit sñpēm nō in tñmino sue gñacōis
In musto aut sñcia pñt quia habet sñpēm vini
qñ attestat maturitas ei⁹ et dulcedo. s. nō sñ-
uenit de ipso sñcia anteqz sit defecatum. vñde
pñhibet ne mustū de vna in calice statim expñsū
offerat. pñt indecētiam ipuritatis musti. pñt
qñ de sñe. di. 2. omē crimē. juli. papa rephēn-
dit sacerdotes hē faciētes. pñt tñ hē fieri in nēcē-
tate quia dicit ibidē. cum nēcē fuit bot⁹ in
calice expñmat. s. ante cōsecracōz. De musto
nō dñ adhē sñtneē in vna imatura sñcia nō
pñt fm pñbabil⁹ opinātes. ar. de sñe. di. 2. di-
am. et c. se. nā xpus nō sēcat suū sñguinē
nō in vino existēte in specie potabili. qñ patz pñ
hē qñ dicit disapul. bibite ex eo omēs. vinū
aut nō est in vna matura sub specie potabili
s. esibili. vino etiā sic se habēt aqua nō posset
admisceri. Aqua nō debz apponi vino qñ of-
ferē in hē sacramēto. vt patz ex de cele. mis.
lras. et hē quidē pñmo pñt institucōz. pñbabiliter
enī credit qñ dñs hē sacramētū instituit
in vino aqua pñmixto fm morē tñre illi ymo
etiā scē qñ apli qui mēfuerūt illi cene ita reli-
querūt ecclie. 2. quia hē sñuenit rephēntacōi
dñice passionis in qua vñqz pñfluxisse legē
Et rō habet de sñe. di. 2. c. 1. 3. quia cōuenit
ad significandū effectū hē sacramētū qñ est vñio
pñli xpiani ad xpm. et hē rō tangit. ex de ce-
le. mis. cū marthe. s. qñsuisti. et de sñe. di. 2.
cū omē crimē. Nō sufficit aut i dolio apponē
aquā. Admixtio enī aque sacramental. 7. vini

est tñ sacdotis et est ad significacōz. et ideo tñc
poni debet etiam si alias posita fuisset qñ sac
misteria inchoant fm bon. **L**icet aut apposi
tio aque sit de necessitate pcepti. nō tñ est de ne
cessitate sacramēti qā aqua referē ad significā
dum pñcipacōz hui⁹ sacramēti a fidelib⁹ qñ tñ
ad hē q per aquā vino mixta significat pñcipus
adunat⁹ xpo. **S**i eotpo q ex latē xpi pēdentis
in cruce aqua fluxit ad idem referē. quia per
aquā significabat absolucō pccōz que fiebat p
xpi passionē. **D**icitur est aut q hē sacramētū
pñcipat in ofsecracōe misse. vsus aut fidelū nō
est de necessitate sacramēti. pñcipat qd eadē dicit q
greci nō apponūt aquā. vnde de ofse. di. 2. scēp
tura dicit si quis de antecessorib⁹ nris ul⁹ ig
norant ul⁹ simpliciter nō obfauit ut. f. aquā
vino miscet. pñcipat q simpliciter venia pcedi.
Nec obstat illud de ofse. di. 2. sic. vbi dicitur
sic in sacrificiō calicē dñi offerri sola aqua
nō pñcipat nec vinū solū. quia intelligit ibi cy
priā nō posse fieri qd nō pñcipat ul⁹ de iure fi
eri. vñ vbi cypriā dicit. e. di. c. 1. pñcipat. **A**lex.
dicit debz. tñ qui ex hēsi et pñcipat apponē ibi
aquā obmitat ul⁹ etiam ex negligēcia ex hoc
q nullā diligēciā adhibz mortaliē peccat. et
sic intelligi pñcipat illud q aquā nō apponit vino
i sacrificiō debz pñcipat pñcipat officio et bñficio
eē de cele. mis. lras. qui aut obmitat ex ne
gligēcia ex hoc q habuit diligēciā semple
nam venialiē peccat grauiē. quia hē sacramētū
est cū magna diligēcia ofsecrandū. et qñtū il
lud sacramētū pñcipat alia sacramēta et opa
tñ in eo alijs negocijs pñcipat ponderat negligēcia
fm bon. **D**ebz aut solū aqua naturalis appo
ni i ofsecracōe. qā tñ admixtio aque ad vinū nō
est de necessitate sacramēti. ideo nō refert qñtū
ad necessitate sacramēti quēcūqz aqua misceat
vino sū nālis sū artificial sū rosacea. licz qñ
tum ad quēciēciā sacramēti peccet qui aliam
aquā admiscet nō naturalē ul⁹ vām. quia de
latē xpi pēdentis i cruce vera aqua pñcipat fluxit
nō humor fleumatic⁹ ut qdam dixerūt ad o
stēdendū q ei⁹ corp⁹ erat vñ ofsecracō ex qñtuor
humorib⁹. et quod ex elemtis aq. ex humorib⁹
magis sāguis pñcipat fluxit qz aqua qā ma
gis misterio erat agrua. **M**ā duo maxima
sacramēta fuerūt in eis figurata. f. redēptio
nis i sāguie et regnacōis i aqua. ut habē
eē de cele. mis. in quadā. **D**ebet aut modica
aquā apponi. **N**am ēca aquā mixtā fuerūt
opi. pñcipat. f. pñcipat. licz est opi. eoz fm pñcipat.
qñ qui dicit aquā pñcipat i vinū hoc autē fieri
nō posset nō adeo ponētur de aqua modicum
qd i vinū pñcipat. et ideo tñc est semp par
rum de aqua apponē maxime si vinū est debi
le. quia si tanta frēt apposicō aque q soluetur
spēs vini nō posset pñcipat sacramētū. vñ etiam
hoc habet cōsuetudo ecclie gñalis. eē de cele.
mis. pñcipat. **S**i aut tñ de aqua addētur q
tollēt vino sitatē vinū nō posset de eo ofsecracō. qā

tunc nō esset vinū s; aqua vinata. vnde non
pñcipat ofsecracō de vappa que ē aqua pñcipat nec de aq
effusa sup agnos vñcipat postqz ē vinū expñcipat
fm alber. in 2. n. etiam fm tñcipat de aqua ru
bea i qua est lor⁹ pñcipat vñcipat rubeo itñcipat de
ofse. di. 2. cum omē. **Q**uid fiet g⁹ i ill⁹ ter
ris i quib⁹ nō pñcipat vinū haberi. **R**ē fm alber.
tum de missa. sup hē papa esset ofsecracō. et vi
des q cum eis dispñcipat esset ut corp⁹ xpi
i sāguie ofsecracō ne pñcipat defectū sacramēti
maximū dāpnū icurrēt. **S**ed nūquid cō
mixtū equalitē ex aqua et vino ouertētur i
sāguinē. **R**ē q aq admixtio ex vino et aqua
duplicat pñcipat fieri. aut fm mixtoz equalitatem
molis aut fm equalē pñcipat virtutis. **P**mo
mō aqua nō soluet spēs vini. magis enī est
vinū actiū qz aqua. nec gñcipat nā ēca ex
duob⁹. nec vinū posset cito aquā ouertē i sui
naturā licz satis cito alēaret se i excellēcijs
suarū qualitātū accidētaliū. et sic dico q p for
mam ofsecracōis vini sola suba vini trans
subaret i sāguinē. 2. mō gñcipat natura
ēca ex duob⁹ que nec esset vinū nec aqua s;
nō statim. opacōes enī nature non sūt i in
stanti. qñcis eaz tñ i instanti sūt. et iō tam
cito posset sacdos ofsecracō post talē vini apposi
tiōē q illud qd fuit ibi vini. cum adhē nō
esset tñcipat mutātū ad ofsecracōz nature ēca ouer
tētur i sāguinē. **S**i tñ anteqz pñcipat ver
ba ofsecracōis esset ex illis duob⁹ natura ter
cia ofsecracō ex illa nō posset ofsecracō sāguis xpi
quia spēs ofsecracōis ex quib⁹ pñcipat esset ofsecracō
tū vinū i ofsecracō nō remanēt fm esset. as nō
forte diminute l fm qd. qd dico pñcipat opi. il
loz q dicit eas remanē i ofsecracō. hē rich.

De forma ofsecracōis eucharistie

Distia ofsecracōis est de forma sacra
mentū eucharistie. et pñcipat de qbusdā q
cōiter pñcipat ad formā ofsecracōis pa
nis et vini. 2. i spāli de forma vini. 3. de
virtute forme. **C**irca pñcipat sacdō q forma
hui⁹ sacramēti est illa q habet i canone mis
se. f. hoc est corp⁹ tñ. et hic est enī calix tñ. vñ
eē de cele. mis. cum marche. **S**. ex eo dicitur
credim⁹ q forma vñcipat sūt i canone repñcipat a
xpo apli et ab ill⁹ eoz receperunt successores.
Circa pñcipat aut formā pñcipat plā queri.
f. vñcipat xpus pñcipat ofsecracō qz vñcipat pñcipat. **R**ē
cōior et verior opi. est q illi⁹ vñcipat tñ semel
dictis xpus ofsecracō et formā ofsecracōis de
dit. licz enī posset ofsecracō sūt vñcipat. debuit tñ of
cere vñcipat dīcēdo. ut aplis ofsecracōis tradēt
formā. **S**ed oītra quia dicit. **M**. 26. cenantib⁹
aut ill⁹ accepit ihesus pa. bñdixit et fregit.
deditqz discipul⁹ sūis dīcēs acapite tñ. et pñcipat.
hoc est corp⁹ meū. **I**n hīs vñcipat patz q pñcipat
bñdixit et fregit qz vñcipat pñcipat. f. bñdīctio
ista. fuit ofsecracō ut videt quia fractio ofsecracō
tur ofsecracō. quare videt q pñcipat ofsecracō
qz vñcipat pñcipat. **R**ē illa bñdīctio non fuit

consecratio fm boni. s; quedā graciā actio. in
 qua ostendit q; bñdictio p̄mitti debz añ abū
¶ De s̄fractōe uo distingue q̄a fractio p̄t esse
 v̄l ad figurand. et sic p̄sbr frangit p̄ s̄fectōz
 ul' ad distribuend. et sic x̄ps añ s̄fectōz fregit
 ut int̄ ap̄los distribuēt. **¶** **V**trū h̄c v̄ba. s.
 accipite et comedite ul' bibite sint de suba for
 me. **¶** **R**e q; nō. s; significāt usū mat̄ie cōsecrate
 qui nō est de nēcitate sacramēti. **¶** **V**trū solis
 verbis sup̄ dictis que sūt i canone misse p̄sbr
 s̄secrat. **¶** **R**e quidā dicūt q; nō. et hui' opi. ui
 det esse scot' in 2°. **¶** **S**ed oītra eos videt esse q;
 canon misse nō est idem apud om̄s nec fm
 om̄e t̄pus. et ideo fm tho. si p̄sbr sola illa v̄
 ba cū intēcōe s̄secrādi p̄ferret s̄secraret quia
 intencō facēt q; h̄c v̄ba itelligēt q̄i vt i x̄pi
 p̄sona plata sic tñ s̄ficiēs grauiē peccaret q̄a
 ritū ecclie nō fuaret. **¶** **Q**uid demōstrat i for
 ma panis ul' vini p̄nomē demōstrat tñ h̄c l'
 hic. **¶** **R**e ēta h̄c fuerūt etiam p̄les modi dicē
 di quibz dimissis cā breuitatis dicēd q; rich.
 de sc̄to vic. li. de tñi. dicāt q; ibi ē demōstratio
 mixta. s. p̄am ad s̄sū et p̄am ad intellectu.
 sub h̄c s̄sū. illud in q̄o hoc transmutab iē est
 corp' meū. sic si de abo quē adhuc o mēdo di
 cam hoc est corp' meū. i. illud in quo iste d;
 bus est transmutād' est corp' meū. h̄c autē lo
 cutio adh̄c ēet verior et magis p̄pria si v̄tute
 ei' i p̄lozacois tñmo ille abo fiēt corp' meū. i.
 p̄posito aut sic est. q̄a ibi v̄tute v̄boz in o p̄le
 mēto et tñmo ipi' ordōis panis sit v̄m corp'
 x̄pi. **¶** **V**trū h̄c s̄iunctio enī sit de suba forme.
¶ **R**e q; nō. s; addit ibi ad denotandū ordinē s̄
 seccacōis ad vsū mat̄ie s̄secrate. qui tñ nō ē
 de nēcitate sacramēti. vnde nec s̄iunctio s̄iūe
 sc̄eter tñ obmitti nō debz vbi vsus antiqu'
 ecclie illi' hoc habz. **¶** **S**cōm v̄o scotū. ly enī
 ibi ponit ad s̄iūgēdū. ne. s. v̄ba forme sū p̄
 cedētibz p̄ferant. **¶** **C**irca 2°. s. formā vini i
 sp̄ali sc̄edū q; h̄c est recta forma cōsecracōis
 vini que ponit in canone misse. s. accipite et
 bibite ex eo om̄s. hic ē enī calix sang. m. tē.
 vsq; in re. p̄ctōz. et h̄c patz p̄ h̄c q; eam tenet
 romana ecclia que fuit a p̄ncipibz ap̄lozū e
 docta. vñ i mōc. romana ecclia illud semp i
 tegra fide s̄uauit q; ab ip̄is ap̄lis qui eā p̄n
 apalit sacris documētis eccliaisticos rit' docu
 erūt. accepit ab ip̄is ap̄lis pet' et pau. quos
 viuos auctores habuit et defunctos custodit
 hūc ritum accepit quē hacten' imobili cul
 tu s̄uauit. **¶** **C**irca p̄dictā aut formā s̄secca
 cōis vini querunt p̄la. s. v̄trū p̄dicta forma
 habeat ex aliquo euangelio. **¶** **R**e q; n. cui' rō
 est fm aliquos q̄a euangeliste intēdebāt tradē
 formā sacramētoz quā in p̄dicta ecclia opoz
 tebat esse occultā. vt dicāt dyo. i si. eccliaisti
 ce ierarchie. s; itēdebant hystoriā de x̄po texē
 vnde oīa v̄ba illa fere ex diuisis sc̄pture locis
 sumi p̄nt. **¶** **N**am q; dicit hic est calix. habet
 luc. 22. vbi dī sic hic est ca. no. testa. et s̄g. q;

p vo. effu. habet etiam p̄ma corin. 11. ubi s̄c
 bitur hic est sang. no. testa. qui p ml. effu.
 in re. pec. q̄o aut addit eēni et iterū misterii
 fidei habet ex tradicōe dñi que p ap̄los ad ec
 clesiam puenit fm illud. 1. corin. 11. Ego ac
 cepi a dño q̄o et tradidi vob sic enī habet eē
 de cele. mis. cū marthe. m̄ta tam de v̄bis q;
 de factis dñicis iuenim' ab euangelistis ob
 missa que ap̄li sup̄pleuissē v̄bo l' exp̄ssissē fac
 to legunt. et ponit ibi exēplū et ita dī ibi
 dem. ipi etiam euangeliste int̄ se mutuo sup
 pleuissē legunt. que ab eoz aliquo ul' aliq̄b
 sūt obmissa et ponit ex' ibi dē. **¶** **V**trū s̄sec
 rat in forma euāgelistaz l' etiam pauli p̄ma
 corin. 11. **¶** **R**e fm aliquos q; nō. p̄eo q; euā
 geliste ul' etiam paul' nō intēdebāt vt dicūt
 tradē formā sacramētoz s; intēdebāt hystori
 am texē de x̄po. et h̄c est opi. tho. **¶** **S**cōm alios
 uo quelibz forma tradita ab ap̄lis et euāge
 listis est forma bona. ita q; si ecclie placet in
 ea s̄secrare possit. q̄a om̄s idem dicūt. et ea
 dem forma est in sn̄a cū forma sup̄ dicta. s;
 p̄t ecclie s̄suetudinē et tradicōz nō debet. et
 h̄c est opi. pe. et rich. **¶** **S**cōm uo aliquos meli'
 est de h̄c p̄ie dubitare q; p̄suptuose aliq̄o dif
 finire cū nesciat an ipi intēderit formā descri
 bere aut v̄ba narrare. credūt tñ q; si quis s̄fi
 ceret in forma euāgelistaz ul' pauli nō esset
 p̄uipēdendū. ymō esset honor et reuēda ex
 hibēda hostie sic s̄secrate p̄t piculū q̄a mai'
 piculū est otempnē hostiā s̄secratā cū miscē
 alijs s̄secratis a quibz nō possit discerni me
 li' esset totū venari q; reape aliquā ex eis cū
 non possit cognoscā. **¶** **S**i quis tñ formā ecclie
 ex ēta sc̄ētia mutat grauiē peccat. et h̄c est
 opi. bon. vnde accipi debz forma tradita ab
 ap̄is ap̄lis fm q̄o est i canone misse nō ab e
 uangelistis quia apud eccliam iustituerūt fm
 q̄o a deo acceperūt. **¶** **E**uāgeliste uo dīna v̄ba
 et opa narrauerūt attēdētes ad intellectu. nō
 ad vocē. ideo nec i forma ouenūt q̄a forte n̄
 intēdebāt formā tradē s; ouenūt i s̄sū quem
 volebant narrare. vñ in canone tēdit p̄mo
 dum iustitucōis. **¶** **I**n euangelistis uo p̄ modū
 narracōis. h̄c bon. **¶** **V**trū greci s̄ficiant qui
 v̄tant tñ forma. s. hic est sanguis me' noui
 testamēti. p vob et p ml'is effus' in re. pec.
¶ **R**e credit ab aliquibz q; sic. q̄a illam ab ap̄lo
 paulo acceperūt et est eadē cū n̄ra itelligibil
 licz nō s̄sibil. h̄c pe. **¶** **Q**ue sūt de suba forme
 p̄dicte. **¶** **R**e fm aliquos i forma p̄dicta ista
 q̄dam ponitur que sūt de suba. q̄dam uo non
 s; p̄nēt ad ornatū et ad ostēdendū vsū l' dig
 nitatē ul' effectū. **¶** **A**d subam p̄nēt ea p que
 exp̄mīt s̄iūfio v̄mi in sanguinē. s. hic ē calix
 sang. m. **¶** **A**d usū uo acci. et bibi. ad effectū
 aut no. et eēni testamēti tē. et h̄c est opi. bon.
 et petri. **¶** **S**cōm uo alios cū h̄c v̄ba noui et eē
 ni tē. sit q̄dam dēmiacōes p̄dicat. i. sang.
 x̄pi p̄nēt ad itēgritatē ausō locucōis. et id

dicat q' oia sequētia sūt de suba forme vsqz
ibi quotiescūqz fecit. tē. q' nō sūt de suba for-
me s' p'nter ad usū hui' sacramēti. et inde est
q' p'or eodē ritu et modo. s. tenēdo calicem in
manibz p'fert oia hec vba. luc. ecclā. 22. in tēpo-
nūtur h' vba sequētia vbi s' p'mis. dicāt g'
q' oia p'dicta vba sūt de suba forme. s. p' p'ma
vba cū dicit. hic est ca. sang. m. significat ipa
sūstia vni i s'agunē. eo mō quo dictū est in
forma s'ecracois panis. p' vba illo sequētia.
s. noui testamēti designat iūctus sang. effusi
que opat in h' sacramēto. quia enī ut dictū
est sanguis seorsū s'ecrat' exp'sse passionē re-
p'sentat. iō pot' sit ibi mētio de effectu passi-
onis qz in s'ecracoē corporis qd est passionis
subiectū. et h' est opi. tho. **S**ed m' at scotū rō
p'oitte opi. nō s'cludit. possibile enī eēt mul-
ta addi i aliqua orōe cōsecratia sū quibz tñ
tota s'ecracoē habet. sic xp'us dicē potuit. hoc
ē corp' meū sūptū de v'gine suspēdendū i cru-
ce sic dixit de sanguie qui p' vob' tē. et tūc il-
la vba essēt dicēda p'p' de uocōz. nō tñ fuisset
simpliat' nēcia ad formā q'ntūcūqz p'nerent
ad eandē orōz. p'la ecclā alia adducit o'tra rōez
istā. s. m' ipm tñ non est nob' traditū. p' certo
an ad formā s'ecracois s'aguis p'meat aliq'
vba post ly sang. m. ideo p'iculosū est h' asse-
rere de quo sufficiēs auctas nō habet neqz est
p'iculosū h' ignorare. et qā ignorāda est m'
uicibil'. **P**ost h' notāda ē expōsico et rō eorū
que ponūtur i hac forma. acapite iquit et bi-
bite ex eo dicit et nō ex h' ad denotandā pre-
sentā sanguis ante p'cedentē sub alio signo.
s. panis. **S**equit' hic ē ca. m. hec est locutio fi-
garatā et p' duplicat' intelligi. vno mō s'm
metonymiā. qua ponit cōtinēs p' cōt'cto vt
sit s'el'. hic est sanguis me' o'ter' i calice de q'
sit hic mētio qā s'aguis xp'i i h' sacramēto cō-
secrat' inq'ntū est pot' fidelū qd nō iportat i
rōe sanguis. ideo oportuit h' designari p' vas
huic vsū accommodatū. **A**lio mō p' intelligi
s'm metaphoram. put p' calicē silitudinē in
telligit passio xp'i que ad silitudinē calicis iē-
briat s'm illud t'rei. 3°. repleuit me amari-
tudinibz iebriauit me absinthio. vnde ipse dñs
passionē suā vocat calicē. **M**o. 26. ut sit s'el'.
hic calix ē signū passionis mee de qua sit mē-
tio in sanguie seorsū a corpore cōsecrato quia
sanguis fuit a corpore sepat' p' passionē. et i-
telligit q' ly sanguis s'itruit' ēnsitue cū ly ca-
lix. sic cum dicit creatura salis. **S**equit' noui
et eter. test. i quibz vbi notat' v'tus sanguis
xp'i inq'ntū ordinaē ad tria. p'mo ad acq'ren-
dam etiam hēditatē s'm illud heb. 13. habem'
fiduciam i ieroitum sc'toz i s'agunē et. et h'
notat' ibi noui et etni testamēti. sic enī habet'
ext' de cele. mis. cum marthe. s. v'm ly etni.
dicat' tū qā p'mittit regnū etnū. tū quia du-
rat i p'petuū. vñ dicit ibi nouū. i. vltimū eē
describit'. ideo etnū. i. p'petuū op'bat'. nouissū.

mū enī testamētū hoīs imobile cōsuat quia
testamētū obitu s'firmat'. 2° ordinaē ad col-
lacōz gratie que est p' fidē s'm illud ro. 3. que
p'posuit de' p'p'ia cōz p' fidē i sanguie eius ut
sit ipse iust' et iustificans eū qui ex fide ē ihu
xp'i. et q'ntum ad h' subdit' misterū fidei. nō
excludit aut' misterū rei veritatē s' ostendit
occultacōz quia τ ipse s'aguis xp'i occulto mō
est in sacramēto et ipa passio xp'i fuit occul-
te figurata i veti testamēto. et dicit' misterū
fidei q' fidei obiectū. qā q' sanguis xp'i ille sit
in h' sacramēto sola fide teneē. ut enī dicit' i
p'dicto. c. 5. ex eo aut'. aliud ibi credit' q' cer-
nat'. ipa enī passio xp'i p' fidē iustificat'. **B**ap-
tism' aut' dicit' sacramētū fidei. quia est qdam
fidei p'testacō. hoc aut' sacramētū est caritatis
q' figuratū et effectū. **3°** ordinaē ad re-
mouēdū i p'edimētum v'tusqz p'dictoz. s. pec-
cata s'm illud heb. 11. sanguis xp'i emū. s'ac-
tias v'ras ab opibus mor. i. a p'ccis. et q'ntū
ad h' addit' qui p' vob' et p' m'ltis effus. i. re-
pec. sanguis enī passionis xp'i nō tñ i iudeis
s' etiam in gētibz nec tñ in p'sb'ris q' hoc sacra-
mētum s'ficiat' ul' in alijs q' sumūt s' ecclā in
illis p' quibz offerē. et ideo signant' dicit'. pro
vobis. s. iudeis. et p' m'ltis. s. gētibz. l. p' vob'
māducantibz. et p' m'ltis p' quibz offerē. **N**ō
dicit' aut' p' oibus. qā licz sanguis xp'i sit effu-
sus p' oibus q'ntum ad sufficiētiā nō tñ oīs
reapiūt ei' efficacā p'p' eoz i d'isposicōz. **C**ir-
ca 3°. s. v'tutē forme sacramēti eucharistie que
runt' p'la. s. v'tz p'sb'r q'ntamcūqz matiam s'
uertē possit. **H**ic dicit' aliq' q' nō. cum de mte-
gritate sacramēti sit int'ctio i p'licata ul' expli-
cita faciēdi qd facit ecclia seu illud qd sacra-
mētum i'stituēs facē intēdebat s' n' intēdebat
ēns'ubacōz panis n' ad cōionē fidelū et reme-
morandū xp'i passionē sac'dos tñ et nō plus
p' ēns'ubare de pane q'ntum requit' ad cōioēz
fidelū et ad rememorandū xp'i passionē. vñ
vbi essēt tot fideles ad cōicandū p' vñū sacer-
dotē q' totus panis de foro requirerē ad h' iste
sac'dos totū panē de foro possz ēns'ubare. si vō
sac'dos veller' ēns'ubare ad h' tñ ut panē in
lutum picēt ul' ut aliqd aliud dedec' f'icē sac-
mēto dicit' q' t'is nō ēns'ubaret' quia nō est
verū s'ile xp'm p'catē dedisse sac'doti i p'uidiciū
et irruēnciā sacramēti nec talē qualē sapiēs
dictaret nō esse donandā. et h' est opi. pe. et
boñ. **C**ōtra h' autē arguūt aliq' sic. si abluēs
puerū sub forma v'borū debita itendēs facē
qd facit ecclia q'zuis in sp'ali intēdat sacramē-
ti dedec' et credat dampnare illū quē bap-
zat ad h' vō s'fert sacramētū baptisimi vt pa-
tet ex sup'i' dictis de baptismo. silit' si sac'dos
sup' debitā matiam dicat verboz formā ad
ēns'ubandū i'stitutā intēdēs i p'licite l' expli-
cite p' hoc ibi esse corp' xp'i licz vlti' ibi iten-
dat sacramēti irruēnciā et dedec' n' inten-
dat illud sacramētum ad m'istrare fidelibus

nichiloi? de officio ut videtur. Ille enim inten-
tiones sequentes. scilicet. memore. rememorandi passionem
christi et comendandi fideles non sunt necesse ad effectum
sacramenti. videtur ergo alijs dicendum quod sacerdos tunc
per de pane transubstantiare quantum transubstantiare intendit.
dum tamen illud presens sit coram ipso. existens enim in
campo non posset transubstantiare panem in ecclesia quia
ad hoc non extendit se forma sacramenti. quod patet
per pronomen demonstrativum faciens aliquo modo de-
monstrationem ad sensum quod est respectu rei presentis ipsi
demonstrativum. hoc de rich. scilicet. autem posicio videtur
esse etiam in scripto et in suis. prima magis michi
placet. **V**erum virtute verborum sacerdos posset unam
partem eiusdem hostie consecrare sub alia hostia conti-
nua remanente. **R**espondeo quod aut sacerdos intendit conse-
crare aliam partem hostie determinate ut pote de-
terminare illam que esset ad dexteram vel illam que
esset ad sinistram. aut intendit consecrare unam me-
dietalem non tamen faciendo intentionem suam ad unam signa-
tam. primo modo credo quod possit virtute sacramenti
consecrare unam medietatem hostie sine alia. quia
cum ad consecrationem materie debite non tamen requiritur
ordo in consecratione et forma verborum debita sed etiam
intencio facienda super illam materiam quod facit ecclesia
non operatur verba non super illam medietatem hostie
ad quam potest ferre modo super dicto intentionem consecra-
tis. 2o modo dico quod non consecraret unam partem sub
alia. quia unus sacramenti non plus respicit unam
partem quam aliam quia utraque medietas consecratur quia
tunc consecraret tota hostia. **E**t ego pono quod non in-
tendat consecrare totam hostiam sed medietatem tamen.
ideo videtur quod in casu predicto nulla pars hostie
consecraretur. reales enim operationes non sunt circa singula
ria vaga sed circa determinata. et ideo oportet quod in-
tencio ad quam sequitur realis determinatio aliquo de-
terminatu et determinate respiciat. hoc rich. **V**erum
una forma operis sub alia. **R**espondeo quod sic. cum quilibet
ipsum habeat virtutem propriam operis plenam significacionem
et propriam determinatam materiam. **V**erum si aliquis
hostie ex oblivione in altari cum presbyter conficit sit
posite. nunc quid et ille hostie sunt consecrate. **Q**uid
etiam si aliquis gutte vini adhaerent pedi calias
dum presbyter conficit. **R**espondeo secundum alios. licet de missa. non ille
hostie non gutte iste consecrantur quia de eis nichil in-
tendit. **De confirmatione que fit in eucharistia**
¶ quomodo corpus christi est ibi **XI**

Deinde considerandum est de questione que fit in
hoc sacramento per virtutem forme verborum. et
quia per hanc questionem fit presens corpus christi
sub hoc sacramento. ideo consequenter dicendum erit
de modo quo christi corpus existit in hoc sacramento.
Circa primum firmius tenendum est quod in hoc sacra-
mento est vere corpus christi. unde super illud luc. 22. hoc
est corpus meum quod pro vobis traditur. dicit cyrillos.
non dubita an hoc verum sit. cum enim sit veritas per-
ferens non mentis. et ideo intellige de sanguine christi.
suba enim panis virtutem in substantiam corporis christi.
et suba vini in sanguinem. unde in canone misse
dicitur de pane et vino fiat nobis corpus et sanguis
domini nostri ihesu christi. **P**reterea de sacramentis tenet

dum est quod tenet romana ecclesia ex de heretico. ad a-
bolendam. ipsa autem tenet panem transubstantiare in corpus
christi et vinum in sanguinem christi. ex de suis. tri. firmi-
ter. §. una. **E**t hunc intellectum ipsa romana ec-
clesia nobis tradidit directa ut credas a spiritu veri-
tatis. unde aliter credere non licet. hoc scilicet. **C**onstitutum
autem totum depositum ex materia et forma actu ex-
istens in totum corpus christi actu existens ita quod
materia in materia et forma in forma. scilicet. corpoream
solam accidentibus remanentibus. cum enim spiritus panis sit
figura corporis christi debet ipsum immediate representare.
Si autem remaneret aliquid de panis suba representa-
ret illud immediatum quod corpus christi. et ideo nichil
ibi debet ibi de suba panis remanere sed tota debet
virtuti. **F**it autem predicta conversio in instanti virtute
dei existente forme verborum et virtute comple-
ta ordo. non est in specie alicuius transmutacionis na-
turalis sed proprio nomine transubstantio dicitur per hoc autem
questionem non erit cuiusque difficile credere si considerat
virtutem inferioris nature que in stomacho hominis
panem quem accipit in carnem vivam et vinum in
sanguinem virtutem. **S**i autem quera est verum vinum vir-
tatur in sanguinem purum. dicendum quod sic. non enim est
intelligendum virtutem vinum in sanguinem in quantum sanguis
dicit aliquid confusum ex quatuor humoribus. sed in-
quantum dicit humorem qui est unus ex quatuor. alij
autem humores sunt ibi per concomitantiam. unde ex
de cele. mis. in quadam. dicitur quod 10. expressit ex e-
lementis aquam et ex humoribus sanguinem. ex quo
patet quod sanguis qui fluxit de latere christi fuit unus
ex quatuor humoribus. et per consequens vinum non
virtutem in humorem sanguinem. hoc rich. **A**d hoc
nota quod in hoc quod super dictum est. scilicet. in hac virtute
ne materia virtutem in materiam et forma in for-
mam convertitur in 2o super sententias. rich. etiam. boni. pe-
et ceteri doctores alij. **S**cor. autem dicit videtur quod
ibi non est virtutem sube in substantiam quantum ad esse
subale simpliciter sed quantum ad esse hoc. quia corpori
christi non accipit simpliciter esse. sed esse hoc. scilicet. sub specie
panis. unde accipit novam presentiam amittendo an-
tiquam. panis vero desinit esse ibi non accipiendo a-
liquam presentiam alibi. unde licet illa desinitio pa-
nis secundum se considerata sit annihilacio ipsa tamen vir-
tutem nullo modo est annihilacio quia est tamen non
est nichil. sed nova presentia corporis christi sub specie
panis. hoc scilicet. **Q**ueritur autem hic verum sub hoc sa-
cramento sit vere corpus christi quantum apparet ibi
miraculose caro vel puer vel aliquid tale. **R**espondeo ta-
lis apparitio contingit quicquid propter solam imuta-
cionem videntur. quicquid manentibus prioribus hostie
dimensionibus propter immutacionem circa alia acciden-
tia. ut figure coloris et huiusmodi. et utroque modo
remanet ibi vere corpus christi. quia ibi ratio sacramen-
ti manet. utroque etiam modo fit miraculum ad o-
stendendum quod in hoc sacramento est vere corpus christi
et sanguis. et ideo non est ibi deceptio. hoc etiam.
Secundum vero per sub figura illa que apparet latet
spiritus sacramenti sub qua continetur corpus christi nulla
imutacione facta circa ipsam. et ipsa spiritus tamen virtutem
dicit quibusdam accidentibus carnis vel panis que non

sunt propria accidentia vel lineamenta corporis christi.
Et hoc in sequenti articulo patebit. **C**irca 2°. s.
 modum quo existit corpus christi sub hoc sacramento est
 firmiter credendum quod totus christus est in hoc sacramento.
 Nam in sacramento corporis christi. id est sub specie panis
 est totum corpus christi ex vi sacramenti sui subiectis.
Substantia enim panis convertitur in substantiam substantiam corpo-
 ris. et intelligo hanc notionem corporis contineri in tantum
 carnes sicut nervos et ossa et alia huiusmodi. sicut
 uis uero est ibi ratione permutationis. permutationem enim et
 diffusum est in corpore. et ideo ubique est corpus christi
 ibi est sanguis. et uero anima est ibi. ratione diuinitatis.
 sicut in corpore. Est enim inseparabiliter corpus et diuinitas.
 et quantitas autem et alia accidentia sunt ibi ratione in-
 separabilis a corpore. diuinitas autem est ibi ratione
 unionis diuine nature cum humana. Est autem
 totum corpus christi ita in hostia tota quod est in qualibet
 parte in qua saluat ratio tota. cum enim sit totum homo
 generum non est maior ratio quod una pars suat in una
 parte quam in alia. unde hoc fuit positum hylarum. hu-
 de secundo uice. et cetera tenet. Est etiam substantia hostia
 corpus christi quantum sicut non modo quantitati uero. quia li-
 cet sit ibi corpus. tamen non tamen separatur ad spiritum ut
 quantum. sic etiam quis sit ibi clarum non tamen uisitur
 claritate sua illuminando medium. ita quis sit
 ibi quantum non tamen uisitur quantitate occupando lo-
 cum sicut deus potest facere ut hic sit ignis non exer-
 cendo combustionis actum. Est etiam corpus christi sub hoc
 sacramento sub specie non localiter. proprie loquendo
 quia est localiter. proprie est esse dimensiuum sui mensura-
 tue. est tamen corpus christi in loco spiritus principaliter. et ex
 hoc sequitur quod corpus christi est in pluribus locis sicut secundum esse
 sacramentale quia uere et realiter continetur sub diuersis
 speciebus que sunt in diuersis altaribus. **R**atio huius est
 diuina institutio que omnia potest. **R**atio uero huius instituti-
 onis est quia est abusus spiritualis corporis ad abundantiam
 plures in pluribus locis. sicut secundum esse suum naturale est
 tamen in uno loco. sicut in celo. secundum autem esse personale
 non est in loco. Est etiam corpus christi in hoc sacramento
 immobile localiter et per se loquendo licet sit mobile
 per accidentia. sicut ad motum hostie sicut anima mouetur mo-
 to corpore. mouetur etiam et deservit sicut per accidentia
 corpus christi mota una hostia et deservit alia sicut
 homo super scapham in nauis per quietem scapham deservit
 et per motum nauis mouetur. corpus etiam christi per ac-
 cidentia sicut mouetur sursum et deorsum. mota una
 hostia sursum et alia deorsum sicut homo existens super e-
 quam in nauis mouetur motu equi ad terminum oppo-
 situm terminum ad quem nauis tendit. hoc richardus. **S**ed
 nunquid uersa hostia corpus christi uertitur sicut mo-
 ta mouetur. **R**espondeo quod non. quia licet partes ordinem ha-
 bent in ipso corpore absolute non tamen per compositionem
 ad spiritum. unde dicitur non potest quod pedes habeant in una
 parte hostie et caput in alia et sic de membris alijs
 quia omnes partes sunt sicut substantia qualibet parte hostie ut
 superius est ostensum. hoc richardus. **N**unquid mutata
 hostia vel fracta vel passa aliquod corpus christi pa-
 tur sicut mota mouetur. **R**espondeo quod non. non enim est sicut
 quia immutatio et passio inueneret in christo aliquid
 absolutum sicut motus localis per accidentia non. hoc secundum

per richardum et scotum. Est etiam corpus christi penitus inui-
 sibile oculo corporali secundum richardum et scotum. ita. s.
 quod non potest uideri. nec per naturam nec per gloriam nec per
 miraculum sicut nec existet sub specie spirituali in loco
 ad cuius instar corpus christi est sub sacramento in-
 quantum est ibi presens et per se ratione sube et quantitas
 non est ibi nisi per concomitantiam. vel secundum richardum. si ali-
 quid appareret ibi spiritus puuli vel frustum carnis non
 est corpus christi. maiores enim sunt dimensiones cor-
 poris christi quam illa que ibi appareret. et si appareret
 ibi uere corpus christi non appareret ut sub sacramen-
 to. unde credo quod illa apparentia puuli que ibi
 aliquando uisa est uel deservit in ymaginacione uel in
 sensu cordi uidentis. vel etiam si est realiter extra. non cre-
 do quod ille dimensiones fundentur in dimensionibus
 spiritus panis licet tunc appareat. hoc richardus. de hoc superius
 procedit tractatus de ca. si. **S**ed nunquid corpus christi ui-
 deri potest sub specie ab oculo suo proprio. **R**espondeo quod sic. non
 potest tamen uideri ab ipso modo quo corpus christi exi-
 stit sub sacramento. hoc enim patet tamen ad intelec-
 tum. nec est sicut de alio oculo glorioso quia ipse
 oculus christi est sub hoc sacramento in quo non sicut
 mater ei alius oculus gloriosus. et huiusmodi sicut est the-
 o. Alij uero dicunt quod forsitan christus potest ibi non
 uideri a se ipso modo corporali sicut spirituali. et hoc
 sicut est per. Est etiam secundum richardum. corpus christi in hoc sa-
 cramento inuisibile uisione intellectuali omni
 intellectui per naturam uisibile tamen per gloriam non
 tamen in uerbo sicut etiam in proprio genere. **S**ecundum autem scotum
 uisibile est etiam per naturam omni intellectui non
 alligato sensibus intelligendo sui angelis sui anime se-
 pate. Est etiam cognoscibile a nobis dum sumus in
 uia quod ibi est corpus christi non quidem per naturam sicut
 per fidem et doctrinam. dicit enim intellectus. quod ueri-
 tas non potest dici falsum si fides asserit quod uitas
 dixit. hoc est corpus meum et precepit quod diceretur.
 ergo uerum dixit. Est etiam corpus christi ut est sub sacra-
 mento intangibile immediate ab alio sicut non substantia
 spiritualis tangit a loco non a corpore aliquo. unde
 quantumcumque alius spiritum penetraret christi corpus
 tangere non posset secundum richardum. **P**remissa ad hunc ti-
 tulum pertinentia breuiter insequendo gratia continuationis
 mere tenet et eorum declarationes pitoribus refer-
 uauit. quia si quis perfidissime et realissime ui-
 dere desiderat in 2° scoti rephat. **De actibus**
remaneantibus in eucharistia. XII

Postea considerandum est de accidentibus re-
 manentibus in hoc sacramento de quibus hoc
 firmiter tenendum est quod omnia accidentia sunt
 ibi sine subiecto. primo. sicut substantia. et hoc uerum
 te diuina. et hoc est agrum duplici ratione. una quo
 ad significacionem quia spiritus sine subiecto existens ex-
 pressus dicit intellectui fideliter credentibus hoc in corpus
 christi continentur sub speciebus cum non habeant stables
 per naturam. **A**ltera uero quo ad abactionem quia hoc
 sacramentum abusus est fidelium spiritualium. unde non de-
 cet ut sit ibi alius abusus corporalis sicut sensus ele-
 uet per fidem et uoluntas per caritatem. sic etiam spiritus
 sacramentales uirtute diuina retinet esse quod habeant
 prius ita et agere unde possunt exteriora corpora et sensus

imutare. nō pnt tñ alia i sacramētū ouertē
quia in h^c sacramēto fit tñssubacō que nō fit
sñ verbo. **S**i dicat q^a aqua modica cōuertit
in spēm vmi. Dicit aliq^d qⁱ ibi forma subal
aque nō soluit s^z alterat q^a mutat color et sa
por et odor. et papit p^prietates vmi. et id qñ
tam ad sensū ouertē. Alij uō dicūt q^a aqua
ouertit in vmi et h^c v^tute speciez illaz non
inquam in vmi qd sit vmi s^m spēm s^z vmi
s^m matiam tñ sic caro s^m spēm ouertit in
carnē s^m mām. v^tq^z mod^o dicēdi s^m bon^o. ē
satis p^pabil^{is}. et sic patz q^d neutro mō sequit^r
q^a aqua iuncta vmo fiat sacramētū. licz autē
sit miraculosū q^d sic p^p se. s. sine suba mane
ant accidētia. naturale tñ est q^d sic manētia
agant. vnde si securis p^p se inadet ligna ipam
p^p se moueri esset miraculosū s^z idē natura
le ita est hic. **P**nt ecā ipa accidētia nūc cor
rūpi sic poterāt p^p suba panis et vmi existē
te. **C**irca qd distinguo. q^d si fiat imutacō ex
pte accidētū que nō sufficiat ad corrupcōz pa
nis ul vmi. p^p t^m imutacōz nō desinit cor
pus xpi aut s^mguis esse sub h^c sacramēto. **S**i
aut fiat imutacō ex pte qñtatis. sic cū diui
ditur panis ul vmi in t^m ptes q^d nō possit
in eis saluari natura panis l vmi nō rema
net corp^o aut s^mguis xpi sub h^c sacramēto.
Et siliter ex pte qualitatū ut cū ita imutē
color et sapor et alie qualitates panis et vmi
qd nullo mō posset spātū natura panis l vi
ni. h^c tho. **N**ō sic aut corrupit^r spēs sacra
mentales ut anichilēt s^z eis aliq^d sēibile in
istatū succedit. et ita nō ē dicē q^d ex eis ali
quid gñetur. qd quidē vidē qñō fiat ē difficile
Vnde ecā h^c fuerūt et sūt diūsi modi dicēdi
quos ecā sco^r redat et re. pbat quibus ob
missis causa breuitatis dicendū est s^m sco^r
q^d desinēte ibi esse eukaristia. redit suba o^p
fita cui t^m accidētia oueniūt quā ecā affic
iunt. et h^c eqam i instanti corrupcōis et ime
diatē a deo. p^ma ps hui^o snie pbat^r quia
deus statuit illas spēs manē sine subiecto tñ
in eukaristia. g^o statuit q^d nō stātē eukaristia
nō sint accidētia sñ subiecto. et p^p osequēs in
istatū illi^o corrupcōis fit aliqua suba. Scda
ps. pbat. q^a si redit aliqua suba nō est alia q^z
illa que p^p ill^o accidētib^o affic^r. quia alia suba
nō ēēt eoz capax. **T**erda pars. s. q^d nō redit
i imediate a deo patet. q^a nullū aliud agēs
hoc agē posset. h^c sco. **P**nt ecā spēs sacramē
tales nutrire quia p^p eandē rōz oūti pnt i cor
pus humanū per quā possūt oūti in anēs ul
vermes. pnt ecā iste spēs diuidi. diuisio enī
est passio qñtatis ut est quantū. in h^c uō sa
cramēto est aliq^d quantū p modū quantū. ut
corp^o xpi. ideo diuisio fit in spēbus nō in cor
pore xpi. **Q**uerit aut v^tz illis spēbus pos
set aliq^d p^misceri v^t vmi l aqua. **R**e^s q^d sic
Distinguit tñ p^p q^d aut apponit^r vmi aut ali^o
liquor. si vmi addit^r. aut est qñtatis maio^r

ris aut equalis aut minoris. si maioris tunc
ad omēs dimēiones spēi puenit. et e^o oūti
tatem totalit^r tollit ul soluit. et sic ecā aliud
vmi nouū quo ad actū esse inopit et s^mguis
xpi ibi esse desinit. **S**i equal^{is} siliter cōtangit.
Si aut minoris tūc vsq^z ad omēs dimēiones
spēci nō puenit. sub p^pibus g^o ill^o ad quas
puenit s^mguis xpi esse desinit cū ibi iam nō
sint accidētia sine subiecto et oūtiitas spēci
que sine subiecto erat soluta fit. sub p^pib^o uō
illis ad quas nō puenit s^mguis xpi manet.
Pnto tñ q^d si additū nō sit notabil^{is} excel
lens p^p dubiū toto liquore ipo tanq^z sacra
mēto vtendū esset. **S**i uō addat liquor ali^o a
vmo i minori qñtate tñsmutat in naturā
spēi. tñ sub p^pib^o illis ad quas liquor addit^r
penetrat cum non sint ibi accidētia sine sub
iecto desinit esse s^mguis xpi. **De ministro**

eukaristie

XIII

Deinde considerandū est de ministro hui^o sa
cramēti. s. eukaristie. et p^mo i cōi. 2°
in spālī de ministro inepto ex pte corpo
ris xpi. 3° de ministro indigno ex pte mentis.
Circa p^mū scendū q^d sol^o p^pbr p^p osecrare
corp^o et s^mguinē dñi ut habet di. 24. plect.
et ex di. sū. tri. firmiē. s. vna. **N**am h^c doc^o fi
des n^ra quā ab aplis accepim^o et ipi a dño.
vnde etiā ordinauerūt ecclⁱam s^m dei institu
cōz. **E**t quia apli et eoz successores p^patem o
ficiēdi psonis spālibus oūlerūt quos ecā
p^pbro vocauerūt. ideo tñ ut tenz fides licet
conficē. **E**t s^m sco. ecclesia accepit fūdamē
tam hui^o snie ex illo vbo. **Q**u. 24. hoc quoti
enscūq^z fecerī. in mei memo. faci. vbi loquit^r
xpus aplis ul adim^o nō nō disapul^{is} quib^o
nō succedūt nō p^pbr. vt habet di. 21. **N**ō aut
quare dñs. sic instituit est q^a illud sacramen
tum in magna reuēcia debet haberi. et ideo
spālibus psonis debuit cōmitti. aut g^o rōne
scitatis aut auct^{is}. si rōne scitatis ut dicūt
hētiā. tūc nō esset quis cert^o v^tz o^pficēt ul nō
et sal^o n^ra ex aliena bonitate dependēt. si rōne
auct^{is} cū auct^{as} possit o^pmitti bonis et mal^{is}
Et hanc vocam^o ordinē sac^odotij cōstat q^d soli
p^pbr h^c possunt. **Q**uid g^o si q^s credat se
p^pbrū esse cū tñ nō sit et celebret missā. **R**e^s
nō o^pficēt in veritate. sibi tñ dūmō alias bon^o
fit et ecā alijs qui credūt ipm p^pbrū ēē au
dientib^o ei^o missā ul ecā recipiētib^o ab eo eu
karistia. p^piat tanq^z si v^m o^pficēt sacramētū
ex de p^pbro nō baptizato. aplicam i glo. c. **S**o
li ecā p^pbro ouenit dispēlare corp^o xpi. ut
habet de o^pse. di. 2. puenit. **N**am in reuēcia
ei^o a nulla re o^ptingit nō o^psecrata. vnde corpo
rale calix et patena o^psecrant^r et siliter man^o
sac^odotis ad tangēdū h^c sacramētū. vnde nul
li ali^o tangē licz nō in nēccitate. vt si cadēt i ter
ram ul in aliquo alio cau^o. nec ecā dyaconis.
di. 93. nō oportz. dyacones sub cōspectu epi l
p^pbr nō h^{is} absētib^o corp^o dñi dare nō debēt.

a gerario sēu colligē q̄ illis absētibz p̄nt da-
re. nō tñ debēt n̄ in extrema nēcitate absēti-
bus epis ul' ead̄ p̄sbr̄s ut habēt ibi. **¶** Dicē-
etiam di. 93. dyaconi. p̄nt p̄sbro dyaconus
eucharistiā p̄lo si cogat nēcitas iuss' erogat.
¶ Necessitas est cū p̄sbr̄ est fess' l' alias ipotēs
h̄ facē sic notauit ibi hu. **¶** Et si tanta sit ne-
cessitas ibi q̄ iussio p̄sbr̄i nō p̄t expectari nō
est expectanda n̄ p̄sbr̄ h̄ in nēcitate phibeat
ex cā exp̄ssa q̄a forte est vsurari' vl' ipenitēs
q̄ cōionem p̄nt. q̄a tūc obediēdū est ei. alias
n̄. vt ibi notauit hug. **¶** Laycis aut nullo mō
opetit disp̄sare h̄ sacramētū de ose. di. 2. per-
uenit. **¶** Disp̄sacō iō sanguis nō p̄nt tñ ad-
p̄sbr̄ū s̄z ead̄ ad dyaconē q̄a p̄nt in vase. et
sic nō tangit a disp̄sante. sic corp' xpi. ideo
magis ouenit ei disp̄sacō sanguis. **¶** Circa
2° q̄ est de mīstro iēpto ex pte corporis q̄runt
pl'a. s. vtrū defect' corporal' in p̄sbro ipediāt
a celebracōe misse. **¶** Iste debilitas l' egritudo
supueniēs ordi sacerdotali nō tollit ordinē. ipe-
dit tñ ordi exsecrācōz quo ad ofsecrācōz euka-
ristie. q̄nqz quidē p̄t impossibilitatē exsecrācōis
vt si p̄nt ocul' vl' digitis vl' vsu loq̄le. q̄nqz
autē p̄t vnculū. vt si p̄nt moribz caducū
ul' ead̄ aliquā mētis alienacōez. q̄nqz p̄t ab-
hoiācōz. vt patz de le. p̄lo q̄ nō debz publice ce-
lebrare. et h̄ est v̄m quo ad sanos. p̄t tñ dicē
missam occulte et ead̄ celebrare le. p̄sbr̄s n̄ itn̄
iualuit lepra q̄ p̄ corrosione mēbrozū ad h̄
reddit eā ipotentē. huiōi aut p̄sbr̄i quibz p̄t
aliq̄s p̄dictoz nō p̄mittit celebrare oīa alia
p̄ntia ad sacerdotale officiū p̄nt facē. ex de
cleri. egrito. c. 2°. **¶** Quid de p̄sbro qui duos
digitos l' ead̄ vñ de ill' cū quibz hostiā leuat
p̄dit. **¶** Iste tñ celebrare nō p̄t. ar. ibidē.
¶ Dicūt tñ hostē. et immo. c. 1. q̄ si q̄s tñ
p̄dit de digito q̄ nō possit celebrare sū scā
dalo p̄t ep̄us disp̄sare q̄ celebrat i occulto n̄
in publico. **¶** Quid de p̄sbro demoniacō. **¶** Iste
demoniac' aut est ex toto liberat' et tūc p̄t ce-
lebrare sū hug. sū alios iō celebrare nō de-
bet. **¶** Aut nō est ex toto liberat' et tūc nō debet
celebrare don' fuit liberat' penit'. di. 31. cōiē
vsqz adeo. **¶** Quid de furiosis lunaticis et epi-
lentias sū caducis. **¶** Iste si sint ex toto liberati
p̄nt celebrare. **¶** Si iō sepe accidunt eis huiōi
passiōes oīo cessare debēt a celebracōe misse.
A. q. 2. ex l'is. **¶** Si aut raro tñ electōe spume
et emissionē ofuse uocis accidāt nō phibent
dū tñ habēt iuxta se aliū p̄sbr̄ū qui officia
cepta suppleat si deficiāt. l' collidat ad t̄ram.
A. q. 1. illud. q̄nto aut tpe p̄bati debēt et q̄nt
vtrū liberate sint dicte p̄sone habēt di. 33. cōi-
ter. et. A. q. 2. s. vlē. **¶** Et p̄t dici q̄ t̄pus p̄ba-
cōis ē arbitariū pensatis cōmstātis p̄sone
ul' dignitatis et alijs huiōi. **¶** Alia de hac mā
vide ifra. li. 6. de corpore viciātis. **¶** Circa 3°.
s. de mīstro idigno ex pte mentis q̄runt pl'a.
s. vtrū mal' p̄sbr̄ possit eucharistiā ofsecrē. **¶** Iste

q̄ sic. et h̄ patz ex sup̄ dictis in p̄ma questio-
ne hui' tituli et in titulo de sacramētis i cōi.
articulo de cā admīstrāte sacramēta. q. 1. et.
2. **¶** Icz aut possit nō tñ debz q̄a peccat. ex de ce-
le. mis. de hoīe. in tex. et glo. g. et di. 2. cōtra-
die. et. 1. q. 1. sacerdotes. tñ enī suspens' ē quo
ad se. ex de cohabi. cleri. et mu. c. vlē. **¶** Vtrū
quibz p̄sbr̄ q̄ntumcūqz mal' possit h̄c sac-
ramētū ofsecrē. **¶** Iste h̄ duplicat' p̄t intelligi aut
de iure aut de facto. **¶** Si p̄mo mō nō oīs sac-
dos p̄t h̄c sacramētū ofsecrē. quia nec irregularis
nec mēdic' n̄ suspens' ab exsecrācōe eoz que
sūt ordi nec excoīcat' n̄ symoniac' n̄ saf-
matic' nec hētic' nec degradat' sū depositus
nec fornicator notori' h̄c sacramētū p̄t de iu-
re ofsecrē. quia cuilibz p̄dictoz phibit' est vs'
p̄tatis sacerdotal'. et h̄c p̄bati possit p̄ multos
canones. s̄z h̄c obmitto gratia breuitatis. vñ
ofsecrādo grauissīe peccat. 2° mō quibz sacdos
p̄t h̄c sacramētū ofsecrē q̄a null' sacdos q̄ntū-
cūqz nephari' amittit caractē sacerdotalem
sup̄ quē fūdat' p̄as ofsecrādi. vñ de si q̄s p̄dic-
toz sup̄ mām debitā dicat formā uboz p̄dic-
tam debitā cū intencōe faciēdi q̄ facit ecclia
de ouerit subam panis i corp' xpi. et subaz
vñi in sanguinē h̄c rich. **¶** Nec obstat p̄dictis
q̄o dicit. 1. q. 1. alibi. s. q̄ n̄ in ecclia n̄ ē vñ
corp' xpi. nec iūa sacerdotia. n̄ vñ sacrificia. q̄a
illud et oīa alia iura filia debēt intelligi de ve-
ritate fruct' nō de veritate sacramētū. nec ead̄
illud q̄o dicitur ibidē. s. q̄ hētiā solū baptis-
ma ratum esse p̄mittit. intelligit enī q̄ licz
eis in nēcitate baptizare. s̄z in nullo cāu pos-
sūt licite eucharistiā ofsecrare ul' alia sacramē-
ta offerre. **¶** Nec ead̄ illud q̄o dicit. 1. q. 1. q̄dā.
s. q̄ degradat'. licz habeat p̄tatem baptizādi
nō tñ ofsecrandi q̄a debz intelligi inquisitū n̄
assertiue ut ex circūstācia p̄t haberi. **¶** Sciendū
tñ q̄ licz p̄as ab ecclia de ofsecrē sū p̄dicta
nō tñ est efficax ord' ei'. cui' rō est q̄a p̄sbr̄ in
missa et ordibz loquit' in p̄sona ecclie i cui'
vnitate manet et ideo si separet ab ea ordēs
ei' nō valent. s̄z in ofsecrācōe loquit' in p̄sona
xpi cui' vicē gerit in h̄c p̄ ordi p̄tate. et iō si
p̄as ab vnitate ecclie missam celebrat quia
p̄tatem ordi nō p̄dit ofsecrat vñ corpus
et sanguinē xpi h̄c tho. **De celebracōe**

missae
¶ Osta considerandū est de ritu celebrādi
h̄c sacm sū de celebracōe misse. et p̄-
de ipa celebracōe in cōi. 2° in spāli de
celebracōe p̄sbr̄i mal'. 3° de tpe celebra-
cōis. 4° de loco et vasis. **¶** Circa p̄mū q̄runt pl'a. s.
vtrū liceat p̄sbro penit' a cōsecracōe eukari-
stie abstinē. **¶** Iste cā h̄c est duplex mod' dicen-
di. vñ est q̄ p̄sbro liceat oīo a ofsecrācōe ab-
stinē nisi teneat ex cura sibi omīssa p̄lo cele-
brare et sacramēta p̄bere. puta si sit p̄sbr̄ p̄-
rochialis viuēs de altari debz fūire altari.
si autē de altari non viuāt s̄z in libertate sua

remaneat nō teneat magis q̄ ali⁹ de debito s; magis de bono et equo. et hui⁹ snie est bon⁹. **S**tra h⁹ obiciē. quia p̄bro ip̄ositu est sacrificandi officiu s; officiu sine usu est odiosu et eam qui hab; talentu eo vti teneat ne cu suo neq; dampnet. g⁹ teneat sacrificare. **R**e officiu sacrificandi nō ip̄onit vt illud hō nēcio exequat s; p loco et tpe vt expedire sibi videbit. et iō si p̄aetia dicat q; ob sui idignitatē et sacra mēta reuētiā abstineat n̄ peccat. h⁹ bon⁹. **A**li us mod⁹ dicēdi est q; quilibz teneat vti gratia sibi data cū fuit oportū. fm illud. 2. cor. 6. hortamur uos ne i va. grām. dei rec. oportunitas aut p̄secrādi nō attēdit tñ per op̄a cōz ad fideles xpi. quibz op̄oz sacmēta mittere s; p̄ncipalit p op̄a cōz ad deū cui i p̄secrācoe h⁹ sacmēta sacrificiū offerē. et iō nō licet p̄bro eam si nō habeat curā altarū oīo a celebratiōne cessare. s; saltē videtur q; teneat celebrare in p̄cipuis festis et maxime in ill⁹ in quibz p̄sueuerūt cōicere fideles. et hui⁹ snie est rich. et tho. vnde p̄br qui hac gratia sui p̄ate loco et tpe debitis et quēnti habita oportunitate et disposiciōe nō vult vti s; notabilē negligit peccat et multū timē debz. ne sic fu⁹ ne q̄ qui dñi sui pecuniā abscondit et eam odiosā dimisit iudicet a dño n̄ se corrigat. p̄pter qd ex de cele. mis. dolētes. s. sunt et aliqui. rep̄. bendunt qui missay solēnnia vix celebrāt q̄ter in āno. h⁹ rich. **V**tz p̄br p̄secrās teneatur sumē h⁹ sacramētū. **R**e q; sic. tā corporis q; sanguis. et h⁹ habet de cōse. di. 2. **M**ala. cum. **N**am ut sup̄ dictū est eucharistia nō tñ est sacramētū. s; eadē sacrificiū. quicūq; aut sacrificiū offert debz esse sacrificiū p̄iceps q̄ extius sacrificiū qd offert est signū intioris sacrificij quo aliq; se deo offert. vt dicit aug⁹. 10. de ci. dei. vnde p h⁹ q; p̄cipat sacrificiū extius ostēdit se ad sacrificiū intius p̄tinē. sicut p h⁹ qd sacrificiū populo dispēsat ostēdit se esse dispēsatōrē di. noz q̄z ip̄oz ipe debz p̄r p̄iceps eē. vt dicit dyo. in eccliaistica jerarchia. et ideo p̄r debz sumē q̄z p̄lo dispēcare. **N**am p h⁹ fit p̄iceps q; de sacrificio sumit. 1. cor. 10. **N**ōne q̄dūt hostias p̄cipēs sūt altaris. et iō necesse est q; p̄br quicūq; celebrat h⁹ sacramētū integre sumat. **Q**uid si quis infra missā infirmare ad mortē et p̄br nō habet aliā hostiam p̄secrātam q̄z illam quā p̄secrauit. nūquid p̄br illi debz hostiam dare et a sūpcōe abstinē. **R**e q; nō s; pot⁹ illā hostiam diuidet et p̄em sumet sibi et alēam dabit illi. **V**trū si corp⁹ xpi appareat miraculose in altari sub specie carnis ul sanguis sit sumēdū. **R**e ab eo sumi n̄ debz cui i tli specie apparet quia nō apparz sub specie quēnti humane refectōi. dicit enī jeronim⁹. sup leuic. de hac quidē hostia que in xpi omemoracōz mirabiliter sic edē licz. de illa uo quā xpus i ara cruas obtulit fm se nlli edē licz. nec p̄p h⁹ p̄br tñsgredit quia ea q̄ mira

culose sūt legibz nō subdunt. p̄sulendū tñ esset p̄bro. q; itato corp⁹ et sanguinē dñi p̄secraret. et sumet. h⁹ tho. **N**tz p̄libz sacerdotibz eandē hostiā liceat p̄secrare. **R**e de lege cōi n̄ debz n̄ vn⁹ p̄br eandē hostiā p̄secrare. **E**x cā tñ sp̄ali sup eandē hostiā p̄nt p̄les p̄br p̄secrācōis vba p̄ferre nō tñ quilibz n̄ semel tñ. **S**i cut enī sup̄ dictū est p̄br cū ordiatur i gradū eoz cōstituit qui acceperūt in cena a dño p̄fatem p̄secrādi. et ideo in quibusdā ecclis sic apli celebrauerūt xpo cenanti ita ad rep̄sentandū h⁹ p̄br noui ordiati p̄celebrāt ep̄o ordinati. dicit enī jmo. de officio misse. pre. 3. c. 12. p̄sueuerūt p̄br cardiales romanū arcumstare p̄ntificē. et cū eo p̄te celebrare. **C**ūq; sumatū est sacrificiū de manu ei⁹ cōionē accipere significantes apl̄os qui cū dño discubētes sacramēta de manu ei⁹ eucharistiā acceperūt. **E**t sic dicit idē ibidē sū p̄r sū post⁹ q̄z ep̄s p̄ferat vba p̄secrācōis p̄br noui ordiati referri debz eoz intencō ad instans placōis ep̄i cui p̄ncipalit celebrā p̄celebrāt. et tñ omnes p̄fiant fil. **A**liis uo videt q; p̄celebrātes ep̄o nō debēt illa verba dicē intencōe p̄secrādi s; tñ modo materialit recitare ut. s. rep̄ntet q; qñ discipuli a xpo p̄ate acceperūt cōsecrādi formā dedit eis p̄ficiēdi. **S**i enī ali⁹ sacerdotes ab ecclia illa vba p̄ferret intencōe p̄secrādi incōueniens semp a cadē posset si q̄s diligētē p̄sideret. h⁹ rich. tñ h⁹ nō explico s; prudēt lectori grā breuitatis relinquo. **S**cōm aut alb. li. de cele. mis. p̄les p̄br nō debēt vnā hostiam p̄secrare. q̄a fm aug⁹. iuria fiet sacramēto. q; aut p̄les p̄br assistūt pape h⁹ fit p̄p obsequiū s; ip̄i signa nō faciūt nec vba dicunt nec facē ul dicē debent. p̄br uo de nouo ordinati assistūt ep̄o ordinati p̄p reuētiā sacrificiū et p̄p doctrinam. et ideo signa faciūt ad exemplū ep̄i et vt sint i exercitio officij suscep. ti. vba tñ p̄secrācōis nō dicūt. **N**o h⁹ nota q; fm quēntiā diez sūt celebrāda quēntialit solēnnia missay. cotidie enī dicit p̄nt misse defunctorū dñmō missa diei p̄pētēs nō obmittatur. ex de cele. mis. cū creatura. **N**ā et omnes misse celebrant p salute viuoz et mortuoz. e. ti. quidā. vnde male faciūt quidā qui postposito officio feriali celebrant missam de sanctis quoz nō sūt tñ festa vt ibidē dicit. et si qñ misse peculiāres. i. sp̄ales siue uotue dicant in diebz solēnnibus a p̄bris nō debent ita solēnnitē celebrari q; p̄ea a missarū solēnnis que canonicē sūt hora eadē populus abstrahat. de p̄se. di. 1. et h⁹ attēdendū. **I**tem in missa debet esse p̄les ad min⁹ duo q̄ respōdeant p̄bro ut habet de p̄se. di. 1. hoc quoq; quia ut ibi dicit cum plalit a sacerdote dicat dñs vobiscū. et orate p̄me. h⁹ quoq; aptissime quēnti vt ei⁹ salutacōi respōdeat. vnde eadē ad maiorē solēnnitatē ibidē statutū legi q; ep̄us qñ celebrat solēnnioribz festis tñ debet

eum commistare septē ul' quinqz aut tres dyaco-
ni qui et oculi dicunt et subdyaconi et reliqz
mistri de ase. di. i. epus. et. c. se. **I**n missis
uo puatis sufficiat vnu habē mīstrū qui gerit
psonā totā ppli in cui' psona p̄sbro respōdet
sine mīstro aut sibi respōdētē nunqz missam
n' alia dina officia celebrabit. A. q. i. illud.
et de ase. di. 2. et hoc statutū. r. c. nemo. et ex
de filijs p̄sbroz. pponit. in fi. **E**p̄us uo sine
dyacono celebrare n' p̄t n' nēccitas cogat. di.
93. dyaconi. in glo. **I**te p̄sbr p̄t in fine. mis-
se dare b̄ndictōz simplicē etiam p̄nt te ep̄o. di.
94. ecclie. cū solēnitāte uo illa. s. sit nomen
dñi b̄ndictū. vel huiliate vos ad b̄ndictōz
rē. nō debēt dare n' ep̄i. non debēt iniquā aliqz
n' teneant calicē. aut aliqz tle. et ita p̄nt in-
telligi cōtraria iura. di. 21. deniqz. et. 6. q. 6.
mīstrare. vl' dic qz p̄sbr dū celebrat p̄nt te ep̄o
sibi debet inuē ut ip̄e velit b̄ndicē qd si velit
p̄sbr nō b̄ndicet. di. 21. deniqz. sū aut p̄sbr
supplet b̄ndictōz p̄dictā. et sic loquitur illud
c. ecclie. di. 94. ar. de ase. di. i. cū ad celebra-
das nec erit nēccia alia licentia ep̄i exp̄ssa. ex
h' enī solo qz p̄mittit eum missam celebrare
intelligit p̄sequēs oīa que spectāt ad missā
perire. ar. ex de offi. dele. pretea. h' ray. **A**b-
bates tñ qui p̄nt ex p̄uilegio pape solēnit b̄n-
dicere p̄nt in suis eccl'is qñ celebrant officia
dina post missam vespas et matutinas solē-
nit p̄p̄m b̄ndicē. **A**lii uo abbates nō p̄nt
h' facē n' h' sit excessū exp̄sse. ex de p̄uile. qñ.
Item licz aliqz sit boni meriti nō tñ p̄t b̄ndi-
cere n' fuit ordinat' ad exhibēdū b̄ndictōis
mīsteriū. dei aut ē tribuē b̄ndictōis effectū.
i. q. i. dicit' est. **N**ec debz īferior b̄ndicē sup̄-
orem. etiam si ad p̄uiciandū aliquā lectōz pe-
tat b̄ndictōz. di. 21. deniqz. vbi notant jo.
qz alicubi ep̄o volēta legē lectōz. et dicēta. iube
dñe b̄ndicē. respōdet. ora p̄ nob sancte pat̄.
alibi īferior dicit. iube dñe b̄ndicē. et ip̄met
ep̄us b̄ndicet. **I**tem non licz celebrare sine
igne. p̄mo p̄t ecclie p̄stitucōz sū quā si qz
strariū facēt officio l' beneficio puari debēt. ex
de cele. mis. c. vlē. **2**o p̄t ī p̄r ignis signifi-
cōz. significat enī feruorē dilectionis. p̄t quē
xp̄us hoc sacramētū instituit et p̄ nob pass'
fuit. significat etiam qz sacramētū illud opat' in
digne celebrante et suscipiēte augmētū illu-
minacōis in intellectu et feruorē caritatis in
affectu. 3o p̄t figuracōz. hoc enī p̄figuracō
fuit p̄ ignē de quo dicit' leuic. 6. ignis ī alta-
ri meo semp ardebit. et p̄ ignē qui vixit sub
aqua ānis. 4o. vt habetur in glo. decre. palle-
gate. **I**te p̄p̄ie sacerdotibz qz frequentē doceāt
plebē ut cū in celebracōe missay eleuat hosti-
a salutaris se reuerentē inclinēt genibz flexis
Item facit etiam cū portat p̄sbr ad infirmū.
ex de cele. mis. sane. cum quali uo solēnitā-
te debeat eam egro deferre habet ibidē. **I**tem
qñcūqz in missa recolit nomē dñi debet fide-

les flectē genua cordis qd saltē testant incli-
nacōe capitis. ex de emu. ec. decet. **I**tem p̄sbr
visitans infirmū debz eē munit' p̄libus hosti-
is sacrat' ita qz in reditu popul' nō ydola-
tret or indo. si aut omīs expenderit faciat cessa-
re sonū cāpane ul' faciat aliud signū qd hoies
non adorēt. ex de cele. mis. sane. **E**xpositiōne
et rōz eoz que dicunt' ī missa dimitto gratia
breuitatis. et si vis iuenire quere in libro de
sacmētis. **S**equit' videre de 2o. s. de celebrati-
one p̄sbrī mali. ēca qd qrunē pl'a. s. vtz mis-
sa mali sacerdotis valeat mū qz boni. **I**te ī
missa est duo p̄siderare. s. ip̄m sacmētum qd
est p̄ncipale. et ordēs que sūt p̄ viuis et mor-
tuis. qñtū ad p̄mū nō min' valet missa ma-
li p̄sbrī qz boni. vnde aug. li. de corpore xp̄i.
et habet. i. q. i. itra in mīserio corporis et sā-
guis dñi nichil a bono magis nichil a ma-
lo mū p̄ficiē sacdote. **O**rd aut qz sit ibi du-
plicat' p̄t p̄siderari. vno mō inqñtū habz effica-
ciam ex deuocōe p̄sbrī ozantis. et sic missa me-
lioris sacerdotis est fructuosior. **A**lio mō in-
qñtum p̄ferē in psona tot' ecclie cui' p̄sbr ē
mīster. et quo ad h' est fructuosa nō tñ ordō
p̄ctoris sacerdotis in missa. s. etiam omīs alie o-
racōes quas facit in officijs eccl'asticis in qbz
gerit psonā ecclie. **O**racōes aut et' p̄uate nō
sūt fructuose. sū illud eccl' 28. q. declinat au-
rem suā ne audiat legē ordō ei' erit execrabil'.
vnde si quis audiat libent' missam sacerdotis
boni qz mali ul' deuotioris qz min' deuoti cre-
do qz bñ faciat dūmō eū in subalibz. excedē pec-
catore nō credat aliē piculose erraret. hīs o-
cordant bon. pe. tho. rich. 7. scot. **2**o p̄sbr
qui sciēt est mal' teneat celebrare. **I**te p̄sbr
peccator si p̄ sniam sit ordōis execncōe puat' l'
simplicit' ul' ad t̄pus reddit' est ip̄otēs ad sa-
crificiū offerēdū. et ideo obligacō tollit'. hoc
autē cedit sibi ī detmētum spūal' fruct' ma-
gis qz in augmētū. **S**i uo nō sit puat' p̄tate
celebrandi n' soluit obligacō nō tñ est p̄plex'
quia p̄t de p̄cto penitere et celebrare. hec tho.
Quid si t̄lis p̄sbr nō habet copiam p̄fessor-
is. **I**te hui' q̄stōis habet infra ī respōsiōne
illi' q̄stōis. quid de p̄sbro cui' postqz est m-
dūt' occurrat. rē. ut infra. a. de defectibz eni-
gentibz in celebracōe. **Q**uis magis peccat.
s. p̄sbr mal' qui se p̄ficiē fingit et nō p̄ficiat. l'
ille qui p̄ficiat. **I**te ille qui p̄ficiē fingit et nō
p̄ficiat. falsa enī sūt abolenda remedia qz sūt
veris grauioza picul'. ex de cele. mis. de hoie.
qd tanē. sic intelligit et bñ ut dicit' in glo. qz
grau' peccat p̄sbr crimios' qui se celebrare
silat et nō celebrat qz si celebraret. quia in p̄-
mo caū in p̄libus delinquit. deū enī offēdit 7
populū deapit ut dicit' ibi lra. in 2o. tñ deū
offēdit. vnde t̄lia remedia null' debz iueni-
re qz falsa sūt ex eo qz nō p̄ficiat et videt' p̄fi-
cere. et ideo grauioza sūt qz uia picula p̄cto-
ris qz p̄ficiat. **Q**uis magis peccat. vtz mal'

p[ro]p[ri]e qui o[ff]iciat et n[on] sumit q[ui] ille qui utrūq[ue]
 facit. **Q**uis etiam magis peccat ul' ille qui
 sumit corp[us] et sanguinē ul' qui sumit alterū
 t[em]p[us]. **R**e[sp]o[n]d[et]ur gram[ma]tice peccat qui cōficiat et n[on] sumit
 q[ui] utrūq[ue] facit et qui sumit alte[r]u[m] t[em]p[us] q[ui]
 utrūq[ue]. **R**o[ti]o hui[us] ē quia irreue[n]tia dupli-
 citer fit sacramēto. vno mō cum mīster est i-
 dign[us]. alio mō cum nō solū est idign[us] s[ed] etia[m]
 non h[ab]eat ritū quē debz. et tunc nō t[em]p[us] nō ex-
 hibet sacramēto reuerētiā quā debz s[ed] etia[m]
 facit contumeliā q[uia] sacramētū non p[er]ficiat s[ed]
 mēdōpletū dimittit. et iurrit etiam iobediēti-
 am quia o[mn]ia statuta eccl[esi]e o[m]ittit q[uod] s[ed] est
 ut q[uod] sacramētum o[ff]iciat sumat et utruq[ue]. s[ed] cor-
 pus et sāguinē sumat. de o[mn]i. di. 2. platū. hec
 bon[um]. **Q**uid de ill' qui scēter legūt p[er] viuis de
 functo[r]u[m] missā. **R**e[sp]o[n]d[et]ur tales si faciāt p[ro]p[ri]e odiū
 p[ro]uatum grauissime peccant et n[on] p[er] humanā
 penitētiā se purgānt si detecti fuerint in-
 distincte deponi debēt et ad agendā penitētiā
 tam ip[s]i p[ro]p[ri]e q[ui] eos ad h[oc] m[er]itauerūt de-
 bent exili[um] p[er]petui ergastulo seu monasterio re-
 legari. h[oc] totū habet. 26. q. 2. quicūq[ue]. **S**equi-
 tur vidē de 3. s[ed] de t[em]p[or]e celebracōis et c[irca] h[oc] q[uod]
 runt p[ro]p[ri]a. s[ed] v[er]u[m] missa debeat cotidie in eccl[esi]a
 celebrari. **R**e[sp]o[n]d[et]ur in missa recolit[ur] passio xp̄i
 s[ed] q[uod] ei[us] effect[us] ad fideles deriuat[ur]. s[ed] t[em]p[or]e passi-
 onis recolit[ur] t[em]p[us] s[ed] q[uod] in xp̄o capite n[ost]ro fuit
 p[er]fecta q[uod] quidē factū est semel. cotidie vero
 fructū passionis p[er]cipiūt fideles. et ideo illa o[mn]i-
 memoracō fit t[em]p[us] semel in āno. h[oc] autē o[mn]iū
 et p[ro]p[ri]e fructum et p[ro]p[ri]e memoriā iugem. **E**x d[icitu]r
 p[ro]p[ri]e autē dies veneris scēta et sabbatū sanc-
 tū in quib[us] non debz missa celebrari. de o[mn]i. di.
 3. sabbato uo. illa uo que in sabbato ce-
 lebrat[ur] non ad sabbatū s[ed] ad noctē pascalis
 festiuitatis ut in ei[us] orōe pat[et] nosc[er]e panē. **S**[ed]
 quare in die veneris non celebrat[ur]. **R**e[sp]o[n]d[et]ur vei-
 ente v[er]itate cessat figura. h[oc] autē sacramētum ē
 figura q[uod]dam et exemplū d[omi]nice passionis ut
 dictum est. et ideo in die quo passio xp̄i p[er]t[inet]
 est gesta recolit[ur] hui[us] sacramēti minime o[mn]iū
 celebrat[ur]. **Q**uare h[ab]eat corp[us] xp̄i o[mn]iū
 in die iouis sancto sumēdū in die vene-
 ris sancto. **R**e[sp]o[n]d[et]ur ne etiam illo die eccl[esi]a sit s[ed]
 fructu passionis exhibite nob[is] p[er] h[oc] sacramētum.
Quare etiam non resuā sāguis. **R**e[sp]o[n]d[et]ur p[ro]p[ri]e
 piculū effusiois. **Q**uare i[n] natali d[omi]ni ter ce-
 lebrat[ur] missa. **R**e[sp]o[n]d[et]ur p[ro]p[ri]e triplicē natiuitatē re-
 p[re]sentandā. s[ed] etiam. t[em]p[or]alem. et sp[irit]ualem que
 oriē tanq[ua]m lūcifer in cordib[us] n[ost]ris ut dicit[ur]. 2.
 pe. 1. **S**ilicet p[ro]p[ri]e rep[re]sentandū t[em]p[or]ale et corporale.
Nam ut dicit[ur] de o[mn]i. di. 1. in nocte sancta. i.
 glo. tres misse natal[is] die d[omi]ni celebrant[ur]. vna
 ante diē in nocte que significat t[em]p[us] an[te] legem
 q[uod] eram[us] i[n] tenebris. **S**ec[un]da cum dicit[ur] et sig-
 nificat t[em]p[us] s[ub] lege q[uod] nōdū plena agnitiō ha-
 bebat[ur]. **T**ertia. s[ed] i[n] die plena. et significat t[em]p[us]
 gratie q[uod] iam plena cognitiō habet[ur]. **C**elebrā-
 tur etiam tres misse p[ro]dictis t[em]p[or]ib[us] ideo quia.

multi hoīes triū temp[or]u[m] p[er] xp̄i natiuitatem
 corporalē saluant[ur]. **V**trū debeat t[em]p[us] de die ce-
 lebrari. **R**e[sp]o[n]d[et]ur q[uod] sic. q[uia] ip[s]e xp̄us est p[ri]us in hoc
 sacramēto. qui dicit 10. 9. me oportet op[er]ari opa
 ei[us] qui misit me donec dies est venit nox q[uod]
 nemo p[otes]t op[er]ari q[uod]dū sū i[n] mūdo lux sū mūdi.
 debz inquit celebrari in die ita t[em]p[us] q[uod] p[ri]ncipiū
 diei sumat[ur] q[uod] auroza iapit apparē. tunc enī
 quodāmod[us] sol dicit[ur] or[is] m[un]dum clareas ra-
 dio[r]u[m] ei[us] apparet. sp[irit]uāl[is] t[em]p[us] in nocte natal[is] d[omi]ni
 missa celebrat[ur]. quia nocte d[omi]ns est nat[us]. de o[mn]i.
 se. di. 1. nocte. et filiter in sabbato sancto so-
 lebat antiquit[er] celebrari c[irca] p[ri]ncipiū noctis.
 quia d[omi]ns nocte surrexit. i. cum adhuc essent
 tenebre ante manifestū solis ortum. **N**ota i.
 giē s[ed]m rod[er]ic[um]. q[uod] qui sciēt an[te] diē celebra[re] cum
 sit o[mn]ia o[mn]iū d[omi]nē g[ra]t[is] eccl[esi]e peccat mor-
 talit[er] n[isi] sup[er] h[oc] p[er]p[et]m ul' sup[er]iorē dispensat[ur] in
 cau[sa] ut si aliquā ul' aliquos ad mortē o[mn]iū
 infirmari nec eucharistia posset haberi n[isi] o[mn]iū
 tur ante diē. **I**tem dicendū est de celebracōib[us]
 matatis nōdū dictis cum id ead[em] sit o[mn]ia cō-
 suetudinē g[ra]t[is]alem et approbatā. hoc ead[em] vult
 host[us] in sūma. qui autē celebrat anteq[uam] p[ri]mā
 dicat nō peccat mortalit[er] n[isi] sit o[mn]iū o[mn]iū
 do. aut faciat o[mn]ia statuta synodale ul' p[ro]uin-
 ciale. h[oc] rod[er]ic[us]. **N**otandū etiam q[uod] host[us]. dicit
 titlo de sacramētis. q[uod] cleric[us] p[er]p[et]m dicē possit
 o[mn]is horas suas. s[ed] p[ri]mā. t[er]ciam. sextam. no-
 nam. et vespas. et p[ro]p[ri]a facē iter suū q[uod] etia[m]
 de curialibus intelligi p[otes]t. ar. ad h[oc]. ex de cele-
 mis. c. 1. **Q**ua hora diei debz celebrari. **R**e[sp]o[n]d[et]ur
 in celebracōe hui[us] misterij attenditur q[uod] rep[re]s-
 tat[ur] d[omi]nice passionis mod[us] et p[ro]p[ri]a cō fructus
 ei[us]. et s[ed]m utrūq[ue] oportuit determinari t[em]p[us] cō-
 gruū et aptū ad celebracōz hui[us] sacramēti. q[uia]
 enī fructu d[omi]nice eccl[esi]e passionis idigem[us] coti-
 die p[ro]p[ri]e cotidianos defect[us]. ideo cotidie hoc
 sacramētū regl[ar]it[er] offerit[ur]. unde etiam d[omi]ns p[er]t[inet]
 doc[et]. lūc. 11. panē no. coti. da no. ho. q[uod] au[tem].
 exponēs libro de v[er]bis d[omi]ni. ait si cotidian[us] ē
 panis cur post an[nu] illū sumas quēadmodū
 greci i[n] orietē o[mn]iū fuerūt. a cape cotidie q[uod] coti-
 tidie tibi p[ro]fit. Sic viue q[uod] cotidie merearis
 a cape. q[uia] uo passio d[omi]ni celebrata fuit a t[er]tia
 hora vsq[ue] ad nonā. ideo regl[ar]it[er] h[oc] sacramētū
 in illa p[ar]te diei sollempnit[er] celebrat[ur] in eccl[esi]a.
Vtrū in sero possit celebrari. **R**e[sp]o[n]d[et]ur sic dictū
 est xp̄us voluit hoc sacramētum tradē vltimo
 discipul[is] ut fort[is] eor[um] cordib[us] imp[er]metur. et
 ideo in sero o[mn]iū post cenā et eis tradidit.
 a nob[is] autē celebrat[ur] hora passionis d[omi]nice. s[ed] in
 dieb[us] festis in tertia q[uod] fuit crucifix[us] lūguis
 indeor[um]. ut dicit[ur]. m[at]. 24. et q[uod] sp[irit]us sanct[us] de-
 scendit sup[er] discipulos. in dieb[us] uo non festis
 aut feriis hora sexta q[uod] fuit crucifix[us] mani-
 bus militū. ut habet[ur] 10. 19. in dieb[us] autē ieiunio-
 r[um] in nona q[uod] emisit sp[irit]u[m]. ut habetur
 m[at]. 29. de o[mn]i. di. 1. solēt. p[er] t[em]p[us] tardari maxi-
 me q[uod] debēt ordines tradi. q[uia] p[ro]p[ri]e ad d[omi]nicā

sequente di. **A**q. fm qd a patribus et papue i sabbato scd qd missa pmet ad nocte sequente pnt tñ missa celebrari in pma pte diei ppter aliqz nccitatē. de ose. di. i. nocte. **N**ñ qd dñz q ante horā tercia nō est celebrandū n̄ in nativitate dñi. de ose. di. i. nocte. intelligit de missa eventuali in q est gursus popli q debz hōā tercia dia. **A**ccedens tamē q si p̄s b̄ sol⁹ sit in ecclia n̄ celebrat vsqz ad horā tercia s; vsqz tūc fuabit ieiunū ut nccitatibz pgrimozū et hospitū sū dñs oīz oīeantū infirmoz atz defunctorz succurrē possit. ex de cele. mis. c. i. **I**n ecclis aut eventualibz sū collegiatis. et si missa cantet pma hora diei ut dictū ē nichilomī in ecclia cantari solempni⁹ debz. et sic intelligo de ose. di. i. nocte. ubi dñz. reliqs iō t̄pibus missarū celebracōes an horā diei ecclā mie celebrantur subaudi solemnes. hec gōf. **V**erz p̄s b̄ possit eadē die plies celebrare. **R**e ut hētur de cose. di. i. sufficiat p̄s b̄ in die semel celebrare. qd xpus semel ē passus et totum mundū redemit et valde est felix q semel in die digne celebrat p̄. **Q**uidaz tñ vnā missaz p defunctis dicūt et aliā de die si ē nccē. **Q**ui vero p pecunia ul' adulaconibz seculariū vna die psumit plies celebrat nō estimo dā: nccēz euadē. **I**te ex de cele. mis. c. i. p̄s b̄ sol⁹. dñz q pter natalē dñi nisi nccitas suadeat p̄s b̄ sol⁹ in die sufficē celebrat. eadē hō etia hētur ibiō. c. referēs. **E**x p̄dictis patz q in duobus casibz licz vni p̄s b̄ plies eadē die celebrare vñ est de die natiuitatis dñi. ali⁹ est pro defunctis si sit nccē quē casū intelligo fm rod. n̄ tñ qñ fun⁹ est p̄s ut quidā dixerūt cū canō nō distinguit. verz p̄nte funē fieri debeat aut in antulsario aut p deuotione. dñz tñ intentio nō sit corrupta. nec oīa loca cōsuetudinē approbata ul' oīa cōstitucōes synodales fiat. **Q**uidā etiā moti de vbo dicti canonis. s. n̄ cā nccitatis suadeat. addūt cū ray. alios qtuor cas. s. pgrimoz nccitatē l' hospitū oīeantū ul' infirmoz ul' nuptiaz ubi tēpus labētur. **S**ūp̄dictis ec̄ oīon at bñ. in glo. s. i. c. c. p̄s b̄ sol⁹. dicēs. q p̄s b̄ p̄t in eadē ecclia eadē die celebrare plies. ul' ppter nccitatē. ut qñ celebravit missam de die postea moriē aliqz. uel ppter honestatē seu utilitatē. ut si dca missa supueiat aliq psona magna que velit audire missaz. ar. ex de ce. mis. c. i. et. 2. alias sufficiat vnā dicē. nec phibet ex hō exp̄sse. qd dicit plies celebrare. host. vob addit deis casibz septē cas. s. qñ p̄t pauertatē dīcorū ul' pauertatē eccliaz due ecclie vni p̄s b̄ cōmendant. ar. ex de cele. mis. cum catura. et. c. c. p̄s b̄ sol⁹. et de ose. di. 2. sufficē. **N**ota tñ q qñ p̄s b̄ debz aliā missaz celebrare nō debz vnū pfusionis sumē seu nō debz in an⁹ vno pfundē in pma qd illud celebra cōz aliā impediēt ex. e. ti. ex pte. **S**equit vidē de. 2. s. de loco et vasis celebracōis. et arca hō q̄runt p̄la. s. vñ celebrat

ri deat i vasis sacris. **R**e q sic. **N**am in hys que gurrēt ad hoc sacm duo cōsiderant. vnū pmet ad repñtacōez eoz q arca passionē dñi sūt acta. **A**liud ad reuētiā hui⁹ sacri i quo xpc vē oīmet. vñ de etiā cōsecracōes hys rebz adhibent q veniūt in vsū hui⁹ sacri. tñ ppter reuētiā. tum ad repñtandū scitatis effectū q ex xpi puenit passione. fm illud heb. vlti. vt sacrificaret p suū sanguinē p̄lm tē. **V**erz deat missa dicē tñ in domo. **R**e q sic regulariē fm i. d. i. th. 2. scias quomō oporteat te gversari in domo q est ecclia dei viui. ex enī eccliaz nō est locus veri sacrificij vt diē. aug⁹. et qd ecclia nō erat recludēda sū finibz iudeoz sed in vnūso mūdo diffūdēda iō xpi passio est sub diuo celebrata. vt sic tot⁹ mūdo se hēat ad xpi passioēz ut dom⁹. **E**t tñ ut dñz de ose. di. i. cca fi. et. c. c. ccedim⁹. in itnē positus. si ecclia defuit sub diuo seu tentorio si tabula altar cōsecrata cetazq mīsteria sacra ad istud officiū pmetia ibi affiunt missarū solemnia celebrare cōcedim⁹. **I**de intelligit fm ray. de positē i exēctu honesto ul' fili. nō tam p̄t celebrari in nauī de mari l' flumibz ne enutrate sangnis effusio ul' corporis indebita cōmotio fiat. **V**erz dom⁹ in q celebrat deat eē cōsecrata et filr altare. **R**e dom⁹ i q celebratur hoc sacm noiatur ecclia. hō autē cōgrue cōsecrat. tum ad repñtandū significacōem qua ecclia cōsecrata est p xpi passionē. tñ etiā ad significandū scificacōz q requirit in hys qui hō sacm reape debēt. p altare vero figtū xpc de quo heb. vlti. per ipm offerant hostias laudis deo. **V**nde et cōsecratio altaris significat scitātē xpi. vñ de cose. di. i. altaria. placuit nō tñ vñctione crismatis s; etiā bñdictōne sacerdotali sacri. et sic regulariē nō licz hō sacm celebrari n̄ in domibz sacris. ut hētur de cose. di. i. nullus. ppter qd etiā qd infidales nō sūt de ecclia ibiō legiē ecclia in q cadauera mortuoz infidelū sepeliunt scificare non licz. s; si apta vidz ad cōsecrandū euulsis inde corpibz et ras pietibz ul' tignis eius loca reedificēt. re edificēt diē nō. qd fabrica sit destruenda fm glo. s; sup̄ficies pietum rasoz in formā p̄sti. nam restauret. p̄ea sequit. s; si hō p̄zi cōsecrata fuit missas in ea celebrare licz si tñ fideles sūt qui in ea sepulti sūt ppter nccitatē nō tñ ppter sacramentū hō pagi in domibz n̄ cōsecratis. et hō de cōfū epī ut ibiō legiē. c. missaz. **C**as⁹ nccitatis est si ecclie in p̄ia sit destructe de ose. di. i. ccedim⁹. **E**t fil fm sco. si quis in via posit⁹ accedē nō possit ad aliqz eccliaz cōsecratā. qd regulariē est verz de nauigantibz et cetis hōmōi. nō enī est verisile q ob seruantiā pcepti de scificacōe sabbati. qd ecclia est interpretata in hō qd est audire missā in die dñica. de ose. di. 2. missas. ecclia uoluerit impedire p̄piendo q non celebrat missa n̄ in domo cōsecrata cū nō deat aliqz retrahi

L

a magis necario ppter mī^o necariū. h^c sco. n̄
tū debz celebrari sine altari portatili cōsecrato
sive tabula pua cōsecrata. vñ ibid legiē cōce-
dim^o si ecclie sūnt cōbuste etiā in capell^o cum
tabula cōsecrata missā interi celebrari. capel-
le dicebant^r ātēus tuguria capraz pellibz te-
cta. q̄a enī xpī scitas est fons totius eccliasice
scitatis iō in nēitate ad pagendū hoc sacm
suffic altare cōsecratū ppter qd etiā nūqz ecclia
sine altari cōsecrat^r. tū sine ecclia qñqz cōse-
cratur altare cū reliquijs scōz quoz vita absco-
dita est cū xpō in deo. alias nō. vñ ibid legiē
placuit. ut altaria in quibz nullū corp^o aut
reliquie mīs p̄dite pbanē ab epīs q̄ loc eisde
p̄sūt si fieri p̄t evertant^r. **I**ntelligendū aut
q̄ tabula illa pua debz eē lapidea q̄ cōsecrari
nō debz n̄ capsulā hēat cui spaginet^r. de capsu-
la aut nō refert. vtrum lignea ul^o lapidea ul^o
de alia matia solida sūt. **S**z nūqz celebrans
sup altare nō cōsecratū l^o fractū est irreglaris
Et q̄ nō q̄a irreglaritas ē de iure pōituo h^c
aut nō est de iure positū. scient tū celebrās sup
altare nō cōsecratū grauit^r peccat. etiā si h^c fa-
ciat ex ignorantia crassa. q̄ius mī^o q̄ si hoc
faciēt scient quia p̄tra ordiācōne ecclie fac^r. de
ose. di. i. ecclie. 7. c. cōcedim^o. et duobz. c. se.
Sup uo enozmīe fractū celebrās eēt irreglaris
ex de ose. di. i. ecclie. **A**d h^c nō q̄ in orato-
rio puato alicui^o missa celebrari nō debz n̄ de
cōsensu epī et ppter nēitātē et ita q̄ nō fiat
p̄iudiciū saltē enozme p̄ochiali ecclie. q̄ aut
sine epī auctē celebrāuit. ut dī ibid deponidz
de ose. di. i. vnicuiqz. et. c. si. 7. c. scimus.
Sacm^o enī missaz nō canē ul^o nō audire eā
vbi nō oz canē ul^o audire. de ose. di. i. sic. p̄re-
dicatōribz tū et mīoribz p̄cedz ut ubiqz fu-
erint sū p̄ochial^o iur^o. p̄iudic^o celebrāe ualeāt
cū altari viatico. ex de p̄uil. i. hys q̄ ad cultū
necnō p̄nt al^o nisi de l̄nia epī. **I**tem null^o in
ecclia cōsecrata erigat aliq̄d altare n̄ de l̄nia
epī. de cōse. di. i. null^o. s̄z anteqz sit cōsecrata
erigē p̄sbro licz. fm 10. di. 8. q̄ius. **P**̄t in al-
tari in quo missaz cātāuit epus eo die p̄sbr.
n̄ ei^o cōsensu nō p̄sumat aliā celebrare. de ose.
di. 2. c. vlt. l. n̄ nēitate vrgēte. A. q. i. null^o
eamō tū missam p̄t p̄ficē si epus defecit ut dī
ibidē. forte uo p̄t rōnabiliē dīc^r. q̄ huic iuri
derogatū est p̄ p̄trāā cōsuetudinē p̄scriptā q̄
derogat iuri sc̄pto. in romana ei curia sepe ce-
lebrat a p̄libz an et post i altari ubi celebrāe
epī cardiales sc̄ntibz ipīs et papa et nō con-
tradiciūt et iō vidētur illud approbasse. **I**tem
epus extrane^o p̄t celebrare de l̄nia diocesi mi l^o
p̄sbrz p̄ochial^o dūmō sine p̄otificalibz celebrz
ut dīc jmo. host. vzo ex de auctē. c. vlt. dīc
q̄ etiā cū pontificalibz et sū l̄nia p̄t solemnīe
celebrare. et sic fūat gñalis cōsuetudo. **D**e
quo debz eē altare. **E**t an tēpus siluesē pape
celebrabat s̄r altare lignēū qd cito poreāt trās-
ferri. quia ppter p̄secucōez nō erat cētus locus

fidelibz ad manendū. sed postea statuit ecclia
ut tū sup altare lapideū celebraret^r. unde de
ose. di. i. altaria. si nō sint lapidea cōsecrat^r
vñctione nō cōsecrant^r. qd ouēit siḡdōni hui^o
sacri. tum q̄a altare siḡt xpī. i. cōi. i. petra
aut erat xpī. tū quia corp^o xpī in sepulcro la-
pideo fuit recōditū. ouēit etiā vsu sacri. **L**a-
pis ei est solid^o nec de facili moueri p̄t qd nō
erat necariū in lege veti vbi fiebat in vno lo-
co altare de tra ul^o de lapidibz insecr^o fuit ad
remouendā ydolatriā. **D**e quo debz eē ca-
lix et patena. **E**t sicut ibid loquit^r. c. vasa.
et. c. ut calix p̄sbrz n̄ auris s̄z ligneis calicibz
vrebant^r. **B**epherm^o aut papa in patenis vi-
treis missas cōstituit celebrari. deinde vrbani^o
oīa argētea fecit. postea statutū ē ut calix cū
patena sū ex auro oīno sū ex argēto fiat vel
saltē de stāno. s̄z q̄ etiā intelligit^r plumbū fm
rod. de ere aut sū auricalco non fiat quivmī
vūte inficiūt erugine p̄icqz. puocat vomitū.
Null^o aut i ligneo seu vitreo calice p̄sumat
cātare. quia. s̄ lignū est porosū et sanguis cōse-
crat^r in eo remanēt. **V**itrū autē est fragile et
fractōnis piculū imminēt. 7. eadē rō est de la-
pide. et iō ppter reuētiā sacri statutū est ut
ex p̄dictis matijs calix nō fiat. **D**e q̄ dnt
esse palle altari. **E**t ubi p̄t fieri sine piculo
ecclia semp statuit eā h^c sacm illud qd ma-
gis rep̄ntat passionē xpī. nō erat aut tū pi-
culū arca corp^o xpī qd p̄nt in corpali sic eā
sanguē q̄ in calice cōtinet^r. et iō licz calix non
fiat de p̄t cōrle tū fit de lineo pāno q̄a corpus
xpī fuit pāno lineo inuolutū. et debet eē cōle
ab epō cōsecratū. de ose. di. i. ex cōsulito. **C**ōue-
nit etiā pān^o line^o p̄t sui mūdiciā ad siḡnd
p̄scie puritatē et ppter multiplicē laborē quo
pānus h̄mōi patitur ad siḡficand xpī passionē
Vtrū liceat celebrare sū vestibz ab epō bñ-
dictis. **E**t q̄ n̄. tū p̄t ecclie cōstituciō. vñ de
ose. di. i. vestimēta. dīc q̄ vestimēta ecclie quibz
dño mīstrat^r sacra dnt eē et honesta quibz i
alijs vsibz n̄ est vtend^o q̄ eccliasc^o. 7. iō dignis
officijs. tū p̄t vestimētoz siḡtionē. tū etiā p̄t
eoz p̄figuracōz q̄ p̄cessit i vestibz legalitū sacer-
dotū. i multis tū locis inuoluit cōsuetudo q̄ an-
gulū nō bñdicat^r. **R**ōnabili^o tū eēt ipm bñ
dīc^r. spūalē ei h̄z siḡficacōz ut pateb^r isra. sed
h^c nō cōcludit nēitātē. caliciāta ei sacerdotē
speālē habēt siḡficacōez. nec tū sc̄ulares bñ-
dicant^r. **V**trū celebrās sine vestibz bñdicat^r
ad celebrandū deputatis sit irreglaris. **E**t
q̄ n̄. siue h^c faciat sc̄ntē siue h^c ignorat^r. q̄a
h^c nō muestur i iur^o positū. tamē sc̄ntē sū ex
ignorātia crassa celebrans aut sū manipulo
bñdicto aut sine stola et sic de alijs quic pec-
cat. **V**bi tū cōsuetū est angulū non bñdicā
non credo q̄ peccet celebrans sine angulo be-
nedicto. h^c n̄ et sco. **D**e defectibus con-
tingentibus in missa. **XV**

Deinde considerandum est de defectibus ceteris
genibus in missae celebratione. ad quod sciendum
quod huiusmodi defectibus dupliciter occurrere potest
vno praevidendo ne. scilicet defectus accedat. alio modo
subsequendo. scilicet ut illud quod accidit emendetur. ad
hibendo remedium vel saltem per penam. et quod negli-
genter huiusmodi egit. et ad maiorem emendationem queruntur
hic plura. scilicet. Quid fiet si presbiter impeditur fuisse ali-
qua infirmitate vel morte. **R**espondeo si nesciat ubi
presbiter sacerdos defuerit tunc debet hostia cum reventia
reservari quia nesciat ubi sit consecrata vel non
et alia accepta hostia debet alius sacerdos misse
novam a capite inchoare. Si autem certum sit ubi de-
fuerit aut defuit ante consecrationem et tunc non oportet
quod per alium suppleatur. aut post consecrationem. aut ergo
post consecrationem corporis et sanguinis et tunc alius
presbiter possit ubi ille defuit in pace missam et perficere
nec oportet a capite inchoare. et sic intelligitur id
A. q. 1. nichil. aut post consecrationem corporis et ante
consecrationem sanguinis et tunc debet alia hostia accipi
et totam a capite inchoare. quia consecratio corporis
et sanguinis ad unum pertinet sacramentum quod ab uno
debet perfici. et hostia per presbiterum sacerdotem consecrata
cum sub illa vere sit corpus christi cum consecratio cor-
poris consecrationem sanguinis non expectet debet solu-
ni reservari ac per secundum sacerdotem sumi. huiusmodi rich.
Et ut dicitur A. q. 3. illud. et c. se. Vbi tunc est lo-
cus clerici copia suffraganea quilibet presbiter celebrans
debet habere post se quod missam suppleat si eum contingat
deficere. et hoc intelligitur de infirmo. ne tamen ut dicitur
de c. nichil. quod natus languoris causa sufficit. scilicet in
presumptione penitus convertatur nullus absque patre-
ni praecepto molestie minister vel presbiter cum cepit
imperfecta officia presumat omnino relinquere. si quis
autem hoc temerarie presumpserit facit excommunicationis
sententiam sustinebit. Quid de presbitero cui postquam est in-
choata occurrit remorsus de aliquo mortali. Nun-
quid desistet aut prederet. **R**espondeo aut non tenetur
celebrare et tunc non debet accedere nisi prius stritus
et etiam confessus. Aut tenetur et tunc ante habere copiam
sacerdotis et sic tenetur prius striteri et confiteri. Aut
non habet et sic tenetur se preparare per stritus et habere pro-
positum confiteri et hoc sufficit ad hoc quod non peccet
si accedit cum verecundia et reventia. huiusmodi boni. et
etiam boni. ex de cele. mis. de hoie in glo. g. ar. de
si. tri. de ceto. et c. quis. et. 16. q. 4. quod recedunt
Si autem non preper se et ceteris peccat peccato obmis-
sionis cum obmittat striteri de alio etiam peccato si est
occultus. si autem est manifestus dico quod scandalizet
si autem ab ecclesia prohibetur peccat omnibus hiis modis et
peccato transgressionis. huiusmodi boni. Quid facit presbiter
qui celebrando recolit se comedisse vel etiam aliam
mortalem peccato subiace vel etiam excommunicationem esse cuius
prius non erat medius. **R**espondeo quod ubi difficultas oc-
currit semper accipiendum est id quod minus habet de
periculo. maxime autem cum ecclesie sacramentum et hoc est pi-
culosum quod est contra perfectionem. et quod hoc sacrile-
gium est immane. minus autem est illud quod pertinet ad
quantitatem summetis. et id si presbiter post consecrationem
inceperit recordetur se aliquod comedisse vel bibisse

nichilominus debet perficere sacrificium et sumere sacramentum
sicut si recorderetur se peccatum aliquod commisisse debet pe-
nitentiam cum proposito confiteri et satisfacere et sic
indigne non celebrat sed fructuose sumit sacra-
mentum. et eadem ratio est si se meminit excommunicationem
debet ei assumere propositum humiliter absolucio petendi
et sic per inuisibile pontificem christum consequitur ab-
solutionem quantum ad paginam omnia mysteria. Si
vero ante consecrationem presbiter meminit tunc esse ma-
xime in causa omestiois et excommunicationis missam
inceperat deferre nisi scandalum grave timeat. huiusmodi tho.
Aliquid vero distinguunt de eo qui meminit ante consecra-
tionem. quia aut habet copiam sacerdotis et sic debet con-
fiteri aut non habet et sic dixerunt aliqui. quod si populus
assit stritus cum proposito confiteri sufficit quod scanda-
lizaret populum si dimitteret. si autem non timeret
scandalum sufficit quod dimittat maxime cum non
cogit. credendum tamen est quod sine peccato quod inchoatum
est perficere si habet propositum confiteri et cum stritio
totum supplet nec vel ibi esse conceptus. huiusmodi boni.
Quid facit ille cui accidit in missa remor-
sus de irregularitate tunc non est remedium contri-
ctionis nisi etiam confessionis. **R**espondeo huiusmodi respondent aliqui. quod
cum irregularitas sit prohibita huiusmodi sacramentum conficere
et irregularitas solam delectat per dispensationem quantum tamen
cuique assit populus et scandalum timeat cum non
sit faciendum contra veritatem et contra preceptum vite
propter scandalum. tenetur autem deponere officium irre-
gularitatis. aut dimittere missam. hoc autem dico
ante consecrationem maxime ante inchoationem canonis
Alii vero dicunt quod prohibico propter irregularita-
tem non extendit se ad eum maxime cum accessit
sine officio irregularitatis. Vnde propter reventiam
sacramenti et scandalum populi dicunt. quod si dolet et
libenter facit quod in se esset a domino esse dispensatum
protinus. huiusmodi boni. Quid de illo qui inapit in
missa officium habere quod non sit presbiter. **R**espondeo quod aut
debet dimittere missam ante consecrationem aut officium
deponere. aut fingere infirmitatem. id sanctum consilium
est. quod homo ante diligenter se preperet et in missa non
cogitet de se. sed magis de sacro. huiusmodi boni. Quid
facit presbiter si post consecrationem musca vel aranea vel
aliud animal venenosum cadat vel cognoscat im-
missum esse venenum calicem causa occidendi eum. **R**espondeo
si aliquis tale ante consecrationem acciderit tunc debet effu-
di et abluto calice denuo aliud consecrandum poni
si vero post consecrationem debet caute animal capi et dilige-
ter lavari et aburi et ablucio sicut in sacramentum mitti.
De veneno autem dicitur quod nullo modo sumere debet nec
alicui dare ne calix vite vitetur in mortem. sed debet
diligenter furari in vasculo aliquo ad hoc apto cum
reliquiis alijs et ne sacramentum remaneat impu-
ctum debet in calice aliud vinum ponere et denuo conse-
crare sanguinis resumere et sacramentum perficere. huiusmodi tho.
et quod nichil abhorribile deat fieri huiusmodi sacri oc-
casionem. est. ar. de se. di. 2. si per negligentiam in
tex. et glo. Quid debet facere sacerdos si postquam
incepit canonem misse perpedit eum materia inde-
bita ministrat. **R**espondeo si perpedit hostiam esse inde-
bitam aut perpedit ante consecrationem et tunc debet

accipe hostiā debitā et canonē a capite ichoae
 Aut post consecracōz et an̄ vini consecracōz et tūc
 dz accipe aliā et inape canonē a capite et illā
 consecrare et alia hostia dz reuēntē resuāri aut
 a clīcis aut a sacerdote sumi post corpīs et san-
 guinis sumpcōz nō ante. qz post ei⁹ sumpcōez
 nō eēt ieiun⁹. Si autē perperit post illi⁹ hostie
 sumpcōz et sanguinis nō dz illa die aliā hostiā
 consecrare qz ieiun⁹ nō eēt. ut dz de ose. di. 2. re-
 lata s; debz de sua negligētia peiteri et ofiteri
 i. Si autē perperit h̄ post sumpcōz hostie. tamē
 an̄ sumpcōz sanguinis v̄ aliquibz qz nō debeat
 sanguinē sumē quia ieiun⁹ nō eēt s; sanguis re-
 seruāri dz aut alicui ieiunio dari. Alijs autē v̄
 cōtrariū. quia qñ est cas⁹ necessitatis nō ieiun⁹
 p̄t oficare. i. Si autē perperat in calice nō eēt mī-
 stratā debitā matiaz aut h̄ perperit an̄ cōse-
 cracōz paīs aut post an̄ tñ placōz verborz qui-
 bus consecrandū est vinū aut post placōz eoz an̄
 tñ corpīs sumpcōez aut post oīa p̄dca. s. v̄ba
 consecracōis sanguinis et sumpcōz corpīs. p̄mo⁹
 debz mīstrare matiaz debitā et inape canonē
 a capite. Si autē nō possz h̄e matiaz debitā
 nō debz v̄lci⁹ p̄cedē. quia ut dz de ose. di. 2. cō-
 parim⁹. aut integ⁹ sacra papiant. s. oficiētes
 aut ab integris arceant. qz disio vni⁹ et eiusdē
 misterij sine grādi saclegio pueire nō potest.
 Scdo mō debz matiaz debitā accipe si p̄t habē
 alia sublatā. s; n̄ credo qz debeat canonē a ca-
 pite inape. qz iam consecratio paīs p̄cessit s; dz
 remape a v̄bo immediate sequēte paīs consecra-
 cōne. Si autē h̄ nō p̄t matiaz debitā. nō p̄t
 hoc debz obmittē corpīs sumpcōz. p̄ter tamē
 cum p̄posito ofitēdi de sua negligētia. Tercio
 mō debz accipe matiaz debitā alia reuēnter i
 aliquo vase reposita et reape ab isto loco. fili
 mō postea. qz ce. tē. et pagē misteria vsqz i fi-
 nē. et tutū est. qz post sumpcōez corpīs et san-
 guis aliā matiaz sumat an̄qz accipiat vinū.
 qd̄ accipit p̄ sanguinis sumpcōz. h̄c n̄cib. Scdm
 vero tho. dz apponē aliā hostiā iēm consecrandā
 cū sanguine. et hoc iō quia si dicēt sola v̄ba cō-
 secracōis sanguinis nō fuare debz ordo cōse-
 crandi. et sic dz. A. q. 1. nichil. p̄fecta nō p̄nt
 uideri sacrificia n̄ p̄fecto ordine spleant. Si uō
 inaper a consecracōne sanguinis et oīa v̄ba cōse-
 cracōis repetēt n̄ hostia consecrata adesset cui i
 v̄bis illis occurrāt quedā dicenda et faciēda
 non tñ cū sanguinē s; etiā cca corp⁹. et oportet
 in fine sumē hostiā consecratā itez in sanguine n̄
 obstante etiā si p̄ri⁹ sumpsit aquā q̄erat in
 calice. qz p̄ceptū de p̄fectōne sacri. est maioris
 p̄deris qz p̄ceptū qd̄ sumat a ieiunis. h̄c tho.
 et cum eo etiā ouēt scot⁹. Scdm jmo. uō si
 p̄sbi post sumpcōez corpīs dephēderit tñ aquā
 esse in calice vinū infūdat et totā sanguis cō-
 secracōnem repetat. et si scandalū de moza ti-
 meat tñ consecracōis v̄ba dicat. s. fili mō tē
 Si si aquā habuit in ore n̄ debz eam emittē
 quia p̄pter p̄culā corpīs q̄ fuit in aq̄ posita ē

custodiēda ne viliē tractet. qz si aqua deglu-
 tiat tūc oficē nō debz qz n̄ est ieiun⁹. h̄c jmo.
 Quid si post v̄ba consecracōis sanguinis per-
 perat qz aq̄ desit. R̄ nichilomī⁹ p̄cedē debz
 quia appositio aq̄ n̄ ē de necessitate sacri ut dcm̄
 est. s. tñ puniri dz ille in cui⁹ negligētia h̄c cō-
 tingit. nullo autē mō dz aq̄ apponi vino iā cō-
 secrato. qz seq̄ret inde p̄ aliq̄ p̄e corruptio sa-
 cramentū ut dictū est. Quid si p̄sbi n̄ reco-
 lat se dixisse v̄ba consecracōis l̄ etiā alia v̄ba
 q̄ dicunt ibi. R̄ non dz de h̄c mente fbari
 nō ei q̄ multa dic̄. recolat oīa q̄ dixit n̄ forte
 indicēdo apprehēderit aliq̄ sub rōne iā dicta.
 sic ei fit aliq̄ memoriale m̄ntū sumē p̄ rōe
 p̄tū ut dz in li⁹ de memoria. Si tñ p̄sbi p̄
 babiliē ofret aliq̄ obmisisse. si quidē non fuit
 de necessitate sacri n̄ estimo qz p̄pter hoc deat re-
 sumē immutādo ordinē sacrificij et dz v̄lci⁹
 p̄cedē. Si uō certificet se obmisisse aliq̄ eoz
 q̄ sūt de necessitate sacri. s. formā consecracōis
 idē v̄l faciēdo sic dictū ē i defcū matie ut. s.
 resumat a fōz ofectiois et cūcta p̄ ordinē red-
 tenē ne sacerdotij ordo mutet. h̄c tho. Quid
 si p̄pter frigus qd̄ p̄sbi patit in manibz ul̄ ex
 negligētia hostia dilabi i calicē. R̄ fm̄ tho.
 qz n̄ est necesse p̄t h̄c aliq̄ cū celebracōnem
 h̄mōi sacri iterari. Quid si vinū in calice
 congelet. R̄ si p̄sbi dephēderit ipm̄ eē con-
 gelatū an̄ ofectioē resoluat i⁹ an̄qz ofret
 ut h̄eat actualē rōz potas. si tñ non resoluat
 adhuc ofiat quia vinū ogelatū a nō ogelato
 differt tñ q̄litate acēntali. Quid si p̄ ne-
 gligētia p̄sbi xpi sanguis effūdat ul̄ sacm̄
 sumptū euomat. aut etiā hostie ofecrate tam
 diu fuent qz putrescat. ul̄ etiā si a mūdbz
 rodant ul̄ q̄lēcūqz p̄dant. R̄ sicut legit de
 ose. di. 2. ex decreto p̄i pape. si p̄ negligētia
 stilla lit de sanguine in tabula radē. si uō non
 fuit tabula ēra radē et igni oburet. et anis
 itra altare ofetur. et p̄sbi. 90. dies peiteat. h̄c
 decretū intellige fm̄ rod. cū n̄ dicat. 90. dies
 peiteat in pane et aq̄ sufficē ieiunare in abo si
 ul̄ etiā sic solet sex̄ feria ieiunare. Sequit̄
 postea de dco decreto. si sit altare. s. n̄ in p̄p̄ta
 palla stillauit calix. mister. i. p̄sbi sorbeat
 stillā et tribz diebz peiteat. si sup̄ lintēu altā-
 ris p̄mū et ad aliud stilla puehit q̄tuor diebz
 peiteat. si vsqz ad teratū nouē diebz peniteat
 si vsqz ad tabulā. 20. diebz et lintēu mīa que
 t̄ngit stilla ter mister lauet calicē subens po-
 sito et aq̄ ablucōis sumat et iux̄ altare recon-
 dat. Mō ex h̄c qz fm̄ 10. si qd̄ ēpe cecidit i ca-
 licē n̄ teneor sumē. possz etiā sumi i potū nisi
 p̄pter ablucōne dimittētur. illi etiā q̄ sit h̄us
 h̄nt aliq̄ p̄ceptū sinocale formā eis traditā
 seq̄ debet ut dz ibi. Sequit̄ ibi de p̄nā be-
 de p̄sbi. si q̄s p̄t voracitatē ul̄ ebrietatē eu-
 karistiā euomit. 90. diebz peiteat si laic⁹ est
 clīc⁹ aut ul̄ monachi dyaconi ul̄ p̄sbi. 40.
 diebz. Epi. 90. si autē ifirmitatis cā euomit

.A. diebus peccat. dicitur etiam in hoc casu ultio sic i
cau supposito sumi vomit ille. et diligenter
cremari et anes iuxta altare recodi. et dicitur glo.
sup. c. si quis. q. p. cau infirmitatis pnia imponit
ad cautelam. ut. 28. q. 2. m. lectu. et q. sume no
debit cum infirmo esse id in culpa fuit. **Se.**
quid etiam ibidem ex oculis aureliani. qui no custo
dierit bñ sacm et mus l. aliqd aliud aial id
in ecclia omedit. 10. dies peccat. q. aut pōde
rit illud in ecclia aut ps ei cederit et nō m
uenta fuit. 30. diebus. et fm tho. hac pnia vñ
dignus pñbz p cui negligentia hostie osecrate
putrefuit. **A.** dñe no. q. in pñbz peccatis dñ
ieiunare et a coione cessare pñbz. pñbz. tñ
oicoibz negoti et pñbz pñbz. et addi
fm 10b. **Q.** obseruandū aut est q. vñbz q. mue
niatur integre hostie vñ spēs sūt reuēte seruā
de. q. manēbz spēs manet ibi corp⁹ xpi ut
dñm est. ea uo i quibz inueniūt si omede fieri
pñbz sūt oburenda. anē in sacratio recodi to ut
supposito ē de rasura tabile. hoc tho. **Ne** sta
tut ecclia ut i cunctis ecclis crisma et euka
ristia sub fidelis custodia clauibz adhibitis cō
seruet ne possit ad illa temeraria man⁹ extē
di ad aliq. horribilia ul. nepharia exercenda.
Si uo is ad quē spectat ista custodia ea icau
te reliquit tribz mensibz ab officio suspēdat et
si pñbz mcuriā aliqd nefariū ogerit gñori
subiaceat vñbz. ex de custodia euka. statui.
Item districte pñbz. q. a pñbz eukaristia i
loco singlari mōdo et sigto sp. hōi fice colloca
ta deuote ac fidelit oserue. ex de ce. mis. sane.

De audicione missae

Postea considerandū est de missarū audici
one. Et aī hāc qñbz pñbz. **U**ter
seculares teneant in dñica missaz au
dire. **Q.** sic. pñbz ei secularibz et multo
fora clerici q. in die dñico totas missas audi
ant ita q. an bñdictōz pñbz iñ recedat. suple
fm 10. nisi nēctas cogat qd si fecerit ab epō
publice cōfundant. de ose. di. 1. missas. q. uo
usqz in finē nō pñbzauerit. suple. ex cōsuetu
dine ul. supsticōne. ut dicit glo. l. q. recedit qñ
pñbz in ecclia vñbz dei pñbz. suple fm glo.
eum qñ mī lñatum oremptus excōicē. di. 2.
omīs fideles et. c. se. qñbz die solenni pñbz
so ecclie ouentu ad spectaclm vadit excōicē
ibid. qui die. **C**lerici uo districte pñbz i vir
tute obediēte. ut dñm offi. noctu nū pñbz
diurnū qñ eis de dñbz studiose celebrēt pñbz
et deuote. ex de cele. mis. dolētes. **S.** sūt et aliq.
Si uo qñbz. verū seculares q. nō audiūt
missaz in dñica mōzlie peccēt. dñbz est q. non
audire missā in die dñica sed an alñ pñbz esse
pñbz mōzlie. alñ veiale. alñ nullū pñbz. tñc
ei est pñbz mōzlie qñ ob mītat hē ex oremptu
uō ul. inēptatio. voco aut oremptū inēptatū
qñ sine cā lñma missaz nō audire in diebus
dñicis assuescat. puta ut ad spectacla iret nō
audire missam assuescēt. **C**ausā lñmā nēco

qñ dñmē corpali infirmitate ul. inimicōz nō
re ul. aliq. alio fili. qñ fm rectū iudic⁹ excusa
do lñma dñat reputari. et tñbz ab epō debz cō
fundi ut dñbz de cōse. di. 1. missas. q. aut talis
mōzlie peccet. pñbz p hē q. tñbz excōicari debz
ut de ose. di. 1. qui die. excōica. ei nō debz fieri
nō pro pñbz mōzlie. tñc aut ē ei pñbz veiale cū
hē obmītat nō ex aliq. cā lñma s; ex aliq. men
tis infirmitate sic ex aliq. passioē ul. ex aliqua
pigaa si tñ ad hē nō fuit assuet⁹. **T**ūc autē
est ei nullū pñbz cum hē obmītat ex aliq. cā
lñma. vñ glo. si illud. c. missas. dicit sic. hoc
dico pñbz esse. vñbz oītra pñbz facit qui
diebz dñicis nō audiūt nō nēctas aliq. cogat
Q. obicē q. oñbz tñbz ē in oītra q. multi se
culares in dñica missā nō audiūt nec tñ ab
epō oñbz dñbz. **Q.** oñbz tñbz ē ad irreue
rētiā dei qñbz ē dñbz tñbz tñbz est detestabilior
et tñbz mag⁹ debet eā supiores conari tñbz ex
stirpare. vñ tal. oñbz tñbz nō excusat seqñtes
eā a pñbz mōzlie. hē rich. **Ne** de ose. di. 1. epe
di. null⁹ epus phibeat itrare eccliaz et audire
dei vñbz siue gentile siue bēticū sū mōzlie usqz
ad missā cathecumioz. 1. usqz ad oñbz cōnē
S oītra. di. 24. cē pñbz. ubi dñbz. q. hostiari debet
infideles eicē et di. 28. q. 3. clid. et. 1. q. 1. non
liceat. **A.** qd dñbz quidā. q. 1. c. epus nō tñ
ul. dñbz q. ibi audire vñbz dei pñbz. pñbz qd ē au
dire pñbz cōz vñbz dei. pñbz ei pñbz in ecclia cō
uōre excōicatos ad audiendā pñbz cōz q. fñi
ta statim exire debent. ex de sen. ex. mīso. hoc
hōse. **Q.** uā missaz dñbz quis audire. **Q.** mis
saz dñbz. vñbz pñbz missaz peculiarē de aliq. scō l
de mortuis nō debz quis dñbz qñ audiat
missaz de die. ex de cele. mis. quidā hoc autē
quid intelligūt qñ dies pñbz habz missaz et
de ill. q. cotudie tenent audire missaz. et sic in
tellig⁹ rōd. vñ phibitū ē in dicto. c. quidaz.
audire missas peculiares nō qz malū sit tñbz
missas audire. s; qz malū est pñbz illas missas
canonice iñstitutas dñbz. et etiā qz malū ē
credē q. iste sint meliores qñ ille. alias si fiat
ex reuētia lñte audire. hē hñtar in glo. si
d. c. quidā. **Q.** pñbz possit missa maloz pñbz
teroz audiri. **Q.** pñbz sic aliquoz et aliquoz
nō. illi quoz missa lñte audiri nō pñbz. sūt illi
a quibz alia sacra lñte non possūt recipi. s. q.
scāt eos ē tales. qñbz sūt bētia sāmātia ex
cōicati inēdicti. ab offi. suspēsi. depositi siue
de oīati. irreglāres. et hē dico siue tales sint
occulti siue manifesti. omīs enī tales sūt p sen
tentiā ecclie excōicōne puati. di. 2. **S.** vñbz. et
s. porro. et ex de clī. ex. l. in tñbz. si qñbz epē
et. c. si quis pñbz. et. c. clid. aut. Silr simoīad
qñbz ab ecclia tolerant. ex de symo. tanta.
Silr fornicatoēs notozij. secus ē si sint occul
ti. di. 22. null⁹. licz enī fornicat⁹ non sit gñor
cetis pñbz. ad eā tñbz hoies sūt pñbz pñbz
oīumadā carnis. et id ecclia phibuit spālie
ne quis audiat missaz oīumadā notozij. in

alijs uo crimibz expectanda est snia ecclie etia
si sint notoria. 14. q. ult. **O**im igr pfbroz su-
pdictoz misse licite n pnt audiri qz snt suspē
si quo ad se ex snia dei et quo ad alios ex sen-
tētia ecclie et id peccat quicūqz missā eoz au-
diūt l' ab eis sacra suscipiūt. qz oīra statutu
ecclie pmittūt. **S**ciendū tñ qz baptisimus i ar-
ticulo nēcitatis licite dari et recipi pē ab oībz
supdicis ut eē hūmū ē sup. **V**ideat etiā qz eu-
karistia licite recipi possz in articulo mortis a
fimoīaco et etiā a fornicatore notorio nō tñ
ab illis supdicis. di. 32. q. 4. porro. et sic fm h' si
monīaco et fornicatori notorio licz eukaristia
tangē in hoc casu. nō tñ officē. h' 10. et hosē. ex
de hēti. fīnitatē. et bñ. ex de colli. cli. et mu. c.
ult. et de pscp. cum n liceat. vñ vsus. Symō
suspēsus a nāthema depositusqz. nō celebrant
hēsis sāmātic' qz mech'. **Q**ūqz lauāt symō
mechus abluet atz ababit. **O**im uo aliozū
pfbroz maloz sine sint peccozes occulti sū ma-
nifesti q n snt p sniaz ecclie exēcucōne conse-
crandi puati. misse licite pnt audiri usqz ad
ecclie sniaz et ab eis licite sacra recipi. qz licet
q ad se sint suspēsi ex snia dei nō tñ q ad alios
ex snia ecclie. ex de colli. cli. et mu. uīa. et c.
qstūm. **V**trū aliqs a missis et alijs officijs
pfbroz peccoz q ad h' ab ecclia tolerantē absti-
nē licite possit. **R**e qz sic. si bono zelo h' faciat
s. ut p hoc pfbz pfusus a peccādo sibi caueat
et pēteat. nō licz aut abstine ex otemptu qz si
ipe pfbz in fornicacōe iaceat et mīsteria nō
sūt oēpnēda qz diu ab ecclia tolerat ex de co-
lli. cli. et mu. uīa. vbi ad h' i tex et glo. **P**o-
ne qz pfbz ocubinā teneat i domo et prochia i
uideāt eum indutū ad missaz dicendā. quid
faciēt. si ei audiāt missā ei' faciāt oīra scia
qz deāt eis oīrū et etiā oīra phibicōz nicolai.
et alex. di. 32. null'. vbi dī. nullus audiat
missaz pfbz quē sat ocubinā in domo hē. si
aut nō audiat remanet sibi scrupul' i scia
qz papit qz papiat coīo a sacerdote qz uis pol-
luto usqz epōz iudi' reprobet. 14. q. ult. **R**e
ad maiore euideā hui' qstōis pmo de noto-
rio ē dicendū deinde ad qstū rīdendū. **C**ir pmo
sciendū qz oīra est inē famā manifestū. notoriū
rumozē oīno occultū. et pene occultū. fama
enī fm hosē. duplex ē. vna qz hētur de hoīe. et
sic describit. fama est illese dignitatis stat' ui-
ta et moribz pbat. ff. de uari. et ex ordi. ag.
cogitacō. **E**xercitacō. et qz talē famā negligit
ē crudel'. 12. q. 1. nolo. et conueit ista descripō
tñ fame bone. **V**nde per oppositū pē describi
mala fama. vñ infamia ē lese dignitatis stat'
vita et moribz reprobat'. **A**lia ē fama qz hēē
inē hoīes et h' sic describit fm hosē. **F**ama ē pu-
blica sū famosa insinuacō sū pclama' et oīs
ex sola suspicōne et incerto auctore pueniens
et hec descrip' ouēit oīter bone fame et male.
sed h' fm bñ. ex de colli. cli. et mu. uīa. et
gwil'. dū. in speculo n pcedit. qz fm eos fa-

ma qūqz pcedit ex scia. qūqz ex suspicōe. ut
dīc gwil'. ibid de ose. di. 2. scū ē. **P**otest atē
describi fama put se hz oīter ad famā bonaz
et malā fm gwil'. ibid h' mō. fama est uelē
mens vulgi sū maioris pīs ei' opio rei de q
qritur oīentēs. ar. 2. q. 4. pfbz si. hēc aut. s.
fama p se nō pbat. vñ dī fama uolat. id n
est defactū credendū. 14. q. 1. si qd de qūqz. dū
ei vni' facile seqtur mltitudo. ex de pga. ca.
cum in iuuetute. s. 1. et vane uoces pli n sūt
audiēde. C. de penis. l. decurionū. **S**i tñ fama
occurat cū vno teste bñ pbat sic nōuit gwil'.
i speculo. ar. ex de pbat. sic. et. C. de rebz credi.
bone. et v' qz mag' ualeat qz vñ testis. ut ex
de ofang. et affi. sup eo. et ubi index de fama
dubitāt a vianis ubi ouersat' ē re' inqrat
ex de elec. postqz et ad h' sufficiūt duo testes.
ex de accu. mōficōis. s. fi. **L**icet autē fama p se
pbat. fm tñ qd nōt hosē. id uat pga. cōz si vici-
nis frequēs sit et scandalū iducat. ex de colli.
cli. et mu. tua. in fi. impedit eē mīo' oīra.
hēnd ne dēi' mōe oīngat. ex de ofang. et affi.
sup eo. et forte pbat. cōz induat vbi nō patur
alijs pūdi'. ex de cli. p sal. pmo. c. 1. fama
etiā oīentēs. s. cū assercōe pīs pbat ut ali' ē
in aliquibz. ar. ex de testi. pō. et. 2. q. 3. ubi.
Tē sepe pbat adeo qz eē ali' ppe talē famā di-
uozū celebrēt. 34. q. 6. si duo. qz libz eē fama
psumpcōz induat. ff. de eo p quē factū ē. l. de
mīoze. in fi. **G**wil'. aut in speculo nōt. qz dō
est fm Martīnū de famo. famā pbat et ei statē
donec oīrū pbat. s' eo autē qd dī in pōcō v.
Tē sepe uelut fama oīentēs tē distinguit
s' quo oīentat h' mō. s. qz si peto a te hēdi ta-
tē pē et tu affirmas eū uinē sola fama pbat
qz sit mortu' et aufert ibi exceptōez. **S**i autē
dico te aliqō michi uēdidisse l' hoīez occidisse
et hūmōi nō sufficiat in famā pbat. et rō ē qz
pmo. s. mors nēcio qūqz cōtingit. secūdo uo
forte nō. et sic cum alijs pbat. qd at. ff. de te-
sti. l. 3. s. vba. nō. qz fama induat semiplenā
pbat. dīc h' debē intelligi i auilibz qz secus
est i crimialibz. C. de pbat. l. fi. et. 2. q. 3. s. dī.
ant. **M**anifestū ē publica siue famosa insinu-
atio sū pclama' et oīs ex ēta scia et certis au-
toribz paucis tñ pueniens. vñ dī qd est mani-
festū pbat dī et pē aūqz aliqs oīentēs. ex de
ofang. et affi. sup eo. qd audiri pē eē si maīse
stū india et certū sit. 2. q. 3. de' ompe. et tale
maīfestū dī publicū ex fama qz est fama et qz
ē famosū et certū. ex de colli. cli. et mu. tua.
s. si uo publicū sit. fama g' ex sola suspicō-
ne oriē. maīfestum ex opione oī et scia pau-
coz. **S**i in q dīc oīs opio a fama. **R**ūdet
gwil'. in speculo. qz oīs opio facit ius et pbat
et sumi p uitate ut. C. de testi. l. 1. et. ff. d' offi.
pro. barbari. et. 3. q. 4. s. tria. s. fama n facit
ius. ei tñ statē donec oīrū pbat ut hūmū ē sup
Tamē oīs opio vianoz nō pbat ut in pōcā
l. barbari. s. bonoz. sic ei. C. de epi. au. aut.

si p̄ses. Notoriū aliud ē iur' aliud ē fci. notoriū iur' ē de q̄ aliq̄s canoice p̄ snia ē p̄dennā. tas ul' in iurē sponte p̄fessus. licz enī quis fci p̄fiteat l' in q̄ p̄dennā. tñ p̄dennā cōz l' sen: tētiā illā factū i' hētur de iurē p̄ notorio don' s̄rū oīdāt. ex d' tpi. ordi. c. fi. et de re iudi. sic et h' est vñ de p̄fesso dūmō p̄fueit in p̄fessione ali' nō ff. de q̄stioibz. l. i. q̄stioēz. **No** toriū fci est cui' testis ē p̄lus et dissil' acōi et infidacōi nō ē loc' ut cū exhibet se p̄p̄cū ho: minū ita q' nulla p̄t ēgiuē acōe celari. ex de cohi. cli. et mu. ufa. et c. tua. τ. c. q̄stia. et i' telligē p̄lus ē testis sū crimē notū sit oībz q̄ sūt i' loco illo. s. in villa ul' prochia sū ma iori p̄t. fm junoē. 2. q. 1. scelus. et c. maife: sta. **S**i etiā villa ul' prochia nō h̄et n. x. p̄ rochianos sufficēt crimē ē notū; ill' x. s. ut sic dicēt notoriū fm 10. q. 2. vñio. et testiōnium p̄lm sū prochia. 10. q. 2. vñio. et testiōnium vñi' prochie facit crimē ē notoriū. ut ex de pur. ca. cū diles. **S**i autē prochia h̄eat mul: tos prochianos et mille et tñ ex eis. x. scan: dalizēt q̄ sit gues τ honeste p̄sone de fornicā rio sacerdote fieri p̄t fm rod. inēp̄eta. q' po: pul' scandalizēt. maxime cū. x. hoies faciāt p̄lm ut dñi ē. sic dno p̄gregacōez. ex de elec. c. 1. τ tres collegiū. et. xij. ul' 20. turbā. et q̄: tuoz porā ul' x. oues gregē. ff. de v. sig. nera cō. **N**on tñ dia p̄t ut nōt givil' i' spe. notoriū aliq̄ in vico ul' villa ubi tñ duo ul' tres ul' qñqz h̄eant qz secretū dñ qd sit corā qñqz. de pe. di. 1. q. h' g' secl'a. vñ. n̄ sūt h'. **Q**uidāz etiā distingunt τ forte non male. ut dic' idē qd relinq̄tur arbitrio iudicis quot hoies faciūt notoriū cū in iure nō sit exp̄sum. ar. ex de offi. dele. de caus. **I**ntē notoriū fci aliud ē fci p̄manētis actu. ut cum q̄s publice tenz scu: binā l' mulierē suspectā in domo ul' alibi ubi forte argumēta apparēt. s. aīalia sup terrā g: diēta et de h̄mōi notorio cred' simplia asser: cōni official'. 2. q. 1. s. alū. **V**n si p̄stet aliqz h̄re secl'a in domo suspectā mulierē. eoipō for: nicado p̄bata vñ. ex de cohi. cli. et mu. si q̄s q̄z. et c. clicos. et si publice teneat eā eoipō ē suict' ut in c. clicos. ali' enī nō p̄t ēē certū n̄ p̄ h̄mōi p̄sumpōez. ex de p̄sump. l'ris. et c. 3. h' bñ. ex de cohi. cli. et muli. tua. **V**nde fm givil'. in spe. tale notoriū p̄t diā notoriū facta a iure p̄sumpti qz ius sic adeo p̄sumit q' illud notoriū ē reputat. et sic tal' p̄sump' p̄ notorio h̄etur. ut in c. tua. clicos. l'ris. **A**liud est fci trāseūtis actu. ut si q̄s publice occidat ho: minē ut faciat foralegiū ul' filē. ut ex de tes. co. p̄ueit. **A**liud ē notoriū fci inēpolati ut ill' qd sic sit publice qd aliq̄ ēgiuē acōe celari n̄ p̄t et qd sepi' iēatur nō sit tñ p̄mūe. h̄mōi ē crī mē usurarij maifesti. et de h' h̄etur ex de usuf. cū tu. maifestos. i. notorios. h' mēbzū noto: m̄ p̄it givil'. in spe. **A**liud est fci p̄sumpti ut cum aliq̄s ē h̄re publice p̄ filio p̄sanguēo ul'

affine aliq̄. ex de filiis p̄sbi. p̄q̄rēte. **C**onfan g: tas ei p̄sumpta dñ notoria. ex de diuoz. porro. s. i. qz q' aliq̄s sit fili' alicui' vñ p̄bati nō p̄t s; tñ p̄sumptiue. ex de cohi. cli. et mu. ufa. in glo. e. tale ēē notoriū p̄t diā crimē infamati deficiētis in p̄gacōne. ut in c. tua. s. fi. **S**i enī autē q' in notorio iuris requirē qñqz p̄ba: oītra negantē. p̄bado enī d' ipm reapi' si i' du biū reuocē. ex de sen. et re iudi. sic. **I**n noto: rio iio fci ut no. ray. n̄ requirē ordo iuris qui ē alias reglariter obfuand' ex de iureiuran. ad n̄az. **E**uidētiā ei p̄petrati scelet clamore nō indiget accusatoris. ex de accu. euidētiā. **A**liq̄ tñ ut nōt givil'. in spe. distingūt dicen: tes. q' in notorio facti p̄manētis null' ordo requirē. **V**n nulla p̄bado ē nēcia ut ex de ap: pel. dilsis. et. 2. q. 1. de maifesta. **I**n notorio autē fci trāseūtis n̄ iēata nēcia est p̄ba: pleā ut ex de elec. bone. s. licz aut. **I**n notorio iio fci trāseūtis inēpolati ut ē recepao usurarū requirē semiplena p̄bado. ex de usuf. cū i' dio: celi. tñ ray. dic' indistincte q' si forte index ve lit talē. i. notorie sū euidēti delinq̄tē fm q' ius exigit corrigē. i. punire. et ille appeller n̄ est appellacōi h̄mōi deferendū. ex de appel. p̄. **P**e. iio de fan. dic' et givil'. in spe. ei cōsentit q' i' q̄libz spē notoriū fci ē distinguend' qz quēd sūt notoria iudici et alijs. s. q̄ fci sūt corā eo τ tot alijs q̄t sufficiāt ad faciend' notoriū. quēd alijs tñ. sic distinguit. 2. q. 1. s. s; scend. et s. qñ autē. in p̄mis nulla requirē p̄bado nē iur' ordo fuari dñ i' aliq̄ n̄ q' re' dñ atari τ inēroga ri de cli. eo p̄nte l' otumacē eo absēte dñ snia p̄mulgari. ar. 2. q. 1. de maifesta. vbi dñ q' si nō atē snia n̄ ualebit. fm tanē. ex de testi. eccl'a. τ. 2. q. 1. nos inqz. nē tñ p̄gatio ei dñ iōi ei nec ei' appellatio admittit. s; tñ snia p̄ferri ex de appel. cū sit rōna in fi. et ex de p̄ga. ca. cum diles. **I**n notorijs iio alijs tñ et nō iur: diā official' denūciās aud' sine inēp̄cōne. ut c. de accu. ea qdē. et h̄etur. 2. q. 1. s. alū. et in hijs requirē p̄bado. ut ex de elec. bone. s. licz. et de usuf. cū tu. nō est tñ seruand' iudiciari' or do. reus tñ p̄t inēroga ri an crimē amittit qd si neget p̄nt testes sine lite aliq̄ p̄testari et sū in: ramento aliq̄ reapi. et p̄t in h̄mōi notorijs appellari. ex de appel. rōna. s. fi. aut. **A**d p̄bā: dum autē notoriū sufficiāt duo testes. ex de elec. bone. 1. q̄ p̄bato et p̄nūciato q' sit notoriū si nō appellē deceto sine solemnitate iur' tanqz sup notorio p̄cedē de hac m̄a multū plene τ bñ tractat givil'. i' spe. **N**ota tñ q' aliq̄s crī: mē p̄t ēē notoriū in vñā t̄ra τ nō notoriū in im alia. et i' o corā iudice exneo requirē p̄bado. τ sic p̄t intelligi. xi. q. 3. eoꝝ q̄ accusant. et ex de p̄sump. quosdā. i. q̄ cau spaciū octo dieꝝ vñ dan dū. et si ifra i' d' tpus p̄bē notoriū iudica tur. ex de excep. pia. **A**d h' nōt givil' i' spe. q' a' est cois opio qz notoriū. qz p̄is opio est tñ de lōge p̄ctis τ q' nō p̄nt p̄bati p̄ testes de iusu

Rumor autem est p[re]d[ic]ans insinuac[i]o ex sola susp[ic]iōe et incerto auctore pueniēs. ar. ex de eo qui 99. 9. sang. vxo. sup eo. 7 hic nō pbat sed solū psump[ti]o[n]ē inducit. Vñ nō est multū p seq[ue]ndus qz vane nocēs ppli nō sūt audie[n]t de .c. de penis decurionū. et ex de elec. ofi. h[ic] enī loq[ui]tur de rumore. i. clamore. vñ i[n] audistis q[ui]ntus ē clamor ppli. ex de exce[ss]u. pre. ex l[et]is.

Occultū oīno ē qd nulla rōne pbari p[ot]e[st] de q[ui] null[us] loquit[ur] qz nesci[us] qd vndeāz m[ag]is seculo nō h[ab]et. 32. q. 4. xp[ist]iana. susp[ic]iō[n]ē tñ hoīem quo ad se 7 q[ui] ad deū. ex de colli. cli. et mu. c. ulē. et di. 6. testm[on]iū.

Pene occultū ē qd scit ab ali quib[us] .s. duob[us] ul[ter]i[us] trib[us]. Vñ ē singlaris et p[ro] uata insinua[ti]o ex scia et certo auctore pueniēs et tale occultū pbat. c. de appella[ti]o[n]e. eos q[ui] .s. si quis aut. s[ed] donec pbatū sit nō p[re]iudicat. ex de colli. cli. et mu. u[er]a. s. s. c[on]f[ess]iō. 7 quia nec manifestū qd maus ē p[re]iudicat a[n] p[ro]bationem ut sup[er] de n[on] ē. s[ed] ip[s]o f[aci]o susp[ic]iō[n]ē. qz etiā occultum qd min[us] est h[ic] facit. ut etiā p[ro]d[ic]tū ē.

Lic[et] autē iura plerūq[ue] v[er]amē vno p[ro]d[ic]toz v[er]bu loz p[ro] alio. ex p[ro]d[ic]tis tñ itelligi p[ot]e[st] vera 7 natural[is] eoz sig[na]do.

Si autē inueiat q[ui] manifestū nō egeat p[ro]batione. manifestū p[ro]nt p[ro] notorio ex de v[er]o. sig. cum clia.

Ex p[ro]missis p[er] q[ui] quic[us]q[ue] ē not[us] ē manifestū. et quic[us]q[ue] est manifestū est famosū. s[ed] nō ouert[ur].

Ex p[ro]d[ic]tis etiā p[er] r[ati]o[n]ē ad q[ui]stionē p[ro]p[ri]ā. h[ic] ei ex p[ro]b[ati]o[n]e colli g[ra]t[ia] p[ot]e[st] in sūma. p[ro]d[ic]toz famosus. manifest[us]. rumore p[ro]d[ic]at[ur]. pene occult[us]. nūq[ue] vitari debet q[ui]dā ab eccl[esi]a tolerat[ur]. 14. q. ulē. et c. ulē. et ex de colli. cli. et mu. u[er]a. r[ati]o[n]e. 1. et pbat. 3. q. 1. in m[is]terio. et c. oīa sacra. n[on] forte ex rubore p[ro]fus a p[ro]d[ic]to retrahat[ur] et cet[er]a terreat[ur]. di. 32. s. vñ. ut etiā d[ic]tū est sup[er] et tūc i[n] occulto nō in publico. ex de sen. ex. cum n[on] ab hoīe sic itelligit[ur] i[n] .c. u[er]a. s. p[ro]t[est].

Oīno u[er]o occult[us] nō p[ot]e[st] vitari qz nō possum[us] d[ic]mare. ex de t[em]p[or]e. ordi. c. ulē. h[ic] oīa sup[er]d[ic]t[ur]. s. ab illo. s. nō tñ q[ui] aliq[ui]d crimē t[em]p[or]e d[ic]t[ur] sūt fm h[ic] h[ic] p[re]t[er] s. illū ad h[ic] nō g[ra]t[ia]l[is].

Si g[ra]t[ia] n[on] sit not[us] p[ro]b[ati]o[n]ē for nica[ti]o[n]ē h[ic] p[ro]b[ati]o[n]ē lic[et] sit manifestū qz ē public[us] cum ex fama tñ nō ex euidentia fci nō d[ic]t[ur] tal[is] vitari q[ui]dā ab eccl[esi]a tolerat[ur] nec ad ei[us] d[ic]t[ur] naco[rum] sola testiōnia sufficiūt. cum n[on] sit testi moni[us] s[ed] testib[us] iudican[do]. s[ed] si de illo tal[is] susp[ic]iō h[ic] ut ex eo scandalū oriā[ur] in populo lic[et] p[ro]tra eum accusator n[on] appareat erit ei ca noica p[ro]g[ra]do indicēda in q[ui] si defecit ul[ter] se pur gare noluit p[ro]u[er]i d[ic]t[ur] aīa d[ic]t[ur]sione canoica. ex de colli. cli. et mu. tua nos. et ibi d[ic]t[ur] inuie[n]t i[n] glo. q[ui] testiōnia sūt sine iuramēto. testes cum iuramēto. et h[ic] etiā qd ibi d[ic]t[ur] scandalū. vñ fm glo. q[ui] p[ro]pter solā susp[ic]iō[n]ē ul[ter] infamiā nō ē indicēda p[ro]g[ra]do n[on] scandalū de infamia oriā[ur] ar. 2. q. 4. p[ro]b[ati]o[n]ē. 7 ex de accu. qual[is]. fm ec[lesi]e glo. ibi testiōnia valēt ad infamiā alicui[us]. ar. de p[ro]se. di. 1. uide[m]us.

Not[us] u[er]o fm h[ic] h[ic] in d[ic]t[ur]i. i. sū sit not[us] u[er]i sū fci. vitari debet

a subditis i[n] d[ic]tis officiis et sacris qz v[er]oq[ue] no tori[us] susp[ic]sus est q[ui] ad se et q[ui] ad alios. di. 32. null[us]. et c. p[re]t[er] h[ic]. et ex de colli. cli. et mu. u[er]a. et c. ulē. g[ra]t[ia]l[is]. qd vñ ē n[on] p[ro] longā p[ro]n[un]t[ia]z et laudabilē vitā disp[er]se[re] cum eo p[ro]p[ri]am sūm ex de iudi. at si clia. et lic[et] post p[ro]n[un]t[ia]m solam accari possit. 32. q. 2. admonē. tñ post p[ro]n[un]t[ia]z et disp[er]sacōz nō p[ot]e[st] ex de s[an]ctificac[i]o[n]e. f[ini]tati. h[ic] h[ic].

Nūquid g[ra]t[ia] ē m[or]te p[ro]c[ur]m missā no tori[us] fornicatoris audie[n]t.

Si q[ui] nō laycis. qz excusant[ur] p[ro] ignorantia iuris positui qz mili tes magis a[n] et rusticos magis rura sare le gislator estimauit. c. de iur. l. scim[us].

Si nū quid p[ro]fessor tenē eis ius i[n] d[ic]t[ur].

Hic h[ic] non ē cautū qz tale ius ignorantie n[on] est eis p[ro]culo sum cum n[on] teneant[ur] i[n] sare. d[ic]t[ur] ec[lesi]e tal[is]. s. notor[us] r[ati]o[n]e qui iā ē susp[ic]sus ip[s]o iure ab offi[ci]o quo ad se et q[ui] ad alios amon[et] ab ep[iscop]o. v[er]o se corrigat. et si se corrigē noluit d[ic]t[ur] susp[ic]iō ab offi[ci]o eccl[esi]e stico vsq[ue] ad satisfactōz agruā. et si ad h[ic]. s. post h[ic] m[or]i susp[ic]iō[n]ē p[ro]seuerauit d[ic]t[ur] impetuū remou[er]i. ex de colli. cli. et mu. sic ad exstirpā dam. h[ic] ray.

Quidā autē d[ic]xer[unt] q[ui] si sit no tori[us] fci. moni d[ic]t[ur] ab ep[iscop]o ut se corrigat et si i[n]fra. 30. dies op[er]at[us] a t[em]p[or]e amon[et]is se cor rigē noluit ext[er]e susp[ic]sus erit ab offi[ci]o et uita biē a subditis in sacris et suspendet[ur] ab officio eccl[esi]astico et si adh[ic] p[ro]seuerauit impetuū re mouebit[ur] ut in. c. sic ad exstirpandā. et sic in telligit[ur] i[n] .di. 32. null[us]. et c. p[re]t[er] h[ic]. et di. 18. si qui sūt p[ro]b[ati]i. et ex de colli. cli. 7 mu. u[er]a. h[ic] op[er]is sūt 10. et laur[us]. s[ed] p[ro]mā op[er]is reputo tutorē. s. q[ui] etiā notori[us] fci stat[us] ē ip[s]o iure susp[ic]sus. et q[ui] ad se et q[ui] ad alios et vitari d[ic]t[ur] a subditis in d[ic]tis officiis et sacris. et eam temint h[ic] ut pat[et] ex p[ro]d[ic]tis. et tanē. g[ra]t[ia]l[is]. 7 bñ. i. glo. s[ed] i[n] .c. ad exstirpandā. 7 s[ed] i[n] .c. q[ui] tum q[ui] h[ic] tur ex de colli. cli. 7 mu. et ec[lesi]e rich.

De usu eucharistie

XVII

Deinde considerand[us] est de usu sū susp[ic]iōne eucharistie. Et p[ri]mo de ip[s]a sumptōe sū manducac[i]o[n]e. 2[us] de modo sumendi seu manducandi. 3[us] de frequētiac[i]o[n]e hui[us] sacri. 4[us] q[ui] bus d[ic]t[ur] d[ic]t[ur] .4[us] de usu xp[ist]i.

Cir[ca] p[ri]mū q[ui]tur v[er]o xp[ist]us in h[ic] sacro v[er]o manducet[ur].

Res[pon]d[etur] fm rich. q[ui] in sumptōne hui[us] sacri ē quod mādu ca[ti]o carlis q[ui] o[mn]estuz māducat et i[n] stomachū tiatur et postea digerit[ur] et ul[ter] i[n] sub[st]āz mādu cantis ouert[ur]. et sic v[er]o māducat illa sp[irit]s s[an]c[t]i qua real[is] p[er]tinet vñ corp[us] xp[ist]i. Est et alia sa cramētal[is] q[ui] corp[us] xp[ist]i vñ real[is] s[an]c[t]i sp[irit]s p[er]tinet p[er]tinet sūtur. s[ed] sic corp[us]al[is] sūptum mastica[ti]o[n]ē tñ nisi sp[irit]s t[em]p[or]e in ore mastica[ti]o[n]ē. q[ui] p[er] dige stiōz ibi fciāz cor[ru]p[ti]at[ur] in eis fōz p[ro]p[ri]a si descē dat in p[ro]p[ri]a fōz in stomachū descēdit p[er] descē sum sp[irit]s s[an]c[t]i qua p[er]tinet corp[us] xp[ist]i s[an]c[t]i qua t[em]p[or]e p[er]tinet vñ in eadē sp[irit]s fōz p[ro]p[ri]a saluat[ur]. sed p[er] virtutē manducatis n[on] vñ manducati. s[ed] p[er] ip[s]m māducās vñ sp[irit]ual[is] xp[ist]o capiti si di gne māducat. Est etiā māduca[ti]o sp[irit]ual[is] qua

de manducari corp^o xpi mysticu q^{uod} nichil aliud
est q^{uod} spūali incorpari corpi mystico p^{er} fide^m et
caritatē ul^{terius} magis incorpari p^{er} augmen^{tum} fidei
et caritatis que mādūca^o nō ouēit indigne
suscipiētib^{us} sacrm. Nec ob^{stat} q^{uod} de ose. di. 2. be-
regari. d^{icitur} verū corp^o et sangnē dñi nři ihu
xpi in vitate maib^{us} sacerdotū tractari et frā-
gi et fidelū dētib^{us} atteri. q^{uod} illa attritō et fra-
ctio d^{icitur} referri ad spēs nō ad vñ corp^o xpi. s^{ed}
q^{uod} ille bezengari^{us} fuit ifamar^{us} q^{uod} nō credebatur
corp^o xpi realit^{er} omeri sub spē iō ad sui pga-
cōez p^{er} vbi excessiua sūit asseruit. Q^{uod} autē de
ose. di. 1. tāta d^{icitur} q^{uod}zato spēs dentib^{us} atteri tur
tā cito in celū rap^{er}. s. corp^o xpi. intelligit^{ur} q^{uod}
spēs tandū masticat^{ur} q^{uod} p^{er} digestiōem q^{uod} fit in
ore nō reman^{et} i sua fōz. hēc rich. 7. cū eo ouē-
t^{ur}. Q^{uod} si spēs iste euomerent^{ur}. **¶** Ali
qui dixerūt q^{uod} rō sacri cādū ibi saluā^{tur} q^{uod}zū
est spēs habil^{is} ad refectōz hūānā. iō ei statu-
ta ē et ad h^{oc} ordiatur et h^{oc} bz cum ē ex stoma-
chū et in stomacho q^{uod} ibi refic^{itur}. vñ corp^o xpi
in ventrē vadit 7 ibi morat^{ur} donec refectōis
opaco cōpleat^{ur}. et hui^{us} snie vñ fuisse rich. ut
p^{er} ex dicit^{ur} et m solucōe pcedētis qstiois et
fm bon. h^{oc} post^{erius} ē multū p^{ro}babil^{is}. fm igit^{ur} hāc
pōnem dō^{ct}. q^{uod} si ille spēs euomant^{ur} euomif
eukaristia. et si spēs possit discerni ab alijs su-
menda est. si autē spēs ille trāseant stomachū
indigeste ppter aliq^{uod} infirmitatē tūc sūt ex p^{ro}ri-
etate refectōis et iō si vadāt i secessum nō ē
ibi corp^o dñi. securū tñ vñ. q^{uod} si quis euomat
spēs pceptibiles mag^{is} reuēntia sit eis exhiben-
da et mag^{is} diligētia adhibēda ne q^{uod}s euomat
et piculū ē ei dare de q^{uod} p^{ro}fitur q^{uod} nō possit te-
nē h^{oc} bon. **¶** Sequit^{ur} vidē de 2°. s. de modis su-
mendi sū mādūcandi corp^o xpi. **¶** Cū quod
scidēd^{um} ē sic iam p^{er} ex pōis in articulo pcedēt^{is}.
duo sūt modi mādūcādi corp^o xpi. s. spūa-
lit^{er} et sacralit^{er}. et h^{oc} ē hētur i glo. s^{ed} i^o. 1. coz.
xi. q^{uod} manducat 7 bibit indigne tē. hētur eē
de ose. di. 2. q^{uod} est. de spūali etiā mō mādūcā-
di d^{icitur} 10. 6. q^{uod} manducat meaz car. et bi. me-
san. i me ma. tē. de sacrali d^{icitur} 1. coz. xi. q^{uod} mā-
du. et bi. idigne. indi. si. man. 7 bi. tē. **¶** De
hys igit^{ur} moīs q^{uod}rim^{us} plā. s. Q^{uod}id ē mādū-
care spūalit^{er}. **¶** H^{oc} ē mādūca^o spūalis trā-
slata ē a corp^oalib^{us}. 7 iō sic i mādūcacōe cōz-
li sūt duo p^{ri}ncipalit^{er}. s. mastica^o et incorpatio.
sic et i spūali duo sūt suo mō. Est autē spūalis
mastica^o recogitatio abi. s. carnis xpi. p^{er} nob^{is}
exposita in paū in cruce ad redimendū ubi fu-
it q^{uod}si ei^{us} decoctio fca et mīstrat^{ur} in abū in hoc
sacro ad reficiendū ubi ē plena refec^o. paīs ei^{us}
quē suū^{us} in misterio maū spūs scī fortus ē
in uō vgmis et i igne paīs decoct^{us} i ara cru-
dis. de ose. di. 2. oia. **¶** Incorpatio uō ē dū reco-
gitans. ei quē recogitat iūgit caritatis ardore
et ita ei incorpat^{ur}. et p^{er} seq^{uē}ns refic^{itur} et assila-
tur. Intest tñ inē hanc et illaz q^{uod} in corp^oali
mādūcans pūit in se abū sua v^{ir}tute. quia ē

dignior abo. In spūali ē esūso. q^{uod}z abo ē nobi-
lioz et p^{ro}pleoz mādūcante ppter q^{uod} dīc^{itur}. ad
se mādūcantē. nō tu me mutab^{is} in te. sed tu
mutabis i me. **¶** Est igit^{ur} mastica^o recogita-
tio p^{er} fidē. refectio uō p^{er} caritatē. et dīcatio est
incorpatio 7 ex hys duob^{us} iteg^{rit}ur mādūca^o
spūalis et ita ad eā req^{uē}rit^{ur} fides opans p^{er} dile-
ctionē. hic dīc^{itur} aug^{ustinus}. et hētur de ose. di. 2. ut
q^{uod}z. qui credit i eū mādūcat eum. et iēm. spū-
ritualit^{er} mādūcat q^{uod} in vnitatē xpi et ecclie
man^{et} q^{uod}z sacrm sūt. hēc bon. **¶** Q^{uod}id ē man-
ducare sacralit^{er}. **¶** H^{oc} ē sacralit^{er} mādūcare ē
mādūcāe sacrm ut sacrm. q^{uod}z ei sacralit^{er} ē
dispositio act^{us} mādūcādi. iō ad h^{oc} q^{uod} actus
sit sacralis nccē ē q^{uod} respiciat ipm sacrm ut
sacrm. **¶** Ad h^{oc} autē q^{uod} aliq^{uod}s mādūc^{et} sacrm
mādūcando spēs duo exigunt^{ur}. s. abi exūtia
7 et ad abātū nālis ouēntia. p^{ro} exig^{itur} q^{uod}z si
nō p^{re}cesserit sacri s^{an}ctificatio n^{on} p^{oss}it seq^{uē} mādūca-
tio. scdm exig^{itur} q^{uod}z abo ille solū hoīb^{us} ē s^{an}ctif^{icatus}.
Vñ sic hō sol^{us} suscipit sacrm bap^{tesm}. ita solus
hō suscipit sacrm eukaristie. **¶** Ad h^{oc} autē ut
mādūc^{et} ut sacrm nccia ē intentio et inten-
tionis reglatio. Inten^{ti}o inq^{uod} est nccia. q^{uod}z si q^{uod}
iret ad mensā et intend^{et} corp^o reficē 7 aliq^{uod}s
p^{er} pane cōi sacrm sic panē offerret et ipse oīno
itend^{et} abū sumē nō dīcēm eū sacralit^{er} man-
ducasse nccm ē etiā ut illa iten^{ti}o dirigat^{ur} fm
fidē q^{uod} est in ipo ul^{terius} m alto q^{uod}z oz q^{uod} credat q^{uod}z
illa spē aliq^{uod} spūale lateat q^{uod}z sumē itēdat l^{it}
oz q^{uod} saltē sumē itēdat q^{uod}z alios credē estimat
lic^{et} ipse nō credat. et sic p^{er} p^{ro} q^{uod}to quis dicat^{ur}
sacralit^{er} mādūcare q^{uod}z. s. q^{uod} sacrm vere ibi exi-
stat et ipse q^{uod} mādūcat i^o ut sacrm sumē m-
tēdat siue credit eē vñ sacmētū siue q^{uod}z esti-
mat alios credē. h^{oc} bon. **¶** Vñ q^{uod}z possit mā-
ducare spūalit^{er} nō mādūcādo eē sacmētaliē.
¶ H^{oc} ē q^{uod} sic. Nam vt sup^{ra} dīc^{itur} est. effcūs sacri
p^{er} ab aliq^{uod} papi si sacmēt^{us} hēat in uoto lic^{et} n^{on}
acapiat^{ur} in re et iō sic aliq^{uod} baptizant^{ur} bap^{tesm} fla-
mis. ppter desiderū baptisimi anteq^{uod} baptizent^{ur}
bap^{tesm} aque. ita eē aliq^{uod} spūalit^{er} mādūcāt aū-
q^{uod}z hoc sacrm sacmētaliē sumant. s. h^{oc} p^{ro}ngit
dupl^{iciter}. p^{ri}mo mō ppter desiderū sumendi ipm
sacmēt^{us} et sic dīcūt baptizari et mādūcare
spūalit^{er} et nō sacmētaliē q^{uod}z desiderāt sumere h^{oc}
sacra iam i^{ns}tuta. Alio mō ppter figurā sic
dīc^{itur} ap^{ostolus}. 1. coz. x. q^{uod}z ant^{equam} p^{re}s baptizati sūt in
nube et in mari et escaz spūalem mādūcaue-
rūt et potū spūalē biberūt. Nec tñ frustra ad
bibe^{re} mādūca^o sacmētaliē q^{uod}z pleni^{us} induat
effcū sacri ipa suscepō sacmētū q^{uod}z solū deside-
rū sic sup^{ra} dīc^{itur} baptis^{mus} dñi ē. hēc tho. Vnde nō
q^{uod}z cū spūalit^{er} mādūcāe sit xpo et ecclie incor-
porari. h^{oc} p^{oss}it eē dupl^{iciter}. s. ul^{terius} p^{er} modū meriti cre-
dendo l^{it} p^{er} v^{ir}tutē sacmētū credēdo et p^{ro}piciēdo. p^{ri}-
mo mō sumit^{ur} mādūcāe spūalit^{er} dī. 2° mōdo
mag^{is} p^{ro}prie. p^{ri}mo modus p^{er} alicui sū sacmēto
ouēntire. s. 2° nō. hēc p^{er}. **¶** Vñ sol^{us} hoīs sit
sumē h^{oc} sacmēt^{us} spūalit^{er}. **¶** H^{oc} ē q^{uod} sic. nam in

hoc sacro pane ipse xpus nō quidē in spē ppiā
s; i spē sacri. dup^o g^o tangit ipm spūaliē mā
ducare. vno^o ipm xpm put in sua spē consistit
et h^c mō angeli māducāt spūaliē ipm xpm
mān^o ei vniūtur in fructū caritatis pfecte et
uisione manifesta. nō p fidē sic nos hic vniū.
Alio^o tangit spūaliē māducare xpm put est
sub spēbus hui^o sacri mān^o. s. aliq^s credit in
xpm cū desiderio sumēdi h^c sacm et h^c nō solū
est simp^o māducare s; spūaliē manducare h^c
sacm. qd nō ouēit angel^o et ideo angeli. et si
spūaliē manducēt xpm nō tñ tangit eis spū:
aliē māducare h^c sacm. h^c tñ. **V**e^o ma
li sum. it corp^o xpi sacraliē. **Q**uē q sic. sic enī
diē g^o. Est quidē i pccōzib^o et indigne sumē
tib^o vera xpi caro et ver^o xpi sangs s; eētia
nō salutis efficacia. sumūt igiē mali vniū cor
pus xpi ex ei^o digēdione et hūilitate s; non ei^o
effectū ex ei^o iusticia et eqtate. vñ immūdia
māducātis corp^o xpi nō repugnat spū extio
ri nec corp^o xpi s; vnitati corp^o xpi mistiā.
iō malus reapit sacramētū et rem i eo stētā
s; nō rem figtam. **V**ñ malus et si reapit sa
cramētū acqrit tamē mag^o tormentū. de cō
se. di. 2. q^o est. **V**e^o infidelis manducet xpm
sacraliē. **Q**uē q sic. si sacraliē dicat modū rei
māducate. s; si dicat modū manducātis di
stingue. **A**ut ei nullaz h; intencōz i^o sumēdi
tanq; sacm aliqd ecclie et sic nō sūt sacrali^o
qz nō sumit ut fig^o s; ut rem. **A**ut h; iten
cionē qz nō credat xpm ibi eē et tūc sumit
sacraliē ut hēacus. h^c pe. **V**e^o aīal brutū
possit sumē corp^o xpi sacraliē ul^o quocūqz mō
aliē. **Q**uē quidā dixerūt q qz dū ē in spēbus
illis salua fōz pais eē in modica pte tamdū
est ibi sacm et p dñs corp^o xpi verū. **V**nde
ubicūqz ponatē spēs ille eē in loco imūdo ul^o
in vētre muris ibi ē corp^o xpi. et h^c poss^o vī
esse tñ. et pe. **S**z certe pie aures abhorrent h^c
audire. tñ intelligendū est h; pdictos q aīal
brutū sacraliē corp^o xpi nō māducāt qz non
ē natū ut eo ut i sacro. **A**li^o dixerūt q corp^o
xpi nullo mō descēdit in vētrē muris quia
xpus nō est s; illo sacro nē eaten^o qten^o ē ordi
nabile ad usū huma^o. s. ad māducacōz s; sic
et qzato mus rodit ita et tācto inhabile facit
et sacm eē desinit et corp^o xpi eē desinit. et h^c
opio pior ē et certe honestior et rōnabilior s; m
bon. **S**equiē uidē de. 3. s. de frequētiā hui^o
sacri. **E**t dñ h^c qramē pla. **V**e^o liceat h^c sac
mētū cottidie susape. **Q**uē qz usū h^c sacri
duo pnt considerari. vñ ex pte ipi^o sacri cui^o
vñus ē hoib^o salutaris iō utile ē ipm cottidie
susape ut ei^o fructū hō cottidie papiat. sic ei
plus pdest baptis^o flāmī cū bap^o flūmī qz
sol^o. sic plus pdest māducacō spūal^o cū sacrali^o
qz qñ ē sola. mēst etiā uis ipi^o sacrali^o mādu
cacōi q in bñ disposito māducacōz effiē spūa
lem. **V**ñ amb^o. li. de sacris. si quocūqzqz su
miē sanguis xpi i remissionē pccōzū sumiē.

debeo semp acipe q sp pecco. debeo semp acipe
medicā. de ose. di. 2. quocūqzqz. aliq tñ ex
ponūt ibi sp acipe p acipe qlibz āno. **A**liud
p^o considerari ex pte sumētis in q requirē ut cum
mag^o deuocōe et reuētia ad h^c sacm accedat
et iō si q^s se cottidie patum inueiat laudabi
le ē ut cottidie sumat. **V**ñ cū aug^o. dixisset
in li^o de v^obis dñi. iste pais cottidian^o ē. acci
pe qd tibi proffit cottidie. subdit. sic viue ut
merearis cottidie acipe. de ose. di. 2. non iste
Sz qz mltocōes in pl^oib^o hoib^o hūmōi deuocōis
impedimēta occurrūt ppter mōisposicōz cor
poris ul^o aīe nō ē utile oib^o ad h^c sacm cott
idie accedē. s; quocūqzqz se hō muenit ad ill^o
pparatū. **V**ñ li^o. de eccl^oasticis dogmatib^o. di
at aug^o. cottidie eukaristie pñem sumē nō
laudo n^c ut iūpo. oib^o tñ dñias pñcand^o horroz
si tñ mens nō sit i affectu pccādi. de ose. di.
2. cottidie. maiorē efficacia recipit hō i vna
missa ul^o māducacōne cū bō ppacōne qz in
mltis si se nō pparet diligēter. h^c bon. **V**e^o
ad reuētiā sacri pñeat q hō alī abstinēat
ab eo. **Q**uē reuētia hui^o sacri h; tñōz amorī
pñctū. **V**ñ timor reuētie a doctorib^o dñ tñōz
filial^o. ex amore aut pñctur desiderū sumēdi
ex timore uo surg^o hūilitas refugēdi iō ut^o
qz pñet ad reuētiā hui^o sacri. s. qz cottidie
sumat. et qz alī abstinēat. **V**ñ ait aug^o. diē
aliq^s nō cottidie eukaristiā assumendā. **A**li^o
asserit cottidie sumendā. faciat qlibz qd hūm
fī dē suā pie credit eē faciendū neqz ei mē se lita
gaunt zachēus et cēturio cū alē gaudēs recep
tūm. alter dixerit. dñe nō sum dign^o ut m
tres sub tectū meū. ambo saluatorē honozifi
cātes licz nō vno mō. de ose. di. 2. cottidie. di
at ei aug^o. amor tñ et spēs ad quā scriptura
nos semp iōuē pferē timozī. **V**ñ eē cū petrus
dixisset. exi a me dñe qz pccōz sū. **R**ndit ille
noli timē. Si q^s igi^o expimētalit^o agnoscat q
ex frequēti sumpcōe hui^o sacri feruor caritatis
in eo augē. et reuētia ad sacm nō mūuē
frequēter pñcare dñ si aut sciat p multā fre
quētiā; reuētiā ad sacm minui et feruorē
nō multū augeri interdū abstinē dñ ut postea
cum maiori reuerentia et deuocōne accedat.
Ve^o fideles possint siue debeat plies in āno
cōicāre. **Q**uē hūm diuersū statū ecclie. de h^c di
uersa statuta sūt. **N**am i ecclia pñicta qñ
deuocō magis uigebat fidei xpiane statutum
fuit ut fideles cottidie pñcarēt ut pñz acē. s.
et hētur de ose. di. 2. p decretū anacleti pape p
acta. postea uo dñm to fidei feruore fabianus
papa indultit ut si nō frequēti^o saltē ter i an
no pñcarēt omīs. s. in pasca. penē. et natali
dñi. **S**oth^o et papa diē. in cena dñi eē pñcāz
dñ. ut hētur de ose. di. 2. i cena. s; iō est pñctū
Postea uo ppter imq^oritatis habundātiā; refri
gescēte caritate multoz statuit iūmōz. 3. ut
saltē semel in āno. s. in pasca fideles pñcent.
pñctū uo in li^o. de eccl^oasticis dogmātib^o oib^o

dñs eē sīcandū. **V**t possit hō plures i
 die sīcare. **I**te q nō ar. de ose. di. 2. sufficit
 qz ei dñs dīc. panē nō corti. da nō. hō. n̄ plu
 ries in die est sīcandū ut saltē p hoc q aliq̄s
 semel in die sīcet repñtē vitas passiois xpī
Vt liceat cessare oīno a sīone. **I**te arca
 h̄ est duplex mod⁹ dicēdi. vn⁹ ē q hoc sacm̄
 nō est de nēcitate salutis qñ⁹ de sua īstitutōe
 s; si ē l̄ h̄ ē ex assumpto offi⁹ qd. s. quis nēcā
 no tenē exeq ut p̄s̄b̄z p̄ochial' ul' ex mādato
 ecclīe s; addito. s. ut fideles sīcent sel' in āno
 .s. i pasca. ex d̄ p̄. r. re. oīs. **V**n̄ si q̄s tūc ne
 gligit nō ē sū p̄tempu et iō peccat mōlīe qñ
 ymō talis catholic⁹ reputari n̄ d̄. ar. de ose.
 di. 2. seclares. qd̄ intelligit si obmittit ex cō
 tempu et p̄ monicōz ut p̄z ibidē. c. se. r. si
 miliē in p̄culo mortis. de conse. di. 2. p̄s̄b̄z.
Rō aut q̄re ecclīa h̄c īstituit ē. qz hoc sacm̄
 ē salubre et mltā negligebāt suā salutē. r. h̄c
 hūc modū dicēdi iō. 6. n̄ man. car. fi. hō.
 et bi. ei⁹ san. n̄ ha. ui. in uob. ītelligit de mā
 ducacōe spūali q̄ ē p̄ fide et caritatē sine q̄ nul
 lus adūctus saluat et hoc etiam est in puulo
 aliq̄ mō qñ⁹ ad incorpācōz. et h̄c ē opīo bon̄.
Alius mod⁹ dicēdi ē. qz cum sit duplex mo
 dus sumēdi h̄c sacm̄. s. spūal' r. sacralis. oēs
 tenent saltē spūaliē māducare qz h̄c est xpō i
 corpani ut dictū ē sup̄. manduca cō aut spūal'
 includit uotū sū desiderii papiēdi sacm̄ ut
 dñs ē sup̄. et iō sū uoto papiēdi hoc sacm̄
 nō p̄t hō esse salus. **F**rustra aut eēt uotū n̄ i
 plētur qñ oportuitas a dēet. r. iō tenē hō hoc
 sacm̄ sumē nō tñ ex statuto ecclīe s; etiā ex
 mādato dñi. 10. 6. n̄ man. du. car. fi. hō. r. et
 26. hoc facite i meā s̄meōza cōz. **E**x statu
 to aut ecclīe sūt ep̄a dēiata exequēdi xpī p̄ce
 pti. r. h̄c ē opīo t̄o. **V**t h̄c sacm̄ debeat
 in v̄qz sp̄e p̄lo dari. **I**te popl⁹ hoc sacm̄
 recipit ad efficacā q̄ est eq̄ in alēa sp̄e sic in v̄
 qz eo qz tot⁹ xp̄c ē sub uēqz. et h̄c uolūt bon̄.
 et rich. r. iō suffic qz dēē sibi in alēa sp̄e. tamē
 p̄pter piculū erroris qz forte nō crederēt aliq̄
 simplices totū xp̄m recipē in alēa sp̄e si eis da
 ret in uēqz. sic p̄z de eo cui exiunt sanguis de
 hostia qz nō credebāt qz sanguis ibi eēt. dāc r.
 p̄lo in sp̄e p̄is r. nō vini p̄pter piculū effusi
 omis uītāde. ad signū uō suffic p̄lo qz sīcā
 tur sub uēqz sp̄e in ei⁹ p̄ntia. **M**aioribz tñ de
 quibz nō timētur piculū effusiois nec erroris
 possz sub uēqz sp̄e dari ut dīc rich. **N**ota tñ
 fm bon̄. 2. s̄māz. di. 12. q. v̄t. uēqz sp̄es sit de
 integritate sacri. qz h̄c sacm̄ ē eq̄ efficax in al
 tera sp̄e sic i uēqz. **P**ostea sup̄ l̄rāz dīc. qz ipe
 credit qz sanguis addit ad efficacā aliq̄ mō.
Dicē eē ymo. qz ipe nō reprobat s̄fuetudīēz
 cōstāntiū r. quozūdā alioz qz p̄ sumptōz cor
 poris r. sangnis dīmīttit ibi aliq̄ de sang
 ne ut infundat v̄mū purū et p̄ea sīcantes
 aliq̄ mō possint sumē. ego aut puto qz non
 sit faciendū qz v̄mū additū fm aliq̄s admin

illi⁹ sp̄ei s̄mūitatē soluēt r. sic xpī sangs de
 finēt ibi eē ut h̄tum ē sup̄. **S**i obīdāt oīra
 p̄cā iō. 6. n̄ man. car. fi. r. dō qz sub uē
 qz sp̄e corp⁹ manducat r. sanguis bibiē i re
 licz nō in signo exp̄sso. **V**el dō qz iō ītelligit
 de māducacōe spūali. **S**i dicat eē qz i ecclīa
 grecoz īstituta. īstituta ēdīc s; uēqz sp̄e. dō
 qz licz illi bñ faciāt. latini tñ meli⁹ faciūt rōe
 sup̄. dēā. **V**t hostia īmūcta in sangne
 debeat p̄lo dari. **I**te qz nō. de ose. di. 2. cum
 oīne. cui⁹ rōz tāgit hu. li. 2. de sacris. p̄re. s.
 c. 2. quia īm̄t dñs ēdītori suo buccellā īm̄c
 tam ad notandū eum dedit h; s̄fuetudo ut cor
 pus xpī fideles īm̄ctū nō acipiāt. nō tñ ē
 ītelligendū qz xp̄c illā buccellāz i sangne in
 tinxerit s; in vino lactucay agresliū cū quibz
 edebat agn⁹ fm legē. **S**equit uide de. 2. s.
 quibz dari debeat corp⁹ xpī. et quibz nō d̄z da
 ri. **C**ir qd̄ q̄runt plā. s. **V**t p̄s̄b̄z peccet qui
 sciēt dat corp⁹ xpī exm̄t in mōzli p̄cō. **I**te
 aut tal' n̄ p̄t eukaristia sibi dari et tūc p̄s̄b̄z
 peccat i dādo. **A**ut p̄t. r. tūc aut suū p̄c̄m
 mōzle ē māifestū aut occultū. si māifestū tūc
 p̄s̄b̄z dando sibi peccat. qz s; ipm̄ excepōez le
 gitāz h; quā sibi publice obicē p̄t. **A**cipio
 aut h̄ māifestū nō p̄ eo qd̄ p̄bari p̄t qd̄ p̄rie
 mag māifestable d̄z qz māifestū. **V**n̄ si sacer
 dos sciret p̄ochianū suū eē in crimē qd̄ lēime
 possz oīra eū p̄bare ita qz iō crimē nescirēt n̄
 duo ul' tres testes p̄ q̄s h̄c p̄baret nō p̄pter h̄c
 d̄z illi eukaristia negare i publico p̄etē quia
 iam inferret sibi penā an̄ criminis p̄bacōez qd̄
 fieri nō d̄z. xi. q. 3. eoqz qui. s; acipio h̄ māife
 stū p̄ notorio. qd̄ aut dicat noto. dēn̄ ē sup̄
 Si aut p̄c̄m suū est occultū. aut p̄t i occul
 to r. tūc sacerdos sibi dando peccat qz h; oīra
 eum lēimā excepōez quā sibi in occulto obicē
 p̄t r. ipm̄ d̄z monē ne p̄tat i publico. ut h̄c
 tur de ose. di. 2. ne p̄b̄beat qd̄ p̄t. **A**ut p̄t
 publice. r. tūc sacerdos d̄z sibi dare qz s; eum n̄
 h; lēimā excepōez quā ei i publico obicē possz
 eē de offi. iudi. 2. si sacerdos. h̄c rich. r. hoc ī
 telligo v̄m̄ eē qñ ille qz p̄t ē p̄s̄b̄z subditus
 sec⁹ credo eē si sit extrane⁹ qz s; t̄ez lēime exa
 pe p̄t qz ei dare nō debeat. de ose. di. 2. tribus.
 ubi p̄apit qz ex̄neo nō dēē eukaristia. de cui⁹
 s̄cīa nichil oīstāt. **V**t sacerdos peccz dan
 do sacm̄ h̄strioibz. **I**te solu⁹ hui⁹ q̄stiois de
 solucōe p̄cedētis māifesta est. t̄es ei dūc illi
 d̄tā uītā. v̄n de talibz d̄z d̄ ose. di. 2. p̄ dīlcōe.
 puto nec māifestat dīne nec euangelice dīsc
 plīne s̄gruē. ut pudor r. honoz ecclīe tā turpi
 r. infamī s̄ragione fedē. v̄n nec talibz n̄ cui
 cūqz īfamī notorio māifeste danda est euka
 ristia. fm eē glo. ibid. si tñ ut d̄z ibid i seqñ
 ti. c. t̄es reūtanē ad d̄p̄ eis s̄io ul' recōalia
 nō negat. **N**on est tñ h̄ sic ītelligendū qz sta
 tum debeat eis dari eukaristia qz p̄t reuēntia
 sacri r. ut p̄b̄t eoꝝ s̄ūfio eē nō ficta nō debz
 eis dari usqz post pactā p̄ntia n̄ aliq̄s artīcl⁹

necitatis ul' pietatis alii alicui fieri suadet.
¶ Si nōne ē pei' sumē corp' xpi qz infamari a
 sacerdote negando eukaristiā. **¶** R. q' licet sit
 pei' pccōri peccare mōzliē sumendo corp' xpi
 qz infamari. tñ sacerdoti mīstranti corp' xpi
 pei' est peccare mōzliē infamādo iniuste pccō:
 rem occultū qz q' ille mōzliē peccz qz nullus
 d' pccm mōzle dmittē ut aliū liber a peccato
¶ n' aug'. m li. q'scō' s' gei'. p'iculosissie ad:
 mittē h' spensacō ut nos faciam' aliq' ma
 li ne ali' g'ui' malū dmittat. pccōz tñ occul:
 tus pot' d' eligē infamari qz indigne ad mē:
 s'ā xpi accedē. h'ec tho. **¶** Nūquid meli' eēt da
 re talib' hostiā nō d'secratā. **¶** R. q' nō. nam
 hostiā nō d'secrata nullo mō d' dari loco cōse
 crate. qz sacerdos h' faciens qn' est in se fac
 ydolatrare illos q' credūt esse hostiā d'secratā
 sū alios pntes siue eē ipm sumentē. qz ut ait
 aug'. et h'etur de d'se. di. 2. accesserunt. nemo
 carnē xpi māducat n' pri' adoret. **¶** n' jmo.
 terd'. ex de cel'. mī. c. de hoīe. licz is q' pro sui
 criminis d'scia reputz se indig' peccaret g'uitē
 si se ingēret. g'ui' tñ v' offendē q' fraudulē
 p'sumpsit i' d' siml'are. p'orsus quidē fl'a reme
 dia sūt abiaēda que sūt veris p'icul' g'uiora.
¶ R. corp' xpi dandū sit suspicō de crimie
 sic ēz in glo. s' i' d'. c. 32. q. 1. dixit dñs.
 triplex est suspicō. s. temeraria. p'abil' t' uio
 lēta. **¶** Temeraria suspicō est qn' ex irrōnabili
 cā d'surgit. cui' mōi ē illa q' d'ficta ē rumorib'
 mēdicōz hoīm t' abstractoz. xi. q. 3. in cūct'
 et p' tali suspicōne nō d' sacerdos dimitte da
 re eukaristiā suspecto. **¶** Probabil' ē q' d'surgit
 ex p'abilib' signis et p'pter hāc suspicōz non
 d' eē sacerdos dimitte eukaristiā dare. vii. 2.
 q. 1. de. mala audita nullū moueāt n' pas
 sim d'ca absqz certa p'bacōne quisqz credat. s'
 an audita diligē m'rat nec p'apitant' q's
 aliq' agat. t' ifra. nullū an verā instamqz p'
 bacōz iudicare ac damnare debem'. **¶** Violēta
 est q' surgit ex p'sumpcōib' uiolētis. ut si iue
 niaē suspect' cum suspecta nud' cum nuda
 solus cū sola i' eodē lecto loco et tpe suspectis
 et d' suspectos tales indicand' est sic iudicareē
 de fco. **¶** n' sic publice criminoso. sacerdos nō
 d' dare eukaristiā. ita nec suspecto de crimie
 mō isto. **¶** Scdm ei iura qtuoz moīs quindē hō
 de crimie. s. ul' iure. s. instrumētis ul' a testib'
 ul' fci euidentia. ex de colli. cli. t' mu. tua. t. 2.
 q. 1. scelus. qd lothari'. aut iur' mēp'etacōne.
 ut qn' aliq's sepe atā t' moneē nec se purgat
 nec oparet. 3. q. 9. decernim'. vbi sic d' mani:
 festū est d'fiteri de crimie eū q' indulto t' todēs
 delegato iudi' p'gandi se occasione non utiē
 aut uiolenta suspicōe. 22. q. 1. dixit dñs. et h'
 nōē. 2. q. 1. c. 3. in glo. **¶** R. corp' xpi dand'
 sit suspectis de crimie ad eoz manifestacōez. v'
 ei q' sic. legiē ei. 2. q. 1. sepe d'ingit ut i' mōste
 rns monachoz furta p'petrē. idarco statui:
 ut qn' frēs de talib' se p'gare debent missa

celebret ab abbe ul' aliq' ex pntib' frīb' et sic
 expleta missa omīs d'cent in h'ec vba. corpus
 dñi sit tibi ad p'bacōz. **¶** R. decretū i' ē abro
 gatū p' d'ria documēta romanoz pontificum
 diē ei stephan' papa. ferri candētis ul' aq' fer:
 uētis examiacōe d'fessionē a q'libz sacri cano
 nes n' d'cedūt. spōtanea ei d'fessione ul' testiū
 approbācōne publica delicta d'missa sūt n'fo
 regimī iudicare. occulta i' t' incognita illi
 sūt relinqūda q' sol' nouit corda filioz hoīm
 2. q. 4. d'suluit. et idē d' ex de p'ga. ca. ex tu
 a. 2. **¶** In oib' ei talib' eē v' d' temp'acō. vñ
 sine pccō fieri nō possz. et g'ui' pccm eē v' si in
 hoc sacro qd est institutū in remediū salutis
 aliq's inq'rēt iudi' mortis. **¶** R. corp' xpi
 sit dandū suspēdendis p' suis maleficiis. **¶** R.
 h'mōi si peniteat t' pure d'fiteant' ul' cupiant
 d'fiteri nō est in fine neganda eukaristiā nec
 sepulēa et missa p' eis p' celebrari et oblacio
 offerri. 23. q. 4. ul' c. ul' c. et di. 40. p'itētes. **¶** n'
 13. q. 2. d'z viaticū oib' digne p'itētib' i' mor
 te pōtis nō est negand'. nec eē h'ys q' in pati
 bul' p' suis scelerib' suspēdūt. **¶** R. 2. q. 2.
 si q's ep'm. d'z q' h'ys qui defecerūt i' accōne cle
 ricoz nō est danda eukaristiā in fine. **¶** R. h'
 d'cū est ad terroze. ul' loquē de nō digne peni
 tētib'. alia i' c. A. locutē de digne p'itētib'
 h' 10. **¶** R. nō h'ntes usū rōis debēt h' sa
 c'mentū pape. **¶** R. aliq' dicunt nō h're vsum
 rōis dupl'. sic d'z nō uidēs q' male uidz. et qz
 tales pnt aliqz deuocōz hui' sacri dape nō est
 eis h' sac'm denegand'. **¶** Alio mō qz usu rōis
 totalit' carēt. et h' p' eē dup'. aut ei nūqz ha
 buerūt usū rōis s' a natuīta te sic p'miserūt
 et talib' nō ē h' sac'm exhibend' qz nullo mō
 p'cessit in eis hui' sacri deuocō. aut n' caruerūt
 temp' usu rōis. et tūc si pri' qn' erāt sue men
 tis d'potes apparuit in eis hui' sacri deuocō d'
 eis in articulo mortis h' sac'm exhibi n' forte
 timeat p'iculū vomit' ul' expuicōis ul' alci'
 irruētie. **¶** n' d'z. 26. q. 6. is qui. **¶** Is q' in ifr
 mīta te pñiaz pett si dū ad eū sacerdos inui
 tat' veit oppress' infirmitate obmutuit ul' i' fre
 nesim cōuersus fuit d'f testimo' q' audierūt
 et accipiat pñiaz. 1. absolucōez fm glo. c' fōz
 h'etur. ex de sen. ex. a nob'. et si cōtinuo crediē
 moritur' recōdaliē p' man' imposicōz et infū
 dat' ori ei' eukaristiā de h' uide ifra tractatu
 de pñia. **¶** R. arreptiōis q' enigumī dicunt
 debeat dari corp' xpi. et v' q' non qz eē tales
 arcenē ab inspectōne hui' sacri fm d'yo. li'.
 eccl'astice ier'. **¶** R. d'io. loq' ibid de enigumī
 nondū baptizatis in quib'. s. nondū ē uis de
 moīs extincta q' uiget in eis p' origiale pccm
 s' de baptizatis q' corpaliē vexant a spiritib' in
 mūdis est eadē rō sic de alijs amētib'. **¶** n' de
 cassian' diē eis q' ab imūdis vexant' spiritib'
 p'ioz sacri scām nūqz a seniozib' n'is memi
 m' mēdēam. h'ec tho. **¶** Nūqz pñis d' dari.
 R. eadē est ratio de pñis recent' natis. et de

amentibus quibus habuerit usum rationis. unde talibus
non sunt sacra mysteria danda. licet quidam gra-
uerant faciant. propter hoc quod dicitur. 2. cor. ecclesiastice
gerant. dicitur baptizatis esse sacra. et cois danda non
intelligentes quod dicitur. loquitur de baptismo ad ultimum
Nec tamen aliquod deimentum uite eterne panem. pro-
pter hoc quod dominus dicit. in man. car. fi. ho. et bi. ei. san.
et. quod sic augustinus. scribit boissado. tunc unusquisque
fidelis corporis et sanguinis princeps fit spiritualiter qui
in baptismo membrum corporis christi efficitur. si qui prius in
apertum aliquem rationis usum habere ut possint sapere deuo-
tione huius sacri tunc per eis hoc sacramentum offerri. unde
si puer est in etate apta ad diiudicandum et reuolu-
tionem corporis christi vel propter etate adulem. s. anno. x. l.
. 12. tunc si appareret in eo signum discrecionis et reuolu-
tionis per summe al. no. hoc tunc. Sequitur uide de. 4.
de usu christi. hoc est de usu huius sacri quod christus usus
est hoc sacro in prima sui institutione. Et ait hoc quod
runet pla. s. Vt christus supererit corpus et sang-
nem suum. Iste tenetur per hoc. hoc est expresse dicit
scilicet. unde si in ruth. 3. cumque comedisset et bibisset
et. Dicit glo. quod christus in cena comedere et bibit
cum corporis et sanguinis sui sacramentum discipulis
edidit. Unde quod pueri dicauerunt carne et sang-
nem et ipse percipit cum eis. unde et antiqui metice
dixerunt. Rex sedet in cena turba cunctus duo-
dena. Se tenet in manibus se abbat ille dicit. Non
autem suspit ut ostendat aliquem effectum si ut aliis su-
medi perbet exemplum. unde crisostomus. primo bibere ne
aliqui potum sanguinis abhorrerent. Cum enim de in-
uenerit quod christus accepit panem et calicem. non est intelli-
gendum quod tunc accepit in manibus ut quidam dicunt sed
eo modo accepit quod aliis accipiendum dedit. unde dicit
iste discipulus. accipite et comedite. et item. acci-
pite et bibite. licet et in manducacone corporali oportet
tunc differre essentialiter manducantem et illud quod
manducaat non tamen in sacrali quod sic ibi est abusus
spiritualis per accens. s. spiritus mediante sic per accens quod
manducaat de differre essentialiter a manducante.
si non in quod per accidens sic in quod per se mouet de ef-
fectualiter differre a mouente ut corpus ab anima. non
tamen in quod per accidens mouet ut anima a se. Vt
christus supererit spiritualiter. Iste autem hoc est duplex mo-
dus dicendi. unde est quod non. quod ubi est spiritualis
manduca. manduca. est unio. ubi autem est unio in
est diuinitas. cum ergo christus non dicit a se non comedere
spiritualiter. et hic modus est secundum bonum. et per. Alii mo-
dus dicendi est quod sic. sic est dicit infra effectus huius
sacri est non tamen augmentum spiritualis gratie. sed est quod
actualis refectio dulcedis spiritualis. licet autem non fue-
rit christus gratia augmentata ex hoc sacri suscepco-
ne habuit tamen quandam dulcedinem spirituale in no-
na et institutione. unde luc. 22. desiderio desiderauit
hoc pas. manduca. uo. quod eusebius exponit de sacro
hoc quod discipulis tradebat. et id spiritualiter manduca-
uit. manducauit etiam sacraliter in quantum corpus
suum sub sacro supererit. et sacramentum hoc intellexit quod
disposuit. aliter tamen quod ceteri spiritualiter et sacraliter su-
mat qui augmen- gratie suscipiunt et ad uitatis

preceptis signis sacramentalibus egere. et huiusmodi
dicendi est secundum thomam. Vt christus corpus suum dederit
inde. Iste hilari dicit si. quod non. et quod uenerit quod
fuisse considerata malicia inde. Sed quod christus debuit
nobis esse ex iusticia non dederit ei magisterio
ut in danda occultum peccatorum in accusacione et euiden-
ti per baculum separaret ab aliorum oratione ne dare pla-
tis ex filia faciendo et ipse iudas exasperat ex
hoc sumeret occasio peccandi. et id dicitur est quod christus
inde sic et aliis discipulis dedit corpus suum et san-
guinem ut dicit dicitur. li. de ecclesiastica gerant. et
alanus si. 10. huius est. 1. q. 1. christus. et. 2. q. 4. adu-
tas. Vt christus corpus suum inde dedit cum buccel-
lam intinctam ei porrexit. Iste quod non si simpliciter
panem. ut ei dicit augustinus. si. 10. dominus prius distribu-
erat omnibus discipulis corpus suum ubi et ipse iudas
erat sicut lucas narrat. et per buccellam intinctam
atque porrectam per dicitur suum expressit. signatur autem
ut augustinus dicit ibi per panem intinctum fictio inde
ut ei infidantem filia tangitur. forte signum dul-
cedo dicitur boitatis. quod ex intinctioe lapidiorum red-
dit panis quod bonum propter sui magnitudinem factum
est ei malum. **De impedimentis**

usui eucharistie XVIII

Posterius considerandum est de hijs qui habent impe-
dire vel retrahere a susceptione eucharistie.
Et primo de hijs qui habent impedire propter
indignitatem ut sunt peccata. 2. de hijs qui propter fedi-
tatem ut pollucio nocturna et alie pollutiones. 3. de
hijs qui propter statum agnitionis ut dicitur l. potus
passus. Iste primo quod runet pla. s. Vt pec-
cator huius ostendat peccatum mortalis sumat corpus christi
damnabile. Iste quod sic. et hoc propter indignitatem
quod est in ipso per opacorum tam ad sacramentum exterior quod est
secundum quod ad rem contentam interior quod est secundum scorum
quod est ad rem significatam tamen quod est secundum cui obice-
pote. unde. 1. cor. xi. quod man. et bi. indigni. iudi-
fibi man. et bi. i. damnacionem. Quidam tamen disti-
gunt quod peccatum mortalis ostendat agnitionem in aliquo
aut ex certitudine sufficienti ut quod scit se fornicata-
tum. aut probabiliter ut quod morose delictus est et ti-
met fuisse mortalem agnitionem. Aut leui. ut homo
scrupulosus qui timet de leui delictacionem ne fuit
mortalis in primo casu peccatum mortale. et filius. 2.
si non in. Nam in primo ostendit. in 2. discer-
mini se exponit. in 3. non. et ita distinguitur pe-
ccatum. Sed esto quod sit pascha cum peccator tunc coicare. ut
quod tunc non peccat agnitionem. Iste talis in eo quod facit
id quod tenet non peccat sed quod malo modo facit. Unde
in agnitionem et obmittendo peccat sed tamen magis ag-
nitionem quod agnitionem in peccato est malum de se. licet ob-
mittit agnitionem sit malum ex precepto ecclesie. unde
potest de excoicationem ecclesie sustinere quod in peccato
agnitionem. non tamen plexus est quod per peccatum. hoc per. Quo-
modo peccat sumens corpus christi cum conscientia peccati
mortalis. Iste peccato obmissiois et negligentie
dicitur. s. se ad tamen hospitium suscipiens ostendit parare per
sui excoicationem obmittit et negligit et est peccato
ostentus. et irreuerentie dum. s. dominum suum in
tam fetidum hospitium introducit. et gratiam sibi

ad altare. **V**n et nolentes tangere aliquod sacrum man⁹ lauat n forte tal' imundicia sit perpetua l' diuina ut e lepra ul' flux⁹ sanguinis ul' aliqd aliud. Scdm e euaga⁹ metis q sequit pollucio ne nocet a papue qm cum turpi cogitacoe ul' ymaginacoe tangit. De pollucioe uo q pueit ex crapula uelali distinguat in decreto. qz aut sentit in somnis ymaginacoe turpis t sic im pedit de agruo tam a sumpcione hui⁹ sacri qz a sfectone. Aut no sentit et sic no impedit a sumpcione h⁹ sacri. impedit tñ de cōgruo a sfectone. Si do pollucio pueiat ex cā q sit si ne pco ut ex nate supfluitate ul' infirmitate te nō ē timēda qz ut dicit g⁹ hāc aīm⁹ nescies prulisse magis dolend⁹ ē qz fecisse. vñ a neut⁹ impedit. Et idē dō⁹ est qm pollucio pueit ex cogitacoe q fuit oīno sñ pco. **P**ollucio uo q pueit ex diabolica illusione t si sine pco sit impedit tñ de agruo. vñ yfidor⁹ quisqz nocet nā illusione polluit licz eē mēdiā turpiūm cogitacō⁹ se putat inqñ⁹ tñ ut hē temptareē catpe sue attribuat suāqz imundiciā statī fletu bas tergat. Si tñ euidēt appareat qz diabol⁹ conatē auferre fructū eukaristie pē dīcare si nō dedit cām pollucioi s; magis cām sñā et hoc sep⁹ accidit in festis qñ ē dīcandū. ut legiē i collōmb⁹ pñm. qz cum quidā fñ pollucioz pa tētur semp in festis qñ erat dīcandū. seniore⁹ pperio. qz ab eo nulla pcefferat causa decreuerūt qz ppter h⁹ nullo mō a dīone cessaret ita cessauit illufio demo⁹. itelligend⁹ tñ q impedi mentū qd ex sñietate pueit postpōi dī ppter aliqz nēditatē. puta ut g⁹ dīc et hēē. dī. 6. testn. cum forsan alī dies festus exigit in q platus celebrare sñueuit aut exhibē misteriiū p quo q ali⁹ pñbz dēst et nēditas cogit. et ille mod⁹ dīcedi sñonāt vñbz g⁹ et yfī. q hñtur dī. 6. testn. et. c. nō est pēcm. **S**i g⁹ qrat ur **V**e⁹ semp qñ qz polluit cessare dēat. **D**icēd⁹ q si sēiat inqñacōz illā iclinasse multū aīaz sñuile. dū eē ei qz facēt sacro reuēntiā si autē magis expeditā nātam sentiat et ulcī⁹ deno cio ul' solemnitas ul' a⁹ qd multū recōpens; ad sumēd⁹ trahat tñc arbitroz ipm sñ remot su sñcie accedē posse. h⁹ bon⁹. Item fm tñc. in .2°. suo pollut⁹ tali pollucioe q nō ipedit ne cessatio debēt celebrare p alio q in pco mōzli eē ne celebrādo mōzliē peccar. **V**e⁹ pollucio q in somno inapit t i uigilia desinit pēcm sit. **I**te fm tñc. pollucio qñ⁹ ad meritū uel demeritū mag⁹ iudicat fm pñ⁹ qz fm finē. qz corpal⁹ mor⁹ n pñet ad meritū ul' demeritū n fm qz a uolūtate cāē. exq⁹ ille mor⁹ ē exat⁹ in dormiēdo n subiacz ulcī⁹ uolūtati uigilantis n⁹ reputat euigilasse dormiēs qñsqz recipiuit vñū aut usū pē tñ tangē qz in ipa euigilacōne pēcm oriāt. s. si pollucio placeat ppter delectacōz q quidē oplacētia si sit ex sub repcōne erit uelal. **S**i aut cum sñsu delibatio et papue cum appetitu fūit est mōzlis illa tñ

oplacētia nō facit pēitā pollucioz eē pēcm qz nō ē ei⁹ cā s; ipa in se est pēcm. si aut placeat ut ē nate exōnādo nē pēcm. **V**e⁹ pollucio singal⁹ dēat retrahē a sumpcōne eukaristie. **Q**uē coit⁹ singal⁹ si sit sñ pco ut si fiat cā p lis gñande ul' debiti reddēdi. nō alia rōne re trahit ab h⁹ sacro qz pollucio nocet a q acci dit sñ pco. s. ppter imundiciā corpis t distra ctionē mētis. rōne cui⁹ dīc ied⁹. s. **Q**uē et hēē .23. q. 2. scatis. si panes pñonis ab hñs qui vxores tetigerāt smedi nō potant qñtomag⁹ pñis q de celo descēdit nō pē ab hñs q singali b⁹ paulo añ adxerūt amplexib⁹ uiolari. nō qz nupcias sñemnem⁹ s; qz eo tpe quo carnes agni pascal⁹ māducauri sum⁹ a carūbz opī bus vacare debem⁹ s; qz h⁹ fm agnitate nō fm nēditatē est itelligend⁹. iō dīc g⁹. et hētur e. q. vir cum pñia. q tal' ē suo iudi⁹ relinque dus. Si aut uoluptas dñetur in ope carnis. ut ibid⁹ g⁹. subdit. tñc phiberi dī ne accedat ad h⁹ sacm n pñ⁹ fūit lor⁹ aq. s. pñie. Aliq tñ distigūt qz uoluptas pē dñan dup⁹. s. aut ita qz moueat ad agnoscent⁹ ppter fornicacō nē uitandā et sic dī abstinē de cōgruo. aut ppe explendā libidiez et sic abstinē dī nēcio qñ co gnoscāt vxore ut mētricē. 23. q. 2. vir cū pñia in tex. et in glo. **I**te nō qd de sñe. dī. 2. et oīs hñs dī qz qui uult dīcare debz abstinē ab vxore pñia tribz aut. 2. aut. 4. diebz. et itellige fm 10. q. dī abstinē qñ⁹ est in se. et non dī exigē s; exact⁹ tenē reddē. s; i⁹ nō est pceptū s; sñiliū. **V**e⁹ mlier mēstruata arceat a pceptōe cor poris xpi. **I**te qz n. n. et mlier statī p⁹ partū qz illa imundicia ē pure nālis si tñ ex reuēntia reape nō pñit ul' qd plus est ab igressu ecclīe abstinē uoluit est laudāda. si tñ recepit nō ē iudicāda. dī. 40. c. 1. et. c. ad ei⁹. et ex de puri. si. c. 1. **S**il⁹ dīc pē de illa mñitute q dī leuē. 14. senis flux⁹. **V**e⁹ somniū hoīadiū ipe diat. **I**te somniū hñmōi nō induat imūdi ciā corpis nec tantā distractōz mētis sic som niū fornicacōis ppter mtenacōne delectacōis si tñ somniū hoīadiū pueiat ex cā q est pēcm mōzle impedit rōne sue cāe a sumpcōe sacri hec tñc. **S**equit uide de. 3°. s. de hñs q hñt re trahē a sumpcōe eukaristie ppter statuti agru itatē. et aī h⁹ qñmē pla. s. **V**e⁹ abus ul' po tus passumpt⁹ impedit sumpcōz hui⁹ sacri. **I**te qz sic. ex de cele. mis. ex pre. i. tex. t glo. d. **E**t h⁹ triplid rōne. pmo ut aug⁹. dīc ob honozē sacri. ut. s. pñ⁹ in os intret nondū i fecerū aliq abo ul' potu. de sñe. dī. 2. liquido. 2° ppter significacōz. ut. s. dē itelligi qz xpus qui est res hui⁹ sacri. et caritas ei⁹ pmo fūdari dī in cordibz nñis fm i⁹. **Q**uē. 6. pñū qñte reg⁹ tēi. et ppter piculū vomitus ul' ebetatis que qñqz tangūt qñ hoīes inordiate potib⁹ l' abis vtant⁹. sic apl⁹ dīc. 1. cor. xi. ali⁹ quidē esu rit ali⁹ autē ebri⁹ est. **E**xapūmē tñ infirmi q statim sūt dīcandi et p⁹ abū si de eozū piculo

amē ne sine pōne decedat qz nēcitas legē nō
h3 de conse. di. 2. p̄sbi. p̄sbi infirmū statim oī
cet ne sine pōne decedat. **C**apitulū aut i^o q
hētur de ose. di. 1. sacra. sacra inqt altaris n
n a ieiunis celebrent p̄tē diē q̄ cena dñi cele
braē. loquē de osuetudie alii apud aliq̄s cele
brata obseruata ad rep̄sentacōz cene dñi die
illo. s. iouis fēz ut a nō ieiunis corp^o xpi su
mētur s; hoc mō est abrogatū ut ei diē aug^o.
c. p̄cō p̄ vniūsu orbē mos ille suat ut. s.
corp^o xpi a ieiunio sumat. S; obiaē q̄ dñs de
dit hē sacm apl̄is post cenā. 10. 13. **¶** q̄ il
la hora oueniēs fuit p̄me institucōm ut dñi
fuit sup̄. s; nō oueit nro usui qz institucō re
spiciat effectū sacri s; vsus vlti^o ydoneitatē su
sapiētis ut qz hō plen^o nō est aptus ad pagē
dū spūalia iō hē seruare nō d; ecclia. **N**ec est
sile de apl̄is qz ip̄i sobrie comederāt exemplo
xpi et omederāt abū pascalē q̄ quodāmo spū
alis erat qm^o ad rōez signi di. **¶** sumpcio
aq̄ ul' alci^o potus ul' abi in mīma q̄ntitate.
ul' et reliquiarū abi in ore remanentiū ipedi
at. **¶** duplex ē ieiuniū. s. nate qd diē p̄na
cionē cuiuscūqz passump^o p̄ modū abi l' po
tus et tale ieiuniū requirē ad hē sacm p̄tē pre
dca. et iō p̄ sumpcōz aq̄ ul' alci^o abi l' potus
l' mediane. et in mīma q̄ntitate n̄ licz sumē
hoc sacm et q̄ s̄ fecit exōica cōi subiacēb^o al
būficio erit p̄uand^o. ar. ex de accu. si ostit. 7.
A. q. 1. nichil. vbi d; nichil refert v^o aliqd
hōi nutat p̄ se l' cū alijs dūmō sumat p̄ mod
abi ul' pot^o. reliquie tñ abi remanētes in ore
si caū aliē deglutianē nō impediūt qz nō tra
iaūt p̄ modū abi ul' pot^o s; p̄ modū saluē.
Et eod mō ē de reliq̄is aq̄ et vini quib^o os ab
luit dūmō nō traidanē in mag^o q̄ntitate s; p̄
mixta saluē qd vitari non p̄. hē tho. Scdm
et rich. si p̄sbi an̄ missā os suū p̄tē reuētiām
sacri aq̄ lauet et a caū aliq̄ gutta aq̄ illi^o sto
machū mteret n̄ p̄pter hē tēnē missā dimittē
celebrare. maxie in die solemni. qz hē nō v^o
ipediē dignā p̄paracōz p̄sbi nec reuētiā sa
cra. **E**t de silib^o iōe iudiciū hēatur. 7. eiusō
fuit est hōsē. **S**ec^o est si exposito illā guttam
deglutaret. fm vtrūqz ē. ar. 14. q. 6. c. 1. Aliud
est ieiū^o ecclie qd. s. statuit ad carnis macera
cionē et istud nō ipedit p̄pter p̄cā qz p̄dicta
nō multū nutriūt s; magis ad alēandū sumū
tur. **¶** v^o abi ul' pot^o passump^o in nocte
p̄funda ipediat. **¶** licz p̄n^o diei fm diūso
dūsumode sumat. ecclia tñ fm curā romanā
diē incipit a media nocte et finit in medio
noctis sequitis. ex de offi. iudi. dele. osuluit. 7.
iō si post mediā noctē aliq̄s aliqd sumpserit
p̄ modū abi ul' potus n̄ p̄tē eadē die hē sacm
sumē potest iō ante mediā noctē. **N**ec refert
v^o p̄ abi ul' potū dormierit aut et si abus
digestus sit q̄ ad p̄ceptū. refert aut q̄ ad tur
bacōz mētis quā hōies patiūt p̄tē isomnei
tatē ul' indigestionē in quib^o sumēs p̄turbaē

iō ad sumpcōz hui^o sacri iēptē reddiē. hē tho.
hōsē. aut diē q̄ p̄sbi abo ul' potū sumpto p̄e
numia sit celebrare potit si tāto tpe dormie
rit ul' et sū dormicōe quieuit q̄ abo digestus
ē possit. s; ego nō credo sibi. qz q̄ntūcūqz dor
miret de mane usqz ad nonā nō possz diē q̄
ieiū^o ēē loquēdo de ieiunio qd requirē ad hoc
sacm. **¶** v^o hē sacro sumpto liceat statim ci
bum sumē l' potū. **¶** maxia deuocō requirē
in sumpcōne hui^o sacri qz tūc papif^o et effcūs
hec aut deuotio mag^o ipedit p̄ p̄cedētia q̄ p̄ se
quētia et iō magis ē institutū q̄ hōies ieiunēt
an̄ sumpcōz hui^o sacri q̄ post. d; tñ ē aliq̄ mo
ra in sumpcōz hui^o sacri et alios abos. s. usqz
ad sumpcōz illarū sp̄ez sū alēacōz p̄pter re
uētiā ēē. qz tñ illa alēacō atō fit n̄ d; q̄ mo
ra sit multū mag^o. **¶** v^o n̄ vniūsa oīo accōis
gāarū p̄ p̄ionē dice et p̄cantes et dicāt fu
as oīoes p̄uatas. **S**cdm tñ antiq̄s canones
statutū fuit a papa clemēte 3°. ut hē de ose.
di. 2. tribus. v. si igr^o. q̄ si mane dñica portio
ediē g^o ieiunēt usqz ad sextā qui eā sumpse
rūt. et si hora tēa ul' q̄rta acceperit ieiunēt ul
qz ad vesperā. antiq̄tus ei rar^o missarū solē
nia celebrabant 7 cū maiori p̄paracōe. **N**ūc
aut qz frequē^o d; sacra mīsteria celebrare n̄
possz de facili obseruari. et iō est p̄ osuetudiez
dñi abrogatū. hē tho. **S**eq̄ de efficacia sacri.

De efficacia eucharistie xix
Deinde considerandū est de efficacia sacri
eucharistie. 7 p̄mo q̄s sit effcūs hui^o sacri
2° in quib^o hēat effcū. **¶** Cū p̄mū sc
endū q̄ p̄ hoc sacm grā p̄mo p̄ferē. omne ei
effcū quē facit abo et potus qm^o ad vitā cor
palem. facit ēē hē sacm qm^o ad vitā spūalem
10. 6. caro mea vē est abo. et san. m. vē ē pot^o
vñ reficē spūalē qd sū grā ēē n̄ p̄. vñ hē sacm
grāz p̄ferē. cōferē aut grā spūalē cum v̄tute
caritatis. **¶** vñ dam^o. opat ipm carboni. carbo
ei nō est simplr lignū s; igni vñitū. ita et pa
nis iste nō est simplr p̄ais s; p̄ais p̄uicē dñi
tati. Sic aut diē ḡg^o. i omel. penē. Amor dei
nō est oīofus op̄atur ei mag^o si est. et iō p̄ hoc
sacm qm^o est de sui v̄tute nō tñ hēus grē 7
v̄tutis p̄ferē s; et exatē in actū fm 1°. 2. cor.
9. caritas xpi virget nos. **¶** Unde ē q̄ ex v̄tute
hui^o sacri aīa spūalē p̄ficiē p̄ hē q̄ delectat et q̄
dāmō mebziaē a dulcedine boīeaus dīne. fm
ill^o can. 4. omedite amici m. et inebia. kni.
Secūdo v̄tutes augent. sic p̄ abū corpale cor
pus augmētāē. hē dyo^o. diē q̄ eucharistia p̄
fecit h3 v̄tutē qd nō ēē n̄ p̄ augmentū vir
tutū. **T**ercio p̄cā veīalia remittunt p̄ q̄ fer
uor caritatis minuit sic p̄ corpale cibū restau
rat qd cottidie depōit. vñ amb^o. li. de sacris
diē q̄ ille p̄ais cottidie sūtur i remediū cot
tidiane fragilitatis. **¶** Remittunt aut p̄ hē sa
cra timentū nō oīa veīalia s; plā ul' pauciora fm
q̄ hō magis ul' min^o se dispoit et caritas vi
gorat i illa. remittunt aut iō veīale l' illa ad

q̄ in vna. cum sub omibus ⁊ sub vna nō sit
nisi totus xp̄us. Vnde nec si aliquis plures
hostias p̄secratas in vna missa simul sumat
perapit maiore effectum sacramēti. In plu-
ribus vero missis multiplicat sacrificij obla-
tio ⁊ ideo multiplicat effectus sacrificij. h̄c t̄ho.
Explicit liber quartus

Incipiunt tituli quinti libri t. p̄m⁹

De virtute penitētie.	19.
De sacramēto p̄nie.	20.
De quib⁹ p̄nia debz agi.	21.
De effectu p̄nie.	22.
De impedimētis v̄e p̄nie.	23.
De duracōne. et r̄acōne p̄nie.	24.
De p̄nia sera ul' finali.	25.
De partib⁹ p̄nie in om̄ni.	26.
De contricōne.	27.
De confessione quid est et de institucōne eius et necessitate.	28.
De tempore confessiois.	29.
De obiecto confessionis. i. de hijs que debet quis confiteri.	30.
Cui est confitendū.	31.
Cui p̄sbro est confitendū.	32.
De quibus dā sp̄alibus personis quibus debe- ant confiteri.	33.
Qualis debz esse confessor et qualit̄ se debz ha- bere ad confitentē.	34.
De interrogacōib⁹ faciēdis a p̄fessore.	35.
Qualis dz eē confessio.	36.
De p̄fessionis effectu.	37.
De p̄fessionis sigillo.	38.
Quid est satisfactio.	39.
De possibilitate satisfactōis.	40.
Cui debz fieri satisfactio.	41.
De paratib⁹ satisfactōis.	42.
De elemosina.	43.
De orōne.	44.
De ieiunio.	45.
De restitucōne in om̄ni.	46.
De restitucōne acq̄sitorū in ludo alearum et taxillozum.	47.
De mensura satisfactōis.	48.
De canoib⁹ p̄nialibus.	49.
De sp̄ibus sū differētijs p̄nie i om̄ni.	50.
De penitētia publica.	51.
De p̄nia solemni.	52.
De clauib⁹. Vtrum sint date eccl̄ie et quot sint.	53.
De effectu ⁊ virtute clauū.	54.
De m̄istris clauū.	55.
De hijs i q̄s clauū usus exerceri p̄t.	56.
De indulgentijs.	57.
De vncione extrema.	58.